

29 5
12457
3

พ.ศ. 2522

วิเคราะห์หนังสือสำหรับได้กษบัพชนะการประกวด

ปริญญาบัตร

ของ

สุนทรี มีพร้อม

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตึกพิท 20 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921676 3916068

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม 2522

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

75563

75563

วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับชนะการประกวด

บทคัดย่อ

ของ

สุนทรี มีพร้อม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม 2522

บทคัดย่อ

วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กชั้นการประกวด

การศึกษารังนี้มีความมุ่งหมายที่จะทราบว่าหนังสือเด็กที่ชนะการประกวดทั้งหมดมีลักษณะอย่างไร เหมาะสมกับเด็กหรือไม่ โดยพิจารณาในด้านโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง สำนวน ภาษา ตัวละครและอื่น ๆ รวมทั้งประเมินคุณค่าหนังสือเหล่านี้ด้วยว่า มีผลต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความคิด จิตใจของเด็กเพียงไร การศึกษาค้างนี้จะทำให้ทราบแนวทางในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กและยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวិชาการเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กอีกด้วย

หนังสือที่นำมาวิเคราะห์ หนังสือเหล่านี้เป็นหนังสือที่ชนะการประกวดและได้รับรางวัลประเภทหนังสือทั่วไปที่มีไซแบบเรียน โดยถือเฉพาะหนังสือที่ชนะการประกวด เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี 2515-2519 เท่านั้น

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประมวลจากข้อคิดและข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดทำหนังสือเด็ก จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางหนังสือเด็ก ผู้เขียนใช้หลักเกณฑ์ที่ได้นี้เป็นแนวทางในการประเมินค่าและพิจารณาหนังสือทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า หนังสือประเภทสารคดีทั้ง 4 เล่ม เมื่อพิจารณาในด้านเนื้อหาของหนังสือประเภทสารคดีเหล่านี้แล้ว เป็นเรื่องที่ใช้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและโบราณคดีเป็นส่วนใหญ่ การเสนอเรื่องเป็นไปตามขั้นตอนที่เด็กควรจะรู้ ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยใช้ภาพประกอบเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจจากผู้อ่าน ภาพประกอบแต่ละภาพมีคำอธิบายอย่างชัดเจน นับว่าหนังสือสารคดีเหล่านี้ส่งเสริมเด็กทางด้านสติปัญญา

หนังสือประเภทบันเทิงคดีมี 13 เล่ม เรื่องราวในหนังสือเหล่านี้ให้ความบันเทิงแก่เด็ก คือ มีทั้งเรื่องการผจญภัยอันน่าตื่นเต้น การท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงเรื่องของชีวิต

พบและได้ตัวที่มีพฤติกรรมอันน่าสนใจ ผู้เขียนเสนกรื่องในลักษณะนิทานโดยเล่าเรื่องอย่าง
ง่าย ๆ ฉากและตัวละครภายในเรื่องเป็นสถานที่และบุคคลที่ใกล้ชิด ก้นเคย และพบเห็น
ในชีวิตประจำวันของเด็ก หนังสือประเภทบันเทิงคดีนี้ส่งผลต่อจิตใจเด็กเป็นส่วนใหญ่ คือ
กระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกนึกคิดในทางต่าง ๆ เช่น เกณฑ์คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้ง
ค่านิยม

AN ANALYSIS OF THE AWARD-WINNING BOOKS FOR CHILDREN

AN ABSTRACT

BY

SUNTAREE MEEPROME

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education Degree

at The Srinakharinwirot University

January 1979

The research was conducted to investigate characteristics of all winner books and to study whether they are suitable for the children or not by analysing the plot, contents, language and others. All the books were also evaluated to see their effect to the development of children in aspects of intelligence, knowledge and thoughts. The study will help to set a guideline for the writing of children books and also of benefits to the study of children literature.

Seventeen books of fiction and non-fiction were analysed all these are not text-books and they are prize winners from 1972-1976 " Annual Book Fair "

The criteria for the analysis is based on opinions and conclusions of various specialists and authorities on children literature. The investigator used all the comment as a guideline in analysing and evaluating all these books.

Four volumes of non-fiction about culture and archeology were analysed. The presentation is simple for children to follow. Each author used various pictures to draw attention from the readers and the narration used to explain each picture is simple and clear. It can say that these non-fiction books can help the children to develop their intellectual ability.

Thirteen volumes of fiction on adventure, travelling and interesting stories about human beings and animals were analysed. The presentation is in the form of simple folk tales. The setting and actors in the story are familiar to children and their daily lives. The great impact of these books is to the children's mind. They stimulate the thought of the children in such aspects as morals, ethics and values.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต ได้พิจารณาพินิจฐานพินิจฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยได้

..... ประธาน
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์รัฐปะนีย์ นาคทรรพ และ อาจารย์นิศยา บุญสิงห์ ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำปริญญานิพนธ์ตลอดมา โดยเสียสละเวลาเพื่อตรวจและแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องในปริญญานิพนธ์ ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจและความกรุณาของอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างยิ่ง

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จมิได้เลย ถ้าไม่ได้อำลัใจจาก คุณพ่อ คุณแม่และพี่ ที่สนใจ เอาใจใส่และห่วงใยอยู่เสมอมา

ขออภิวาดีถึงพระคุณ ครู อาจารย์ ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชา ความรู้ให้แก่ผู้เขียน ตั้งแต่ครั้งเยาว์วัย จนถึงปัจจุบัน ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุนทรี มีพรอม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1/ บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาคนควา	7
ความสำคัญในการศึกษาคนควา	7
ขอบเขตของการศึกษาคนควา	7
ข้อตกลงเบื้องต้นในการศึกษา	8
วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิเคราะห์	9
2/ เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคนควา	10
ความต้องการและความสนใจของเด็ก	11
หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก	22
3 วิเคราะห์หนังสือเด็กฉบับชนะการประกวด ประเภทสารคดี	
วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง	
เนื้อเรื่อง	37
เค้าโครงเรื่องและการเสนอเรื่อง	39
สำนวนภาษา	40
ภาพประกอบ	46
สารประโยชน์	48
แม่โพสพ	
เนื้อเรื่อง	49
เค้าโครงเรื่องและการเสนอเรื่อง	50

จำนวนภาษา	53
ภาพประกอบ	56
สารบัญ	56
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	
เนื้อเรื่อง	58
เค้าโครงเรื่องและการเสนอเรื่อง	60
จำนวนภาษา	63
ภาพประกอบ	66
สารบัญ	66
พระราชวังบางปะอิน	
เนื้อเรื่อง	67
เค้าโครงเรื่องและการเสนอเรื่อง	70
จำนวนภาษา	73
ภาพประกอบ	77
สารบัญ	78
4 วิเคราะห์หนังสือเด็กฉบับชนชั้นการประกวด ประเพณีบันเทิงคดี .	81
อวนกับอี๊ดผจญภัย	82
โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	82
การเสนอเรื่องและข้อความในการเขียน	83
จำนวนภาษา	84
ตัวละคร	86
ฉากและภาพประกอบ	88
บทกวี	89

	หน้า
นายชนมทัม	118
แก้โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	118
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	119
สำนวนภาษา	120
ตัวละคร	121
ฉากและภาพประกอบ	122
ภาษา	122
ข้อผิดพลาด	124
แก้โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	124
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	126
สำนวนภาษา	128
ตัวละคร	131
ฉากและภาพประกอบ	132
ภาษา	132
ข้อผิดพลาดกับบทวิจารณ์	133
แก้โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	133
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	134
สำนวนภาษา	135
ตัวละคร	138
ฉากและภาพประกอบ	139
ภาษา	139

	หน้า
ทำไมหนอ นายอุบปอง	140
แก้โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	140
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	142
สำนวนภาษา	143
ตัวละคร	146
ฉากและภาพประกอบ	147
คุณค่า	149
หวานอยู่ไหน	150
แก้โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	150
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	151
สำนวนภาษา	153
ตัวละคร	154
ฉากและภาพประกอบ	155
คุณค่า	157
หุบบ้านตมุนา	159
แก้โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	159
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	160
สำนวนภาษา	161
ตัวละคร	163
ฉากและภาพประกอบ	164
คุณค่า	165

สัตว์มีประโยชน์	166
เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	166
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	167
จำนวนกาพย์	168
ทิวะกร	170
ฉากและภาพประกอบ	170
คุณค่า	171
กาพย์วิเศษ	175
เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	173
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน	175
จำนวนภาษา	176
ทิวะกร	179
ฉากและภาพประกอบ	179
คุณค่า	181
เรื่องสั้นชนบท	182
เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง	182
การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน ..	184
จำนวนภาษา	187
ทิวะกร	191
ฉากและภาพประกอบ	193
คุณค่า	195

5	บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	197
	บทย่อ	197
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	197
	ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	197
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	197
	วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล	198
	สรุปผล	198
	อภิปรายผล	198
	ข้อเสนอแนะ	206
	ข้อเสนอแนะสำหรับครู	207
	ข้อเสนอแนะสำหรับสมาคม และสถาบันที่จัดสอนเกี่ยวกับ	
	การสร้างหนังสือเด็ก	208
	ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล	208
	ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยครั้งต่อไป	209
	บรรณานุกรม	210

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันนี้ ทุกประเทศต่างก็ตื่นตัวในการพัฒนาประเทศของตนให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น คน คือกำลังสำคัญในการพัฒนา เยาวชนของชาติ คือผู้ที่รับผิดชอบประเทศชาติในอนาคต ดังคำกล่าวที่ว่า เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ฉะนั้นการที่เด็กจะเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้าและเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้นั้น เราต้องเริ่มพัฒนาเสียตั้งแต่อยู่ในวัยเยาว์ ด้วยการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามทุก ๆ ด้านให้แก่เด็ก ในเรื่องนี้ เลิศ อานันตะ กล่าวว่ "ในอารยประเทศทั่วโลกต่างเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีสำหรับการพัฒนาสังคม ประเทศชาติในอนาคตทั้งทางด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม"¹

การที่จะให้เยาวชนเป็นคนที่มีความสามารถนั้น รัฐควรจัดการศึกษาที่จะเป็นส่วนพัฒนาให้เด็กมีความเจริญทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม หนังสือคืออุปกรณ์สำคัญในการให้การศึกษา เพราะหนังสือมีส่วนช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด และวิจาร์ณญาณให้แก่เยาวชน เราจึงควรปลูกฝังให้เยาวชนรักการอ่านหนังสือเสียตั้งแต่ต้น เพื่อเด็กจะใช้ความสามารถในการอ่านเป็นกุญแจค้นคว้าหาความรู้ในวิชาอื่น ๆ ต่อไปได้อีก ความสำคัญของหนังสือจึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้านของบุคคล ดังคำกล่าวที่ว่า "ในขณะที่ประเทศกำลังต้องการพัฒนาไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้งและอย่างมีเป้าหมาย และเด็กในวัยศึกษากำลังมีความกระตือรือร้นอย่างเต็มที่ หนังสืออ่านที่ดี ๆ สำหรับเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก"² สรุปได้ว่า หนังสือที่ดีจะทำหน้าที่เป็นสื่อที่สำคัญในการปลูกฝังค่านิยมในเรื่องการรักชาติ การทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม การรักษาวัฒนธรรมอันดีงามและอื่น ๆ

¹ เลิศ อานันตะ "เด็กและเยาวชนกับความมั่นคงของชาติ" นิตรครู ปักษ์แรก (19)

1 : 9, มกราคม 2520

² ----- "สภาพและปัญหาในการทำหนังสือเด็ก" วิทยาสาร 24 (44) : 16

พฤศจิกายน 2516 .

จากพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช "หนังสือเป็นเสมือนคลังที่รวบรวมเรื่องราว ความรู้ ความคิด วิทยาการทุกด้านทุกอย่างซึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้ ได้คิดอ่านและเพียรพยายามบันทึกไว้กลายเป็นลายลักษณ์อักษร หนังสือแพร่ไปถึงที่ใดความรู้ความคิดก็แพร่ไปถึงที่นั่น หนังสือจึงเป็นสิ่งที่ค่าและมีประโยชน์มากมายประมาณมิได้ ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์"¹ ในเรื่องนี้ ประยูร พรหมพันธุ์ โฉกกล่าวไว้ว่า "การพัฒนาและเสริมสร้างเยาวชนที่ดีของ ชาติเอาไว้เสียแต่วันนี้ เท่ากับเป็นการหาหลักประกันสำหรับความอยู่รอดของชาติในวันข้างหน้า นอกจากจะมุ่งพัฒนาในด้านความรู้ ภูมิปัญญา และความสามารถของเยาวชนแล้ว ยังจำเป็นต้องพัฒนาในเรื่องความรู้สึกทางชาตินิยม อุดมคติ พฤติกรรม ในแนวทางประชาธิปไตย ศีลธรรม จริยธรรม"² จึงทำให้เห็นว่า ไม่ควรมองข้ามความสำคัญของหนังสือไป หนังสือเป็นจุดสำคัญที่จะก่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา พอกพูนความรู้ในทุกสาขาวิชาตามแต่ผู้ใดศึกษา

ในสมัยก่อน เด็กต้องอ่านหนังสือทั่ว ๆ ไปที่ผู้ใหญ่อ่าน เช่น สังข์ทอง พระอภัยมณี รามเกียรติ์ นอกจากอ่านหนังสือแล้วอาจได้รับฟัง นิยาย นันทน บตเห่กล่อมต่าง ๆ ที่ให้ความเพลิดเพลินแก่เด็กเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่เลวร้ายต่อกันมา ในปัจจุบันเรามีหนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉพาะให้เด็กอ่าน แต่ประเทศไทยเรายังขาดแคลนหนังสือที่จะให้เด็กอ่านโดยตรง วงการหนังสือสำหรับเด็กไม่กว้างขวาง มีแต่หนังสือระดับผู้ใหญ่ที่ให้เด็กอ่าน จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ดังกล่าวไว้ว่า "สำหรับประเทศไทย นับเป็นความจริงอย่างยิ่ง และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ไทยขาดแคลนหนังสือสำหรับเด็กและโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่ให้ประโยชน์

¹พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช วารสารคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษา ฯ สหประชาชาติ หน้า 1

²ประยูร พรหมพันธุ์ "แนวคิดในการพัฒนาเยาวชน" มิตรกร 15 : 30 . ปักษ์แรก
15 สิงหาคม 2516

ทางเสริมสร้างสติปัญญา ความรู้ ความฉลาด และเหมาะสมแก่วัยเด็ก ในสมัยก่อนเด็กไทยได้อาศัยหนังสือของผู้ใหญ่อ่าน โดยเข้าใจเรื่องราวบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง"¹ ผู้วิจัยจึงถือเป็นปัญหาในการอ่านหนังสือของเด็กประการหนึ่ง เรื่องนี้ เป็ลื่อง ณ นคร กล่าวว่า "เดิมทีเยาวชนไม่มีหนังสืออ่านของตน เมื่อจะอ่านหนังสืออ่านเล่นก็ต้องเอาเรื่องที่เขียนขึ้นสำหรับผู้ใหญ่มาอ่าน มาภายหลังจึงเห็นกันว่า การที่จะช่วยส่งเสริมความเจริญทางสติปัญญาของเยาวชนนั้น หนังสืออ่านเล่นที่เขียนขึ้นสำหรับเยาวชนโดยเฉพาะนั้น มีความสำคัญเป็นอันมาก"² จึงเป็นข้อเตือนว่า ควรจะริเริ่มการสร้างหนังสือสำหรับเด็กอย่างจริงจัง เพื่อให้เด็กได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน มากกว่าที่จะคอยอาศัยอ่านหนังสือของผู้ใหญ่เท่านั้น ในเรื่องเดียวกันนี้ แม้นมาส ขวลิขิต ให้ข้อคิดว่า "เด็กของเรามีมากขึ้นทุกที ถ้าเราปล่อยปละละเลยให้อ่านหนังสือที่ไม่สุจริตจะเป็นประโยชน์ หรือให้อ่านแต่เพียงหนังสือของผู้ใหญ่ซึ่งตนเข้าใจได้ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ความเสียหายก็จะมีแต่มากขึ้นทุกที จะมีทางใดหรือไม่ที่เราจะช่วยกันทำให้มีหนังสือสำหรับเด็กอ่านให้มากขึ้น ให้มีคุณภาพดีขึ้น ให้เป็นที่สนใจของเด็กมากขึ้น ให้เด็กรู้จักอ่านให้อ่านในหนังสือที่ตนควรอ่านมากขึ้น"³

หนังสือสำหรับเด็กที่มีอยู่ของไทยในปัจจุบันนี้ยังมีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็ก คนส่วนมากมักจะไม่เห็นความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็กว่ามีประโยชน์ต่อเด็กโดยตรง จนกระทั่งในระยะหลังเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2515 อันเป็นปีที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศปีหนังสือสากล สำหรับประเทศไทย มีคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องกับหนังสือ ได้จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และจัดประกวดหนังสือต่าง ๆ หลายประเภท เพื่อพิจารณาถึงคุณค่าของหนังสือโดยจัดเป็นประจำทุกปี จนถึงปัจจุบันจากรายงานของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยปี 2520 แสดงจุดประสงค์เพื่อ

¹บทบรรณาธิการ "หนังสือสำหรับเด็กที่อ่าน" วารสารห้องสมุด 3 : 256

พฤษภาคม - มิถุนายน 2517

²เป็ลื่อง ณ นคร "การทำหนังสือสำหรับเด็ก" เอกสารประกอบการสัมมนาหนังสือสำหรับเด็ก หน้า 42

³แม้นมาส ขวลิขิต "หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน" จันทร์เกษม 69 : 5, มีนาคม - เมษายน 2509

กักเลือกหนังสือให้คนรู้จัก และส่งเสริมหนังสือประเภทต่าง ๆ อีกด้วย ก็

1. ประเภทนวนิยาย
2. ประเภทสารคดี
3. ประเภทหนังสือสำหรับเด็ก
4. ประเภทพิมพ์ดีดสวยงาม

จากรายงานยังได้กล่าวถึงการพิจารณาถึงคุณค่าของหนังสือว่า "หนังสือที่เราตัดสินใจที่จะ
การประกวดนี้ กรรมการหลายท่านอ่านและพิจารณาว่าดีที่สุดในบรรดาผู้ส่งเข้าประกวด"¹ หนังสือ
ประเภทหนังสือสำหรับเด็กก็ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในการประกวดด้วย เพราะถ้าได้หนังสือสำหรับเด็ก
เด็กที่ดีก็จะเป็นรากฐานในการอ่านหนังสือต่อไป การสร้างหนังสือสำหรับเด็กนั้น มิใช่เป็นสิ่งที่ทุกคน
จะทำได้เหมือนกันหมด การสร้างหนังสือสำหรับเด็กต้องสร้างตามความต้องการและความสนใจ รวมทั้ง
สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก โดยยึดเด็กเป็นจุดศูนย์กลางจะสร้างตามความคิดของผู้แต่งไม่ได้
ดังที่ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้กล่าวไว้ว่า "หนังสือสำหรับเด็กเล็กมีลักษณะและส่วนสำคัญ
พิเศษแตกต่างไปจากหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มาก ทั้งนี้เพราะ เด็กเล็ก ๆ ที่เพิ่งเริ่มหัดอ่าน หัดศึกษา
สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อจะค่อย ๆ ก้าวเข้าสู่โลกอันกว้างใหญ่ไพศาลนั้น ยังไม่มีความชัดเจนพอที่จะรู้จัก
และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง"² เรื่องนี้ แม้นมาส ชวลิต ได้ให้ความเห็นว่า "การเขียน
หนังสือเด็กนั้น แม้ความยาวจะไม่มากแต่ยากที่จะเขียนได้ ต้องคำนึงถึงจิตวิทยาของเด็ก ความสามารถ
ในการรู้ค่า ความสามารถในการทำให้เป็นที่สนใจของเด็ก"³ จึงเป็นสิ่งที่ผู้จัดทำควรตระหนักถึง และ
พิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ได้หนังสือที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก

¹ม.ล. มานิจ ชุมสาย สุจิตร์เนื่องในงานตีพิมพ์หนังสือประจำปี 2520

²สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย "แนะนำหนังสือสำหรับเด็กเล็ก" วารสารห้องสมุด
(10) 4 : 232 กรกฎาคม - สิงหาคม 2509

³แม้นมาส ชวลิต "หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน" จันทร์เกษม 69 : 11 - 12
มีนาคม - เมษายน 2509

สำหรับเด็กควรมีลักษณะเช่นไร เรื่องนี้ รัชนี ศรีไพรวรรณ ได้กล่าวถึงเรื่องการเขียนหนังสือสำหรับเด็กว่า การมีจุดมุ่งหมายอย่างไร ไว้อย่างนี้คือ¹

1. เพื่อให้เด็กได้รับความบันเทิงเบิกบาน ตามความต้องการของเด็กแต่ละวัย
2. เพื่อสร้างความกตัญญู และความกตисรรค์ของเด็ก
3. เพื่อช่วยในการอ่านหนังสือเรียนในชั้นให้ดีขึ้น
4. เพื่อปลูกฝังทัศนคติ และตัวอย่างอันพึงปรารถนาให้แก่เด็ก

ถ้าหนังสือเล่มใดให้ผลสัมฤทธิ์จุดมุ่งหมายนี้ ก็นับว่ามีคุณค่าอย่างยิ่ง หนังสือเป็นอาหารทางใจอย่างหนึ่ง ที่จะส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านจิตใจที่สมบูรณ์ เราจึงควรแนะนำและเลือกหนังสือที่ดีให้เขาอ่าน ยังเป็นการปลูกฝังนิสัยในการรักการอ่านให้แก่เด็กอีกด้วย ละเมียด ลิมอักษร ได้สรุปลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็กไว้ ดังนี้ คือ²

1. อ่านง่าย
2. เข้าใจง่าย
3. ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น ให้ความรู้ใหม่ ๆ แนะนำทักษะและวิธีการใหม่ ๆ สร้างเจตคติใหม่ ย้ายและชักจูงให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติ
4. ให้ความเพลิดเพลิน
5. ย้ายให้อยากอ่านหนังสืออื่น ๆ

ลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดคุณค่าแก่ผู้อ่าน และจะเป็นรากฐานในการอ่านหนังสือ ศึกษา ค้นคว้าและดำรงชีวิตต่อไปในภายหน้า ดังคำขวัญเนื่องในงาน สัปดาห์หนังสือประจำปี 2520 ที่ว่า "รากฐานของดีก็คืออิฐ รากฐานของชีวิตคือหนังสือ" นั่นเอง

¹รัชนี ศรีไพรวรรณ "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" ประถมศึกษา 16 (9) : 530 - 531 เมษายน 2508

²ละเมียด ลิมอักษร "ทำอย่างไรเด็กจึงจะอ่านหนังสือ" ประถมศึกษา (27) 9 : 27 เมษายน 2519

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวด ในด้านโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ส่วนภาษา ตัวละคร ฉากและอื่น ๆ โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กและจิตวิทยาเด็กประกอบ
2. เพื่อประเมินคุณค่าของหนังสือที่วิเคราะห์ว่า มีผลต่อการพัฒนาค่านิยม ทัศนคติ ปัญญา ความรู้ ความคิด จิตใจ ของเด็กเพียงไร

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบลักษณะหนังสือสำหรับเด็กชั้นที่เน้นการประกวด และได้รับรางวัลระหว่าง ปี 2515 - 2519
2. ทำให้ทราบคุณค่าของหนังสือชุดนี้ ซึ่งมีผลในการพัฒนาค่านิยม ทัศนคติ ปัญญา ความรู้ ความคิด จิตใจของเด็ก
3. ทำให้ทราบแนวทางในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวិชาหนังสือสำหรับเด็ก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาหนังสือสำหรับเด็ก เฉพาะที่เน้นการประกวดและได้รับรางวัล เนื่องในงานสัปดาห์ หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี 2515 - 2519
2. การศึกษาและวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่เน้นการประกวดและได้รับรางวัล จะวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 ประเภทบันเทิงคดี พิจารณาเรื่องต่อไปนี้ คือ
 - 2.1.1 โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง
 - 2.1.2 การเสนอเรื่อง สไตล์ในการเขียน
 - 2.1.3 ส่วนภาษา
 - 2.1.4 ตัวละคร
 - 2.1.5 ฉาก
 - 2.1.6 คุณค่า

2.2 ประเภทสารคดี พิจารณาเรื่องต่อไปนี้ คือ

2.2.1 เนื้อเรื่อง

2.2.2 การวางเค้าโครงเรื่อง . การเสนอเรื่อง

2.2.3 สำนวนภาษา

2.2.4 องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เราใจในการอ่าน

2.2.5 สารประโยชน์

๑

ข้อถกเถียงกันในการเลือก

หนังสือที่นำมาวิเคราะห์ ถือว่าเป็นหนังสือที่คณะกรรมการประกวดและได้รับรางวัล ประเภทหนังสือทั่วไปที่มีเนื้อหาแบบเรียน หนังสือที่คณะกรรมการประกวดและได้รับรางวัลนี้ ถือเฉพาะหนังสือที่ชนะจากการประกวดหนังสือเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ระหว่างปี 2515 - 2519

- พ.ศ.2515 อ้วนกับอีตดจัญญ์ โดย เบญจา แสงมลิ อักษรเจริญทัศน์
ตุ๊กแกคู่รัก โดย เฉลิมชัย เขมวิทธานุรักษ์ สำนักพิมพ์สุริยบรรณ
- พ.ศ.2516 ลูกไก่แสนสวย โดย สุภา สือศิริ สำนักพิมพ์สุริยบรรณ
- ✓ วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง โดย พิสิฐ เจริญวงศ์ องค์การคำของคุรุสภา
- พ.ศ.2517 เอื้องชะงัดทอง โดย วิภา พรหมจันทร์ องค์การคำของคุรุสภา
- นายขนมต้ม โดย ละเมียด ลิมอักษร องค์การคำของคุรุสภา
- ✓ แม่โพสพ โดย ม.ล.เต็บ ชุมสาย องค์การคำของคุรุสภา
- ✓ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โดย สุทธิศักดิ์ อัมพันวงศ์ องค์การคำของ

คุรุสภา

- ✓ อีสปตากลอน โดย ทรวง มุ่งสมหมาย สำนักพิมพ์วีรธรรม
- พ.ศ.2518 เลื้อยเข้ากับลูกวัว โดย ฉวีวรรณ องค์การคำของคุรุสภา
- ทำไมหนอ นายตบป้อง โดย ตุ๊ก-ตีก สำนักพิมพ์สุริยบรรณ
- ✓ พระราชวังบางปะอิน โดย สุทธิศักดิ์ อัมพันวงศ์ องค์การคำของคุรุสภา

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

หนังสือเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการได้การศึกษา หนังสือที่ดีย่อมให้คุณค่าที่ดีแก่ผู้อ่าน ดังนั้นการเลือกหนังสือให้เด็กอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะเป็นการวางรากฐานที่ถูกต้องและก่อประโยชน์ในภายหน้าให้เขาได้ได้อ่านหนังสือที่ดี การจัดทำหนังสือให้เด็กอ่าน รู้จักเห็นคุณค่าหาความรู้ และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง ดังกล่าวกันว่า "ผู้ที่มิหน้าที่รับผิดชอบต่อความเจริญเติบโตของเด็กและเยาวชน จะต้องร่วมมือร่วมใจกันจัดเตรียมประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้แก่เด็กวัยเยาว์จากโลกกว้าง เพื่อท้าทายให้นำวิชาการ ความรู้ใหม่ ๆ ไปปรับปรุงคุณภาพของชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ความสามารถที่เป็นพื้นฐาน สำหรับการเสริมสร้างกำลังความมั่นคงของชาติ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ"¹ เด็กย่อมเกิดการเรียนรู้ที่ดี ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ตรง แต่เราไม่สามารถจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้ทั่วถึง เราจึงควรจัดประสบการณ์รองให้ หนังสือเป็นสื่อที่จะนำเด็กให้ได้รับประสบการณ์รองในด้านความรู้และอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับที่กล่าวว่า "หนังสือเป็นเพียงสื่ออย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่สอนเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ถ้าสังคมยังยืนยันจะทำหนังสือให้เด็กอ่านแล้ว ก็ควรเอาใจใส่เรื่องการจัดทำเป็นอย่างมาก ถ้าเราสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กได้ โดยเขียนเรื่องให้บันเทิงและเล่าโครงที่ดี และร่วมมือกันทั้งโรงพิมพ์ของทางราชการและเอกชนแล้ว เราก็จะมีหนังสือสำหรับให้เด็กอ่านเพิ่มมากขึ้น"² ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องพิจารณาว่าเด็กมีความต้องการอะไร ชอบและสนใจเรื่องอะไร เราจึงสามารถทำหนังสือเด็กหรือแนะนำให้เด็กอ่านหนังสือที่ดีได้ถูกต้อง

¹ เลิศ วานันทะ "เด็กและเยาวชนกับความมั่นคงของชาติ" มิตรครู ปักหมุดแรก (19)

1 : 9 มกราคม 2520

² กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิสามัญศึกษา รายงานการสัมมนาเรื่อง การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก หน้า 50

สำหรับเจตนาในการทำหน้าที่สำหรับเด็กนั้น ต้องดูว่าเราต้องการอะไรบ้าง สิ่งที่เรา
มุ่งจะให้เด็กประโยชน์แก่เด็ก น่าจะใดแก

1. ให้อ่านหนังสือได้คล่องแคล่วแตกฉาน
2. ให้เพลิดเพลินใจ
3. ให้เป็นการดับสมอง และส่งเสริมเชาวปัญญาของเด็ก
4. ให้ความรู้

5. ปลูกฝังคุณธรรม¹ ึ่งเป็นกิจจำเป็นมากเนื่องจากเด็กเป็นสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคม
และจะต้องรับผิดชอบสังคมรุ่นต่อไป¹

จากความคิดเหล่านี้ ทำให้เห็นว่า การจัดหนังสือให้เด็กอ่านนั้น ควรจะต้องคำนึงถึง
ความพรอม ความต้องการ และความสนใจในการอ่านของเด็กเป็นประการสำคัญ และนอกจากนั้น
หนังสือที่จัดให้เด็กอ่านควรเป็นหนังสือที่เป็นประโยชน์ และให้คุณค่าที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัยด้วย
จึงควรศึกษาหาความจริงในเรื่องนี้ อย่างไรก็ตามได้มีผู้ศึกษาและวิจัยในแนวทางนี้อยู่บ้างแล้ว คือ

1. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามากกว่า : ความต้องการและความสนใจของเด็ก

ความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็กมักจะเกิดควบคู่และสัมพันธ์กันตลอดไป
เด็กสนใจสิ่งไหนก็เพื่อสนองความต้องการของตนเองในเรื่องนั้น ๆ

อาร์บัทนอท (Arbuthnot) ได้กล่าวถึง ความต้องการของเด็กไว้ว่า²

1. กิจการที่จะประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าในชีวิตและมีชื่อเสียง หนังสือ
ประเภทชีวประวัติ บุคคลสำคัญ นิยายที่ตัวเองประสบความสำเร็จด้วยความพยายามต่าง ๆ จะเป็น
เรื่องที่เหมาะสม

๑

¹กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิสามัญศึกษา รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือ
สำหรับเด็ก หน้า 50

²Arbuthnot May Hill and Sutherland Zena, Children and Books.

2. ต้องการที่จะอยู่กินดีและมีความสุข ซึ่งเป็นความหวังที่เด็กส่วนใหญ่ต้องการมาก สำหรับเด็กที่ขาดแคลนสิ่งเหล่านี้ เขาขอมิได้หาบางสิ่งบางอย่างมาทดแทนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหนังสือประเภทนิยายที่มีตัวละครอยู่ที่มีสุข อาจจะช่วยสนองความต้องการในข้อนี้ของเด็ก

3. ต้องการที่จะรู้ เด็กมักอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ หนังสือประเภทสารคดี วิชาการ หนังสือสารานุกรมจึงเหมาะสมกับความต้องการนี้

4. ต้องการที่จะมีความรัก เด็กจะรู้จัก "รัก" มาตั้งแต่เด็ก รู้จักที่จะรักผู้อื่นและต้องการให้ผู้อื่นรักเขา หนังสือประเภทนิยายที่มีตัวละครแสดงความรัก ความอบอุ่นซึ่งกันและกัน จะสอนให้เด็กไกรู้จัก "รัก" มากขึ้น

5. ต้องการที่จะให้เป็นที่ยอมรับ เมื่อเด็กโตขึ้นและมีเพื่อนก็ย่อมต้องการที่จะให้เพื่อน ๆ ยอมรับตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หนังสือประเภทที่ตัวเอกเคยถูกผู้อื่นรังเกียจ และที่ผู้ถูกกลั่นแกล้งเป็นที่ยอมรับของสังคม หนังสือประเภทนี้จะช่วยเด็กได้มาก เพราะเด็กจะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนตามได้

6. ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง การเล่นจิกเป็นสิ่งสำคัญ หนังสือบทเพลงร้องและมีการเล่นประกอบ จึงนับว่าเหมาะสม

7. ต้องการความสวยงามและเป็นระเบียบ หนังสือประเภทวรรณคดี โกลดงกลอนที่ไพเราะ มีภาพสวยงาม ตลอดจนการสร้างสรรคสิ่งที่สวยงามเหมาะกับเด็กในข้อนี้

ในเรื่องความต้องการนี้ รัชจูวน อินทรกำแหง ไก่กล้าวโดยสรุปไว้ โดยศึกษาจากบุคคลในวงการหนังสือเด็ก แล้วสรุปความต้องการตามธรรมชาติของเด็กได้ 6 ประการ คือ¹

1. ความต้องการที่จะรักและได้รับความรัก (The need to love and to be loved) ความต้องการนี้เป็นเบื้องต้นและที่สุดของมนุษย์ทุกคนและทุกวัย แต่วัยเด็กจะต้องการมากกว่า เพราะยังไม่มีหนทางและยังไม่รักที่จะหาสิ่งมาทดแทนเมื่อรู้สึกเกิดความขาดในเรื่องนี้

¹รัชจูวน อินทรกำแหง วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น หน้า 18 - 22

2. ความต้องการได้สังคมยอมรับ (The need to belong to be part of a group) การเป็นผู้ได้รับการยอมรับในทุกหนทุกแห่ง จะนำความปิติยินดีจะยืนนานมาสู่เด็กมาก ยังสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกมั่นคงในตัวเองด้วย

3. ความต้องการความมั่นคง (The need for Security) ความมั่นคงเป็นสิ่งที่น่าความอบอุ่นมาสู่จิตใจและความรู้สึก ความต้องการนี้จะสมบูรณ์ถ้าได้รับความเอาใจใส่จากผู้ใหญ่เป็นอย่างดี

4. ความต้องการความสำเร็จ (The need to achieve to do or be something worthy of respect) หมายถึง ความสำเร็จในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีมนุษย์ทุกคนมีโอกาสที่จะปฏิบัติให้เกิดผลได้ เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกภูมิใจและเกิดความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น

5. ความต้องการการเปลี่ยนแปลง (The need for Change) เด็ก ๆ ไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ ชอบเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลทางด้านจิตใจทำให้ชีวิตสดใสและการทำงานมีประสิทธิภาพ

6. ความต้องการความสุขจากสิ่งอันเป็นสุนทรีย์ (The need for aesthetic satisfaction) สิ่งอันเป็นความงาม ประณีตหรือศิลปะอันตระการตา สามารถก่อให้เกิดความในสะอาด ความเบิกบาน ความอิมใจ ซึ่งจะปรากฏ "รูป" ในห้วงความคิดและความรู้สึกของแต่ละคนได้

นอกจากนี้ สุภา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม ได้กล่าวถึงความต้องการของเด็กเล็กไว้ว่า เด็กเล็กมีความต้องการทางร่างกาย ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำ และอื่น ๆ เมื่อโตขึ้นได้มีการเรียนรู้ ก็เกิดความต้องการทางอารมณ์ สังคม ความต้องการของเด็กเล็กนี้แบ่งย่อยออกเป็น 4 อย่าง คือ¹

¹สุภา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม จิตวิทยาเด็ก หน้า 131

1. ความต้องการความรัก (Need for Affection) เด็กจะรู้สึกว่าความรักและความอบอุ่นนั้นเป็นของสำคัญ อยากให้คนอื่นรักและให้รักกัน

2. ต้องการความปลอดภัย (Need for Security) เป็นความต้องการของเด็กอย่างเด่นชัดเสมอไป หากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เด็กไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จะทำให้เด็กรู้สึกว่าตัวอยู่ในฐานะไม่ปลอดภัย

3. ความต้องการตำแหน่งในสังคม (Need for Status) เด็กทุกคนต้องการให้เพื่อนรับรู้ว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อยากให้คนอื่นเอาใจใส่และชมชอบ

4. ความต้องการในอิสรภาพ (Need for Independence) เด็กต้องการที่จะรับผิดชอบการทำงาน และต้องการทำงานเป็นอิสระตามความสามารถของตน

ทั้งหมดนี้เป็นความต้องการทางธรรมชาติที่คล้ายคลึงกันของเด็กและมนุษย์ ซึ่งมีพื้นฐานในลักษณะเดียวกัน ความต้องการจึงเป็นส่วนผลักดันให้เด็กเกิดความรู้สึก เรื่องความสนใจนี้ ได้มีผู้ศึกษาและวิจัยไว้มากพอสมควร สรุปได้ดังนี้

สุวนิช เจริญสง่า ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนของนักเรียนอายุ 8 ปี 9 ปี 10 ปี ปีการศึกษา 2515 สรุปผลการศึกษาค้นคว้า คือ¹

ก. ความสนใจในหนังสือการ์ตูนประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนจำแนกตามเพศ สรุปได้

ชาย 1. เกี่ยวกับสัตว์ประหลาด	หญิง 1. ขำขันตลกทั่ว ๆ ไป
2. ขำขันตลกทั่ว ๆ ไป	2. ประเภทวรรณคดีนิทาน
3. เกี่ยวกับผี	3. เกี่ยวกับความรัก
4. เกี่ยวกับอาชญากรรม	4. เกี่ยวกับผี

¹สุวนิช เจริญสง่า การศึกษาค้นคว้าความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนของนักเรียนอายุ 8 ปี 9 ปี 10 ปี ปีการศึกษา 2515 หน้า 58

ข. ความสนใจในหนังสือการ์ตูนประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนจำแนกตามอายุ

อายุ 8 ปี 1. ประเภทวรรณคดีหรือนิทาน

2. เกี่ยวกับผี

3. ขำขันแฉกหัว ๆ ไป

อายุ 9 ปี 1. ขำขันตลกหัว ๆ ไป

2. เกี่ยวกับผี

3. ประเภทวรรณคดีหรือนิทาน

อายุ 10 ปี 1. ขำขันตลกหัว ๆ ไป

2. เกี่ยวกับผี

ในเรื่องเดียวกันนี้ จวงจันทร พาละหาญ ได้สัมภาษณ์เด็กเรื่องหนังสือที่ชอบ และความสนใจโดยทั่วไป จากเด็กอายุ 5 - 17 ปี จำนวน 10 คน ทำให้ทราบแนวความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก คือ

1. เกี่ยวกับหนังสือการ์ตูน สนใจมากตั้งแต่เล็กเล็กโต

2. หนังสือแบบเรียน ไม่ชอบวิธีการอ่านหนังสือแบบเรียนสมัยก่อน เด็กสนใจหนังสือแบบเรียนที่ทันสมัย

3. หนังสือที่มีภาพประกอบ ได้รับความสนใจมากกว่าที่ไม่มีภาพประกอบ ภาพประกอบที่มีสีสวยงามเป็นที่สนใจมากกว่าภาพขาวดำ

4. เรื่องที่สนใจ เด็กเล็กจะสนใจในเรื่องธรรมชาติ เช่น เกี่ยวกับสุนัข แมว หรือต้นไม้ ดอกไม้ ฯลฯ สำหรับเด็กโต เด็กชายจะชอบเรื่องที่ผจญภัยมากขึ้น เช่น ชอบหนังสือเกี่ยวกับเครื่องบิน ข้าง ฯลฯ¹

เท่าที่กล่าวมาจึงทำให้ทราบแนวการอ่านหนังสือของเด็กได้ จากงานเขียนของ รุ่งจวน อินทรกำแหง ได้กล่าวถึงเรื่องความสนใจในการอ่านของเด็กเล็กและวัยรุ่น โดยประมวลความสนใจ

¹จวงจันทร พาละหาญ "การสัมภาษณ์เด็กเรื่องหนังสือที่ชอบและความสนใจโดยทั่วไป"

การอ่านของเด็กละออกตามลำดับอายุ ดังนี้คือ

อายุ 2 - 4 ปี สนใจในตัวเองและเด็กในวัยเดียวกัน
ชอบฟังคำพูดที่คล้องจองกัน การเลกเลอม การร้องเพลง
เริ่มเรียนพูดเป็นคำ ๆ และเริ่มจากคำใหม่ ๆ
ชอบดูสี โดยเฉพาะสีสด ๆ
ชอบสัตว์ โดยเฉพาะเด็กที่มีสัตว์เลี้ยงของตน
ชอบดูรูปหรือฟังเรื่องใกล้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของตน
ชอบหนังสือที่มีรูปภาพมาก ๆ

อายุ 4 - 6 ปี เริ่มมีความคิดคำนึง จินตนาการมากขึ้น ชอบเรื่องนางฟ้า เทวดา
นิทาน นิยายต่าง ๆ

สนใจอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติของคน นก สัตว์ ต้นไม้
สนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิต สิ่งแวดล้อม
ชอบหนังสือที่มีรูปภาพ

อายุ 7 - 8 ปี ยังชอบนิทานอยู่ทั้งนิทานพื้นบ้าน นิทานตำนาน เช่น ศรีธนญชัย
สนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงมากขึ้น
ชอบฟังหรืออยากรู้เรื่องของเด็กอื่นในวัยเดียวกัน ชีวิตความเป็นอยู่

อย่างไร ชอบเรื่องขบขัน

ระยะนี้เด็กหญิง เด็กชาย สนใจอ่านต่างกันไปบ้าง เด็กหญิงยังคงชอบตุ๊กตา ระบายชอบรถยนต์
เรือบิน และเครื่องยนตกลไกต่าง ๆ

อายุ 9 - 10 ปี เป็นระยะที่มีความสนใจในการอ่าน เริ่มฟักตัวจริงจัง เด็กชายและ
เด็กหญิงแยกกันอ่านตามความสนใจของตน

อายุ 11 ปี เด็กชายยังคงชอบเรื่องผจญภัย ลึกลับ และเพิ่มความสนใจในการค้นคว้า
และวิทยาศาสตร์มากขึ้น

สนใจหนังสือเกี่ยวกับเครื่องยนตกลไก หนังสือการ์ตูน

เด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติและ
และเริ่มชอบเรื่องเกี่ยวกับรัก ๆ ใคร่ ๆ บางทีก็ชอบอ่านนิยายผจญภัยอย่างเด็กชายเหมือนกัน

อายุ 12 ปี เด็กชายชอบเรื่องที่มีการจบอย่างขมวดปมไว้ให้คิด ชอบอ่านหนังสือเกือบทุกประเภท เด็กหญิงยังชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน ชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากขึ้น

อายุ 13 ปี เด็กชายคงชอบเรื่องเครื่องบินตกตกใจ ชอบเรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรก เด็กหญิงคงอ่านนวนิยายของผู้ใหญ่ต่อไป เริ่มชอบหนังสือคำประพันธ์ บดละคร เรื่องเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงก็ยังคงชอบอยู่

อายุ 14 ปี ความสนใจเริ่มเพ่งเล็งไปในแนวใดแนวหนึ่งโดยเฉพาะ

เด็กชายชอบอ่านชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ การเดินทาง เครื่องยนต์ตกใจต่าง ๆ ชอบหนังสือที่มีแผนผังแบบแปลน

เด็กหญิงคงชอบหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากขึ้น ชอบเรื่องรักใคร่ ละเหือนอารมณ์ มักคิดใจเรื่องราวที่แต่งเกินจริงง่าย ๆ (ระยะนี้ควรให้การแนะนำการอ่านมากที่สุด)

อายุ 15 ปี แต่ละคนเริ่มอ่านหนังสือตามความต้องการของโรงเรียนและสังคม

เด็กชายมักชอบเรื่องเกี่ยวกับวิชาการ งานอดิเรกและการทดลอง

เด็กหญิงยังคงชอบนวนิยาย -

อายุ 16 - 17 ปี จะมีความสนใจ ความต้องการและรสนิยมเป็นของตัวเอง เริ่มสนใจกับชีวิตอย่างผู้ใหญ่ สนใจกับเรื่องของโลก ของสังคม และปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ¹

นอกจากนี้ ฌมูก รัตตากร ยังได้กล่าวถึง ความสนใจของเด็กในวัยต่าง ๆ ในการอ่านหนังสือไว้คือ

1. เด็กก่อนเข้าโรงเรียน เด็ก - ที่อายุ 4 - 5 ขวบ ชอบดูรูปในหนังสือ ถ้าใครอ่านให้ฟังก็รอบรู้และดูรูปไปทั่ว ชอบจินตนาการง่าย ๆ ง่าย ๆ และกลอนสั้น ๆ

2. เด็กในวันประถมศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 6 - 8 ขวบ ชอบอ่านหนังสือนิทานที่เกี่ยวกับเรื่องสัตว์ป่า สัตว์ต่าง ๆ ชอบอ่านหนังสือธรรมชาติศึกษา เทพนิยาย คำกลอนง่าย ๆ เรื่องจริง ๆ ที่เล่าอย่างง่าย ๆ เรื่องจริงที่เด็กเคยพบเห็นในชีวิตประจำวัน

3. เด็กประถมปลายและมัธยมศึกษา

3.1 เด็กอายุ 9 ขวบ ยังชอบนิทานเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ต่าง ๆ อยู่ แต่ชอบเรื่องจริง ๆ มากกว่าที่จะให้สัตว์มาพูดได้เหมือนมนุษย์ เด็กวัยนี้จะชอบเรื่องผจญภัยมาก นิทานที่เกี่ยวกับชนชาติต่าง ๆ ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันก็ชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้านและชีวิตในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้หญิงจะชอบเป็นพิเศษ

3.2 เด็กอายุ 10 ขวบ เด็กวัยนี้ไม่ต่างกับเด็กอายุ 9 ขวบนัก แต่อ่านหนังสือเกี่ยวกับการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และเรื่องทำนองเดียวกันนี้มากขึ้น

3.3 เด็กอายุ 11 ขวบ ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการผจญภัยอยู่ แต่เด็กหญิงจะเริ่มอ่านนวนิยายบ้างแล้ว

3.4 เด็กอายุ 12 ขวบ เด็กชายจะชอบอ่านหนังสือผจญภัย วิจารณ์ วิเคราะห์ และชอบอ่านหนังสือประเภทชีวประวัติและประวัติศาสตร์มาก เด็กอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่แล้วทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะชอบหนังสือเกี่ยวกับศาสนา

3.5 เด็กอายุ 13 ขวบ ยังคงชอบอ่านหนังสือผจญภัยอยู่ แต่ชอบให้หนักไป ผจญภัยในป่ากว้าง ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการประดิษฐ์ของเล่น ของใช้เด็ก ๆ น้อย ๆ เด็กชอบอ่านนวนิยายของผู้ใหญ่ ประเภทสะท้อนอารมณ์และชอบอ่านคาบประพันธ์

3.6 เด็กอายุ 14 ปี ทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย จะชอบอ่านนวนิยายและอ่านนิตยสาร โดยเลือกอ่านเฉพาะเรื่องในแขนงวิชาที่ตนชอบมากที่สุด

3.7 เด็กหญิงและเด็กชาย 15 ปี เริ่มมีความแตกต่างกันมาก เด็กหญิงจะชอบอ่านหนังสือที่สะท้อนอารมณ์ ประวัติศาสตร์และคำประพันธ์ เด็กชายจะชอบและเลือกอ่านเฉพาะบางเรื่องที่ตนชอบมากที่สุดเท่านั้น

3.8 เด็กวัยรุ่น ชอบอ่านหนังสือประเภทที่เกี่ยวกับเด็ก ๆ เกี่ยวกับตนเองต้องถูกไล่ออกจากบ้าน หรือหนีออกจากบ้านมาเผชิญชีวิตแต่ลำพัง และภายหลังก็มีโชคช่วยรวย เป็นต้น¹

¹ ลมูล รัตตากร "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" วารสารทองสมุก (7) 1 : 49-50/3

ในเรื่องเดียวกันนี้ รัชนี้ ศรีไพรวรรณ ได้กล่าวถึง การพิจารณาความสนใจของเด็ก โดยกล่าวรวม ๆ ว่า "ความสนใจของเด็กที่มีต่อหนังสือย่อมแตกต่างกันไปตามวัยของเด็ก โดยส่วนรวมแล้วคล้ายกัน คือ ชอบรูปภาพสีฉูดฉาดที่ดึงดูดสายตาที่สนใจ ส่วนที่แตกต่างปลีกย่อยออกไปก็คือ เด็กชั้นเล็กชอบรูปภาพที่มีขนาดโตสะกดตาพอสมควร และรูปร่างก็ไม่จำเป็นต้องเหมือนของจริง สำหรับเรื่องราวในหนังสือเด็กเล็ก ๆ ชอบเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ โดยเฉพาะลูกสัตว์ เพราะมีสภาพคล้ายกับตัวของเขา สำหรับเด็กโตเรื่องราวที่เขาชอบจะแบ่งไปตามเพศ เด็กชายจะชอบเรื่องผจญภัย เห็นเรื่องสัตว์พูดได้เป็นเรื่อน่าขบขันไป เรื่องราวที่เกี่ยวกับคนเก่ง วีรบุรุษ หรือวีรกรรม และเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เด็กหญิงยังชอบเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า สัตว์พูดได้ ความละเอียดอ่อนใจ และความทะเยอทะยาน"¹

ความสนใจในการอ่านของเด็กย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและอายุ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกันกับพัฒนาการทางสติปัญญาด้วย มีหนังสือทางวิชาการ กล่าวถึง พัฒนาการทางภาษาและความสนใจในการอ่านไว้ คือ

1. พัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน

เด็กกุ๊กกิ๊ก เพราะได้รับการสอนให้รู้จักคำต่าง ๆ โดยตรงอย่างหนึ่ง และมีความอยากรู้อยากเข้าใจในความหมายของคำซึ่งทำให้ต้องซักถามอีกอย่างหนึ่ง ทำให้ใช้คำ กริยา สรรพนาม กริยาวิเศษณ์ และอื่น ๆ บ่อยขึ้น นอกจากเรียนรู้คำใหม่ ๆ แล้ว ยังเรียนรู้ความหมายใหม่ ๆ ของคำเก่าอีกด้วย ความแตกฉานในศัพท์ต่าง ๆ ไม่ได้นับอยู่กับสติปัญญาแต่อย่างใด แต่มันขึ้นอยู่กับโอกาสและการจูงใจให้เรียนด้วย

2. พัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยตอนกลาง

ในระหว่าง 7 ปี พัฒนาการทางภาษากำดังเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว รู้คำศัพท์เพิ่มขึ้น ใช้ภาษาแสดงความคิด ความรู้สึกได้อย่างดีเมื่อเขาไม่เห็นด้วย ความรู้สึกด้านจริยธรรมเริ่มพัฒนาในระยะนี้

¹รัชนี้ ศรีไพรวรรณ "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" ประถมศึกษา (16) 9 :

ค่านาวอ่าน เด็กที่อายุน้อยไม่คล่องมักจะชอบหนังสือการ์ตูน วัย 9 ปี เป็นวัยที่สนใจการอ่านมาก ทั้งสองเพศชอบอ่านหรือดูเรื่องเกี่ยวกับ ตัวเรื่องเด็ก การผจญภัยและตลกขบขัน เด็กวัยนี้ไม่ชอบเรื่องหวาดเสียว ตื่นเต้นจนเกินไป อ่านแล้วทำให้เกิดความริเริ่ม อยากลองทำและค้นคว้าต่อไป ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้รักการอ่านและเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและเหมาะสมกับความสนใจให้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้สนใจและรักการอ่านแต่สิ่งที่มีประโยชน์ยิ่งขึ้น

จากการสำรวจศึกษาและวิจัยเรื่องการอ่านของเด็ก

เด็กอายุ 5 ปี สนใจงานนิทานง่าย ๆ เกี่ยวกับสัตว์ เด็ก ๆ ด้วยกัน และชอบหนังสือที่มีภาพประกอบมาก

เด็กอายุ 6 - 7 ปี สนใจหนังสือภาพ เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติเป็นที่ชอบมาก

เด็กอายุ 10 - 12 ปี สนใจวิทยาศาสตร์ นิทาน และสัตว์ต่าง ๆ

เด็กหญิงอายุ 10 - 12 ปี สนใจเกี่ยวกับบ้าน ชีวิตในโรงเรียน และเพื่อนายต่าง ๆ ชอบอ่านนวนิยายของยูโย การผจญภัย

3. พัฒนาการของเด็กวัยตอนปลาย

พัฒนาการทางปัญญาของเด็กวัย 9 - 10 ปี สนใจการอ่านและมีความสามารถในการอ่านมากขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นปีที่ความสามารถในการอ่านมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็ก หมายความว่า เด็กคนใดมีความสามารถในการอ่านดี คือ รู้จักเลือกหนังสือ อ่านเป็น อ่านได้เร็ว เก็บเนื้อหาได้ถูกต้อง

วัยนี้ไม่สนใจอ่านเรื่องนิยาย นางฟ้า ความคิดฝัน เหมือนวัยต้น ๆ แต่สนใจอ่านเรื่องที่เป็นจริงและเรื่องที่แต่งขึ้น ชอบธรรมชาติและหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เครื่องยนต์ การเดินทาง และเรื่องที่เขียนเกี่ยวกับเด็กวัยเดียวกัน

4. พัฒนาการวัยรุ่น

ความสนใจเด็กวัยนี้ เด็กชายชอบดองเล่นโน่นเล่นนี่อยู่เรื่อยไป เด็กหญิงชอบแสดงความคิดสร้างสรรค์ทางวาดภาพ ระบายสีหรือแต่งเรื่อง

ในด้านการอ่าน เด็กวัยนี้สนใจอ่านหนังสือพิมพ์ อ่านข่าวพาหั่ว มักอ่านหน้ามรก
เรื่องข่าวขัน ชาวก็พาหั่วสังกม ก็บ้างก็สนใจอ่านเรื่องเกี่ยวกับจักรกต กินฟ้าอากาศ ถาสนา
เรื่องราวของมนุษย์ทั้งทางชีวประวัติ ธรวิวิทยาและจิตวิทยา ทั้งยังกระหายที่จะรู้เรื่องราวบรรพบุรุษ
ของตนก้วย ชอบบอกริยายและค้นคว้าเรื่องกาสนา และเรื่องราวของมนุษย์¹

ในเรื่องความสนใจในการอ่านนี้ นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ ได้กล่าวถึง ความสนใจ
ในการเลือกอ่านหนังสือของเด็กรวัยเข้าโรงเรียนและวัยรุ่น สอดคล้องกับของกรมการฝึกหัดครูกล่าวไว้
คือ เด็กจะเลือกความนิยมหนังสือ นิทานเพื่อฝัน มาสู่หนังสือจำพวกมัจจุรียมากขึ้น เด็กยังมีความสุข
ในการนึกฝันว่าตนเองเป็นวีรบุรุษในการผจญภัยต่าง ๆ ด้วย ชอบเรื่องสนุก ๆ ของธรรมชาติรอบตัว
หรือชีวิตสัตว์

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ก็ชอบเรื่องตื่นเต้นผจญภัยจากการอ่านหนังสือ ซึ่งได้แก่หนังสือการ์ตูนและ
พวกวารสารต่าง ๆ เด็กหญิงจะชอบบทกลอน บทละครและเรียงความต่าง ๆ เด็กชายก็ชอบเรื่อง
ตื่นเต้น วิทยาศาสตร์ และพวกเครื่องจักร เช่น รถยนต์²

จึงเห็นว่า ความสนใจของเด็กจะคล้ายกันและเหมือนกัน ในว่วงวัยเดียวกันเป็นส่วนใหญ่
ทั้งหนังสือของกรมวิชาการ ได้กล่าวถึง ความสนใจของเด็กในการอ่านหนังสือ แบ่งตามอายุ คือ

อายุ 3 - 5 ขวบ มั่งเป็นระยะที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก มักชอบดูรูปภาพ ชอบฟังนิทาน
ฟังเรื่องราวจากหนังสือซึ่งผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง เรื่องที่ชอบดังคือ เรื่องที่เกี่ยวกับบุคคลใกล้ ๆ ตัว เช่น
พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง หรือสัตว์ที่รู้จัก เรื่องที่ควรระวังควรเป็นเรื่องที่ตัวละครทำกิริยาต่าง ๆ ได้ เช่น
วิ่ง กระโดด บิน ร้องเพลง เป็นต้น และถ้าสามารถเลียนแบบกิริยาเหล่านั้นได้ จะยิ่งชอบมากขึ้น

¹ กระทรวงศึกษาธิการ กรมการฝึกหัดครู พัฒนาการของครอบครัวและเด็ก
หน้า 188 - 253.

² นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ จิตวิทยาพัฒนาการ หน้า 218.

นวนิยาย เทพนิยายต่าง ๆ เป็นที่ถูกรวบรวมของเด็กอายุขนาดนี้ โดยเฉพาะเรื่องที่มีคำซ้ำ (Repetition) มีจังหวะของคำ (Rhythm) เช่น เริ่มขยายกับตาปลุกปลุกงาให้หวาน เฝ้า ฯลฯ โดยปกติ เด็กอายุขนาดนี้ชอบเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แต่ต้องมีการดำเนินเรื่อง (plot) ดี

อายุ 6 - 9 ขวบ ระยะนี้เป็นระยะที่อ่านหนังสือออก เด็กมีความเจริญเติบโตทั้งร่างกาย สมอง และสายตา มีความสนใจในสิ่งรอบ ๆ ตัวมากขึ้น ข้างหลังเกิดมากขึ้น ชอบอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน เรื่องตลก (Comico) เรื่องที่ตัวละครเป็นเด็กอายุเท่าตนและก่อเรื่องต่าง ๆ เช่น เด็กจอมแก่น ศรีธนญชัย เป็นต้น หรือเรื่องที่เด็กวัยขนาดนี้เกี่ยวกับตนเป็นพระเอกของเรื่อง หรือ เรื่องพระเอกที่มีความสามารถพิเศษ เช่น หายตัวได้ เหาะได้ เรื่องสัตว์ต่าง ๆ ก็ยังเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยขนาดนี้ โดยเฉพาะเรื่องที่สัหวัหุคไค้

เด็กวัยนี้มักชอบถามคำถามอยู่เสมอ เช่น เมื่อเห็นหรือเมื่อฟังเรื่องอะไรก็ตาม มักถามคำถามว่า "ทำไม" นี้ จะช่วยสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กวัยนี้

2. เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง : หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก

กล่าวได้ว่า การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองของชาติในอนาคตได้นั้น ควรต้องได้รับการวางรากฐานในด้านต่าง ๆ ใหญ่คือ สิ่งที่สำคัญคือ การให้การศึกษา การอ่าน เป็นหนทางสำคัญที่จะนำไปสู่ผู้มีความรู้ ความสามารถที่ทันกับสมัยได้ ดังที่กล่าวว่า "เราควรปลูกฝังนิสัยนี้ถ้าทำได้ การปลูกฝังนิสัยนี้ก็ยังเป็นเด็ก โทษให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือตั้งแต่ก่อนเข้าโรงเรียนและเมื่อเด็กเข้าเรียนแล้ว ผู้ปกครองก็ควรหาหนังสือให้เด็กได้อ่านเสมอ ๆ คือ ส่งเสริมให้เด็กอ่านทั้งในเวลาเรียนและนอเวลาเรียน"²

¹ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ หนังสือกรมประถมศึกษา หน้า 8 - 9

² ประทีป สยามชัย "เด็กกับหนังสือ" มิตรกร ปีที่แรก 9 : 6 - 7

การส่งเสริมการอ่านนี้ ได้มีผู้ทักท้วงไว้คือ สมาน พลวิจิต ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า “การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กนั้น เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่ง จึงควรพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เด็กรักการอ่านหนังสือ ผู้ปกครองจะต้องอ่านหนังสือให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง หาหนังสือมาให้เด็กอ่านเสมอ”¹

สุนิรัตน์ ภิรมย์นาม ได้ถือโอกาสการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจอันเกิดจากการอ่านหนังสือที่ใช้ส่วนของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในชนบท กับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ถือโอกาสและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการเขียนหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็กว่า “เนื่องจากการทักท้วงมีแนวโน้มว่า หนังสือที่ใช้ ส่วนของ เด็ก ทำให้เด็กอ่านจึงอยู่ในวัยเดียวกัน ได้รับความรู้ ความเข้าใจจากการอ่าน และมีความสนใจในการอ่านสูงกว่าเด็กในวัยเดียวกันที่อ่านหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนให้เด็กอ่าน โดยไม่มีการทดสอบส่วนอย่างจริงจัง ฉะนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะเรียบเรียงเป็นเรื่องราว ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาเรื่องเด็กไม่เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้”²

จากข้อสรุปดังกล่าว จึงเป็นข้อสนับสนุนว่า การจัดหนังสือให้เด็กอ่านโดยเลือกหนังสือที่ดีนั้น จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านได้ ฉะนั้นการจัดหาหนังสือควรพิจารณาความเหมาะสมให้เหมาะสมกับเด็ก มีหลายท่านได้เสนอแนะ การวางหลักเกณฑ์ในการจัดหนังสือให้เหมาะสมกับเด็ก ดังนี้คือ

¹สมาน พลวิจิต การศึกษาค้นคว้าของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชสีมาวิทยาลย์ ในการส่งเสริมการอ่าน เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กเรียน ปีการศึกษา 2517 หน้า 59

²สุนิรัตน์ ภิรมย์นาม การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจและความสนใจอันเกิดจากการอ่านหนังสือที่ใช้ส่วนของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในชนบทกับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หน้า 53

ฮัคและยังก์ (Huck and Young) ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องสำหรับเด็กที่ไว้วางใจนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) ต้องเป็นโครงเรื่องที่เร้าใจให้ผู้อ่านติดตาม โดยเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสมจริง
2. เนื้อเรื่อง (Content) ต้องมีคุณค่าและเหมาะสมกับเด็ก
3. แก่นเรื่อง (Theme) ควรมีคุณธรรมแต่ไม่ต้องสอนเด็กโดยตรงและเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับวัยเด็ก
4. ตัวละคร (Characterization) ควรมีส่วนช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้ดีขึ้น
5. สไตล์ในการเขียน (Style) เสนอเรื่องง่าย ชัดเจน บทสนทนาเป็นธรรมชาติ
6. รูปแบบ (Format) รูปเล่มต้องชวนอ่าน ตัวหนังสือควรพิมพ์ชัดเจน
7. อื่น ๆ (Other Considerations) ควรเป็นหนังสือที่ทำให้เด็กพอใจและสนใจติดตามอ่าน¹

เรื่องเดียวกันนี้ รัชฎวณ อินทรกำแหง ได้กล่าวว่า ถ้าจะสรุปวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กแล้ว ควรมีลักษณะดังนี้

1. ตรงกับความสนใจของเด็ก
 - 1.1 เป็นหนังสือสนุก
 - 1.2 ส่งเสริมจินตนาการ
 - 1.3 ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจ
 - 1.4 สอนอารมณ์ที่ปรารถนา
 - 1.5 ส่งเสริมความรู้
2. เล่าโครงเรื่อง
3. สำนวนภาษา
4. ภาพ
5. รูปเล่ม

¹ Charlotte S. Huck and Doris A. Young, Children's literature in the elementary School, p.21-22.

5.1 ขนาด

5.2 การจัดหน้าหนังสือ¹

นอกจากนี้ จมูก รัตติกาล ได้กล่าวถึงการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก โดยกล่าวถึงหนังสือสำหรับเด็กที่ขึ้นมีลักษณะอย่างไร สรุปได้คือ

"เด็ก ๆ ชอบอ่านหนังสือที่เนื้อเรื่องสมเหตุสมผลอ่านเข้าใจ การวางโครงเรื่องเป็นไปตามความเป็นจริง และมีชีวิตชีวา มีตัวละครที่ประทับใจและวิธีการเขียนที่คุ้นเคย"

เนื้อเรื่อง ตลอดจนเนื้อเรื่องของหนังสือสำหรับเด็ก ควรจะสร้างความรู้สึกชื่นชมยินดี สงสาร หรือไม่คุ้นเคยขึ้นในขณะที่อ่าน นั่นคือ การสร้างความรู้สึกทางอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้แก่เด็ก เรื่องราวในเล่มควรจะมีข้อพิสูจน์หรือช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนของเด็ก ในบ้านของเด็ก หรือปัญหาอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นในชีวิตของเด็ก

โครงเรื่อง การวางโครงเรื่องอาจแบ่งเป็น 4 ตอนใหญ่ ๆ คือ การเริ่มเรื่อง เนื้อหาของเรื่อง จุดเด่นที่สุดของเรื่อง และตอนจบเรื่อง ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก การวางโครงเรื่องและเนื้อหาของเรื่องมีความสำคัญติดเทียมกัน

ตัวละคร ก็มีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน เด็กชอบตัวละครที่มีลักษณะบางอย่างเด่นชัดเป็นพิเศษจะเป็นทางหนึ่งทางใดก็ได้ แต่ตัวละครของเราจะต้องมีลักษณะที่เมื่อรู้จักแล้วจะไม่วันลืมเลยที่เดียว ตัวละครจะทำให้เด็กที่อ่านมีความรู้เรื่องเด็กอื่น ๆ รอบ ๆ ตัวเขากว้างขวางขึ้น

วิธีเขียนหนังสือสำหรับเด็กนั้นมีหลายแบบด้วยกัน... เขาชอบวิธีเขียนที่เขาสามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องแท้ เด็กเล็ก ๆ จะชอบถ้อยคำที่คล้องจองกัน และชอบใช้คำซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ แห่ง เพื่อว่าเขาจะได้จำคำคล้องจองนั้นมาพูดบ้าง เด็กเล็ก ๆ ที่ชอบฟังเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ของโคลงกลอนง่าย ๆ²

¹ รัชจวน อินทรกำแหง วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น หน้า 71 - 92.

² จมูก รัตติกาล "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" วารสารห้องสมุด (7) 1 :

52 - 53, มกราคม - กุมภาพันธ์ 2506.

ในเรื่องเดียวกันนี้ จมูก รัตทากร ได้อ้างข้อเขียนของ พิลลิส เอ. วิทเนย์ (Phyllis A. Whitney) ในหนังสือ "Writing Juvenile Fiction" โดยนำมาประกอบเกี่ยวกับการเขียนหนังสือสำหรับเด็กว่าควรประกอบด้วย

1. โทรวเรื่อง
2. ตัวละคร เป็นเด็กที่มีลักษณะเหมือนเด็กที่ผู้อ่านจะพบในชีวิตประจำวันหรือไม่
3. เรื่องที่เขียน มีความสำคัญพอที่ผู้อ่านจะสนใจฟังหรือไม่
4. การเขียนเนื้อเรื่อง มีลีลาอันน่าพอใจหรือไม่
5. แนวที่วางไว้ เป็นอย่างเกี่ยวข้องตลอดเรื่องหรือไม่
6. บทสนทนาเป็นไปตามบรรทัดหรือไม่
7. ส่วนประกอบที่มีทำให้ดำเนินเรื่องไปได้ราบรื่นหรือไม่
8. การใช้คำพูด จงใจจะเขียนให้ยานหรือไม่
9. มีคุณค่าทางอารมณ์หรือไม่
10. คล้ายเรื่องจริงหรือไม่

ต่อมา จากหนังสือรายงานการสัมมนาเรื่องหนังสือสำหรับเด็ก กลุ่มอายุ 11 - 16 ปี ได้สรุปหลักการเกณฑ์การเขียนหนังสือสำหรับเด็กดังต่อไปนี้ คือ

2.4.1 ผู้เขียนจะต้องทราบว่าตนเขียนเรื่องนั้นให้อ่านให้เด็กฟังหรือเพื่อให้เด็กอ่านเอง เทคนิคในการเขียนต่างกันอยู่ในสองข้อนี้

1. การเขียนเรื่องให้อ่านให้เด็กฟังนั้น อาศัยเทคนิคในการเล่าเรื่อง (Story Telling) โดยไม่ต้องคำนึงถึงปัญหาว่าเด็กจะอ่านออกหรือไม่ เด็กที่ฟังอาจเป็นเด็กเล็ก (5 - 6 ขวบ) หรือเด็กกว่านั้น หรือโตกว่านั้น (8 - 9 ขวบ) ไม่ว่าจะเป็นนิยาย นิทานเรื่องสัตว์ เรื่องกวางดาวต่าง ๆ ฯลฯ ... ใช้คำได้มาก ใช้คำยาว ๆ สะกด ยาก ๆ ก็ได้ แต่ควรเป็นภาษาที่เด็กชอบและเข้าใจได้ ผู้เขียนยังควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเรื่อง ในการจัดทำรูปเล่มหนังสือประเภทนี้ด้วย เพื่อเร้าความสนใจ

2. การเขียนเรื่องให้เด็กอ่านเองนั้น ต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้อ่าน การใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ใจความสั้น ๆ หนึ่งย่อหน้า เป็นเรื่องง่ายหรือสลับซับซ้อน มีตัวละครที่มีอุปนิสัยคงง่ายหรือยาก เพื่อให้เป็นไปตามความสามารถของผู้อ่าน

2.4.2 ท่องรู้จักผู้อ่าน คือ ต้องเข้าใจจิตใจของเด็ก ความสนใจ

เด็กวัยแรก การเขียนจึงต้องเขียนอย่างง่ายที่สุด ใช้คำสั้น ๆ ใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจได้ และแบ่งเป็นตอนสั้น ๆ ยาวที่สุดไม่ควรเกิน 500 คำ

เด็กอายุสูง จะสนใจเรื่องยาวขึ้นและยากขึ้น (อาจจะยาวถึง 2000-5000 คำ) เด็กมักคิดเอาตัวเองไปเทียบกับตัวละคร เด็กจะชอบตัวละครที่น่านใจเด็กให้เกิดความเมตตา กำนาย ฯลฯ

2.4.3 เรื่องที่เขียนสำหรับเด็ก ไม่ควรเขียนเพื่อการตั้งสอนโดยตรง เด็กจะไม่สนใจ

2.4.4 ข้อความที่เขียนต้องมีค่าเท่ากับที่เด็กอ่าน คือ ต้องเขียนให้อ่านเพลิน สนุก ตื่นเต้น มีอารมณ์ขันแทรกบ้าง และไม่ยืดเยื้อ

2.5 หลักเกณฑ์ในการเขียนเรื่องแต่ง (fiction) ประเภทร้อยแก้ว

2.5.1 การสร้างตัวละครให้เห็นเด่นออกมาจริงจกนั้นสำคัญที่สุด

2.5.2 การเขียนต้องให้ความเพลิดเพลิน ความตื้นใจ หรือความขบขันทุกวรรค

ทุกตอน

2.5.3 บทสนทนา ใช้เป็นวิธีดำเนินเรื่องได้ ไวขึ้นทันเรื่องก็ได้ และใช้แสดงความคิดเห็น

2.5.4 ต้องรอบรู้ในเรื่องที่จะเขียน

2.5.5 มีความกตริเริ่มสร้างสรรค์

* 2.6 การเขียนกวีนิพนธ์สำหรับเด็ก

2.6.1 ไม่ควรยากเกินกว่าระดับกวีนิพนธ์ชาวบ้าน การใช้ถ้อยคำควรให้ง่ายและไพเราะ ใช้คำไทยให้มาก

2.6.2 ชีวิตวัฏจักรควรผสมผสานผล

2.6.3 ควรสอดคล้องอารมณ์

2.6.4 มีความหมาย

2.7 หลักเกณฑ์ในการเขียนวารคดี

2.7.1 มีสาระประโยชน์

2.7.2 วางเค้าโครงในการเขียน

2.7.3 มีส่วนประกอบที่เร้าใจ เช่น ข้อคิด, ภาพประกอบ

2.7.4 ในข้อสรุป อาจมีคำถามคำตอบให้ทบทวนความรู้¹

เกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กที่เป็นบทร้อยกรองนั้น ในเมืองไทยเราเด็กจะได้รู้จักตั้งแต่ยังเด็ก ซึ่งในสมัยก่อนจะมีบทกลอนเด็ก บทเพลงเด็กและบทร้องอื่น ๆ สำหรับเด็กมากมาย คำที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นคำที่คล้องจองกัน มีจังหวะเป็นช่วง ๆ รับกันไป ในปัจจุบันนี้เราไม่ค่อยจะได้ยินหรือได้ฟังบทกลอนเด็ก บทเพลงเด็ก บทร้องสำหรับเด็กกันมากนัก แต่เราจะพบได้จากหนังสือที่รวบรวมบทร้อยกรองสำหรับเด็ก ซึ่งมีผู้จัดทำไว้ เช่น หนูน้อยพลอยเพชร ของ ประณีต นาคกรรพ และกิตติยวดี บุญซื่อ

ในเรื่องนี้ รัฐจวน อินทรกำแหง ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า

เด็กจะรู้สึกสนุกและบางทีรู้สึก "โก้" ด้วยซ้ำที่ตนสามารถพูดเป็นร้อยกรองได้ เด็กจะเกิดทักษะในการออกเสียงถ้อยคำ ตลอดจนอักษรคำต่าง ๆ ไม่ค่อย... นอกจากนี้ รัฐจวน อินทรกำแหง ได้สรุปเรื่องนี้ว่า * บทร้อยกรองสำหรับเด็ก ควรเป็นกลอนง่าย ๆ ถ้อยคำพูดกันธรรมดา ๆ รวมทั้งควรคำนึงถึงช่วงจังหวะของกลอนที่จะทำให้เด็กสนุกและอาจมีอะไรมาช่วย ๆ กับว่าทำไมค่อย²

¹ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการสัมมนาเรื่องหนังสือสำหรับเด็กกลุ่มอายุ 11-16 ปี หน้า 4-8

² รัฐจวน อินทรกำแหง วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น เก็บความ

จากรายงานการสัมมนาเรื่องหนังสือสำหรับเด็ก กลุ่มอายุ 11-16 ปี คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงเรื่องหนังสือสำหรับเด็กไทยไว้ สรุปความว่า

“บทสรุปกรอง ไม่ควรมุ่งแต่ความสนุกสนานล้วนเดียว ควรให้คุณค่าที่ดี สอนให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง

ในด้านภาษา ควรให้อ่านง่าย ๆ ทั้งง่ายเหมือนกับที่เราใช้พูดกันอยู่ทุก ๆ วัน ไม่ใช่ศัพท์ หรือโวหารสูง ๆ เมื่อเด็กอ่านขึ้นสูง อ่านคำที่ใช้ถว้มีการเฝ้าอารมณ์ผู้อ่าน เพราะเด็กเป็นวัยรักสนุก แต่อย่าให้ลึกซึ้งเกินหัวเด็ก จนไม่ทำให้เพลิดเพลิน

ในค่านิยมเรื่อง ต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษยธรรม ในเรื่องควรสอดแทรกความรู้ คติสอนใจ เพื่อเป็นประโยชน์ทางอบรมจิตใจให้เป็นพลเมืองผู้เจริญแล้ว

ในด้านตัวละคร ต้องใช้ความประณีตในการบรรยายชีวิตของตัวละครให้มากที่สุดเท่าที่เขียน ให้อ่านง่าย บางทีเนื้อเรื่องอาจลดความสำคัญลงด้วยการเน้นชีวิตตัวละครแต่ละตัว”¹

ในเรื่องเดียวกันนี้ อาร์บูธโนท (Arbuthnot) ได้กล่าวไว้ว่า หลักในการพิจารณาหนังสือ นั้น ควรพิจารณาถึงเรื่องต่อไปนี้

1. เสียง ควรให้บทกวีนั้นอ่านแล้ว เสียงเป็นช่วงจังหวะที่ไพเราะติดต่อกันไป
2. คำ คำที่ใช้มักจะต้องเลือกสรรมาอย่างดี บางเป็นคำที่ใช้บรรยาย คำที่ให้ ความรู้สึกและคำที่คล้องจองกัน
3. เนื้อเรื่อง จะต้องเป็นเรื่องที่ให้เนื้อหาและแนวคิด เรื่องที่จะตอบสนองความสนใจ ของเด็กต้องเป็นเรื่องที่เขาอ่านเข้าใจ²

¹ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ รายงานการสัมมนานั่งอ่านสำหรับเด็ก
กลุ่มอายุ 11-16 ปี หน้า 134-146

² Arbuthnot, May Hill and Sutherland, Zena. Children and books,
p.159-161.

อีก ยังได้กล่าวถึง การเลือกวิธีพิมพ์สำหรับเด็กไว้ คือ

1. รูปแบบ อีกกล่าวว่า เด็กจะชอบวิธีพิมพ์ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ในแต่ละประเภทของวิธีพิมพ์นั้น

2. เนื้อเรื่อง ต้องเป็นเรื่องในลักษณะต่อไปนี้ คือ

2.1 เรื่องเกี่ยวกับชีวิตเด็ก ๆ

2.2 เรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

2.3 เรื่องสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

2.4 เรื่องสัตว์

2.5 เรื่องชาชน

2.6 เรื่องเผชิญภัยและความสำเร็จ ¹

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการสัมมนาเรื่อง การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก กล่าวถึงการเขียนหนังสือให้เด็กชอบอ่านว่า "ผู้เขียนเรื่องสำหรับเด็กควรลดข้อปรัชญา ความกล้าหาญ การเสียสละ ความปรารถนาดีต่อเพื่อน ความรักงาน และสิ่งดีงามต่าง ๆ ลงไปตามสมควร เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ก็ช่วยแก้ปัญหาได้

เรื่องที่เขียนสำหรับเด็กควรให้สั้น กระชับ ผู้เขียนควรให้ความสนใจสนทนากับเด็ก และแสดงความหวังดีไว้ในข้อความที่เขียน เด็กก็จะยอมรับ

เด็กไม่ชอบให้สอนตรง ๆ จะให้อะไรแก่เด็กต้องให้อย่างมีศิลปะ ฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเขียนลงในหนังสือจึงต้องเก็บซ่อนไว้บ้าง

ภาษาที่ใช้ในหนังสือ ควรใช้ภาษาที่เด็ก ๆ ใช้กัน ไม่ใช่ภาษาโบราณ ไม่ควรใช้คำยาก ต้องให้เด็กเข้าใจ แต่ก็ไม่พูดเด็กลงไป" ²

¹Charlotte S. Muck, Doris A. Young. Children's literature in the elementary School. p.323-333.

² กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิสามัญศึกษา รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก หน้า 53

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเรื่อง ลักษณะหนังสือที่หน้าสนใจสำหรับเด็ก ว่าควรพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. เนื้อเรื่องสาระสำคัญ
2. วิธีการเสนอเรื่อง
3. ส่วนวนวน
4. ภาพประกอบ
5. ลักษณะรูปเล่ม¹

ในเรื่องเดียวกัน ยังได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก ที่เกี่ยวกับสารคดี สำหรับประเภทปลาย คือ

1. รูปเล่ม

1.1 ขนาด 10×13 ซม. เล็กเกินไป ควรใหญ่กว่านี้และไม่ให้คล้ายหนังสือเรียนเกินไป

1.2 การเย็บปก การเย็บเล่มดี มั่นคง แข็งแรง

1.3 การจัดหน้าในท้องกระดาษ ชัดเจน มีบรรณานุกรม คำนี สารบัญให้ครบถ้วน

1.4 ความผิดพลาดในเรื่องการพิสูจน์อักษรต้องไม่ให้มีขึ้นเลย

2. เนื้อเรื่อง-สาระสำคัญ

2.1 ถ้าเป็นเรื่องแปล ต้องระบุชื่อเรื่องเก่า ชื่อผู้แต่ง

2.2 หนังสือเรื่องบางเรื่องที่มีประวัติศาสตร์หรือศาสนา ซึ่งยากที่เด็กจะเข้าใจได้
กระจำแจ้ง ควรให้นำเรื่องในประวัติศาสตร์หรือศาสนานี้มาเขียนเป็นหนังสือสำหรับเด็ก

¹ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการประเมินเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก

ในหัวข้อนี้ นางสาวบุษฯ ครูทรงคิด ได้ฝากข้ออีกว่า เนื้อหาของหนังสือชั้นประถมปลาย ควรมีดังนี้

1. ให้ความรู้ด้านการดำรงชีพโดยเฉพาะตามที่เหมาะสม
2. ให้ความรู้ด้านนิเวศวิทยา
3. ให้จุดเน้นด้านวัฒนธรรม ให้ตระหนักความเข้มแข็งพลเมืองในกาลข้างหน้า ¹

จากรายงานการประชุมจากการสัมมนา¹ ได้กล่าวถึงหัวข้อเรื่อง หนังสือประเภทให้ความเพลิดเพลินสำหรับประถมปลาย กล่าวว่

1. ลักษณะของหนังสือที่น่าสนใจสำหรับเด็ก ควรจะมีลักษณะดังนี้

- 1.1 รูปเล่มและขนาด

ถ้าเป็นหนังสืออ่านเพื่อความเพลิดเพลินสำหรับเด็กในระดับนี้ ควรจะเป็นขนาด 16 หน้ายก มีความหนาไม่เกิน 200 หน้า

- 1.2 เนื้อเรื่องและสาระสำคัญ

เนื้อหาสาระสำคัญในระดับประถมปลาย ควรจะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ การอนุรักษ์ อดิธิปฏิบัติ จีวรประวัติ เรื่องผี ปริศนา งานอดิเรก ขวนหัว เรื่องเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว ชีวิตสัตว์ และสังคมปัจจุบัน เรื่องที่เกี่ยวกับตัวเด็ก ทั้งนี้อาจจะมาในรูปของนิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร และเบ็ดเตล็ด

- 1.3 วิธีการเสนอเรื่อง มี 3 แบบ คือ

- 1.3.1 แบบเสนอเรื่องราวติดต่อกันไป

- 1.3.2 แบบสนทนาโต้ตอบ

- 1.3.3 แบบผสม (ของสองแบบข้างบน)

¹ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก หน้า 148-150

1.4 ส่วนวนภานา

ใช้ภาษาง่าย ๆ ส่วนวนกระทัดรัด สละสลวย สุภาพ ถ้าจะใช้คำใหม่ ๆ ก็อธิบายให้เด็กทราบว่า กี่อะไร คำที่เด็กชอบใช้ (แต่ไม่ใช่คำมรสุวาทหรือคำแฉ่ง ๆ)

1.5 ภาพประกอบ

ภาพประกอบจำเป็นต้องมี ภาพนั้นจะต้องชัดเจน ถูกต้อง และประณีต ภาพประกอบนั้นจะเป็นภาพสีหรือภาพขาวดำก็ได้ ¹

ต่อจากนั้นในปี 2516 - แผนกประถมศึกษาและแผนกบรรณารักษศาสตร์ ได้สัมมนาเรื่อง หนังสือสำหรับเด็ก และกล่าวถึงหลักทั่วไปในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก ว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสามารถของผู้อ่าน เวน จะเขียนให้อ่านกลุ่มไหน
2. จิตวิทยาสำหรับเด็ก

กล่าวถึงหลักในการเขียนหนังสือประเภทที่ให้ความรู้สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาที่มีหลัก คือ

1. ด้านเนื้อหาสาระ หนังสือความรู้และสารคดี ควรเป็นหนังสือที่ตอบสนองความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก
2. คำศัพท์
3. จำนวนหน้า ไม่ควรเกิน 50-100 หน้า
4. ความถูกต้องของข้อมูล ²

¹ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิสามัญศึกษา รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก หน้า 155-156

² วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องหนังสือสำหรับเด็ก หน้า 4, 152

นอกจากนี้ รัชนี้ ศรีไพรวรรณ ได้กล่าวถึงหลักการเขียนหนังสือสำหรับเด็กไว้ในเรื่อง "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" พอสรุปหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1. ขนาดของหนังสือ
2. ขนาดของตัวหนังสือ
3. รูปภาพ
4. ความหนาของหนังสือ
5. กระดาษที่ใช้เขียน
6. คำถ้อยต่าง ๆ ที่ใช้ในหนังสือ
7. เรื่องที่เขียน ¹

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ได้ประชุมศึกษาเรื่อง หนังสือสำหรับผู้เริ่มอ่าน ได้กล่าวไว้ว่า

“... ในการเขียนหนังสือสำหรับผู้เริ่มอ่าน จะต้องเขียนเป็นประโยคสั้น ๆ เขียนอย่างตรงไปตรงมา และใช้ย่อน้ำสั้น ๆ ทั้งทำเป็นเล่มเล็ก ๆ ค่อย ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำสำหรับผู้เริ่มอ่าน และเมื่อนำคำใหม่ ๆ มาใช้ จะต้องย้ายอยู่บ่อย ๆ เพื่อช่วยให้จำได้เร็วขึ้น สรรพนามต่าง ๆ มักจะเว้นไว้เมื่อสามารถกระทำได้...”

เขมูจา แสงมลิ ได้กล่าวถึงการพิจารณาหนังสือสำหรับผู้เริ่มอ่านว่า ควรจะประกอบด้วย

1. ภาษา คำมาตรฐานที่เหมาะสมกับเด็ก
2. เรื่องราวที่เด็กสนใจ มีความสนุกสนานตื่นเต้น
3. รูปภาพ ภาพการ์ตูน

¹รัชนี้ ศรีไพรวรรณ "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" ประชาศึกษา (16) 9 :

4. สีเงินของภาพ

5. ตัวหนังสือที่ถูกต้องอย่างชัดเจน

6. ขนาดตัวหนังสือ เด็กอายุแปดขวบถึงสิบขวบโตและควรกะทัดรัดขนาดลงเมื่อเด็กอายุ

มากขึ้น

7. สีของตัวหนังสือ

8. การเขียน เขียนเป็นท่า ประโยค ต้องเว้นระยะห่างและวรรคให้อ่านได้ง่าย

9. ขนาดตัวหนังสือ ให้เด็กได้เลือกดูไม่ใหญ่หรือไม่เล็กเกินไป ไม่หนา

10. กระดาษหนังสือ ควรใช้กระดาษที่มีความเหนียว¹

สมาคมของสมาคมแห่งประเทศไทย ได้แนะนำหนังสือสำหรับเด็กเล็ก กล่าวไว้ดังนี้

"... สิ่งสำหรับเด็กเล็กของการเป็นส่วนใหญ่คือ ความสนุกสนานเพลิดเพลินบันเทิงใจ และความเบิกบานใจที่ได้เห็นสิ่งสวยงาม ได้ฟังเสียงเสนาะไพเราะหู ฉะนั้น ความสำคัญของโครงเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กจึงเป็นรองลงไป แต่มีความสำคัญในเรื่องคำ เสียง และภาพประกอบ

คำที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็กจึงควร เป็นคำที่มีความหมายใกล้ตัวเด็ก เป็นคำที่เด็กใช้เป็นประจำ จึงควรใช้คำง่าย ๆ ชัด ๆ กันทั้งเสียงและรูปคำ สดุดการให้ถ้อยคำควรให้คล้องจองกันไปเหมือนเสียงดนตรี

ภาพประกอบ ควรเป็นภาพที่ชัดเจน มีสีสันงดงาม มีความหมายเข้าใจง่าย และแสดงเน้นถึงความหมายของถ้อยคำที่ใช้ดำเนินเรื่องในหนังสือ... ฉะนั้นหนังสือสำหรับเด็ก ๆ สนใจจึงได้แก่ หนังสือที่มีภาพแสดง เนื้อเรื่องติดต่อกันไปโดยตลอด

¹ สมาคมสตรีพุทธมศึกษาแห่งประเทศไทย

การประชุมศึกษา เรื่องหนังสือสำหรับเด็กผู้เริ่มอ่าน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่า หนังสือที่สำหรับเด็กนั้น ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็กและอยู่ในความสนใจของเด็ก ง่าย ๆ ใจกว้าง ใจใหญ่ที่อ่านได้ชัดเจน มีภาพประกอบที่ดึงดูดใจเด็กสนใจ อยากดู อยากอ่าน และแสดงการสอนที่ช่วยให้เด็กจดจำไม่ประเพติ ปฏิบัติ" 1

¹ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย "แนะนำหนังสือสำหรับเด็กเล็ก" วารสารห้องสมุด

(10) 4 : 231-237. กรกฎาคม - สิงหาคม 2509.

บทที่ 3

วิเคราะห์หนังสือเชิงฉบับและการประกวด ประเภทสารคดี

หนังสือประเภทสารคดีขึ้นบัญชีการประกวดมีทั้งหมด 4 เล่มคือ

1. วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง
2. แม่โพสพ
3. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
4. พระราชมังคลาภิเษก

การวิเคราะห์หนังสือประเภทสารคดี จะยึดหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1. เนื้อเรื่อง
2. การวางเค้าโครงเรื่องและการเสนอเรื่อง
3. ส่วนภาษา
4. องค์ประกอบที่เร้าใจในการอ่าน
5. สารประโยชน์

วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง

วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง โดย พิสิฐ เจริญวงศ์ องค์การคำของคุรุสภา 2516

เป็นหนังสือที่ชนะการประกวด เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2516

1. เนื้อเรื่อง

เมืองไทยเรามีประวัติอันยาวนานมาแล้วในอดีต นักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์ เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและสำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ จึงอยู่ในแผ่นดินไทยสมัยหลายพันปีมาแล้ว สิ่งเหล่านี้เรารวมเรียกว่า "วัฒนธรรม" วัฒนธรรมคือแนวทางที่คนในสังคมนั้นปฏิบัติ ทั้งด้านการดำเนินชีวิต การทำมาหากินและวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ในการศึกษาวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียงนี้ นักโบราณคดีได้ศึกษาจากการขุดค้นหาสิ่งของอันเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ของคนสมัยก่อน โดยศึกษาควบคุมไปกับนักประวัติศาสตร์

ถนนโบราณที่ออกมาจากตัวเมืองมาทั้งบ้านเรือนอยู่ในที่ราบ รู้จักการเลี้ยงสัตว์
เพาะปลูก มีมาราว 7,000 ปีมาแล้ว บ้านเชียงในปัจจุบันก็ คำโบราณเรียก ว่า เกอ
ตองตาม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเอง คน
โบราณนี้ไม่รู้จักร่างบ้านเรือนอยู่ เขามักอาศัยอยู่ตามถ้ำ จนภายหลังมีคนมากขึ้น
ครอบครัวขยายขึ้นจึงรู้จักปลูกมาอยู่ตามถ้ำ สร้างที่อยู่อาศัย คนที่บ้านเชียงเรีอราว 7,000 ปี
นั้น เริ่มใช้วิถีทาง การไถนา รู้จักเพาะปลูกและล่าสัตว์ รู้จักตกแต่งวัตถุทางธรรมชาติ
มาเป็นเครื่องมือเกี่ยวกับการดำรงชีวิต จากการขุดพบเครื่องมือเครื่องใช้จึงทำให้เราทราบ
เรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโบราณ เช่น สัตว์ที่เป็นอาหารของคนสมัยนั้น คือ กวาง นก
กระต่าย และอื่น ๆ นอกจากนั้นยังพบซากโครงกระดูกของชะนีซึ่งคงเป็นสัตว์เลี้ยงในสมัยนั้น
บ้านเรือนของชาวบ้านเชียงมักตั้งอยู่บนเนินสูง การพบรอยเมล็ดข้าวเปลือกที่ติดอยู่กับเครื่องมือ
โลหะ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า ชาวบ้านเชียงรู้จักการเพาะปลูกอย่างแท้จริงมากจนแล้ว

อาชีพของชาวบ้านเชียงในสมัยนั้น คือ อาชีพการนา ข้างบนหม้อ ข้างจักสาน พราน
ล่าสัตว์ ตลอดจนนักดนตรีด้วย ชาวบ้านเชียงสามารถหาเครื่องมือเครื่องใช้ทุกอย่างได้
เช่น ใบหอก ขวาน เครื่องประดับนานาชนิด ในบ้านเครื่องนุ่งห่มเขารู้จักใช้ผ้าทอเนื้อหยาบ
ใช้แล้ว

หนังสือเรื่องวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียงนี้ จะสนองความต้องการของเด็กที่รอบ
แสวงหาสิ่งใหม่ ๆ เด็กชอบการค้นพบเขาค้นพบเกี่ยวกับที่เขาชอบหนังสือฉบับนี้ เนื้อหา
ในหนังสือจะนำเด็กออกไปสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกในอดีตร และนั้นเรื่องวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง
นี้ จะทำให้เด็กเป็นผู้ที่เข้าใจความเป็นมาของสังคมได้ดีขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มพูนความรู้รอบตัวแก่
เขาอย่างคุ้มค่า เรื่องนี้จะพาเด็กให้รู้จักกับสิ่งนาฏภายนอกซึ่งแตกต่างไปจากบ้านและโรงเรียน
ที่เขาคุ้นเคยอยู่ และเด็กจะคิดว่า เขาคือหนึ่งในสังคมที่รู้ความเป็นไปของสังคมไทยแท้จริง
ทุกที

โดยปกติแล้วเด็กระดับมัธยมศึกษาจะชอบเรื่องราวทางนิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์มาก เด็กใครรู้เรื่องราวครั้งอดีตที่คิดว่าคุณสนใจ อยากรู้ประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษ ทั้งด้านความเป็นอยู่และการดำรงชีวิต หนังสือเรื่องวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียงจะช่วยให้คำตอบ ให้ความกระจ่างแก่เด็กได้เป็นอย่างดี

2. เค้าโครงเรื่องและการเสนอเรื่อง

วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง เป็นเรื่องที่ถูกแต่งเป็นนิยายในโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จะนำผู้อ่านไปสัมผัสวัฒนธรรมโบราณที่น่าสนใจของคนโบราณที่ทั้งบ้านเรือนท่ามาหากินอยู่ที่ตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เมื่อราว 7,000 ปีมาแล้ว เพื่อให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ของ ชาวบ้านเชียงนั้นเป็นอย่างไร

ก่อนที่ผู้เขียนจะพาชมวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง ได้ย้อนกล่าวถึงวิธีการการศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ในสมัยโบราณว่า ต้องอาศัยนักโบราณคดีที่จะขุดค้นและลงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ขุดพบ พร้อมกับให้นักประวัติศาสตร์ช่วยสนับสนุน จึงจะทราบถึงวัฒนธรรมโบราณอันแท้จริง ผู้เขียนได้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ให้ผู้อ่านทราบ จึงทำให้เห็นว่าการศึกษาวรรณกรรมโบราณที่บ้านเชียงนี้น่าเพื่อถือได้มากขึ้น

วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในสมัยโบราณของไทยเรา แสดงถึงการวิวัฒนาการของวัฒนธรรมจากยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยุคประวัติศาสตร์ และปัจจุบัน ดังนั้นเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เราเกิดความรู้สึกสนใจในมนุษยชาติไทย เพราะแสดงให้เห็นความเป็นมาของเรา เมื่อย้อนถึงอดีตอันเป็นระยะเวลาอันนานมาก เราก็ทราบว่า รกรากเดิมของเราคือบริเวณแผ่นดินที่เราอยู่นี่เอง

เค้าโครงเรื่องจะเน้นถึงความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องโบราณคดีและประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ เด็กในวัยนี้ชอบรู้ อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ นับว่าเรื่องนี้เหมาะกับความ

เพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียงดีขึ้น ผู้เขียนให้ผู้อ่านรู้จักคำว่า "วัฒนธรรม" เพราะคำนี้มีความหมายที่กว้างขวางพอสมควร ควรให้เด็กได้เข้าใจ

ผู้เขียนเสนอเรื่องวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง โดยแบ่งออกเป็นสองสมัย คือ สมัยหินใหม่ และสมัยโลหะ โดยไม่แบ่งรายละเอียดค่อยๆ แต่จะกล่าวเกี่ยวกับเรื่องความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

การดำเนินเรื่องในลักษณะนี้ไม่สับสน ผู้เขียนเสนอเรื่องเป็นขั้นตอนไม่เพื่อให้ผู้อ่านตามได้ทัน และเข้าใจ ดังนี้

" เป็นอันว่าเราทราบกันแล้วว่าเรื่องของชนโบราณที่บ้านเชียงนั้นเราแบ่งออกเป็นสองสมัย สมัยแรกเรียกสมัยหินใหม่ และสมัยที่สองเรียก สมัยโลหะ คราวนี้มาคุยกันว่าชนสองสมัยเขามีความเป็นอยู่อย่างไร " ¹

เมื่อกล่าวถึงสมัยหินใหม่เรียบร้อยแล้ว ผู้เขียนจึงดำเนินเรื่องถึงสมัยโลหะทันที ทำให้รวดเร็วและทันใจผู้อ่าน คือ

" สมัยที่กล่าวมานี้เป็นสมัยที่นักโบราณคดีเรียกว่า สมัยหินใหม่
ต่อมาขึ้นสมัยโลหะ

ความเป็นอยู่ของผู้คนโดยทั่วไป ก็ยังไม่หนีไปจากสมัยก่อนนัก ส่วนมากก็ยังเป็น
ชาวนา " ²

ลักษณะเด่นในการดำเนินเรื่อง คือ การตั้งปัญหาแล้วตอบมันตรงนั้นทันที ทำให้การดำเนินเรื่องเร็ว ทันใจเด็กในวัยนี้และยังมีการชี้แนะถึงเรื่องที่จะกล่าวถึงด้วย เช่น

" ส่วนสัตว์ที่ไปล่ามาเป็นอาหาร ก็เป็นพวกที่ไม่ใหญ่ไม่โตนัก อย่างกวาง นก
กระรอก กระต่าย แะ เต่า และกบ เป็นต้น

¹ พิสิฐ เจริญวงศ์, วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง หน้า 18

² อ. หน้า 32

เราทราบเรื่องนี้ได้อย่างไร

ทราบให้ตลอดสมควรทีเดียว เพราะเขาเขียนรูปไว้ให้เล่าเอาไว้บนภาชนะ
ดินเผา呢 " 1

ผู้เขียนแนะนำให้ศึกษารายละเอียดอย่างน่าสนใจ คือ

เรา มาดูภาพอีกของหนบ้านเขียงกันต่อไป

เราเห็นว่า คนกลุ่มนั้นตั้งท่าออกมาอยู่ที่ราบแล้วบ้านเรือนเขายังอยู่บนเนินสูง
กลายเป็นเนินป่าละเมาะและถัดจากนั้นไปพอประมาณเป็นป่าใหญ่ " 2

ผู้เขียนในวิธีการรวบรัดในการเสนอเรื่องอันเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโบราณโดยทรง
จึงสามารถดำเนินเรื่องได้เร็วและตรงจุดหมาย เนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยาก
ต่อการเข้าใจ ถ้าไม่เสนอเรื่องให้ตรงประเด็นโดยรวบรัดแล้ว ก็จะทำให้เกิดความ
สับสนได้ทั้งนี้ เพราะแค่ระดับนี้ของความกว้างและรวดเร็วให้ทันกับความสนใจของเขา
ในขณะที่มีความกระตือรือร้นอยู่ สิ่งแรกที่เขาต้องการทราบคือ ความรู้ที่ว่า คนโบราณนั้นเขา
อยู่กันอย่างไร

การจบเรื่อง ผู้เขียนจบเรื่องด้วยวิธีง่าย ๆ ก็กล่าวสรุปความอย่างสั้น ๆ โดย
กล่าวถึงความเป็นอยู่ระหว่างทศวรรษก่อนกับสมัยปัจจุบันในด้านการประกอบอาชีพว่า ทศวรรษก่อน
เป็นทศวรรษ ทศวรรษปัจจุบันก็ยังเป็น ทศวรรษอยู่ เติบโต ทั้ง ๆ ที่ระยะเวลาห่างกันหลายพันปี

3. จำนวนภาพ

ภาษาที่ใช้ในเรื่องวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเขียงนี้ค่อนข้างง่าย เพราะเนื้อเรื่อง
เป็นเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจ ผู้เขียนจึงพยายามใช้ภาษาง่าย ๆ มุ่งสื่อความหมายให้เข้าใจ

1 พิสิฐ เจริญวงศ์ วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเขียง หน้า 23

2 ก. หน้า 26

เป็นจุดสำคัญ ถ้าต้องการจะให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องใดที่ผู้เขียนคิดว่ายาก ก็จะใช้การเปรียบเทียบ กับเรื่องง่าย ๆ ที่ให้ความหมายแก่ชัดเจนขึ้น ลักษณะด้านนวนิยาย มีดังนี้ คือ

สำนวนภาษาในการเสนอเรื่อง

ผู้เขียนเสนอเรื่องนี้ในลักษณะทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เพื่อให้ดูเหมือนเป็นภาษา ง่าย ๆ เป็นสิ่งหนึ่งที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน เรื่องนี้เป็นเรื่องในอดีต เรื่องราวจึง เป็นเรื่องเก่า ๆ ที่คนในสมัยปัจจุบันมิได้พบเห็น อาจเป็นเรื่องยาก แต่ผู้เขียนพยายามให้ ง่าย เช่น ข้อความที่ว่า

" เมืองไทยเราเองก็มีประวัติอันยาวนานมาแล้วไม่แพ้ใครเหมือนกัน แต่น่าเสียดาย ที่เราไม่ใคร่ใคร่สนใจใฝ่รู้กันเอง เพราะไปคิดกันเสียว่าเป็นเรื่องของอดีต แล้วก็ให้แล้วกันไป จึงไม่รู้ว่ามีดินแดนแห่งที่เราเหยียบเราย่ำและปลูกบ้านเรือน ทำไร่นาทำนาทุกวันนี้เคย เป็นที่อยู่พ่อกิน และเป็นที่ยังเพื่องคนแต่โบราณมาหลายพวกหลายเผ่าแล้ว " ¹

เราจะพบว่าผู้เขียนไว้คำว่า แล้วก็ให้แล้วกันไป, เราเหยียบเราย่ำ ทำไร่นาทำนา สนใจใฝ่รู้ และอื่น ๆ ผู้อ่านจะรู้สึกว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ น่าติดตามต่อไป

การนำเข้าสู่เรื่องในแต่ละตอนนั้น ผู้เขียนใช้สำนวนภาษาในลักษณะการพูดคุยกันกับ ผู้อ่านอย่างกันเอง ทำให้รู้สึกที่เรากำลังฟังเรื่องราวเหล่านี้ด้วยความสนใจ ลักษณะนี้เอง เด็กจะชอบ เพราะทำให้เขารู้สึกว่า มีความสำคัญด้วย ผู้เขียนสนทนาด้วย จากการที่ผู้เขียนไว้คำว่า "เรา" เป็นตอนที่กล่าวถึงวิชาโบราณคดีว่า

" แต่ถาจะให้เข้าใจได้ชัดขึ้น เราจะต้องมาคุยกันต่อไปอีกเล็กน้อยว่า เรื่องอย่างนี้ มันกินความไปจนถึงไหนกันแน่ นี่เราต้องมาเริ่มกันเสียก่อนว่า ที่เขาเรียกวิชาโบราณคดีนั้น

¹ พิสิฐ เจริญวงศ์ วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง หน้า 1

มันเป็นวิ าวะไรกัน " ¹

ผู้เขียนใช้คำถามถามตัวเองไว้ด้วย ผู้อ่านที่ต้องการคำตอบก็ควรจะอ่านเรื่องนี้ต่อไป ลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้คิด เห็นเกี่ยวกับแก่นที่กล่าวถึงความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เรียกว่า "ชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่บ้านเวียง เมื่อราว 7,000 ปี เป็นอย่างนี้" เป็นคำถามที่ผู้เฉพาะเจาะจงลงเป็นอย่างดี แสดงให้ผู้อ่านเห็นว่า เนื้อความต่อไปที่จะกล่าวถึง เป็นท้าวอธิบายของประโยคที่ผ่านมานั้น ใจความว่า "อย่างนี้" กล่าวนำไถ่กายและชัดเจน

ในการนำเสนอเรื่องบางตอน ผู้เขียนใช้วิธีตั้ง "คำถาม" และตอบคำถามด้วย เนื้อความที่ต้องการบรรยาย นี้เป็นลักษณะหนึ่งที่นำเสนอและติดตาม เห็น

" การเพาะปลูกในเมืองไทย เริ่มตั้งแต่เมื่อไร " ²

" เราทราบเรื่องนี้ได้อย่างไร " ³

ส่วนวนภาษาในการอธิบาย

ในการอธิบายข้อความต่าง ๆ ที่จะให้เข้าใจได้นั้น ผู้เขียนมักใช้วิธีอธิบายก่อน ข้างตะเอยัดในตอนเริ่มเรื่อง เพราะเป็นวิธีที่ต้องให้ความกระจ่างแจ้งเสียก่อน ประกอบกับวิธีการบางอย่างของนักโบราณคดียุ่งยากและซับซ้อน การอธิบายในระยะแรกจึงสำคัญมากที่จะนำให้ผู้อ่านได้รับทราบรู้อย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น เรื่องของการสำรวจสิ่งของที่อยู่ที่ใดค้นขึ้น

¹ พิสิ, เจริญวงศ์ วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเวียง หน้า 6

² อ. หน้า 20

³ อ. หน้า 23

ผู้เขียนให้คำอธิบายไว้ว่า

" ในส่วนที่เป็นของไถ่กิน นักโบราณคดีจะออกไปขุดเอาขึ้นมา การขุดของเขา เรียกว่า การขุดค้น ไม่เหมือนกับที่เราขุดดินสกรูลงทำสวน หรืออย่างกิจกรรมขุดฝังทองคำ แต่อย่างใด เพราะเขาขุดอย่างระมัดระวังอย่าง ำ ๆ ไม่ให้ของที่จะพบแตกหักเสียหาย" ¹

ในการให้คำจำกัดความของ "นักโบราณคดี" ผู้เขียนได้ ภาษาง่ายต่อการเข้าใจ เหมาะกับสภาพของเด็กที่จะรับรู้ได้อย่างไม่ยากเลย

" นักโบราณคดีเวลานี้เขาทำหน้าที่อย่างนักสืบ แต่เป็นนักสืบหาของเก่าหรือเรื่องเก่า ๆ ที่คนทำขึ้นมาแล้ว ไม่เหมือนกับนักสืบที่เรา ู้ ๆ กันในปัจจุบัน " ²

" เราทราบว่า โดยปกติแล้วคนที่อยู่ข้างล่างนั้นเก่าหรือมีอายุมากกว่าคนชั้นบน เพราะคนข้างล่างเกิดก่อน เหมือนกับการเดินขึ้นบันไดที่เราต้องเหย้าข้างล่างก่อน แล้วจึงเดินขึ้นบน ๆ ที่หลัง" ³

การอธิบายข้อความเหล่านี้ ผู้อ่านหรือเด็กจะเข้าใจได้ดีเพราะมีการใช้ความเปรียบ
อยู่ด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังใช้ภาษาธรรมดาที่เป็นลักษณะภาษาพูด เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ก็มีคำเสริมชวนหายประโยค ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าเป็นการพูดคุยกันธรรมดา มากกว่าที่จะ ึกษาความรู้ทางวิชาการซึ่งยากกว่าที่เป็นอยู่ เช่น

" วิชาโบราณคดี เป็นวิชาที่ศึกษาคนว่าเรื่องความเป็นมาของมนุษย์สมัยก่อน ๆ หรือที่เราเรียกว่า มนุษย์สมัยโบราณนั้นแหละ " ⁴

" คำว่าประวัติศาสตร์จะก่อนประวัติศาสตร์ในที่นี้ ก็เป็นสมัย 2 สมัย คือ สมัยที่ มนุษย์ยังไม่รู้หนังสือ และสมัยที่มนุษย์รู้หนังสือแล้วนั่นเอง " ⁵

¹ พิสิฐ เจริญวงศ์ วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเวียง หน้า 3-4

² อ. หน้า 3

³ อ. หน้า 4

⁴ อ. หน้า 8.

⁵ อ. หน้า 10.

ผู้เขียนให้การอธิบายด้วยรูปประโยคที่กระชับรัดกุม รวมเรื่องราวที่อยู่ในจำพวก
 เกี่ยวกันไวด้วยกัน แจกแจงค่าและความหมายอย่างชัดเจนโดยไม่ต้องอธิบายอย่างอื่นเข้
 ตัวอย่างเช่น

" เขามีขวานสำหรับขึ้นและตากไม้และสับตัดเนื้อสัตว์ มีลูกบรไว้เป็นอาวุธและ
 ลำสัตว์ได้ และมีเสียมไว้ขุดดินยกทรงทำสวน มีเกี่ยวเกี่ยวข้าว และมีควัวสำหรับทำงาน
 อย่างว่างไม่ เ็นต้น " ¹

" หนังสือนี้เป็นเรื่องนึ่งหมต้ กระตูกไ ทำเข็มเย็บผ้า เบ็ดตกปลา เมวก
 เป็นอาวุธและแทงปลา และยังทำเป็นลูกขี้ดไวร่อยเป็นสร้อยคล้องคออีกด้วย " ²

จากลักษณะด้านนวนภาษานี้ ทำให้ผู้อ่านได้ความถี่ถ้วนของศัพท์กระจ่างและชัดเจน
 ทั้งด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องนึ่งหมต้ เครื่องประดับ ผู้เขียนอธิบายได้ชัดเจนและ
 รัดกุมดีแล้วให้ความหมายมากเท่าที่จะเข้าใจได้

การใช้สำนวนภาษาในเรื่งนี้นั้น ผู้อ่านจะได้รับความรู้มากมาย เพราะภาษาใน
 การอธิบายอย่างละเอียด สื่อความหมายที่ชัดเจน จึงไม่ยากนักต่อการที่เด็กจะเข้าใจ

4. ภาพประกอบ

ภาพประกอบ มีทั้งที่เป็นภาพวาดและภาพถ่าย ด้วยเหตุที่เป็นเรื่องของคน
 โบราณ ภาพวาดจึงเป็นภาพที่ถ่ายทอดจากจินตนาการตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ เป็น
 ภาพคน มีลักษณะที่แตกต่างกับปัจจุบัน ทำให้ได้เห็นว่าแตกต่างหลากหลายและน่าสนใจว่าบุคคล
 ในรูปภาพทั่วไป มีความเป็นอยู่อย่างไร

¹ พิศุ เจริวงศ์ วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง หน้า 12

² ด. หน้า 17

ในส่วนที่เป็นภาพถ่ายนั้น มักจะเป็นภาพเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับที่ศุภพบเป็นการจัดภาพเพื่อประกอบคำอธิบาย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจยิ่งขึ้น การเสริมความเข้าใจในเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งที่เราควรมานใจของผู้อ่านให้ติดตามต่อไป

ภาพหน้าปก เป็นภาพคนโบราณกำลังเขียนลายภาชนะ พิจารณาจากภาพจะเห็นว่ารูปร่างลักษณะของคนและสิ่งของเครื่องใช้ ที่วางอยู่ข้าง ๆ นั้นแปลกไปจากภาพที่เคยพบทั่วไป ส่วนภาพรองปกในทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เป็นภาพลายเส้นซึ่งเป็นลวดลายของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่คนพบ สิ่งของเหล่านี้มีรูปทรงต่าง ๆ กันมากมาย ผิดกับสิ่งของเครื่องใช้ในปัจจุบัน การเสนอภาพเช่นนี้จะช่วยให้เด็กสนใจและอยากทราบว่าสิ่งเหล่านั้นคืออะไร รูปภาพประกอบกับการจัดวางรูปเล่มมีความรัก วนให้เด็กอ่านหนังสือนี้

มีข้อที่ควรกล่าวถึงเรื่องภาพประกอบคือ ภาพภายในเล่มนั้น เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องที่จะขยายความเข้าใจของผู้อ่านจากเนื้อเรื่อง ไม่ได้สัมพันธ์กับข้อความในหน้าเดียวกันโดยตรง เพียงแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน แต่บางภาพอาจจะยากสำหรับได้กในการทำความเข้าใจเอง ถ้ามีผู้ใหญ่ช่วยอธิบายจึงจะดี เช่น ภาพจากหน้า 5 และหน้า 7 ต้องเฝ้าพิจารณาภาพอย่างละเอียด และมีความรู้บางอย่างจึงจะชัดเจน

ภาพจากหน้า 10 นั้น มีคำให้ความชัดเจนอะไรมากนัก อ่านคำบรรยายภาพได้ก็คงจะเข้าใจได้เพียงเท่านั้น ผู้บรรยายได้บรรยายภาพไว้ว่า "กระดูกที่ค้นพบบางชิ้นอยู่กระจัดกระจายกัน ต่อมาเอามาดัดกันให้เป็นรูป " ภาพที่ปรากฏมีเพียงมือของคนที่วัตถุบางอย่างอยู่ในมือ และมีวัตถุวางอยู่บนพื้นบ้าง แต่ก็ไม่ปรากฏว่าจะ เป็นเท้าโครงของรูปกระดูกอะไร หน้า 11 เป็นภาพที่ชัดเจนขึ้น คือภาพการต่อกระดูกให้เป็นรูปหม้อ

ดังนั้น ภาพประกอบเรื่องจึงควรมีคุณภาพที่สมบูรณ์ที่สุด เพราะเด็กเป็นคนที่ช่างสังเกต ถ้าเขาพบสิ่งที่เขาไม่พึงพอใจ เขาอาจจะหมดความสนใจในสิ่งนั้น แล้วก็เลยพาลไม่อ่านต่อก็เป็นได้

5. สารประโยชน์

สารประโยชน์ประการสำคัญคือ การให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสนองความต้องการ "ใครรู้" ของเด็กได้อย่างดี ความรู้ดังกล่าวได้แก่เรื่องต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมของไทยในอดีต คือ ทำให้ใคร่รู้และเข้าใจถึงวิวัฒนาการของวัฒนธรรมในการครองชีพด้านต่าง ๆ อันเป็นรากฐานแห่งความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนั้น ยังให้หาความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ประมวลได้จากแหล่งข้อมูลจริง จากผลการงานของนักโบราณคดีและประวัติศาสตร์ทั้งด้าน ความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ และความเชื่อต่าง ๆ อีกด้วย

2. วิธีการศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต เด็กอาจนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการค้นหาหาความรู้อื่น ๆ ที่ตนสนใจต่อไปเมื่อเรียนในชั้นที่สูงขึ้น เช่น การปฏิบัติงานทางงานโบราณคดี การขุดค้นสิ่งของเพื่อวินิจฉัยบางสิ่งบางอย่าง

3. ลักษณะของการครองชีวิตของคนในสมัยก่อน เปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบันว่ามีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้ข้อมูล เรื่องราวภายในหนังสือนี้เป็นข้อตัดสินใจหรือสนับสนุนได้

สำหรับเรื่องวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง เนื้อเรื่องอาจจะไกลตัวเด็กไปบ้างเพราะเป็นเรื่องในสมัยโบราณหลายพันปีมาแล้ว แต่ก็น่าสนใจเพราะเป็นความรู้ใหม่ที่เพิ่งค้นพบ อาจตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของเด็กได้บางส่วนพอสมควร เหตุที่กล่าวว่าได้พอสมควรเพราะเรื่องนี้เสนอความรู้เป็นส่วนใหญ่ องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน มีเพียงภาพประกอบอย่างเดียว แต่ผู้วิจัยเห็นว่าผู้เขียนได้พยายามใช้วิธีการเสนอเรื่องโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องช่วยเร้าความสนใจของเด็กอยู่แล้ว เช่น ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเกินไปที่เหมาะสมกับหนังสือประเภทสารคดี

อาจกล่าวได้ว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องของการสำรวจ การชดกัน เป็นการศึกษาโบราณวัตถุที่ฝังอยู่ในดิน กล่าวกับเป็นสิ่งวิเศษที่เราไม่มีโอกาสรูล่วงหน้าว่าคืออะไร ลักษณะเช่นนี้จะสร้างความตื่นเต้นให้กับเด็กโตบาง เช่นเดียวกับการผจญภัยในป่า แต่เรื่องนี้ผจญภัยซึ่งเป็นวัตถุ ไม่ใช่ชีวิตจิตใจ จึงชวนรู้ ชวนนึก โดยเฉพาะเด็กชายจะชอบมาก เพราะทำให้ได้สัมผัสกับเรื่องราวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ทั้งที่รัฐจวน อินทรกำแหง ได้กล่าวไว้ว่า "เด็กอายุ 14 ปี... เด็กชายชอบอ่านชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ การเดินทาง เกรียงยศกตโกตต่าง ๆ ชอบหนังสือพิมพ์แผนผังแบบแปลน" ¹

การปูพื้นฐานของการค้นคว้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราจะให้ประโยชน์แก่เด็กในทันทีทำให้เป็นงานง่ายสังเกต รู้จักใช้สติปัญญาไตร่ตรองมากขึ้น โดยสรุปแล้วทำให้เด็กเข้าใจวัฒนธรรมของคนไทยในสมัยก่อน เพื่อเชื่อมโยงกับความเข้าใจชีวิตในปัจจุบันด้วย

แม่โสด

✓แม่โสด โดย ม.ล.เกษม ชุมสาย องค์การการค้าของกรุงเทพฯ 2517 เป็นหนังสือที่คณะกรรมการประกวด เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2517

1. เนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องกล่าวถึงคุณค่าของเมล็ดข้าว ซึ่งมนุษย์นำมาประกอบอาหารเพื่อเลี้ยงชีพ ข้าวนาซึ่งเป็นปลูกข้าวทำให้เราได้มีข้าวกิน ในประเทศไทยเรา ข้าวเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งของประเทศด้วย การทำนาเริ่มตั้งแต่ ไถ ปราด หว่าน กำและเก็บเกี่ยว จนได้เป็นเมล็ดข้าว จากเมล็ดข้าวเรานำมาประกอบเป็นอาหารไว้ทั้งข้าวแคะหวาน

อาหารขาว ประกอบเป็น ข้าวสุก ข้าวกบ ข้าวหลาม ข้าวมัน ข้าวถึง ข้าวเหนียวหนึ่ง ข้าวเหนียวมน และอื่น ๆ

อาหารหวาน ประกอบเป็น ข้าวเหนียวหยาตต่าง ๆ ข้าวหลามตัด ข้าวหมก ข้าวต้มมัด ข้าวต้มลูกโยน ข้าวต้มน้ำวน ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวเมากลูก ข้าวเบาทอด ข้าวเมากหมี่ และอื่น ๆ

¹ รัฐจวน อินทรกำแหง วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น หน้า 96.

จากตัวอย่างรายชื่ออาหารเหล่านี้ ผู้เขียนได้อธิบายถึงวิธีทำอย่างละเอียดทุก ๆ อย่าง อาหารเหล่านี้ล้วนมาจากเมล็ดข้าวทั้งสิ้น คุณค่าของเมล็ดข้าวมีมากมายมหาศาลเช่นนี้เอง

ข้อสังเกต : เรื่องแม่โพสพเป็นเรื่องสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก เด็กมีนิสัยชอบถาม และไม่ว่าจะลองปรุงอาหารชนิดใดชนิดหนึ่งคงเป็นที่น่าตื่นเต้นสำหรับเด็กและคงอยากทราบว่า เมล็ดข้าวนี้จะทำอะไรเป็นอย่าง เมื่อผู้เขียนนำเรื่องเมล็ดข้าวไปประกอบอาหารเด็กหญิงอาจจะพอใจและสนใจมากกว่าเด็กชาย เรื่องนี้ยังสนองความต้องการการเปลี่ยนแปลงของเด็กด้วย เด็กไม่ชอบที่จะทำอะไรซ้ำๆ กัน ดังนั้นการคิดแปลงเมล็ดข้าวไปประกอบอาหารหลาย ๆ ชนิดจะเป็นสิ่งที่ได้กรอบ แม้เขาจะไม่ได้นำเองแต่เขาก็ได้รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงนี้

อีกลักษณะหนึ่ง อาหารคือสิ่งที่ไปบำรุงร่างกายเพื่อให้มีชีวิตอยู่ การรับประทานอาหารอันอร่อยเป็นปัจจัยหนึ่งของการดำรงชีวิต และสนองความต้องการทางร่างกาย จึงนับได้ว่าเรื่องแม่โพสพเป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่สนองความต้องการของเด็ก และตรงกับความสนใจใฝ่ค้น

2 การวางเค้าโครงเรื่อง และเสนอเรื่อง

เรื่องแม่โพสพ นี้ จะนำไปให้อ่านรู้คุณค่าของข้าว ซึ่งมนุษย์นำไปประกอบเป็นอาหารทั้งคาวและหวานมากมาย ทำให้เด็กได้ตระหนักในคุณค่าของข้าวเป็นสำคัญ

เรื่องแม่โพสพมีจุดประสงค์หลายตำราอาหารอยู่บ้าง เพราะให้อธิบายวิธีประกอบอาหารอย่างละเอียด เหมือนกับจะมุ่งเสนอคุณค่าเพื่อนำไปปฏิบัติได้โดย

การกล่าวถึงแม่โพสพนี้ ผู้เขียนกล่าวเป็นขั้นตอนตั้งแต่ บำรุง การเพาะ การเก็บเกี่ยวผลจนเป็นเมล็ดข้าว จุดประสงค์สำคัญเพื่อให้เห็นคุณค่าของเมล็ดข้าว และสอดคล้องการสอนหลายข้อ เพื่อให้เด็กนำไปปฏิบัติให้รู้ว่าเป็นคนดี

อาจกล่าวได้ว่า ผู้เขียนมุ่งให้เด็กมีแนวทางการทางจิตใจในก้นสร้างทัศนคติที่ดี
กับมโนภาพจิตใจในสิ่งที่ถูกต้อง เน้นการรู้จักบุญคุณ เมื่อมีโอกาสควรสนองบุญและ
ตอบแทนบุญคุณ เป็นทางหนึ่งที่มีลูกฝังคุณธรรมแก่เด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นมาก

การเสนอเรื่อง

เสนอเรื่องในลักษณะของการสนทนากับเด็ก ๆ แต่ผู้เขียนเป็นผู้กล่าวฝ่ายเดียว
การเริ่มเรื่อง ผู้เขียนใช้บทกลอนมาเสนอต่อผู้อ่าน คือ

" แม่เอ๋ยแม่โพสพ

พระคุณท่านล้นล้นจะหาไหน

ท่านเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของ ชาวไทย

เด็กผู้ใหญควรรำลึกนึกทุกวัน "

" ใครกันจะไม่โพสพ ฉันเห็นพ่อยังเพลงนี้บ่อย ๆ เป็นอะไรกับพี่จะ หรือว่าเป็น
พี่เลี้ยงของพี่" อะไรกันนี้ หนูยังไม่รู้จักแม่โพสพอีกหรือจะ เพื่อน ๆ ของหนูไม่ได้บอกหนู
หรือหรือ ¹

การเริ่มเรื่องในลักษณะเช่นนี้เป็นการเรียกรวมและดึงดูดความสนใจของเด็ก
ให้สนใจ "แม่โพสพ" ผู้เขียนได้กล่าวถึงพระคุณของแม่โพสพไว้ด้วย เด็ก ๆ ที่อ่านอาจเกิด
ความสงสัยว่า แม่โพสพคืออะไร เหตุใดจึงมีบุญคุณมากมายจนคนทั้งหลายต้องระลึกด้วย จุด
นี้จะเป็นจุดก่อกวนความสนใจของเด็กที่ต่อเนื่องเรื่อง

การเสนอเรื่องเช่นนี้ในลักษณะสร้างความเป็นกันเอง เหมือนกับเป็นเพื่อนที่คุ้นเคย
กัน ผู้เขียนให้นำผู้อ่านไปสู่เรื่องข้าว โดยใช้การเล่าเรื่องอย่างเป็นลำดับ โดยให้เด็กเกิด
ความเข้าใจในแม่โพสพว่าเป็นวิญญาณของข้าว

¹ ม.ล. เตียบ งามดาบ แม่โพสพ หน้า 2

การดำเนินเรื่อง

เมื่อเด็กได้ทราบว่า แม่โพสพเป็นวิญญาณของข้าวแล้ว ผู้เขียนจึงดำเนินเรื่องไปสู่การปลูกข้าว ขั้นตอนต่าง ๆ ไม่การเจาะลึกโตจากคนขาวเป็นเมล็ดข้าว การดำเนินเรื่องในแต่ละหัวข้อมักให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรอย่างละเอียด รวมถึงการปลูกอาหาร ด้วยผู้เขียนได้กระตุ้นผู้อ่านโดยใช้บทสนทนาช่วยในการดำเนินเรื่อง คือ

“ พูคะมาเสียดียาวเนนนี้ เชาใจว่าเด็ก ๆ คงมีความรู้เรื่องของเมล็ดข้าวอันมีคุณค่ามหาศาลบางแล้ว ที่นี้อาจจะถามว่า เด็ก ๆ หุงข้าวเป็นไหมจะ ” ¹

การดำเนินเรื่องนี้สัมพันธ์กันดีกับตอนที่กล่าวถึงในระยะแรก ประกอบกับจุดหมายใหญ่ของผู้เขียนก็เพื่อให้ความรู้ ดังนั้นจึง เป็นความรู้ในการประกอบอาหาร เกือบทั้งหมด แต่ก็เป็นต้นตอถึงเหตุว่า แม้จะเป็นการให้ความรู้โดยตรง ผู้เล่าก็ยังแทรกคำสอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของเด็กมากมาย เน้นการปลูกฝังคุณธรรมไปด้วย

การเสนอเรื่องแบบการบอกวิธีปรุงอาหารชนิดต่างๆ จากชาวนั้น ผู้เขียนจะยกสถานการณ์ต่าง ๆ มาเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับอาหารที่จะกล่าวถึง เช่น กล่าวถึงการพาข้าวห่อมากระบอก

“ เด็ก ๆ เกยคิดเวียงหรือเปล่าว่า ถ้าเราจำเป็นต้องเดินป่าฝ่าดงแล้ว เราล้มเอาภาชนะหุงต้ม เว้น หม้อข้าว หม้อแกงไป แล้วหนูจะทำอย่างไร ” ²

“ มีอาหารอยู่ชุดหนึ่งที่คนไทยแทบทุกคนรู้จัก เป็น ชุดนิยมนับว่ากระหนกเป็นอาหารกลางวัน อะไรหยาบเหมะจะ ก็อาหารชุดที่เราเรียกว่า ข้าวมันส้มตำ ยังไงละละ ” ³

¹ ม.ล. เกีย รุณสาย แม่โพสพ หน้า 17

² ก. หน้า 4

³ ก. หน้า 28

ผู้เสนอเรื่องมีวิธีการดำเนินเรื่องให้กลมกลืนกันไปได้ แม้มีข้อควรกล่าวถึงก็
ผู้เขียนได้รายละเอียดมากเกินไป มีข้อความยาว ๆ อยู่ในหน้าเดียวกันมากมาย จึงอาจ
ก่อความเบื่อให้เกิดแก่เด็กได้ เพราะระหว่างที่ดำเนินเรื่องนั้นภาพประกอบที่ไปประกอบ
มีเป็นจำนวนน้อย ส่วนขั้นตอนในการดำเนินเรื่องนั้นผู้เขียนจะแยกกล่าวถึงอาหารเก่า
และอาหารหวาน โดยส่วนรวมแล้วผู้เขียนได้บทสนทนาคำเดินเรื่องในลักษณะชวนคุยอยู่
ตลอดเวลา ใบคำว่าจะ นะจะ วุญตลอดเรื่อง

การจบเรื่อง ผู้เขียนจะสรุปถึงคุณค่าของเมล็ดข้าว พร้อมทั้งย้ำให้ผู้อ่านรู้ถึง
บุญคุณของข้าว เป็นการจบเรื่องด้วยข้อสอนที่เป็นประโยชน์ในการประพฤติตัวของเด็ก
อันมีผลต่อดังคมและประเทศชาติในอนาคต ผู้เขียนเปรียบเทียบกับเด็กว่า

" เราคงพบกันอีกนะจะ "

สวัสดิ์จะ " ๑

การจบเรื่องแบบนี้เป็นการจบที่สมบูรณ์ ผู้อ่านรวบรวมความคิดทั้งหมดตามที่ผู้เขียน
ต้องการเสนอได้ถูกต้อง ไม่กำกวมหรือวกวน เพราะผู้เขียนเป็นผู้แสดงถึงจุดหมายในการ
เสนอเรื่องไว้ที่ทุกครั้งที่ในตอนจบว่า เพื่ออะไร

ลักษณะการเสนอเรื่องดังกล่าวนี้ นับว่าให้ความเพลิดเพลินแก่เด็กหรือผู้อ่านได้ดี
เพราะสร้างความไวอันเอง แต่คงจะมากเกินไปในรายละเอียดของเนื้อหา

3. ความงาม

เรื่องแม่โสนนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจไม่ซับซ้อน กล่าวถึงอาหารการกินอย่างง่าย ๆ
แบบอาหารไทย ภาษาที่ใช้เรียบง่ายของตนเอง เหมือนผู้ใหญ่ใจดีชวนเด็กคุย เป็นลักษณะการ
บรรยายที่ถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือ เป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ทั้งนี้เพราะผู้เขียนต้องการ

ให้เกิดความเน็ดกเฟ็ดนจากการเลอเรื่อง เ่น เมื่อผู้เขียนเข้าถงเรื่องขาวมันสมทำ
กนมักทำแกงไก่รัประทากับขาวมัน แควมีอาถรรพว่า ถ้าเลียงขาวมันแกงไก่ จะมีการ
ทะเาะวิวาทกัน ผู้เขียนกล่าวว่า

“ อ่าไปเชื่อเ่นนั้น มจริงหรอ กแล้วนาก็อวบายว่า ก็แกงไก่ รอยนี้
ก.ก็กินกันใหญ่ ตามมรมเนียมการเลียงวาทกรก็มีเคียงเค้า เียงดูรา กันเ็นส่วนมาก
ก็เมื่อกินรอยเ้า ๆ ก็คิมสุรามากเ้า ๆ แควก็เมาละซีจะ ”¹

ถ้าสังเกตุดการเ้าเ้าว่า จะพบว่าผู้เขียนเลายทอดลามาพุดที่ให้อารมเ้าความรู้
ลงไปควย ดังเรน

“ แกงไก่อรอยนี้ คนก็กินกันใหญ่ ” หรือ

“ คนกินรอยเ้า ๆ ก็คิมสุรามากเ้า ๆ ”

เมื่อผู้เขียนจะเสนอเรื่องในลักษณะให้อารม มักจะคึดแปลงไรรามาที่ก่อนข้างง่าย
ในการกล่าวนำไปสู่เรื่องนั้น ๆ เ่น

“ มีเรื่องคคกขบขันออกเ่งนำเ็นคจะเล้าให้เด็ก ๆ ัง กิด เด็กเล็ก ๆ บางกบ
กิดว่าคนขาวนั้นออกเมคคมาเป็นขาวสาร มึงนำมาหุงค้มไคคคคค ซึ่งความจริงเ็นเ็น
นะจะ คนขาวออกเมคคมาเป็นขาวเ้าออกกอนแควนเรากก็มีวิธีการกระทะเาะเปคคอกเียกก่อน
จึงจะไคเมคคคขาวสารนำมาหุงค้ม ”²

ผู้เขียนจะให้บทสนทนาอวบายความรู้ให้กับผู้อานแควการบรรยาย ส่วนในการเสนอ
เรื่องจะเ็นเ็นในลักษณะนี้โดยคคคค เมื่อจะเสนอเรื่องอื่น ๆ ไปอีก ผู้เขียนไรรวิธีการคคคค,
รัก เรนอีกลักษณะหนึ่ง

¹ ม.ล. เฑียร กุมสาย แม่โพสพ หน้า 27

² ค. หน้า 13

" ยังจะ เรื่องข้าวหลามยังไม่จบ... " ¹

" ยังจะ ยังเหม็ดค อาหารอร่อยที่จำจากข้าวเหนียวยังมีอีกมากนัก " ²

ลักษณะเด่น การใช้สำนวนภาษาของเรื่องนี้ คือ ง่าย ๆ แบบการพูดคุยกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก แต่มีข้อนาถึงเกี่ยวกับการใช้คำสรรพนาม คือ ตอนเริ่มเรื่องผู้เล่าถูกเรียกว่า "พี่" และผู้เป็นพี่นี้ใช้สรรพนามเรียกเด็กที่พูดควยว่า "หนู" ในตอนนี้เป็นบทสนทนาระหว่างบุคคล 2 คน แต่ต่อมาเมื่อ "หนู" พาเพื่อน ๆ มานั่งล้อมวงฟังเรื่องแม่โพสพ ผู้เล่าเปลี่ยนสรรพนามที่เรียกว่า "หนู" เป็น "เด็ก ๆ" ทันที

การใช้คำสรรพนามเรียกผู้ฟังว่า "เด็ก ๆ" นี้ เหมือนกับแสดงความห่างเหินระหว่างผู้ฟังกับผู้เล่า ทั้ง ๆ ที่คำพูดอื่น ๆ ในเรื่องแสดงความสนิทสนมดีแล้ว จึงน่าจะใช้สรรพนามเรียกว่า "หนู หรือหนู ๆ " แต่ถาเห็นว่าหนังสือนี้ได้กระดบัมีขยมีก็มาอ่านมากกว่าเด็กเล็กแล้ว ผู้เขียนควรจะใช้สรรพนามแต่ทั้งสองฝ่ายว่า "เรา" จะเหมาะกว่า

ลักษณะการใช้ภาษานีกประการหนึ่งที่พบบ่อย ๆ คือ การใช้คำอุทาน ในขณะที่ผู้เล่าเล่าเรื่องให้เด็กฟังมักจะใช้คำอุทานเน้นความรู้สึกของเสียงพูดในขณะที่เล่าเรื่องจึงเป็นจังหวะหนึ่งที่สร้างความเป็นกันเองกับผู้อ่านและยังช่วยกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอยากติดตามเรื่องอีกควย ดังตัวอย่างเช่น

.... ดีนี้อยากจะถามว่า เด็ก ๆ หุงข้าวเป็นไหมจะ

" โถ คำเมวะไม่เป็นละจะ ไม่เดินจะยากอะไรเลย "

" แหม พูกเปิดเพลินเกือบลืมบอกไม่ว่า วิธีหุงข้าวมันนั้นมีย่างไร "

¹ ม.ล.เตียบ รุมสาย แม่โพสพ หน้า 13

² พ. หน้า 37

อีกตอนหนึ่งต่อเนื่องถึงการตำข้าวเหนียว

" อ้อ ถ้าชอบเรยตัวดำมันผูกเปียยก็แล้วลงหัวก่อนจะนึ่ง ก็นำเกลือเหมือนกัมจะ" มีขบข้างคำที่ใช้เป็นภาษาพูดมากเกินไม่ หากรักภาษาแบบแผนการไร้ไวย่าง แม่โพล ก็จะต้องบูรณะกว่านี้

4. ภาพประกอบ

ผู้เขียนคิดว่า ควรจะใช้ภาพที่ใกล้ที่ชัดเจนกว่านี้ จะทำให้รูปเล่มน่าดูขึ้นมาก เพราะปรากฏว่า ภาพส่วนใหญ่สีค่อนข้างจาง เห็นไม่ชัดนัก ถ้าปรับปรุงภาพนี้ให้จะน่าสนใจมาก และภาพประกอบควรจะมีทุก ๆ หน้าจึงจะดี เพื่อเป็นการพักสายตาที่แรงเครียดกับตัวหนังสือ

ภาพประกอบที่แสดงนั้นชัดเจนเกินกว่าขั้นตอนของวิธีทำ เช่น ภาพของข้าวเหนียวนึ่ง ข้าวต้มน้ำอุ่น ข้าวต้มมัด แสงภาพของอาหารที่อยู่ในวัตถุห่อ และไม่มีวัตถุห่อ

5. สารประโยชน์

จากเรื่องแม่โพลนี้ สารประโยชน์ที่ได้โดยตรงคือ ให้ความรู้ในเรื่องของข้าว ใกล้เคียงชีวิตจริง สมกับที่เราได้ข้าวเป็นอาหารหลัก รู้จักคุณค่าของข้าวที่บำรุงเลี้ยงชีวิตให้อยู่ได้ รู้ว่าข้าวนี้มีประโยชน์มากมาย และการนำไปประกอบอาหารชนิดอื่นหลายชนิด

เรื่องนี้แนะนำให้อ่านตระหนักถึงคุณค่าที่ชัดเจน และให้เห็นความสำคัญของ ข้าวว่าไทยว่าเป็นบุรุษกลายกของ มาเสาคือ กระดูกสันหลังของชาติ" อาจสรุปสารประโยชน์ คือ

5.1 ช่วยให้เห็นความสำคัญของข้าว เพราะข้าวเป็นสิ่งทุกคนยอมรับว่ามีประโยชน์ ยังสอนให้เป็นผู้รู้จักคุณค่าทั้งที่เป็นบุคคลและรู้จักคุณค่าของสิ่งของเร้นข้าวด้วย

ผู้เขียนได้พยายามลงบันทึกถึงงานบุญอายุเสมอ ๆ โดยกล่าวสวดแทรกในเนื้อเรื่อง กล่าวคือ เสมอว่า ข้าวมีคุณค่ามากมายมหาศาล ดังต่อไปนี้

เด็ก ๆ เห็นด้วยยังจะว่า ตนชาวนั้นมีประโยชน์มหาศาลเสียใจ เราจึง
 กวกระลึกถึงพระคุณของแม่โพสพอยู่ทุกเวลานาที เมื่อถึงเวลาเด็ก ๆ โห่เป็นผู้ใหญ่
 ก็ควรช่วยอบรมสั่งสอนกันต่อ ๆ ไปด้วย " ¹

5.2 ให้ความรู้เรื่องการประกอบอาหาร ดังอาหารคาวและหวานมากมาย
 กว่า 20 ชนิด โดยให้วิธีทำอย่างละเอียด เห็นประโยชน์ของข้าวโดยตรง

5.3 ให้ความรู้ทางคานเกมตรกรรม เกี่ยวกับการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพสำคัญ
 ของคนไทย รู้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ชาวยอมมีความสำคัญต่อคนไทยอยู่
 ตลอดไป และยังใช้เลี้ยงชีวิตคนทั่วโลกด้วย

5.4 ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคมอย่างดี ว่าอย่างไรถูกต้องควรทำ
 และเหมาะสม

ถ้าจะพิจารณาถึงข้อสอนต่าง ๆ ที่มีปรากฏ จะเห็นว่า ผู้เขียนเสนอข้อกำสอน
 เหล่านี้ในลักษณะที่เรียบง่าย ชัดชัด ชักจูงให้ประพฤติปฏิบัติมากกว่าจะสอนในแบบบังคับว่า
 แล้วมีความรู้ดีกว่า เด็กถูกสอนควบคู่ไปกับได้รับความรู้ เด็กคงไม่สนใจนักที่จะให้คนสอน
 เขาบ่อย ๆ ถ้าพิจารณาจากความปรารถนาดีของผู้เขียนนั้น นอกจากต้องการให้เด็กได้
 รู้แล้วยังประสงค์จะปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กด้วย แ่ทว่าคำนึงถึงหลักจิตวิทยาเด็กด้วยว่า
 ไม่ปรารถนาที่จะรับข้อสอนโดยตรง ผู้เขียนควรสร้างสถานการณ์อื่นเพื่อให้เขาประเมินค่า
 ของคุณธรรมที่ได้รับเองจะเหมาะสมกว่า

อนึ่ง เนื้อหาในลักษณะนี้เหมาะกับเด็กระดับมัธยมศึกษามากกว่าเด็กเล็ก และ
 เหมาะกับเด็กหญิงมากที่สุด เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรุงอาหารซึ่งเป็นงานกรว เรื่องนี้
 เป็นสารคดีความรู้ทางวิชาการ แ่งการบ้านการเรือน ให้ความรู้และรายละเอียดในการปรุง

¹ ม.ล.เต๋ม รุณลาย แม่โพสพ หน้า 16-17

อาหารมากมาย ในค่านเนื้อหา กระ แม้ว่าจะค่อนข้างมาก แต่ก็ไม่ทำให้เกรงเครียด
เกินไป ผู้อ่านสามารถรับรู้ได้และอาจนำไปใช้ประโยชน์ได้ในโอกาสต่อไป

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โดย สุทธิลักษณ์ อัมพวันกุล องค์การคำของ
คุรุสภา 2517 เป็นหนังสือที่แนะนำการประกอบ เนื่องในงานกับคำหนังสือแห่งชาติ
ประจำปี 2517.

1. เนื้อเรื่อง

วัดโพธิ์ เป็นวัดที่สวยงามในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชกาลสมเด็จพระเพทราชา
ได้ทรงบูรณะปฏิสังขรณ์ในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 จะมีการบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้ง
ใหญ่สุดในสมัย รัชกาลที่ 3 เพื่อให้เป็นมหาวิทยาลัยสำหรับประชาชน ความรู้ภายในวัดนี้
มีทั้งหมดแบ่งได้ 8 หมวดคือ หมวดประวัติวัด หมวดตำรายา หมวดคานามัย หมวดประเพณี
หมวดวรรณคดีไทย หมวดสุภาษิต หมวดทำเนียบ และหมวดพุทธศาสนา

หมวดประวัติวัด กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของวัด

หมวดตำรายา มีจารึกตำรายาที่ขุดได้ที่เสา

หมวดคานามัย ให้ความรู้ที่เรียกว่า "โยคะ" มีปูนปั้นรูปฐานที่คั่นกันทำต่าง ๆ
เพื่อบำรุงรักษาให้ร่างกายแข็งแรง และยังมีโคลงจารึกฐานที่คั่นกันคิดไว้ตามฉันทาหาราย
รอบวัด

หมวดประเพณี เช่น การจารึกเรียงเมืองมอญกวนชาตย์ จารึกวีรกรรม
แห่งชิน พุทธยาตราทางสถลมารค ฯลฯ

หมวดวรรณคดีไทย มีจารึก คำประพันธ์ระบะเพรนต์ โคลงกลบท และ
เพลงยาวกลบท

หมวดสุภาวดี มีจารึกที่ผนังด้านในศาลาหน้าพระมหาเจดีย์หลังเหนือและ
หลังใต้ ได้แก่ จันทกฤษณาอนนถ์ ฉันทพาศีสอนนถ์ ฯลฯ

หมวดทำเนียบ มีจารึกทำเนียบสมณศักดิ์ ทำเนียบหัวเมืองขึ้นกรุงสยาม
จารึกโคลงภาพคนทางภาค กำจารกเสกสลักและประจำชาติของคนต่างวาทิ ต่างภาษา
เช่น กะเหรี่ยง ลัทธิกัน ฯลฯ คำจารึกจะกล่าวถึงเรื่องเครื่องแต่งกาย, ชีวิตความเป็นอยู่

หมวดพระพุทธศาสนา ให้ความรู้เกี่ยวกับพุทธประวัติ ชาดก พระพุทธรูป
และวิหารเจดีย์ต่าง ๆ

สุดท้ายได้กล่าวถึงพระประวัติของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และสมเด็จพระ
มหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระปรมานุวิตินโรสไว้ด้วย ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่นำรู้จัก

เรื่องวัดพระเชตุพน เหมาะสำหรับเคาะกระดิ่งโตที่กำลังแสวงหาความรู้
อย่างจริงจัง ต้องการอ่านหนังสือที่ให้ประโยชน์ ทั้งด้านประวัติศาสตร์และชีวประวัติ
หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาค่อนข้างสมบูรณ์ เด็กในระดับโตนี้ยังสนใจด้านศาสนาอย่างมากด้วย
เรื่องนี้จึงสนองความต้องการได้

การที่ได้อ่านเรื่องนี้จะเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย สมบัติ
ของไทย สิ่งเหล่านี้มีคุณค่ามาก ควรที่เด็กจะรู้จักและเข้าใจอย่างถ่องแท้ และเห็นความ
สำคัญของวัดซึ่งเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ได้เกิดความเข้าใจว่า ในสมัยก่อนนั้นเรามีวัดเป็น
ศูนย์รวมของความรู้ เป็นแหล่งวิชาการอันยิ่งใหญ่ ที่บุคคลทั่วไปสามารถศึกษาได้ เพราะ
เป็นที่สาธารณะที่จะรวบรวมความรู้ได้มากกว่าแหล่งอื่น ทำให้เข้าใจถึงระบบการศึกษา และ
การเผยแพร่การศึกษาในสมัยโบราณได้ว่า วัดเป็นสื่อกลางที่จะให้ความรู้แก่ประชาชน
ได้ดียิ่งที่สุด

หนังสือนี้จะช่วยให้เด็กในระดับมัธยมศึกษาได้รู้ถึงความสำคัญ เกี่ยวกับวัฒนธรรม
ของไทยเรา และคงพอใจที่จะศึกษาเรื่องราวในลักษณะนี้ด้วยความสนใจ เพราะไม่ยากหน้า

เขาจะเห็บเตไปเป็นอยู่ใหญ่ การผูกพันนั้นทางวัฒนธรรมให้เด็กรู้จักและเข้าใจจึง
เป็นเรื่องสำคัญ,

2. การวางเค้าโครงเรื่อง และการเสนอเรื่อง

๑

เรื่องวัดพระเชตุพนนี้ เป็นการนำมโนโบราณสถานที่เล่ากันมากแห่งหนึ่งของ
ประเทศไทยเรา ผู้เขียนได้กล่าวถึงตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของวัดอันเก่าแก่ที่น่าอัศจรรย์
ขึ้นในสมัยอยุธยา แต่มีการบูรณะมีสิ่งขรกันใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
วัดพระเชตุพนนี้อาณาเขตกว้างใหญ่มาก เป็นแหล่งรวบรวมศิลปวิทยาการของไทย

ภายในบริเวณวัด ประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญทางศาสนา สถาปัตยกรรมและ
จิตรกรรมมากมายล้วนแต่เป็นสิ่งอันมีค่า น่าหวงแหนและควรแก่การรักษาไว้ เป็นสมบัติ
แต่ครั้งบรรพบุรุษที่ตกทอดมาถึงรุ่นลูกหลาน ความรู้ในวัดนี้มีมากมายหลายหมวด ในกลุ่ม
ทางศิลปวิทยา และแหล่งถึงหลักฐานความเจริญรุ่งเรืองของไทยเราแต่ครั้งโบราณกาล

ผู้เขียนได้แจกแจงความรู้ทุก ๆ หมวดทั้ง 8 หมวด สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่อง
แสดงความโอการของวัดพระเชตุพน เรียบเรียงความสนใจของผู้อ่านให้ใคร่รู้ใคร่ชม
สิ่งที่ได้สืบ ความรู้อันเป็นประโยชน์และความภูมิใจในสมบัติอันสูงค่าที่คนไทยมีอยู่ ผู้เขียน
ได้นำมโนวัดพระเชตุพนอย่างละเอียดทุกข้อมุมมอง วัดเท่าที่จะมีของดีให้ชม

ในตอนสุดท้าย ผู้เขียนแนะนำ เมตตามหานิยมที่วัดอีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัด
เป็นความงามที่คงอยู่คู่กับวัดมาเนิ่นนาน คือ พระตำหนักवालुकักรี หรือบ้านกล้วยซึ่งเป็นที่ประทับ
ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมมหารัชมงคลมุนีในรัชกาลที่ 5 พระองค์ได้เคยเสด็จมา
พระองค์หนึ่งในการสร้างจารึกวัดพระเชตุพนนี้ เรื่องนี้จึงจบลงด้วยการนำมโนบ้านกล้วยอันนี้

การเสนอเรื่อง

เป็นการเสนอเรื่องราวติดต่อกันไป โดยมีบุคคลเพียงคนเดียวเป็นผู้เล่า ให้
สรรพนามว่า "ฉัน" เป็นผู้เล่าตั้งแต่ต้นจนจบ

การเริ่มเรื่อง ทำให้คนน่าสนใจคือ "วัดโพธิ์ได้เข้ามาสู่ความสนใจของมันเป็นครั้งแรก เมื่อไม่นานกลอนนิราศพระแค้นกรุงวังของสุนทรภู่กวีเอกผู้มีชีวิตอยู่ถึง 3 รัชกาล" ¹

การเริ่มเรื่องในลักษณะนี้ แดงใหญ่อ่านเห็นว่า บุคคลที่เรียกว่า "ฉัน" นั้น น่าจะพูดหาบางสิ่งบางอย่างในวัดโพธิ์ จึงสนใจเป็นแรงจูงใจให้ผู้อ่านอยากเข้าร่วมในความสนใจเรื่องนี้ด้วย ประกอบกับมีบทประพันธ์ที่ได้ความเพลิดเพลิน และไพเราะในท่วงทำนองมาเสริม จึงทำให้เรื่องวัดพระเชตุพนนี้มาอ่านตั้งแต่เปิดหน้าแรก

การเสนอเรื่องวัดพระเชตุพนนี้ "ฉัน" จะเป็นผู้อ่านเพียงฝ่ายเดียว ทำให้รู้สึกได้ว่า "ฉัน" เป็นมีเหตุผลก็น่าเชื่อถือ และหาชมวัดโพธิ์อย่างผู้รอบรู้ เรื่องของวัดโพธิ์นี้ ได้ย่อนเล่าเรื่องครั้งอดีตถึงประวัติความเป็นมา ผู้เล่าซึ่งใช้คำว่า "ฉัน" นั้นพาชมสถานที่ต่างๆ ของวัดโพธิ์ ในลักษณะที่ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้อย่างมีหลักฐานทางวิชาการ อันถูกต้อง และแน่นอนมากกว่าเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลินเท่านั้น สิ่งที่น่าสนใจมักเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้เล่าต้องการให้ผู้อ่านซึ่งเป็นคนไทยได้รู้และเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ จึงพยายามเลือกแต่สิ่งที่ดีที่ควรค่าแก่การเห็น

ขณะที่ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องนั้น ต้องมีภาพประกอบอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจยิ่งขึ้น สถานที่ถูกแต่งภายในวัด ผู้เขียนเสนอโดยให้ความสำคัญเท่าเทียมกันหมด เรื่องจะดำเนินไปลักษณะนี้ตลอด

ในตอนจบเรื่องนั้น ผู้เขียนจบด้วยคำประพันธ์ที่กล่าวถึงความงดงามและความยิ่งใหญ่ของวัดโพธิ์ เป็นการสรุปให้ผู้อ่านรู้สึกถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย

ตัวอย่าง ลักษณะของการเสนอเรื่องผ่านเรื่องวัดพระเชตุพน

¹ สุทธิลักษณ์ อัมพวันวงศ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หน้า 2

การเริ่มเรื่อง ผู้เขียนได้กล่าวถึงสิ่งอันทำให้น่าสนใจ โดยผู้เขียนพยายาม
สร้างปัญหาขึ้นมาเพื่อช่วยให้อ่านอย่างทราบคำตอบ ดังตัวอย่างคือ

ใบมีวอกนักมัครธรรมา
ปะพาภททองไปในไพรธม
ลงนาวาหน้าวัชรระเฑณฑ
พิทักษ์ทนถรณ์ใจกรรไกร
เห็จอดลับเหี่ยวดั่งจะสั่งนาง
เขมอมงมุงเขมมไม่เห็นสมร
เห็นวัคโพธิ์ไธภาสถาพร
สง่างามองพริ้งทุกสิ่งอัน
โอวัคโพธิ์เป็นวัคกมกรียสร้าง
ไมโรยร้างรุ่งเรืองตั้งเมืองสวรรค ... "

ฉันเริ่มตามตนเองว่ากัทธิยขององค์ไธสสว่าง และเหตุแห่งรุ่งเรืองทั้งเมือง
สวรรค ฉันเริ่มที่กัวัคโพธิ์เป็นการใหญ่ " 1

การดำเนินเรื่องนั้น เท่าที่กล่าวมาแล้ว คือจะเล่าถึงสิ่งที่มีภายในวัดตามหมวด
ต่าง ๆ โดยมีวิธีการเขียนอย่างน่าสนใจ ตัวอย่างเช่น

"จารึกที่นั่นเห็นแล้วรู้สึกลัวกลัวที่สุดนี้ ถ้าเขียนมณฑารก และแปดกดา..." 2

"ครั้งแรกที่เข้ามาพระพุทธรูปไสยาสน์ วันตกตะลึงในความใหญ่โตมหึมา และ
ความงดงามขององค์พระนอน งามพิศของอร่ามเปี่ยมดังองค์ ..." 3

1 ผู้พิทักษ์ อาจันทร์แก้ว วัชรระเฑณฑวันมถมังคละราม หน้า ๔

2 ก. หน้า ๔๐

3 ก. หน้า ๔๔

"หลังจากชมพระพุทธรูปจนทั่วแล้ว ฉันแอบแวะไปที่ลานพระอุโบสถ เพื่อดูสิ่ง
พิเศษอยู่อย่างหนึ่งซึ่งวัดอื่นไม่มีคือ หีวจำหัดการะเรื่องราวเกียรติ..."¹

การจบเรื่องด้วยบทประพันธ์ของกรรณิการ์ เวชมนานา จะสร้างความภาคภูมิใจ
ให้แก่ผู้เขียน

" โอ้วักโหม้อโผพรพินานา "

ชะกอทสาสงาดุคยบุตร

แหล่งสถิตวิทยาอาบวร

ทวยนิกรดามันทุกชั้นาน "²

3. ส่วนานภาภา

ด้วยเหตุที่เรื่องนี้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการให้บุคคลคนเดียวเป็นผู้เล่า การให้
ภาษาจึงเป็นไปในลักษณะให้ความรู้เพื่อถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่าน มุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจเป็นสำคัญ
ผู้เล่าจะแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตัวเองขึ้นเมื่อได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ ภายในวัด เป็น
การแนะนำให้เด็กที่อ่านได้รู้จักถึงต่าง ๆ นั้นอย่างชัดเจน ดังนั้นภาษาส่วนใหญ่จึงมีลักษณะ
เป็นคำบรรยายและอธิบาย

ผู้เขียนใช้ภาษาเรียบ ๆ แ่อนทางวิคฤมและเหมาะสม เช่น คำว่า "ต้นตาลต้นใจ",
"ได้มาเห็นโคขุนเกยและโคหลังเสนาความงามของวัดโหม้อ" ถ้อยคำเหล่านี้ที่จะเป็นสิ่งที่
ที่เสริมให้เรื่องวัดโหม้อ น่าใจขึ้น ควรแก่การศึกษาก็ว่าได้ แสดงให้เห็นความงามนั้นว่างาม
อย่างไร

¹ สุกตลิลกณ์ ขำพันวงศ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หน้า 34

² ก. หน้า 56

ในการเสนอเรื่องอื่น ๆ อันเป็นรายละเอียด ผู้เขียนได้ สำนวนภาษาง่าย ๆ
พอที่จะเข้าใจความได้ทันที เช่น ตอนที่กล่าวถึงหมวดยรรรงค์ไทย ผู้เขียนบอกว่า

" หมวกวิชัยนั้น รวยมากที่สุด คือ หมวดยรรรงค์ไทย จารึกไว้ที่เสาระเบียง
พระอุโบสถ มีคำประพันธ์ร้อยกรองประเภถฉันท " ¹

เมื่อเป็นการดำเนินเรื่องธรรมดา ผู้เขียนจะสร้างความคุ้นเคยด้วยการใช้
ภาษาที่ไม่วิ่งครึกครื้น ผู้อ่านรับฟังอย่างสบายใจ เป็นลักษณะของการสนทนากัน เช่น

" เรื่องราวเกี่ยวกับวัดพระเชตุพน ฯ จะไม่สมบูรณ์เป็นอันขาด ถ้าหากว่า
ฉันจะไม่กล่าวถึงพระตำหนักवासกรี บ้านกวี สมัยรัชกาลที่ 3 " ²

กล่าวได้ว่า ผู้เขียนได้ สำนวนภาษาเรียบง่ายในการเสนอเรื่อง ขวนอ่านและ
ชวนติดตามทั้งยังให้ความเพลิดเพลินอีกด้วย

สำนวนภาษาในการอธิบาย

เรื่องนี้มีคุณค่า ดังนั้นการเสนอเรื่องส่วนใหญ่เน้นไปที่การบรรยายและอธิบาย
โดยมุ่งหวังที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจได้มากที่สุด บางตอนที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเรื่องน่ารู้ ก็
อธิบายอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพราะเป็นเรื่องเก่าแก่ แม้จะมีข้อผิดพลาดหรือเกิดความฉงน
ขึ้นได้

เกร็ดความรู้ที่น่าสนใจจะเป็นเรื่องเล็กน้อย ผู้เขียนได้พยายามเสนอต่อผู้อ่าน
ให้รับรู้ เช่น ภาพจำวัดที่กล่าวเรื่องรามเกียรติ์ ผู้เขียนอธิบายถึงวิธีแยกภาพจากภาพจำวัด
ไว้อย่างละเอียด โดยได้กล่าวอธิบายง่าย ๆ สามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยากนัก

¹ สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงก์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หน้า ๑๘

² ก. หน้า 48

การอธิบายต่อพระประวัติสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระปรมานุชิต
ชิโนรส และกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้เขียนได้เล่า พระประวัติค่อนข้างละเอียด
ได้รับความรู้อย่างสมบูรณ์ เป็นไปในลักษณะบอกประวัติของบุคคลสำคัญ

การให้ จำนวนภาษานี้ ถูกต้องและเหมาะสมกับการให้ความรู้ทางวิชาการ
แก่บางคราวอาจก่อให้เกิดความเบื่อได้ แต่ก็น่าสนใจในภาพประกอบซึ่งมีอยู่มากมาย
มีบางแห่งที่ผู้เขียนได้ขยายคำที่ค่อนข้างยากสำหรับเด็ก น่าจะตัดออกไปไม่นำมากล่าว
เช่น

" ในคำเกี่ยวกับประวัติพุทธศาสนา มีเรื่องสังกายน ๑ ครั้ง จารึกไว้หนึ่ง
พระมณฑปเกี่ยวกับพุทธประวัติ มีภาพเขียนเรื่องปฐมสมโพธิ ตั้งแต่มหากิเลนกรมจนถึง
มารวิชัย ... " ¹

ในลักษณะนี้ถ้าเด็กไม่มีความรู้หรือได้อ่านปฐมสมโพธิก่อน เด็กจะไม่เข้าใจ
เลยว่าผู้เขียนกล่าวถึงอะไร ทำให้เป็นเรื่องมีดมนสำหรับเด็ก

ผู้เขียนเป็นผู้มีความรู้และแตกฉานในแขนงวิชาต่าง ๆ มาก จึงรู้และเข้าใจได้
กว้างขวางกว่าเด็ก แต่เด็กก็มีความรู้ยังแคบอยู่ คำที่ค่อนข้างยากเป็นวิชาการมากเกินไป
จะทำให้เขาไม่เข้าใจความหมายและลดความสนใจลง เพราะต้องไม่พะวงกับการอ่าน
และหาความหมาย เช่น มานุษยวิทยา, ศิลปกรรม, สถาปัตยกรรม, ปฐมากรรม และอื่น ๆ

ถ้าจะให้คำเหล่านี้ควรบอกความหมายของคำไว้ด้วย เพื่อไม่เป็นการคลุมเครือ
แก่ผู้อ่าน ดังเช่นในหน้า ๑๑ ที่กล่าวถึงเรื่องแพทย์แผนโบราณได้เผยแพร่วิชาใน ๓ เวลา
วิชา ผู้เขียนให้คำอธิบายประกอบไว้ด้วย คือ

¹ สุนทิลักษณ์ อภิพันธุ์วงศ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หน้า 20

" หลักสูตรมี 5 สาขาวิชา คือ เกษตรกรรม (การปลูกยา) หลักสูตรการอบรม 1 ปี สาขาเวชกรรม (หมอรักษา) หลักสูตรการอบรม 3 ปี และสาขาคหกรรม (ทำอาหารลดอสุทร) หลักสูตรการอบรม 1 ปี " ¹

4. ภาพประกอบ

ผู้เขียนใช้ภาพประกอบที่เป็นภาพถ่ายจากของจริงทั้งหมด สิ่งที่สะดุดใจและวัดเจนนองเห็นความสวยงาม เป็นภาพที่มุ่งแสดงถึงภาพความงามที่มีอยู่ในวัดพระเชตุพน เมืองปัจจุบันนี้หาได้ยาก การจับเนื้อหาเกี่ยวกับภาพประกอบสอดคล้องกันก็คือ ภาพประกอบสามารถช่วยอธิบายเนื้อเรื่องในแต่ละตอนให้วัดเจนนองเห็นจริงมากขึ้น ผู้อ่านเข้าใจตรงตามยุคประเพณีที่ผู้เขียนต้องการเสนอ

สำหรับภาพประกอบทุกภาพนั้น ผู้เขียนจะแทรกคำอธิบายไว้ทุก ๆ ภาพ เพื่อเสริมความเข้าใจ และช่วยให้ผู้อ่านติดตามเรื่องได้สะดวก มีความเข้าใจในภาพยิ่งขึ้น

5. สารประโยชน์

เรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ให้ความรู้แก่ผู้อ่านโดยตรง เนื้อหาและสาระนั้นเป็นสิ่งบอกคุณสติปัญญา เป็นเรื่องที่ได้แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติไทย สมบัติของคนไทยที่รักมาไว้และสืบต่อกันมาไว้แก่รุ่นหลังได้ประจักษ์ในคุณค่า ในสมัยก่อนวัดพระเชตุพนยังเป็นแหล่งวิชาการหลายสาขา ซึ่งรวบรวมสิ่งน่ารู้ไว้มาก กล่าวคือ

5.1 ภูมิประวัติความเป็นมาของวัดพระเชตุพนทั้งในเรื่องเกี่ยวกับสมัยที่สร้าง, สถานที่ตั้ง, ระยะเวลาในการปฏิสังขรณ์ คือ วัดนี้สร้างในสมัยอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศราช พระเจ้าตากสินมหาราชทรงสถาปนาให้เป็นพระอารามหลวง และได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 2 และ รัชกาลที่ 3 จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 4 เป็น

¹ พุทธลักษณะ อัมพันวงศ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม หน้า 11-12

"วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร" อยู่ทางทิศใต้ของพระบรมมหาราชวัง

5.2 ให้ความรู้ในด้านศิลปวิทยาการมากมายหลายด้าน ที่เห็นได้ชัดคือ

จากหมวดความรู้ทั้ง 8 หมวดคือ หมวดประวัติวัด หมวดวรรณคดี หมวดคำราชา หมวดประเพณี หมวดสุภาษิต และอื่น ๆ ที่ปรากฏ พร้อมทั้งยังเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เรื่องอื่น ๆ ได้ด้วย เช่น การงานการสร้างเจดีย์ พระพุทธรูป ตุ๊กตาจีน ไปจนกระทั่งถึงเรื่องการดอกภาพจากหลักศิลา

5.3 ให้ความรู้และบ่มฝังในความสามารถของบุคคลสำคัญ คือ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และกรมพระปรมานุชิตชิโนรสอย่างถูกต้อง ทั้งด้านประวัติศาสตร์ การศึกษา และหน้าที่การงานที่ได้สร้างคุณประโยชน์ไว้

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามนี้ กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่มีคุณค่าแก่ผู้อ่านหลายด้าน อาจใช้เป็นคู่มือในการค้นคว้าเป็นอย่างดี ประกอบกับมีภาพประกอบจึงทำให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น เด็กจะซาบซึ้งในความยิ่งใหญ่ของพุทธศาสนา ก่อให้เกิดความศรัทธาเชื่อถือ แม้การกล่าวถึงประวัติบุคคลสำคัญก็จะเป็นทางหนึ่งในการสร้างบุคลิกภาพที่ดีแก่เด็กโดยการนำคนดีมาเป็นแบบอย่าง เด็กจะนิยมนับถือผู้มีทว นุรู้ความสามารถที่เด่นในด้านใดด้านหนึ่งอยู่แล้ว นับเป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักปรับปรุงตนเองให้เป็นผู้ดีไปหาความรู้ที่จะมีความสำเร็จต่อไปในภายหน้า

พระราชวังบางปะอิน

พระราชวังบางปะอิน โดย สุนทิลักษณ์, อาพันธ์, องค์การถ่ายลงครุสภา 2518 เป็นหนังสือชนะการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2518.

1. เนื้อเรื่อง

พระราชวังบางปะอินนี้ แต่เดิมทีมี เกาะบางปะอิน ซึ่งแต่เดิมเรียกว่า เกาะเลนหรือเกาะบางนางลิ้น ในระหว่าง พ.ศ. 2173-2198 สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

ได้โปรดให้สร้างพระตำหนักโอสถวรวิฑูรย์ที่อาสน์จะวิฤกษ์พลิกายารามขึ้น ต่อมาในสมัย
กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4 เสด็จพระราชดำเนินทรงเรือขลุ่ยมา จนกระทั่งในสมัยรัชการ
ที่ ๖ พระองค์ทรงปรับปรุงและสร้างพระที่นั่งต่าง ๆ ขึ้นใหม่ พระองค์ทรงให้พระราชมารดา
บางปะอินเจ้าที่ระยองพระนางวิสุทธิคำญ ๆ รวมทั้งจัดเป็นที่ประทับแรมของแขกเมืองใน
สมัยนั้นด้วย

ในปัจจุบัน พระราชมารดาบางปะอินยังได้เป็นที่ประทับระราฐานเลี้ยงรับรองรา-
อันกันทุกะ บรรดาจากภายในร่มรื่นและมีอาณาเขตกว้างขวาง ประกอบด้วยพระที่นั่งอัน
งดงามมากมาย ก่อให้เกิดความสบายตาสบายใจแก่ผู้ใดที่ประทับที่นั่นต่าง ๆ ที่มีภายใน
พระราชมารดาบางปะอิน คือ

เหมมณเฑียรเทวราช เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ประดิษฐานศาลอันที่เทวรูปของ
พระองค์สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง รัชกาลที่ ๕ โปรดให้จำลองแบบจากปรากฏชน

พระที่นั่งโอสถวรวิฑูรย์ พระที่นั่งนี้เป็นสัญลักษณ์ของพระราชมารดาบางปะอิน
เป็นปราสาทสร้างอยู่กลางสระในรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทย ภายในพระที่นั่งมี ระชม
รูปรัชกาลที่ ๕ ประดิษฐานไว้

พระที่นั่งวิมลารัศมี เป็นอาคารอันเขียวแบบยุโรป ตั้งอยู่ริมน้ำ ในสมัย
รัชกาลที่ ๕ ทรงให้รับแขก และจัดงานพระราชพิธีภายในพระราชมารดา มีภาพเขียนสีน้ำมัน
อยู่ภายใน

พระที่นั่งอุทยานภูมิเสถียร พระที่นั่งนี้เดิมเป็นแบบยุโรปอาศัยแม่ เกร็งคองคอง
เป็นของฝรั่งเศสสมัยพระเจ้าบรมไปเรียนที่สาม พระที่นั่งนี้เคยเป็นที่ประทับแรมของรัชกาลที่ ๕
แต่ถูกไฟไหม้เมื่อ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๑ เดิมพระที่นั่งองค์นี้เปรียบเสมือนประภาคารแห่ง
พระราชมารดาบางปะอิน ในปัจจุบันเหลือเพียงหอพระเป็นรูปหกเหลี่ยมไว้เป็นสัญลักษณ์

พระที่นั่งเวหาศจำรูญ พระที่นั่งองค์นี้เป็นรับแขกทางทิศตะวันตก มักเรียกว่า
พระที่นั่งกังหัน" มีมีการก่อสร้างประณีตและภายในตกแต่งแบบจีนทั้งหมด พระที่นั่งองค์นี้

มีห้องสำคัญ ๆ หลายห้อง แบ่งเป็นตอมพระโรงทั้งต่างและบน ห้องต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่
วิจิตรงามตาทั้งสิ้น

บุบผาประพาส เป็นบับพลาน้ำต้งเล็ก ๆ เกษเป็นต้ประดับของร้กกาลที่ 5

วรรณายุกะมณเฑณี เคิมเป็นตำหนักสองชั้นในสมัยร้กกาลที่ 5 ต่อมาในระกาค
ที่ 6 โปรงไ้รื้อและร้กโรงละครบ้แทน เคิมปัจจุบันร้หมดแล้ว

นภการราชประยูร เป็นตึกสองชั้นอยู่ริมน้ำตรงหน้าพระที่นั่งวโรภาสพิมาน
ปัจจุบันไ้เป็นต้ประดับของเจ้านายและแขกผู้มีเกียรติ

วิหัทธนา เป็นหอสูงอยู่บนเกาะน้อย ไ้ เป็นต้เลค้ขึ้นไปทอดพระเนตรทัศนียภาพ
อันสวยงามรอบเกาะ

อนุสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ เป็นอนุสาวรีย์แห่งความอาลัย
รักอย่างสุดซึ้ง ร้กกาลที่ 5 โปรงไ้สร้างเป็นต้ระลึกถึงสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์
พระอัครมเหสี สวรรคตยห็นอน ภายใ้เบรจุพระสรีรการของสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทา
กุมารีรัตน์

วัดนเวศมรรพประวติ วัดนี้ตั้งอยู่บนเกาะตอนไ้คนจะเากกับพระราชวัง
ร้กกาลที่ 5 โปรงไ้สร้างเป็นพระอารามฝ่าย รรมยุตินิกาย อาคารทั้งหมคโปรงไ้สร้าง
เป็นแบบตะวันตก โดยเาะพระอุโสดร้กด้วยกลบแบบโกธิค

ข้อสังเกต สำหรับเรื่องพระราชวังบางปะอินนี้ เป็เรื่องต้สร้างความรู้สึกซึ้งม
ยินกัให้กับผู้อ่าน ทำให้ผู้มีใจกับสิ่งอันเป็นสมบัติของชาติไทย เค้กในระดับนี้กำลังสนใจจึงอัน
เป็นวัฒนธรรมของชาติ ที่จะสร้างความภาคภูมิใจกับทุกคลในชาติไ้ ึ่งเป็นส่วนหนึ่งต้
การให้ผู้อ่านยอมรับและเ็นม

พระราชวังบางปะอิน จะเป็นสื่อนำเป้ถึงการปลูกฝังจิตใจเด็กไ้มี " สุนทรียะ "
ไ้มนำไ้ใจจ้ใจอ่อนโยน รักกลบความงามทุก ๆ ด้าน และในต้ค้ค้จะเห็นพระโย รัน เห็น
คุณค่า พร้อมทั้งรู้จักทวงแทน และรักมาสมบัติเหล่านี้ไว้ให้คงอยู่ต่อไป

2. การวางเค้าโครงเรื่องและการเสนอเรื่อง

พระราชวังบางปะอินเมื่อ เสด็จกลับแห่ง ความงามไม่จำแนกกับพระราชวังอื่น ผู้เขียนได้เล่าเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับพระราชวังนี้ก่อนข้างละเอียดยุ้ยในเรื่องราวแต่ละครั้งอดีตถึงยุคแห่งเกาะบางปะอิน เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบความเป็นมา รวมทั้งกล่าวถึงความงามในทุก ๆ ด้าน

เกาะบางปะอินนี้เดิมเป็นที่เสด็จประพาสของกษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นต่อมาภายหลังของก่อน ๆ ก็ทรงปรับปรุงและก่อสร้างพระตำหนักขึ้นที่เกาะนี้ จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดนี้ใหม่ พระราชวังบางปะอินประกอบไปด้วยทาสและพระที่นั่งอันสวยงามมากมาย

ผู้เขียนได้กล่าวถึงประวัติและการสร้างพระที่นั่งในพระราชวังบางปะอินแต่ละสมัยอย่างแจ่มแจ้ง ทำให้เห็นถึงความสวยงามและวิจิตรของสถานที่ต่าง ๆ ในพระราชวังโดยทั่วไป พายมศิลปกรรมการตกแต่งทั้งภายในและภายนอก มั่งคั่งแล้วแต่เป็นสิ่งที่สวยงามทั้งสิ้นชวนให้เป็นที่เบิกบานใจแก่ผู้อ่าน จุดประสงค์ของเรื่องพระราชวังบางปะอินนี้ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความงามและคุณค่า สถานที่นี้เป็นที่รวมความงามของสิ่งก่อสร้างทั้งหลายไว้ให้ชม ก่อนจบเรื่องผู้เขียนได้พาไปรู้จักสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพระราชวัง เป็นการปิดท้ายเรื่องให้สมบูรณ์

การเสนอเรื่อง ผู้เขียนใช้วิธีบรรยายและแนะนำ รู้จักสิ่งต่าง ๆ โดยไม่กำหนดว่าใครเป็นผู้เล่า จะเล่าเรื่องราวติดต่อกันไป แต่แบ่งประเภทของเรื่องที่จะเสนอเป็นตอน ๆ อย่างเหมาะสม

การเริ่มเรื่อง ผู้เขียนเริ่มด้วยข้อความดังนี้ คือ

" ไม่มีพระราชวังอื่นใดอีกแล้วดังงดงามวิจิตรตระการตาในรูปแบบของสถาปัตยกรรมอันมีทั้งแบบไทย จีน และยุโรป! รวมอยู่ในที่เดียวกัน สูงค่าด้วยศิลปวัตถุจากต่างแดนที่ตกแต่ง

ระดับประกายอยู่ภายใน และมีจิตอันประคับประคองไม่รู้จักยิ่งไปกว่าพระราชวังบางปะอิน " ¹

ผู้เขียนเริ่มเรื่องด้วยการวิงวอนความสนใจของผู้อ่านให้เห็นถึงความสำคัญ ความยิ่งใหญ่ และความงดงามของพระราชวัง เราทราบให้กันอ่านอยากทราบว่าดีแค่ไหนอย่างไร มีสิ่งใดหรือที่น่าประทับใจ เด็กในวัยนี้รอบและสนใจสิ่งสวยงาม ความเป็นระเบียบ ความประณีต ดังนั้นเด็กจะสนใจเรื่องแบบนี้ เพราะพระราชวังบางปะอินมีแต่ความงามอันน่ารื่นรมย์ ประกอบกับการเสนอเรื่องของผู้อ่านเป็นการพาชมสถานที่โดยวิธีจุดเด่น จุดที่มีความงามอย่างฉพาะ ผู้อ่านจึงได้รับรสแห่งความงามของพระราชวังนี้อย่างเต็มที่

ผู้เขียนเสนอถึงประวัติความเป็นมาโดยสืบเรื่องราวแต่ครั้งอดีต พร้อมทั้งกล่าวถึงพระราชวังนี้ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ คือ รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 พระราชวังนี้ยังคงมีความสำคัญเช่นเดิม เป็นที่ประทับแรมของกษัตริย์ต่างเมือง และยังคงเป็นที่พักรับรองมาจนถึงปัจจุบัน

การดำเนินเรื่อง

หลังจากกล่าวถึงประวัติของเกาะบางปะอินแล้ว ผู้เขียนได้นำทางสู่พระราชวังบางปะอินในปัจจุบัน พารมอย่างทั่วถึง นับตั้งแต่เหมมณเฑียรเทวราชจนถึงวัดนิเวศธรรมประวัติ โดยชี้ให้เห็นถึงสถาปัตยกรรม การตกแต่ง รวมทั้งลักษณะความงามอื่น ๆ อันควรทราบ มุ่งบรรยายให้ผู้อ่านซาบซึ้งในความโอสารถระการตานัน ๆ ดังเช่น

" สภาการราชประยูร เป็นตำหนักสร้างเป็นตึกสองชั้น ตั้งอยู่ริมหน้าตรงหน้าพระที่นั่งวิมลาราชพิมาน รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างขึ้นเป็นที่ประทับของเจ้านายฝ่ายหน้า มีตามเสด็จมาประทับแรมที่พระราชวังบางปะอิน " ²

¹ สุทธิลักษณ์ อัมพวันนท์ พระราชวังบางปะอิน หน้า ๔

² พ. หน้า 52

"ทางคานเหนือของพระที่นั่งมีของบรรทม 2 หอง หองหนึ่งเป็นของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 1 พระแท่นบรรทมอยู่ 2 พระแท่น พระแท่นบรรทมหนึ่งเป็นไม้สลักลายทองและอีกหนึ่งเป็นไม้พองด้งมุก ในห้องพระบรรทมมีกระจกบานใหญ่ตั้งไวขวางหน้า เพื่อมองเห็นผู้ที่ลวงล้าเข้ามาไต่ตัก " 1

จากตัวอย่างที่ยกมากลางนี้ โฉนดลักษณะที่ผู้เขียนกล่าวถึงความวิจิตรของพระที่นั่งเวหาศจำรูญ

การกำหนดเรื่องส่วนใหญ่ มุ่งอธิบายถึงสถานที่ในบริเวณพระราชวังบางปะอินทั้งหมด เมื่อนำเสนอพระที่นั่งใดพระที่นั่งอื่น ๆ ต่อไปที่ ผู้เขียนใช้วิธีนี้โดยตลอด แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้พยายามจะให้อ่านได้รู้และเห็นสิ่งของ สถานที่ต่าง ๆ ในสมัยโบราณควบ เช่น โต๊ะทรงพระอักษรของรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 พระแท่นบรรทมของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระวิสุทธิกษัตริย์รัตนบรมราชินีนาถ เหล่านี้เป็นต้น

ในการเสนอเรื่องในพระที่นั่งใดพระที่นั่งหนึ่ง ผู้เขียนบรรยายอย่างละเอียดที่ผู้อ่านควรทราบ เช่น ในพระที่นั่งเวหาศจำรูญ

" ถ้ามองขึ้นไปเบื้องบน จะแลเห็นแผนมายอักษรไทยเขียนเขียนแบบอักษรจีน ขวบนไว้เหนือทวนทวนสามี่ข้อความว่า " เทียน เม่ง เกย " แปลว่า พระที่นั่งสว่างตรงกับความหมายของคำว่า " เวหาศจำรูญ " ความมุมเภาตอนบนประดับด้วยไม้และสลักทองงามประณีต ...

ถ้ายืนบนโถงพระราชนัดดั่งก็ไปก็จะถึงพระทวาร ซึ่งเปิดไปสู่ห้องพระโอรสบนจุฬาด้านคือ พระราชนัดดั่งก็แบบจีน ปะดับด้วยเครื่องราชอิสริยยศงามสง่าเกรงขาม..." 2

1 สุทธิศักดิ์ อังพันวงษ์ พระราชวังบางปะอิน หน้า 38

2 ก. หน้า 22

การดำเนินเรื่องแบบนี้ คือ การสำรวจบริเวณอย่างละเอียดด้วยตัวเอง และเด็ก
ในระดับนี้มักมีความสังเกตเป็นพิถีพิถันในรายละเอียดปลีกย่อย การพาดม่อ่านที่อย่างทั่วถึง
นี้เป็นการสนองความต้องการที่อยากรู้ เขากเห็นในสิ่งแปลกประหลาดของงานของเด็ก

การจบเรื่อง หลังจากผู้เขียนได้เสนอเรื่องราววังบางปะอินอย่างทั่วถึง
แล้ว ผู้เขียนจึงพาไปชมวัดคู่พระราชวัง แสดงถึงศิลปะแบบโกธิค อันเป็นศิลปะสมัยกลางของ
ยุโรปแล้วจึงจบเรื่อง

3. สำนวนภาษา

ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยใช้การบรรยายโวหาร เกินกว่าความรู้ ความจริง
มาแสดงต่อผู้อ่านในมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะเรื่องนี้ผู้เขียนต้องการโน้มน้าว
จิตใจผู้อ่านให้มาสนใจในความงามของพระที่นั่งต่าง ๆ ในพระราชวังบางปะอิน ใช้
สำนวนภาษาของผู้ทรงความรู้ คำที่ใช้เป็นแบบแผน เหมาะสมกับการเสนอเรื่องราวเพื่อ
ความเข้าใจในภาษาที่ง่ายต่อการรับรู้ ไม่ซับซ้อน

สำนวนภาษาในการเสนอเรื่อง

ทุกเหตุการณ์เรื่องราววังบางปะอิน เป็นเรื่องที่แสดงถึงความงามในสถาปัตยกรรม
ต่าง ๆ ของไทยเรา ทั้งงานการก่อสร้างและตกแต่ง เป็นสิ่งสวยงามที่ควรแก่การแนะนำได้
รู้จัก ผู้เขียนนำเสนอเรื่องด้วยการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญเรื่องราววังนี้ ใช้การเกริ่นนำ
ดังนี้

" ฉะนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจที่แต่ละวันคนไทยและคนต่างประเทศจำนวนไม่น้อย
ต่างก็มุ่งไปชมพระราชวังนี้ เพื่อที่จะได้มีระจิกและซาบซึ้งในความงามและเพื่อระลึกถึง
เรื่องราวในอดีตอันมีทั้งความรื่นรมย์ และความโศกสลดทันทกใจ หากทุกท่านนั้นในบริเวณ
พระราชวังนี้มีชีวิตจิตใจ ก็อาจจะได้บรรยายเรื่องราวที่น่าตื่นตาตื่นใจยิ่งไปกว่าที่นำมา

เสนอ ๗ ที่นี้ " 1

ความงามของพระราชวังบางปะอินนี้ ก็เป็นงานเป็นปัญหาในยูอานไถซบิ๊กว่า เพราะเหตุใดจึงมีองค์ที่รับมัย ผู้สรวาย และโก กรันตใจ ผู้เขียนในคำที่ขัดแย้งกันเพื่อ อยู่ในสภาวะใกล้เคียงกัน ทำให้น่าสนใจใคร่รู้ว่าเพราะเหตุใดจึงมีทั้งสุขและโศก ประกอบ กับผู้เขียนในคำเปรียบเทียบกับในศตวรรษนั้นมีชีวิต วนนี ยูอานไถซบิ๊ถามเรื่องต่อไป

แม้ว่าเรื่องต่าง ๆ จะกลายเป็นอดีตไปแล้ว แต่ผู้เขียนก็ใช้สำนวนภาษาในภาษ เจเนอเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพกรังอดีตได้ชัดเจน ดังกับว่าเป็นบันทึกของกณในสมัยนั้น เป็นการเรียบเรียงง่าย ๆ เพื่อมุ่งแจกแจงรายละเอียดให้ผู้อ่านทราบเรื่องราว เช่น

" 22 มีนาคม 2433 บรรยากาห์ในพระราชวังบางปะอินเต็มไปด้วยความ กรีกกรัน ในตอนกลางวันชาวบางปะอินและชาวกรุงเก่า ต่างหากกันเบียดเสียดรอรับเสด็จ เจ้าชายจากต่างเมืองซึ่งเสด็จมาจากทางเรือสู่พระราชวังบางปะอิน พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวทรงนำแกรนด์คูการ์วิตส์ แห่งรัสเซีย และเจ้าชายยอร์จ แห่งกรีก ไปยังพระที่นั่ง อุทยานภูมิเสถียร รุ่งจัดไว้เป็นที่ประทับแรม ... ในตอนเย็นเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออกพระที่นั่งวโรภาสพิมาน พร้อมด้วยแกรนด์คูการ์วิตส์และ เจ้าชายยอร์จ แล้วประทับที่หน้ามโพรกให้ราษฎร 3 พันคนเดินกระบวนหน้าของแปด ๆ ที่ทางถนนรรมามาเพื่อถวายพระพรอาคันตุกะ มองแปด ๆ ของชาวบ้าน ได้แก่ รวงข้าว ตาเป็นรูปสัตว์ วลอมบรรจุน้ำมัน กรงใส่สัตว์ ฯลฯ " 2

แม้แต่ในการบรรยายสภาพโดยทั่วไปของพระราช วัง ในเรื่องพิธีขึ้นพระราชวัง บางปะอิน ผู้เขียนในภาษาก็ักวนให้ผู้อ่านสนใจ โดยพยายามใช้ภาษาที่ถื่นกรองแล้ว เพื่อที่จะให้บรรยากาห์ของพระราชวังงดงามยิ่งขึ้น เช่น

¹ สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ พระราชวังบางปะอิน หน้า 2

² ฐ. หน้า 10-12.

" เมื่อเข้าไปในบริเวณพระราชวังบางปะอิน บรรยายภาพเสมือนกลับไปสู่สมัย
ระกาที่ ๕ ถ้าในบริเวณนั้นห้วยพันไม้ทลายวันใด สระน้ำอันมีอยู่ทั่วไปส่งกระแสความ
เย็นมาช่วยโอบอุ้มกันอย่างประหลาด ทุกการในแบบกรีกยืนอวตโนมศรภาพอยู่บนราวสะพาน
ห่างกันเป็นระยะ สนมหญ้าเขียวขจีประดับด้วยต้นไม้จัดเป็นรูปสัตว์นานาชนิด เพิ่มเสน่ห์
ชวนชม ... ไอลวรวยพิพธาส์ งามนิภาศเบบไพเราะแท้ วัโรภาสทิฆามโอ.ว.ารแบบยุโรป
และเวหาศจำรุวิจิตรระการตาแบบจีน นี่ก็เอกลักษณะของพระราชวังบางปะอิน" ¹

ผู้เขียนได้ถ้อยคำที่หาให้อ่านเลืกความรู้สึกคล้ายตาม เช่น สระน้ำที่ส่งกระแส
ความเย็นมา, ทุกตามันแบบกรีกยืนอวตโนมศรภาพ, สนมหญ้าเขียวขจี ถ้อยคำเหล่านี้
เป็นสิ่งที่ชี้ชวนให้มองเห็นภาพความงามของพระราชวังบางปะอินในทุก ๆ สถานที่ ให้มี
เสน่ห์แห่งความงามให้มากยิ่งขึ้นด้วยถ้อยคำที่สละสลวย และผู้เขียนพยายามเป็นผู้ชี้ทาง
เพื่อเสนอแนะให้อ่านมองเห็นความงาม ความโอ้อวดของพระราชวังแห่งนี้ในทุก ๆ แอ่ง
ที่มีโอกาส เห็น เมื่อกล่าวถึงเหมมณเฑียรเทวราช กล่าวว่า

" สิ่งแรกที่สะดุดตาผู้ที่เข้าไปในบริเวณโอรุณแห่งพระราชวังนี้ คือ ต้นโพธิ์
ใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาร่มรื่น ณ ที่นี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ " ²

การที่กล่าวถึงสิ่งที่สะดุดตา จะทำให้ผู้อ่านสะดุดใจและอาจจะเฝ้าผู้เขียนว่า
สถานที่นี้คงมีความสำคัญน่าศึกษาและน่าเข้าไปชมให้เห็นด้วยตาของตนเองว่าเป็นอย่างไร
บรรยายภาพในบริเวณนั้นจะน่ายำเกรงและศักดิ์สิทธิ์จริงหรือไม่ ในลักษณะนี้เป็นการใช้ภาษา
ที่โน้มนำจิตใจผู้อ่านให้ศรัทธาว่าการชมด้วยตาบรรยายเพียงอย่างเดียว

¹ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ พระราชวังบางปะอิน หน้า 16

² อ. หน้า 18

การเสนอเรื่องอีกลักษณะหนึ่งที่เป็นการนำมาสืบสวนที่ ก๊อ ผู้เขียนได้เสนอเรื่อง
ไกล ๆ ไปมร.ที่ต่าง ๆ จนหมด นับตั้งแต่เจ้าวงศ์ ประวิติของเกาะบางปะอินจนเป็น ะ
ราชวังบางปะอินในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 จนกระทั่งปัจจุบันพระราชวังบางปะอิน
มีพระที่นั่งมากมาย ผู้เขียนจึงได้แบบเรียงลำดับคือ มจุดใดจุดหนึ่งก่อน แล้วจึงพาไปม
จุดใดอีกเคียงกันนั้นทำเช่นนี้จนจบ

การเสนอเรื่องและดำเนินเรื่องในลักษณะนี้ จี๊ระ เหมือนกับผู้เขียนพาผู้อ่านไปชม
กับความงามที่เราอาจจะไม่เคยพบมาก่อน เป็นนวนิยายที่ทำให้ผู้อ่านไม่เบื่อ จากจุดประสงค์
ของการเสนอเรื่องนี้ ผู้เขียนได้กล่าวแล้วว่าเพื่อชวนให้คิดคำนึงถึงความโอฬารในอดีต

สำนวนภาษาในการบรรยาย

เนื่องจากเรื่องนี้จะพูดถึงทัศนคติ และความนิยมชมชอบต่อความงามอันเป็น
เอกลักษณ์ของไทย ผู้เขียนจึงใช้การอธิบาย บรรยาย เพื่อให้ผู้อ่านชัดเจนและลึกซึ้งใน
สิ่งเหล่านี้ บางตอนจะเป็นการบันทึกรายละเอียดมากกว่าการเล่าเรื่อง มีหลายตอนที่เป็น
เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

การบรรยายอย่างละเอียดในตอนที่ได้งานรับเสด็จจากคันคุะ ผู้เขียนบรรยายได้ดี
เด่นชัด ทำให้ผู้อ่านนึกภาพตามบรรยายภาพในงานครั้งนั้นได้เอง เข้าใจเหตุการณ์ได้ดี
เพราะผู้เขียนได้บรรยายละเอียดไว้มาก เช่น การบรรยายถึงผู้บริการอาหารที่เป็นสตรี รวม
ทั้งการแสดงต่าง ๆ ที่มี ทำให้เห็นว่าพระราชวังนี้มีความสำคัญ น่าสังเกตว่า ทุกสิ่งในพระ
ราชวังที่สวยงามของผู้ชมพอจะมองเห็น ผู้เขียนจะถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้เป็นภาษาหนังสือง่าย ๆ
เช่น กล่าวถึงพระราชบัลลังก์แบบจีนในพระที่นั่งเวหาศจำรูญ คือ

" ถ้าขึ้นบันไดมานพระราชมบัลลังก์ ก็จะถึงพระทวารวังเปิดไปสู่ห้องพระโรงบน
จุดเด่นคือ พระราชมบัลลังก์แบบจีนประดับด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์ งานสง่างามเกรงงาม
มีป้ายกำกับลวดลายจีนเรียกว่า " ตูยลิ่ง " ติดสองด้าน ... ในห้องพระโรงบนนี้มีบันได

ขึ้นไปสู่ชั้นบนและเบื้องล่างเป็นบ้านพักข้าราชการ " ¹

ภาพร่างวนภามาทั้งหลายเหล่านี้ ทำให้เห็นว่าผู้เขียนมุ่งให้ผู้อ่านได้ความรู้และได้ประโยชน์ ไม่มีทวนเวียนถาวรมนันวัน เพราะโครงเรื่องเมื่อดำเนินการเสนอเรื่องจึงเป็นไปทางวิชาการ การไต่ถามาก็ใช้ตามสภาพคือ จากเรื่องราวเก่า ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตรและพระเจ้าแผ่นดิน จึงมีไต่ถามราวกับพิเคราะห์ เชื้อ ความเหมาะสม ไม่ยากเกินไป สำหรับเด็กประถมปลายหรือมัธยมก็มาตามต้น

แต่ในบางตอน ผู้เขียนให้รายละเอียดมาก การมุ่งแต่ให้รู้ถึงที่ตั้ง ลักษณะรูปทรงของพระที่นั่ง เป็นสิ่งละเอียดเกินไปที่จะทำให้เราเพลิดเพลิน ดังนั้นจึงหวังประโยชน์ทางเดียวคือ ให้ความรู้ประดับสติปัญญา และเกิดความรักในในความงาม

4. ภาพประกอบ

ภาพที่นำมาประกอบ ส่วนใหญ่เหมาะสมและตรงกับเนื้อหาที่เสนอ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและชัดเจนขึ้น สีของภาพสวยงาม สดชื่นให้เห็นความงามได้มาก ภาพประกอบในเรื่องนี้ทำให้ตรงจุดประสงค์ คือ เสริมภาพที่งามจับใจ และถูกต้องตรงเนื้อหา

ภาพเหล่านี้เป็นภาพถ่ายจากของจริง เด็กจะเห็นลักษณะ สถานที่อันแท้จริง ยังเป็นส่วนใหม่มองเห็นความงามได้ทั่ว

ภาพประกอบในเรื่องมีลวดลายสวยงามตาผู้อ่านได้เต็มความสนใจกับความงาม เพื่อจะมีส่วนโน้มน้าวจิตใจเด็กให้รักในศิลปะความงาม เพราะเด็กชอบสิ่งสวยงามทุกคน ภาพส่วนใหญ่วางได้เหมาะสม ตั้งแต่หน้าปก หน้ากึ่งในจนถึงปกหลัง ผู้เขียนแทรกภาพของพระราชมารดา งาม ๆ อย่างเคร่ง ๆ แสดงถึงคุณค่าทางความงาม อาจโน้มน้าวจิตใจให้รักในในความงามนั้น ๆ

¹ สุพลิตกมล อัมพันวงศ์ พระราชวังบางปะอิน หน้า 33-34.

5. สารประโยชน์

พระราชวังบางปะอินนี้ เป็นหนังสือที่ทอสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก ให้ความรู้ที่เป็นแบบแผน ประกอบกับเด็กมักจะชอบถามหาความรู้อยู่แล้ว เรื่องนี้จึงเป็น เรื่องที่ใหญ่กว่าทางศัปปาธุระทางอารมณ์เด็กก็ยากเต็มที นอกจากปลูกฝังทัศนคติที่ดี ต่อศิลปะการก่อสร้างอันสวยงามแบบต่าง ๆ พระราชวังบางปะอินนี้ยัง สถานที่หนึ่งซึ่งอยู่ใน สังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็ก เด็กในระดับโตเริ่มออกไปสู่โลกภายนอกที่ไกลไปจากบ้าน และโรงเรียนแล้ว เด็กจะรู้จักศึกษาสิ่งต่าง ๆ รอบตัว นิจรรณาส่งที่พบเห็นอย่างลึกซึ้งและ พยายามเข้าใจในสิ่งนั้น สารประโยชน์ที่ได้คือ

1. ทำให้รู้จักสถานที่อันสำคัญภายในพระราชวังบางปะอินทุกแห่งทุกมุมอย่าง ชัดเจน ทั้งในค่านลักษณะรูปร่าง ศิลปความงามและประวัติการสร้าง อันเป็นสมบัติแท้จริง โบราณที่มีคุณค่า นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เรามองเห็นถึงความรุ่งเรืองในอดีต โดยพิจารณา พิจารณาจากหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ให้เราได้ ค้นคว้าเรื่องราวต่าง ๆ โคจรกระจ่างขึ้น เช่น ความเป็นมาของเกาะบางปะอิน การติดต่อ กับต่างประเทศ การรับอิทธิพลวัฒนธรรมของต่างชาติ เป็นต้น

2. ให้เกร็ดความรู้มากมายหลายเรื่อง เราอาจหาอ่านจากที่ไหนไม่ได้ เช่น เกร็ดความรู้เรื่องการสร้างพระราชวัง การสร้าง ระที่นั่ง ความเป็นมาของอนุสาวรีย์ อาลัยรักและอื่น ๆ

3. ให้ความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมของนานาชาติ ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เห็นได้จากระที่นั่งแบบต่าง ๆ มีทั้งของไทย จีน และยุโรป และยังชวนให้คิดสงสัยว่า เหตุใดเราจึงมีระที่นั่งในลักษณะที่แตกต่างกันในเรื่องรูปทรง เราเรียนรู้วัฒนธรรมของเขา มาอย่างไร การที่เป็นเช่นนี้ว่าจริงใจใจว่า เป็นการแลกเปลี่ยนสมบัติวัฒนธรรม ได้แก่ สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมซึ่งกันและกันระหว่างนานาชาติ

ตามนวมเค็จ ค่ายพระหัตถ์โกศต่อกันระหว่างสนับเถ็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้า
กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
เกิดวังปารุสก์ ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์

การที่ผู้เขียนได้ยกข้อความบางตอนจากหนังสือเจ้าข้ามาลงในหนังสือ พระราช
วังบางปะอินนี้ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางขึ้น และอาจก่อให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น
อยากติดตาม อยากศึกษาเรื่องอื่น ๆ ที่คิดว่าน่าจะมีประโยชน์ที่ปรากฏในหนังสือเหล่านี้บ้าง
ก่อให้เกิดนิสัยในการค้นคว้าต่อไป

ข้ออีกประการหนึ่งของหนังสือพระราชวังบางปะอินคือ การเสนอรายชื่อเอกสาร
อ้างอิงไว้อย่างละเอียด เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการเพิ่มเติม ใคร่แหล่งที่จะศึกษาก็ได้
ถูกต้องและสะดวกขึ้น

บทที่ 4

วิเคราะห์หนังสือเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด ประเภทบันเทิงคดี

หนังสือปร เกตบันเทิงคดี ฉบับคณะกรรมการประกวดมีทั้งหมด 13 เล่ม คือ

1. ยวนกับอ๊อดจุกกัย
2. ตุ๊กแกสู่อำภัพ
3. ลูกไก่แสนสวย
4. เอื่องแะสี่ทอง
5. นายชนมทน
6. อีปลากลอน
7. เสือเฒ่ากับลูกวัว
8. ทำไมหน่อ นายคุมป้อง
9. หวานอยู่ไหน
10. หนูบานหนูนา
11. สัตว์มีประโยชน์
12. คาบวิเน
13. เรื่องสั้นขนาด

การวิเคราะห์หนังสือประเภทบันเทิงคดี จะยึดหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

1. โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง
2. การเสนอเรื่อง สืบตาในการเขียน
3. สำนวนภาษา
4. ตัวละคร
5. ฉากและภาพประกอบ
6. คุณค่า

ประเภทบันเทิงคดี

อ่านกับอัครจักษุ

อ่านกับอัครจักษุ โดย เบ.จ.า แดงมณี อักษรเจริญทัศน์ 2518 เป็นหนังสือ
ที่แนะนำการประกวดเรียงในงานประกวดหนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2515

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

อ่านกับอัครเป็นลูกหมู่สองตัวที่เล่าถึงการเดินทางของตน เขาท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ ได้พบเห็นสัตว์นานาชนิด รวมทั้งเข้าไปผจญภัยในป่า ในที่สุดอ่านกับอัครก็กลับบ้านด้วยความปลอดภัย

อ่านกับอัครเป็นน้องกัน รูปร่างหน้าตาน่ารัก ทั้งสองลาแม่ไปเที่ยวโดยทางรถไฟ ระยะทางที่ผ่านอ่านกับอัครได้เห็นสัตว์หายาก เช่น ควายุที่ชาวนาเอาไว้ในนา เมื่อผ่านลำคลองก็พบ ปลา กบ จนกระทั่งเห็นเป็ดถึงบึงแห่งหนึ่งได้พบกระเชวายน้ำอยู่ ทั้งสองเดินเข้าไปทางอื่นใกล้กับนา ข้าง จึงวิ่งหนีด้วยความกลัวและพบกับกระรอกซึ่งช่วยเหลือให้อ่านและอัครแอบซ่อนอยู่ในโพรงไม้ ระหว่างที่ถนัดถื่นมีพรานป่าถือปืนเดินมา พร้อมกับพบเสือลายพาดกลอนตัวใหญ่ หวานมา ้วยอ่านกับอัครไว้โดยยิงปืนขู่เสือให้เข็ญหนีไป ทั้งสองจึงกลับลงบ้านด้วยความปลอดภัย

ข้อสังเกต : เรื่องอ่านกับอัครจักษุเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่อ่านแล้วให้ความเพลิดเพลิน แก่โครงเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยของลูกหมู่สองตัวพี่น้อง ค้นค้นไปในป่าพบสัตว์นานาชนิด จนกระทั่งกลับบ้าน อักษรโครงเรื่องเช่นนี้เด็กเนวัยเด็กเล็กจะชอบ เพราะส่วนใหญ่เขาจะสนใจในเรื่องธรรมชาติ โดยเฉพาะเกี่ยวกับสัตว์และต้นไม้ โครงเรื่องจึงตรงกับความสนใจของเด็กโดยตรง ธรรมชาติของเด็กนั้นอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมทั้งคน สัตว์ และต้นไม้ โดยเฉพาะเด็กชายจะชอบการผจญภัยมาก

ความที่เกาตื้นใจ เพราะกระตุ้นความรู้สึกที่เห็นเห็นให้เพิ่มขึ้นทีละน้อย ลักษณะแบบนี้จะสร้างความสนใจของลูกได้นานทั้งแก่ตนเอง

การให้บทประพันธ์ในการเขียน เป็นอีกรูปแบบประกอบหนึ่งที่ทำให้การเสนอเรื่องน่าสนใจขึ้น ปรากฏว่าผลิตเฟลนให้แก่อีก เสียงที่ไพเราะคล้องจองกัน จะสร้างความสนุกสนานในเนื้อเรื่องให้เป็นอย่างดี ประกอบกับบทประพันธ์ที่ใช้เป็นลักษณะง่าย ๆ ของภาษาไม่วานัก คือ วรรคละ 5 คำ และ 6 คำ เป็นลักษณะของกาพย์ยานี 11 ดังนั้นจึงเป็นส่วนที่ทำให้เรื่องน่าสนใจ และชวนให้ติดตามลีลาของบทประพันธ์ต่อไป การวางคำก็ไม่ว่ากันมีข้อไป เว้นเพื่อให้เด็กพักสายตาเสมอ ๆ

เด็กชอบและสนใจในสิ่งที่มีความงาม ความไพเราะ โคลงกลอนและบทประพันธ์จึงเหมาะที่จะนำมาเสนอต่อเด็ก ความเป็นระเบียบแบบแผนของบทประพันธ์จะนำให้เด็กเกิดความรู้สึกและชื่นชม สิ่งนี้จะสร้างนิสัยให้เด็กรักในการอ่านมากขึ้น

ในตอนที่จะจบ ผู้เขียนได้โยงให้สัมพันธ์กับตอนเริ่มเรื่อง ก็กล่าวถึงบ้านและแม่ สถานที่และบุคคลเหล่านี้ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เรื่องจึงสมบูรณ์ ตอนเริ่มเรื่องวนกับอีกออกจากบ้านไปจนจบในป่า ตอนจบเรื่องก็กลับถึงบ้านด้วยความปลอดภัย ผู้เขียนจบเรื่องด้วยการให้ความสบายใจแก่เด็ก เด็กย่อมต้องการความปลอดภัย ต้องการความรักและมีชีวิตอย่างมีความสุข เมื่อผู้เขียนดำเนินเรื่องให้กลับถึงบ้านด้วยความปลอดภัย ก็นับว่าได้สร้างความพอใจให้แก่เด็กเป็นอย่างดี สมกับที่เขาต้องการ นอกจากนั้นยังช่วยให้เด็กเห็นความสำคัญของบ้านได้อีกด้วย

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ ผู้เขียนใช้คำง่าย ๆ แม้เรื่องที่แต่งจะเป็นบทประพันธ์ ผู้เขียนก็สามารถนำคำที่เด็กคุ้นเคยมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ไม่ยากเกินไป คำส่วนมากสั้น ๆ มีพยางค์เดียวและสองพยางค์ ง่าย ให้ความหมายที่ชัดเจน ผู้เขียนใช้คำเหมือนเป็นคำพูดธรรมดาที่นำมาเรียบเรียงอย่างเป็นระเบียบในลักษณะบทประพันธ์ ทำให้เด็กเพลิดเพลิน

และสนุกสนานกับจิ้งหะและเสียงของท่า

" แง่หนูมีลูกสอง ทั้งพี่น้องแสนน่ารัก
หญิงชายเออหายตก ใจเจ้าอวนกับเจ้าอด "

" อวนอีกลูกขึ้นมา กระรอกจำขอลาที่
รีบเก็บกันเร็วรี โขศไม่ตีใจเจ้าลาย "

" แม่จาลูกกลับแล้ว ลูกคลาดแคล้วไม่มีภัย
แต่นี้แม่ไปไหน อยู่ไกลแหม่อุ่นใจดี " 1

ผู้เขียนใช้คำเรียกลูกหนูว่า " เจ้าอวน เจ้าอด " ทำให้ผู้อ่านเริ่มใกล้ชิด และสนิทสนมกับลูกหนูสองตัวนี้เร็วขึ้น เหมือนกับว่าคุ้นเคยกันมานานแล้ว การใช้คำ

" กระรอกจำ แม่จ " ก็ให้ความน่ารัก น่าเอ็นดู คำเหล่านี้เด็กมักจะชอบพูด

การใช้คำที่สื่อความหมายอย่างง่าย ๆ เช่น การกล่าวถึงทิศตะวันออก ผู้เขียน ไร่ว่า ทิศที่ดวงอาทิตย์ส่องแสงมา เพราะเด็กยังไม่คุ้นกับคำว่าทิศตะวันออก จึงใช้การ บอกสิ่งที่เห็นจริง ๆ ได้ คือ

" ทั้งสองลาแม่ไป ขึ้นรถไถคันเล็กนิค
จับตรงไปทางทิศ ทิศอาทิตย์ส่องแสงมา " 2

จากคำประพันธ์ข้างต้น ผู้เขียนใช้คำที่รับสัมผัสซ้ำเสียงกับกับคำส่งสัมผัส ในการ แต่งคำประพันธ์ไม่เป็นกัณยัม เพราะเมื่ออ่านออกเสียงจะไม่ไพเราะ

มีปรากฏคำบางคำที่ไม่สื่อความหมายได้ชัดเจน ถือคำว่า "ปง" ประหนึ่งว่า ผู้เขียนลากคำมาใช้ให้ตรงกับเสียงที่สัมผัสสัมผัส เด็กมักใช้คำว่า ปึงปึงมากกว่า ตัวอย่างคือ

" ไม้ว่าสะอื้น เสียงเหมือนปึงปึงปึง
พรานมาล่าสัตว์ลง ไกลเขามาท่าไม้ดี " 3

1 เบญจา แสงมลิ อวนกับอีกผจญภัย ไม่มีเลขหน้า

2 ก. ไม่มีเลขหน้า

3 ก. ไม่มีเลขหน้า

3.2 การเรียบเรียงประโยค และบรรยายความ

เรื่องฉวนกับอึ้งจุก๊วย เป็นเรื่องแต่งโดยใช้บทร้อยกรอง ทำให้
ในวรรคหนึ่ง ๆ มักเป็นก่ายดั้นอยู่แล้ว จึงทำให้เป็นข้อความกระต๊วต๊นออกทันใจ
และลึกลับแฝงมัยกับให้เข้าใจเพียง 5 - 6 คำเป็นเกณฑ์อยู่ เด็กพอจะจับความเข้าใจได้

" ขอใบแจ้งเพื่อนมากนัก ว่างนารักคอยห่วงใย
ขอพักก่อนนะไป ผจ. ภัยในป่าดง " ๑

3.3 บทสนทนา

ด้วยเหตุที่แต่งเป็นบทร้อยกรอง จึงไม่มีบทสนทนาที่อยู่ในอุปลักษณ์
เป็นเพียงเรื่องราวที่ไหลต่อกันตามเนื้อเรื่อง ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพรรณรมคา เช่น

" รีบเดินไปกันเถอะ คุณใจจะดีอะไร
เขามันเหมือนกิ่งไม้ กวางตัวใหญ่นะมิเออ "

"..ตัวมันใหญ่โตจริง
อะไรมายาวงหน้า
รีบวิ่งหนีกันเถิดหนา
อดกระตายนารักดี " ๒

คำว่า เอะ เจอะ นะ วิ หนา อ้อ เป็นคำเสริมบทที่เด็กมักจะใช้ในการพูดคุยประจำวันเสมอ ๆ นิยามแล้วเหมือนกับผู้ใหญ่กำลังเดานินทาให้เด็กฟังอย่างสนุกสนาน จนให้เด็กเพิกเฉยไปกับเนื้อเรื่องและเนื้อหาของเรื่อง ภาษาง่าย และท้ายเล่มยังมีคำที่ฝึกอ่านอีกด้วย จึงเกิดประโยชน์แก่เด็กทั้งในการอ่าน

4. ท้าวละคร
อวนกับออก

อวนกับอิค ซึ่งเดินทางไปผจญภัยกันตามลำพังในป่า เป็นตัวละครที่เด่นสำหรับ
เด็กในด้านที่มีความกล้าหาญในการผจญภัย คือ ลูกหนูนารักแบบเดียวกับคัทโหลวของ

¹ เบญจา แสงมลิ อ้วนกับฉีกขงูภัย ไม่มีเลขหน้า

2 ก. ไม่มีเลขหน้า

เด็กเจ็ก ๆ นั้นเอง แต่ผู้เขียนดัดแปลงในสัตว์เป็นละคร

ลักษณะของอ้วนกับอีก แพนลักษณะของเด็กทั้งห้าร่างกายและความรู้สึก
ในกติก ก็คือ ความอยากรู้อยากเห็น อยากท่องเที่ยวชมพญากัย อยากรับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
อยู่เสมอ จนกระทั่งไถ่กระหาจสมประสงค์แล้วจึงคิดถึงกลับบ้าน อยากรักกับไมเพื่อพักผ่อน
เพราะบ้านเป็นสถานที่ให้ความอบอุ่น สบาย

อ้วนกับอีกจึงเป็นตัวละครที่เหมือนเด็กทั่ว ๆ ไป มีทั้งความกล้า ความเก่ง
และความกลัว รวมทั้งต้องการความรัก คนเอาใจและช่วยเหลือยามทุกขร้อน เป็นลักษณะ
ของชีวิตจริง กล้าและเก่งในการที่จะออกท่องเที่ยวกันตามลำพัง แต่เมื่อไปพบสัตว์ที่ก่อน
ข้างๆ ง่าย ก็จะเกิดความกลัวและอยากหลบหนีทันที ในที่สุดก็อยากให้คนเอาใจช่วยเหลือ
เพื่อชีวิตที่ปลอดภัย เด็กที่อ่านจะยอมรับรู้ในสภาพเช่นนี้

แม่ของอ้วนและอีก

ปรากฏให้เห็นเพียงตอนต้นเรื่อง และตอนสุดท้ายของเรื่อง แต่ก็เป็นบุคคล
สำคัญของเด็กที่ต้องการ เห็นได้ชัดในตอนจบที่เขาต้องการความรัก ความอบอุ่นใจ
จากผู้เป็นแม่ แม่จึงเป็นที่พึ่งของเด็กตลอดไป

พรวาน

คือบุคคลที่เด็กต้องการเป็นที่พึ่งในยามยาก เขาต้องการความช่วยเหลือ พรวาน
เป็นผู้เข้มแข็งและเก่งกล้ากว่าเด็ก พรวานนี้เป็นตัวละครที่ไกลไปจากชีวิตของเด็ก แต่ผู้เขียน
ก็สามารถเสนอตัวละครได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องกลมกลืนกัน พร้อมทั้งให้ความลึกซึ้ง
ในความหมายของ " พรวาน " แก่เด็กได้ถือว่า คือผู้เก่งกล้าในการล่าสัตว์ มีอายุไม่
ตัวละครนี้จะ เป็นหัวหน้าเด็กออกไปรู้จักกับบุคคลภายนอกที่นอกเหนือไปจากบ้านและโรงเรียน

ตัวละครอื่น ๆ ที่ปรากฏ ก็คือ ตัวนายนารีนั่นเอง มี ความ ลิง นก กระต่าย
ช้าง มา ฯลฯ สัตว์เหล่านี้ไม่ใช่สัตว์แปลกประหลาด เด็กน่าจะรู้จักและคุ้นเคยกันมาบ้างแล้ว
ผู้เขียนจะนำเสนอสัตว์ทั้งนี้จะชนิด ง่ายและรับรู้ได้เร็ว

แม้ว่าอวนกับอ๊อด ตัวละครสำคัญในเรื่องจะเป็นตัวละครที่เด็กเกินไป ในการออกไปผจญภัยในป่าดงดิบดำมืด แต่ก็ไม่ได้เกิดเกินวัยเด็กเล็กที่จะสร้างจินตนาการ เด็กวัยนี้ต้องการการแสดงออกถึงความรู้สึกและประสบการณ์ในสิ่งที่ไม่อาจรู้ เรื่องนี้สนองความต้องการและตรงกับความต้องการของเขาโดยตรง เขาต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตที่จำเจจำเจ ดังนั้น การที่ให้อวนกับอ๊อดออกจากบ้านไปผจญภัยในป่า จะทำให้เขารู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินและเพลิดเพลิน และยังคงได้เห็นสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งบรรยากาศตามธรรมชาติที่เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้เขาให้อ่านหนังสือเล่มนี้ เกิดประโยชน์แก่เด็กอีกด้วย

5. ฉาก

ฉากและบรรยากาศในเรื่องอวนกับอ๊อดจะเกิดขึ้น เริ่มตั้งแต่ความเป็นอยู่ในครอบครัว จากนั้นจึงเป็นฉากภายนอกเกี่ยวกับ ป่าเขา แม่น้ำ ลำคลอง เมื่อบรรยากาศตามธรรมชาติของป่าเขาจำเริญไพเราะน่าตื่นตาตื่นใจ สดชื่นและน่ากลัวน่าเกรงกลัว เป็นสถานที่แห่งใหม่ ห่างไกลจากบ้านที่เด็กเคยชิน

ฉากและบรรยากาศเช่นนี้ จะทำให้เด็กมีอารมณ์และความรู้สึกรักในธรรมชาติ น้อมนาจิตใจให้เกิดความชื่นบาน ดังนั้นเด็กจะมีความสนใจที่ได้อ่านเรื่องนี้

เรื่องนี้จะสนองความต้องการของเด็กในด้านที่ต้องการความเปลี่ยนแปลง ก็คือออกจากภาวะเก่า ๆ ภายในบ้านไปสู่โลกภายนอก พบเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กอาจจะไม่เคยเห็น เด็กอาจจะไม่เคยเข้ามาเคย บรรยากาศในเรื่องนี้จะส่งเสริมจินตนาการของเด็กให้กว้างไกล จากการที่เด็กได้เปลี่ยนจากจินตนาการ จะเริ่มความรู้เรื่องสัตว์ให้แก่เด็กด้วย

ภาพประกอบ

ภาพประกอบเป็นงานการ์ตูน ภาพของลูกหมูทั้งสองตัวอวนกับอ๊อด รวมทั้งภาพของแม่หมูที่มีลักษณะครึ่งคน ครึ่งหมู คือ รูปหน้า จมูก และเคี้ยวทั้งสองเป็นหมู แต่ส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย เช่น แขน ขา และเรื่องแต่งกายเป็นลักษณะของคน

การที่ผู้เขียนให้ภาพประกอบเป็นเช่นนี้คงมีประสงค์ให้ตัวละครเหล่านี้มีความใกล้ชิดและเป็นพวกเดียวกับผู้อ่านบ้าง เด็กจะเพลิดเพลิน

ภาพทั้งหมดมีไ้มุ่งสมจริง เพียงแต่ของการให้เด็กเห็นแล้วเกิดความเพิกเฉยมากกว่า เช่น รถไฟ ต้นไม้ ภูเขา และสัตว์ต่าง ๆ ผู้เขียนภาพเสนอภาพให้รู้ว่าเป็นสัตว์อะไร โดยมิไ้มุ่งชี้เฉพาะว่ามีรายละเอียดอะไรบ้าง เช่น ภาพนก ทราบแต่ว่าเป็นนก ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นนกอะไร แต่ภาพเหล่านี้ช่วยอธิบายเนื้อเรื่องแต่ละตอนได้ดี เนื้อความกับภาพเป็นเรื่องเดียวกัน สีสันท่าทางของตัวละครเหมาะสมกับเหตุการณ์ เช่น อากเรตกใจ สีหน้าหวาดกลัวของอ้วนกับฮึดเมื่อพบเสือ

ทั้งเรื่องมีท่อนหนึ่งที่เนื้อความกับภาพขัดแย้งกัน คือตอนที่นายพรานยิงเสือ ในเนื้อความกล่าวว่า นายพรานยิงปืนขึ้นฟ้า แต่ในภาพปรากฏว่า นายพรานป่าหันปากกระบอกปืนไปยังเสือ และมีเปลวไฟพุ่งจากกระบอกปืนนั้นด้วย จากภาพและเนื้อความนี้อาจทำให้เด็กเข้าใจไขว้เขวได้

—แต่โดยส่วนใหญ่ทำได้เหมาะสม

6. ภาษา

๖.1 ภาษาเนกานความรู้ทางธรรมชาติวิทยา

เด็กได้รู้จักสัตว์หลายชนิด ทั้งสัตว์ป่าและสัตว์บ้านเกี่ยวกับเรื่องลักษณะรูปร่าง การไว้งาย การเป็นอยู่และประโยชน์ของสัตว์นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อกล่าวถึง กวาง กระรอก และช้าง

ผ่านบ้านสวนนาไร่	แสงไปเห็นชานา
จูงกวางสองตัวมา	มุ่งทำนาไคขาวกิน

" กระรอกน้อยเจ้าแฉะเต็ม เนให้เร้นดึเข้าโนรง
 ตัวมันจะอยู่โยง คอยเฝ้าอยู่ใกล้ ๆ "

¹ เบญจา แสงมลิ อ้วนกับฮึดผจญภัย ไม่มีเลขหน้า

" มองดูไปข้างหน้า เห็นร่างป่าตัวโตใหญ่
ก็ช่วยกลัวหายไ้ รักถึงไม่เสียดังเอยนาง " ๑

เด็กจะรู้ว่าชาวนาเลี้ยงควายให้ทำนา ครอบงำอาศัยอยู่ในโรง และ
อาหารของช้างคือ กว๊วบ, ถอบ นอ. เณยยังโกรธจุกสัตว์ที่มากมายหลายชนิด จึงเป็นทาง
หนึ่งที่จะช่วยสร้าง ความคุ้นเคยกับสัตว์ รู้ว่าสัตว์ชนิดไหนมีลักษณะความเป็นอยู่อย่างไร ทำ
ประโยชน์อะไร

6.๔ คุณค่าทางอารมณ์และจิตใจ

เด็กในวัยเด็กได้จากการบอกเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่ เรื่องนี้จึงสนองความต้องการ
ของการเด็กทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กพอใจและได้รับความนับถือและวางจิตใจ ส่งผลให้
จิตใจชื่นบาน และรักการอ่านหนังสือมากขึ้น

จากเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ จะเห็นว่าผู้เขียนมุ่งให้เด็กมีความรู้สึกเป็นมิตร
กับสัตว์ เช่น กระต่าย กระรอก นก ฯลฯ ถ้าเป็นสัตว์ที่ร้ายก็สอนให้ระวังตัวไม่เข้าใกล้
เช่น งู จระเข้ เสือ เป็นต้น นับเป็นการเสริมความรู้เรื่องสัตว์แก่เด็กทางอ้อม เพราะ
ปกติเด็กจะไม่ชอบให้ผู้อื่นสอนโดยตรง ในการสร้างความเป็นมิตรระหว่างคนกับสัตว์นั้น
เห็นได้พอตอนที่อ้วนกับอิดที่ช้างไปพบกระรอก กระรอกช่วยเหลือให้เขาไปอยู่ในโพรงไม้ของตน
แสดงถึงความมีน้ำใจต่อกัน ยินดีให้ความช่วยเหลือเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งเกิดครัน

คุณค่าอีกประการหนึ่งคือ ทำให้เด็กใกล้ชิดกับธรรมชาติมากขึ้น เป็นการ
สร้างความรู้สึกที่ติดต่อกับธรรมชาติและส่งผลให้เด็กมีจิตใจเบิกบาน

ตุ๊กแกยูอาภัพ

ตุ๊กแกยูอาภัพ โหย เณย นาย เขมวิจิตรรัตน์ สำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2515

หนังสือและการประกวด เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2515

๑ เบญจา แสงมณี อ่านกับอิดจัญญ์ ไม่มีเลขหน้า

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

ทุกแถญอภัก เป็นเรื่องมีแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของคนและสัตว์ ในความคิดของเรานั้นว่า ทุกแถเป็นสัตว์ที่น่าเกลียด น่ากลัว และน่าขยะแขยง ควรจะหลีกเลี่ยงและกำจัดให้พ้นไป แต่ในความคิดของทุกแถกลับคิดว่าคนกับสัตว์ควรจะเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน ในที่สุดตามความเป็นจริงแล้ว คนกับทุกแถก็ยังไม่ว่าใจกันกับตนเอง

ในเรื่องมีทุกแถสองตัว อาศัยอยู่ในบ้านของภารโรง ต่อมาทุกแถสองตัวพวกนี้มีลูก คือ ตุ๊ก กับ ตัก ทุกกับตักโตขึ้นในบ้านของภารโรง ไปพบเด็กหญิงลูกสาวของภารโรง จึงอยากเป็นเพื่อนด้วย แต่เด็กหญิงนั้นกลัวทุกแถมากจึงทำให้ภารโรงอยู่เป็นพ่อท้าวรายทุกแถ เพราะเป็นเหตุทำให้ลูกสาวภารโรงตกใจกลัว พ่อทุกแถบาคเจ็บ ตบมาภายหลังพอกับแม่รวมทั้งทุกแถและตักจึงหนีออกจากบ้านของภารโรง ไปอยู่บนต้นไม้อย่างมีความสุข

ข้อสังเกต : เรื่องทุกแถญอภักนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตสัตว์ซึ่งมีชีวิตและจิตใจ เช่นเดียวกับคน แก่โครงเรื่องแสดงถึงความรู้สึกในทางร้ายของคนที่มีต่อสัตว์ และคนจะยังคงมีความรู้สึกเช่นนี้อยู่ต่อไปโดยไม่เปลี่ยนแปลง ทั้ง ๆ ที่ทุกแถก็มีใจทำอันตรายนแก่คนแต่อย่างใด

โครงเรื่องของเรื่องนี้จะมีส่วนช่วยเปลี่ยนความรู้สึกของเด็กให้รู้จักเห็นใจและสงสารทุกแถมากขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่มีให้เด็กมีความเข้าใจอันดีต่อทุกแถ โดยที่ผู้เขียนมุ่งโน้มน้าวจิตใจเด็กให้มีเมตตาจิต และเห็นอกเห็นใจทุกแถ และเริ่มรู้สึกว่าจะยอมรับเป็นเพื่อนได้

เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน และเชื่อว่าเด็กก็คงเคยกลัวทุกแถมาก่อน ดังนั้นโครงเรื่องนี้จึงเหมือนกับเป็นเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในวงหนึ่งของชีวิตที่เด็กจะพบความคิดเห็นอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับแนวคิดของเรื่องนี้ คือ ผู้เขียนคงให้ทุกแถเป็นตัวแทนของสัตว์ชนิดอื่น ๆ ที่มีรูปร่างหน้าต่าน่าเกลียดด้วย เพราะสัตว์เหล่านี้มักเป็นอันตรายต่อมนุษย์เหมือนที่มนุษย์กลัว

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยให้ตัวละครในเรื่องแสดงบทบาทของตน ทุกแถเป็นตัวละครเด่นในการดำเนินเรื่อง ผู้เขียนเป็นผู้เสนอเรื่องราว เมื่อเปิดหน้าแรกก็จะพบกับทุกแถ

สองคำที่เบื้อเพื่อแระแม่ ผู้เขียนเรื่องจะบรรยายลักษณะความเป็นอยู่ของทุกแก ให้ละเอียด
เสียก่อน หลังจากนั้นจึงกล่าวถึงทุกกับตักผู้เป็นลูกทั้งดอง การนำเสนอเรื่องแบบนี้ทำให้เด็ก
รู้ความเป็ไปไ้ในกรอบกว้างของทุกแกให้โดยตลอด ชีวิตความเป็นอยู่ของทุกแกก็เป็นไปตาม
ปกติ จนกระทั่งเมื่อกล่าวถึงความเป็นอยู่ของครอบครัวภารโรง ผู้เขียนให้ลูกสาวของภารโรง
เป็นตัวแทนที่ทำให้ชีวิตอันสุขสบายของทุกแกแกว้นต้องเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดีร้าย จาก
ความตั้งใจรักทุกแกของเค็ก ทำให้ทุกแกถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บ เพราะภารโรงไม่ต้อง
การให้มาเกี่ยวข้องกับลูกสาวของตน

ผู้เขียนได้เสนอเรื่องอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ การนำผู้อ่านไปพบกับชีวิตของ
ทุกแก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวของทุกแก รวมทั้งความรัก ความเอาใจใส่ของ
พ่อแม่ที่มีต่อยุค เป็นการค้าเงินเรื่องที่ให้ความรู้สึกลอยนโยนและราบรื่น แต่ต่อมาชีวิตของทุกแก
นี้ก็ต้องพบกับปัญหา ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในจิตใจ คือ คนไม่ยอมรับทุกแกเป็นเพื่อน
ทั้ง ๆ ที่ทุกแกอยากเป็นเพื่อนกับคน ในช่วงนี้ผู้เขียนสามารถสร้างเรื่องให้ผู้อ่านหรือเด็กเกิด
ความสงสัยสารเห็นใจทุกแก เห็นว่าทุกแกก็มีชีวิตจิตใจและความรู้สึกเช่นเดียวกับคนเหมือนกัน
ผลสุดท้ายทุกแกยังคงเป็นที่น่าเกลียดของมนุษย์ จนต้องแยกตัวออกมาจากสังคมมนุษย์

ตอนจบของเรื่อง ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าทุกแกยังคงอยู่ร่วมกับสังคมมนุษย์เพียงแต่แยก
ตัวออกไป คืออยู่อย่างขอนเรน ไม่เปิดเผย เพราะมนุษย์ยังมีความกลัวทุกแกอยู่

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ

แนวว่าเรื่องทุกแกผู้อาวุ้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ แต่ก็เป็นตัวที่พูดได้
เช่นเดียวกับคน ผู้เขียนใช้ภาษาก่อนขางงาย ความหมายชัดเจน มักเป็นคำพ้องวรรคตาที่เราใช้
สนทนาต่อกัน เช่น

" ทุกก็ชัก แลเห็นลูกสาวมารโรง กำลังแอนหับอยู่บนเสื่อ " ¹

" พอเราร้องชัก เมื่อก็ร้องหวั้งหนีไป " ² ทุกเล่า

ผู้เขียนใคร่คำว่า ร้องชักและร้องไห้ เป็นคำที่สื่อความหมายได้สอดคล้องกัน เริ่มแต่เด็กมาเจอเพียงชีแว่ จากการร้องชักนั้นทำให้เด็กหญิงกลัวจนร้องไห้

ในบางตอนผู้เขียนใช้คำนี้ให้ความรู้สึกสงสาร เห็นใจ และน้อาวรมแต่ลอยตาม ดังเช่น ตอนที่ทุกแก่พญอุการโรงทำร้าย ผู้เขียนบรรยายว่า

" วันต่อมาเกิดเรื่องใหญ่พอเราวางขอบว่ากระเสือกกระสนกลับมา " ³

การวางขอบชาและกระเสือกกระสน ให้ความรู้สึกที่เจ็บปวดของทุกแก่ไค้ที่ชวนให้สงสาร เห็นใจและนึกถึงสภาพของทุกแก่ที่บาดเจ็บ แต่ทั้งทั้งสองนี้ในเด็กเด็กจะไม่ใช่น้อยนัก และเด็กอาจไม่เข้าใจความหมายใดแจ่มแจ้ง อย่างไรก็ตามภาพประกอบก็ช่วยได้มาก คือภาพที่พ่อทุกแก่คลานกลับมาหาแม่ทุกแก่และลูก ๆ ตามทางที่มามีรอยเลือดเป็นระยะ ๆ อันจะทำให้เด็กเข้าใจได้ว่า แม่ว่าพ่อทุกแก่จะเจ็บปวดมากก็ยังพยายามกลับมาถึงที่อยู่ของตน แต่ถ้าจะให้เด็กเข้าใจยิ่งขึ้นควรใช้ไม้ขีดเสริม เป็นภาพของทุกแก่หรือลูก ๆ ที่อธิบายคำว่า ขอบชาและกระเสือกกระสนอีกครั้งหนึ่ง

3.2 การเรียบเรียงประโยคและบรรยายความ

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือสำหรับเด็กเล็ก ถ้อยคำที่ใช้ในการเรียบเรียงประโยคไม่ควรยาวเกินไป ควรเป็นประโยคสั้น ๆ ที่กล่าวออกมาแล้วให้ความรู้สึกเห็นเป็นเบื่อ ในหนังสือทุกแก่ผู้อาภัพนี้จัดได้เหมาะสม ทั้ง เรียบเรียงประโยคกระดัดรัด ให้อ่านทราบเนื้อความตามนั้นอย่างแจ่มแจ้ง ยกตัวอย่างเช่น

" ครั้งหนึ่งมีทุกแก่สองตัว อาศัยอยู่บนช่อในบ้านมารโรง ตัวหนึ่งเป็น"อ

¹ เฉลียว วัฒนวิธานุรัตน์ ทุกแก่ผู้อาภัพ หน้า 11

² ก. หน้า 15.

³ ก. หน้า 16

อีกตัวหนึ่งเป็นแม่ " 1

" ทุกและตักกระโจนพรูพตามไป! ตาการโรงใจร้ายเอาไม่กวาด
แม่ไปมาบนข้อ แม่จากทุกกับตักกระโจนจากข้อนี้ไป " 2

จากข้อความเหล่านี้ ผู้อ่านจะเข้าใจและทราบความหมายเป็นช่วง ๆ
ความขบขันที่ได้นั้น ในการบรรยายวาทะก็กระชับและให้ความกระจ่าง ถ่ายทอดความ
เคลื่อนไหวของทุกแก่เป็นระยะ ๆ หวุดหาวหนึ่งสี่โก้งโก้งเจมมาก สักกะไคส์นี้เหมาะจะ
การเสนอต่อเด็ก เพราะเด็กเมื่อบอกจะอ่านบทบรรยายยาว ๆ ไว้สาระเป็นข้อ เขาต้อง
การความรวดเร็วเพื่อทราบว่าเรื่องดำเนินไปเช่นไร

3.3 บทสนทนา

ในเรื่องจับทสนทนาจะอยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศทั้งหมด เป็นภาษาพูด
ที่สมจริงชวนให้อ่านมีอารมณ์และความรู้สึกลอยตามไป ถ่ายทอดสิ่งที่ต้องการสื่อความหมาย
ไว้มอบถวน ดังเช่น

" ฉันไปไม่ไหว เจ็บท้องเหลือเกิน เกือบจะออกไข่แล้ว " แม่ทุกแกบอก

" ดูก ลูกของเรา ไชโย เรากำลังจะมีลูก " 3 พ่อทุกแกร้องควย

ความดีใจ

ภาษาที่แต่งออกในบทของแม่ทุกแกนั้นได้ความรู้สึที่สมจริง แสดงถึงความ
เจ็บปวด สมจริงกับอาการที่เป็นอยู่ ส่วนบทของพ่อทุกแกแสดงถึงความดีใจ ดึงโศกโศกของผู้ที่
จะได้เป็นพ่อ ผู้เขียนเสนอได้เหมาะกับเนื้อเรื่อง สภาและบรรยากาศ

บทสนทนายังช่วยในการดำเนินเรื่องได้ดี ดังเช่นตอนที่ทุกกับตักต้องการเป็น
เพื่อนกับลูกสาวภารโรง ทั้งคู่และตักพูดกันว่า

1 นิศนัย เขมวีสานรัตน์ ทุกแกอยู่อาภัพ หน้า 3

2 ก. หน้า 21

3 ก. หน้า 4.

" ทุกกับตักแด้เห็นลูกสาวภารโรงกำลังนอนหลับอยู่บนสื่อ

" คุณ... พ่อกับ นารักจริง "

" อู๋... สันหาแล้วละที่... "

เด็กหญิงฉันทาวิ่งเร็ว

" ทุก ... ทุก ... ทุก ... คุณแม่หรือจะ "

" ทุก ... ทุก ... ทุก ... ทุกแก "

จากบทสนทนาข้างต้น ทำให้เราทราบการดำเนินเรื่องไต่ถอยของ บทสนทนาจึงเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้เรื่องราวน่าสนใจ สนุกสนานและตื่นเต้นมากขึ้น ส่วนนวนิยายมีทั้งที่เรียบ ๆ ให้ความตื่นเต้น, กบไม่เกิดความลึกลับและอื่น ๆ รวมทั้งเสียง ทุก ... ทุก ... ทุก ... ทุกแก ให้ได้จึงหว่านอย่างที่เป็นจริงในธรรมชาติ ลักษณะนี้เหมาะกับวัยของเด็ก การสื่อความหมายด้วยภาษาที่คุ้นเคยนี้ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก และช่วยพัฒนาทักษะการอ่านไปอีกด้วย

4. ตัวละคร

ตัวละครที่เด่นที่สุดคือลูกทุกแก ส่วนพ่อและแม่ทุกแกนั้นผู้เขียนก็สร้างให้สมบทบาทเหมาะกับเนื้อเรื่องและสภาพนั้น ๆ เป็นตัวละครที่มีชีวิตจิตใจ แฝงออกอย่างสมจริงและเป็นตัวอย่างที่ดีในหน้าที่ให้ความรู้สึกลบข้อในครอบครัว

ทุกแกตัวที่เป็นแม่

มีความรักและทะนุถนอมลูกมาก ห่วงใยลูกทั้งสองอยู่ตลอดเวลา ยอมบ่มิ่สอนในทางที่ถูกที่ควร เอาใจใส่ทุกแกด้วยความรัก ช่วยพยาบาลรักษาเมื่อลูกทำร้าย เอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวโดยทั่วถึง

¹ เฉลียว งามวิจิตรรัตน์ ทุกแกผู้รัก หน้า 11

เป็นทุกแถมเป็นแบบอย่างของแม่ที่ดี มีความรัก โอบอ้อมอารีและเอาใจใส่ลูก
เด็กที่อ่านจะรู้สึกอบอุ่นเหมือนกับว่าลูกคนตัว เมื่อมองแม่ที่ให้ความรักความต่างไป เมื่อ
เกิดเรื่องอะไรขึ้นลูกก็จะวิ่งไปขอคำแนะนำจากแม่เสมอ

ทุกแถมที่เป็นพ่อ

พ่อทุกแถมเอาใจใส่ลูกแม่ทุกแถมแบบพอเพียง เมื่อมีลูกแล้วก็ดูแลลูกทุกแถมด้วยความรัก
ไม่ยอมห่าง เป็นผู้นำอาหารมาเลี้ยงลูกรอบครัว มีลักษณะเป็นผู้นำคือ เมื่อรู้อาจจะเกิดภัยอันตราย
ก็เตรียมหาทางให้ลูกหนีปลอดภัยก่อน โดยพ่อจะรับหน้าและต่อสู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ เอง

ลักษณะของพ่อทุกแถม จะให้ความรู้สึกอุ่นใจและสามารถปกป้องบุคคลในครอบครัว
ให้ได้รับความปลอดภัย มีความสุข เด็กจะรู้สึกว่าพ่อเป็นผู้นำ และเป็นที่พึ่งของเขาได้ในยามที่
เกิดความทุกข์ หรือเดือดร้อน สมเป็นหลักมันของครอบครัว เด็กจะเฝ้าจดจำหน้าที่ของผู้ที่เป็น
" พ่อ " ของเขา จะเป็นการสร้างทัศนคติอันดีงามต่อ " พ่อ " ว่าเป็นผู้นำของครอบครัว

ลูกและตัก

ลูกทุกแถม 2 ตัวเป็นตัวละครที่เด่นในเรื่องเป็นพี่น้องที่รักใคร่ สามัคคี กลมเกลียว
กัน อยากร่วมมิตรกับคนทั่วไป เป็นตัวแทนของเด็กที่ค่อนข้างฉลาด อยากรู้อยากเห็น เด็กที่อ่าน
เรื่องนี้จะมีความรู้ดีว่า ลูกและตักมีวัย ค่อยกับเขาที่พอจะเป็นเพื่อนเล่นกันได้

ลูกกับตัก เป็นตัวแทนของเด็กที่อยากรู้อยากเห็นสิ่งที่แปลกใหม่ต่าง ๆ ทั้งยังเป็น
ลูกที่ดี เชื่อฟังพ่อแม่ และรักกันดีระหว่างพี่น้องอีกด้วย

การโรง

เป็นตัวละครที่สวมบท " ผู้ร้าย " มีนิสัยชั่วร้ายต่อสัตว์ ฝังใจว่าทุกแถมเป็นสัตว์ที่
น่าเกลียด ทำให้ลูกสาวของทุกคนตกใจ จึงไล่ตีจนพ่อทุกแถมบาดเจ็บ ความใจร้ายของการโรง
ทำให้ผู้อ่านเพิ่มความสนใจและสงสัยการทุกแถมเหล่านั้นมากยิ่งขึ้น

การโรง เป็นผู้ที่ถ้ามีโอกาสจะพบได้ในชีวิตจริงเมื่ออยู่โรงเรียน การโรง
บางคนมักเป็นคนที่เน่ย์ เก่งข่ม แฝงความน่ากลัว คุ้ยไว้วางใจให้เด็ก ๆ ที่เป็นผู้ชำนาญ
มีความรู้ลึกถ้อยความวางจะเป็นแก่นนั้นจริง

ดูภาพการโรง

เป็นลักษณะของเค้าในวัยใกล้เคียงกันกับเด็กผู้ชาย เป็นธรรมชาติของเด็ก ๆ
อยู่แล้วที่จะกลัวทุกสิ่ง เพราะเค้าอาจเคยถูกหลอกเรื่องตุ๊กตารักกันมาก่อน

สรุปแล้ว ตัวละครแต่ละตัวในเรื่อง มีความสมจริง แต่การที่วาดภาพการโรง
เป็นคนใจร้ายนั้น น่าจะเหมาะนัก เพราะอาจทำให้เด็กเกิดความรู้สึกหวาดกลัวได้ เนื่องจาก
เด็กในวัยเด็กเค้าก็มีอารมณ์อ่อนไหวและละเอียดอ่อนกว่าผู้ใหญ่ สภาพการทำร้าย การถูกทำ
ร้ายที่เค้าได้รับรู้ อาจจะฝังลึกภายใต้จิตสำนึกของเค้าไปนาน เพราะสภาพจิตใจของเด็กเล็ก
ยังบริสุทธิ์อยู่ ผู้เขียนหนังสือสำหรับเด็กจึงควรมอบแต่สิ่งที่ทำให้เด็กรู้สึกสบายใจ และมีความสุข
ในอนาคตเขาจะเป็นคนที่มีจิตใจแจ่มใสเสมอ

อย่างไรก็ตาม ลักษณะนิสัยส่วนใหญ่ของตัวละครก็ชี้แนะไปในทางดี จึงนับว่าเป็น
หนังสือที่ดีพอจะนำเสนอต่อเด็กได้

5. นวนิยายประกอบ

ผู้เขียนเรื่องใช้ฉากที่ใกล้ตัวเด็กเป็นส่วนใหญ่ คือ บ้าน โรงเรียน ต้นไม้ สถานที่
เหล่านี้เด็กเคยไปเที่ยวหรือพบเห็นมาแล้ว จึงไม่ยากที่เด็กจะเข้าใจ ภาพประกอบได้ช่วยสร้าง
บรรยากาศให้มีความสมจริง

การกล่าวถึงบ้านของภารโรงก็คล้ายกับกล่าวถึงบ้านของเด็กทั่วไป บ้านเป็น
สถานที่ที่เด็กคุ้นเคยมากที่สุด จนกระทั่งเมื่อเติบโตขึ้นก็ออกจากบ้านไปโรงเรียน เรื่องนี้เกิดขึ้น
ภายในบ้านก่อนเป็นความสนใจของเด็กเกี่ยวกับบ้านและครอบครัว เด็กจะเข้าใจและ
มองเห็นภาพบ้านของภารโรง โดยไปประสบการณ์เกี่ยวกับบ้านของเด็กเองเป็นแนวเทียบ

นอกจากบ้านแล้ว ผู้เขียนยังกล่าวถึงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เด็กส่วนใหญ่รักธรรมชาติอยู่แล้ว เด็กจะเกิดความพึงพอใจในเรื่องต้นไม้ ดอกไม้ในป่า การย้ายบ้านที่ว่างบ้านการโรงม้ายังไม่ทรงไม่เน้น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเปลี่ยนแสดงไปเป็นความสนใจใฝ่หาความรู้ใฝ่ค้นค้นค้นเหมือนให้ออกไปพบญาติในป่ากาย

ภาพประกอบ

เริ่มตั้งแต่ภาพหน้าปก ปกเมื่อต้นสี่เหลี่ยมมีภาพตุ๊กแก 1 ตัว กำลังร้องไห้อยู่บนต้นไม้ เป็นภาพที่เรียกร้องความสนใจ และทำให้สะดุดตาเมื่อมองเห็น

ภาพภายในเล่ม เป็นภาพวาดขาว-ดำเกือบทั้งหมด คือ ภาพบ้าน สถานที่ต่าง ๆ และบุคคลในเรื่อง จะมีบางภาพที่ระบายสีตัวตุ๊กแกเป็นสีแดง ต้นไม้เป็นสีเขียวและมีตุ๊กแกเป็นสีเขียวด้วย

ภาพประกอบเรื่องนี้ถ้าเป็นภาพสีโดยเขียนแบบธรรมชาติให้สมจริง อาจทำให้เด็กสนใจมากขึ้นเพราะเด็กชอบความสวยงาม จากแผ่นปกที่มีสีแดงสดใส แต่ภายในเป็นภาพขาว-ดำเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เด็กลดความตั้งใจในการอ่านได้เหมือนกัน

บรรยากาศในเรื่องก่อให้เกิดความสงสารและเห็นใจตุ๊กแก ให้อุ้มก้าในนางโน้นนาวจิตใจเด็กก็มีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ และถึงแม้ถึงบรรยากาศแห่งความรัก ความอาทรของแม่ตุ๊กแกที่มีต่อขอ การประนีประนอมกับมาดามแดง รับรู้ทุกข์สุขของกันและกัน สิ่งเหล่านี้รวมเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีจิตใจอ่อนโยนขึ้น

สำหรับบรรยากาศแห่งความน่ากลัวอันเกิดจากการแสดงภาพโครงร่างของ การโรงม้ายจะทำให้ผู้อ่านมีใจตกใจ รับรู้ถึงความเจ็บปวดของตุ๊กแกทั้งทางร่างกายและจิตใจ

6. คุณค่า

6.1 คุณค่าจิตใจ

6.1.1 ส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรมประจำใจคือ รักสัตว์ ไม่รังแกสัตว์ เห็นว่าสัตว์ก็เป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจเช่นเดียวกับคน ต้องการดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสุขและ

ปล่อยภัย เมื่อพบกับอันตรายก็พยายามหลีกเลี่ยงหนีไปสู่อุสถานที่ที่ดีกว่า ถึงตอนที่ทุกแ่งหนีจากบ้าน
 ภารโรงมาอยู่ตมใหม่ นอกจากนั้นยังไม่นำให้เด็กเกิดความเมตตากรุณา รู้จักสงสารเห็น
 ใจสัตว์ ความความเป็นจริงว่าสัตว์กับคนก็เป็นเพื่อนกันได้ แลคนก็ไม่ใช่สร้างความรู้สึกว่า
 ทุกแ่งเป็นสัตว์ที่น่าเกลียด แกล้ง จึงทำให้ทุกแ่งเคียดแค้น ความต้องการของทุกแ่งที่ยาก
 เป็นมิตรกับคน แสดงออกในทางทุกข์โศก

"เมื่อไรหนอ เด็ก ๆ จะเลิกกลัวเราซะที"

"เราจะคอย คอยจนถึงวันนั้นจะดีกว่า" ¹

คำพูดของความสุทัยนี้เป็นความจริงของทุกแ่งไม่รู้ว่ามีใคร
 จึงสมหวัง

6.1.2 ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสร้างความเป็นมิตรต่อกัน ถึงเช่นตอนที่ทุก
 แ่งและเด็กต้องการจะผูกมิตรกับลูกสาวภารโรง แต่การผูกมิตรของทุกแ่งไม่ได้ผล เพราะเด็ก
 หญิงมีความกลัว แต่การปลุกฝังนิสัยให้เด็กผูกมิตรกับเพื่อนมนุษย์นั้นเป็นการดี เพราะในภาย
 หนาเด็กต้องอยู่ในสังคม รู้จักคนมากขึ้น ถ้ารู้จักผูกมิตร เด็กจะอยู่ในสังคมด้วยความสุข

6.2 ความรู้ทางธรรมชาติศึกษา

6.2.1 ให้ความรู้ในเรื่องสัตว์ โดยเฉพาะธรรมชาติของทุกแ่งโคเคียน
 เว้น ทุกแ่งจะเกิดจากไข่ แล้วฟักไข่ออกมาเป็นตัว มีแมลงเม่าเป็นอาหาร เป็นการให้ความ
 รู้ทางธรรมชาติวิทยาเกี่ยวกับความเผือกเฟล็น

6.2.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องยารักษาโรค เมื่อกล่าวถึงใบไม้บาง
 ชนิดความาร รักษา รอยฟกช้ำหรือบาดแผลได้ ดังเห็นในเรื่องนี้ แม่ทุกแ่งรักษา รอยฟกช้ำของ
 พ่อทุกแ่งโดยเกี่ยวใบไม้เล็ก ๆ ถูทาไปมาที่รอยนั้น

6.3 ทำให้เด็กรู้ถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก และความรักระหว่างพ่อกับแม่
 ที่มีต่อกัน จากการที่พ่อแม่ทุกแ่งห่วงใยและดูแลลูก ทำให้ลูกรู้ว่าความรักของแม่ที่มีต่อลูกนั้น
 ไม่สิ้นสุด การแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ ทั้งนี้เป็น

เพราะต้องการความรักความอบอุ่นด้วย การแสดงออกของแม่ทุกแก่นั้นจะช่วยให้เด็กเกิด
ความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น

ลูกโกแสนสวย

ลูกโกแสนสวย โดย สุภา ศิวัณรี สำนักพิมพ์สุริยบรรณ กรุงเทพฯ ๒ ๕๕๒๐
หนังสือคณะกรรมการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๑๖.

๑. เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

เรื่องลูกโกแสนสวยนี้ กล่าวถึงลูกโกตัวหนึ่ง ขาข้างหนึ่งฉีก นิ้วสันกุด เป็น
ลูกโกขาเบ้ที่นำส่งสารตัวเดียวในฝูง เจียนลูกโกผู้พี่มักจะคอยเปื้อนเสมอ แต่ต่อมาภายหลัง
เจียนซึ่งเป็นลูกโกที่สวยงามที่หัวเราะเยาะเบ๊ต้องพิการ ขาหัก ทาบอก และเป็นพี่หัวเราะ
เยาะของลูกโกตัวอื่น ๆ แต่เบ๊กลับให้ความสงสาร ยังขอร้องมิให้ล้อเจียนอีกด้วย ในที่สุด
ลูกโกทั้งหมดก็รักและเล่นอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

รายละเอียดของเรื่องมีดังนี้ มีแม่โกตัวหนึ่งชกไข่ ๑๐ ฟองอยู่ในเล้า ต่อมา
ลูกโกเจาะเปลือกไข่ออกมาเป็นตัว ตัวสุดท้ายที่เจาะเปลือกไข่นั้น ขาข้างหนึ่งของมันฉีก
นิ้วสันกุด เดินกระเผลก พี่ ๆ พากันเรียกน้องลูกทองตัวนี้ว่า 'เบ๊' ทุก ๆ ตัว เจียนพี่ตัว
โตมักจะล้อเปื้อน ๆ เป็นอยุ่ใจมักจะแอบไปอยู่ตัวเดียว แม่โกก็ส่งสารคอยเรียกหาเปื้อน
เสมอ และชวนให้ ๆ ออกหากิน ถ้าจับไม่ให้ออกไปไกลเพราะเหยี่ยวกับกาอาจหารวบรวมได้
เจียนกลับคิดว่าตัวโตแล้วและเป็นลูกโกสวยที่สุด ไม่เชื่อฟังแม่ก็ออกไปหากินตามลำพังจึงถูก
เหยี่ยวคาบไป แม่โกว่าไว้ไม่ทัน ในขณะที่เหยี่ยวคาบเจียนไปนั้นได้พบเหยี่ยวอีกตัวหนึ่ง
ทั้งสองต่อสู้กันเพื่อแย่งลูกโก ผลที่เจียนตกลงมา ขาหัก ทาบอกหนึ่งข้าง ลูกโกตัวอื่น ๆ ก็
ล้อเจียนถึงความพิการนั้น แต่เบ๊ไม่ล้อไม่หัวเราะเยาะ กลับขอร้องให้ ๆ เลิกหัวเราะเยาะ
เจียนด้วย เจียนจึงรู้สึกตัวและนึกถึงความดีของแม่ ลูกโกทุก ๆ ตัวจึงอยู่ด้วยกันและเล่นกัน
อย่างมีความสุข

ข้อสังเกต : เรื่องลูกไก่แสนสวย เป็นเรื่องที่ให้ออกคิดแก่ผู้อ่าน โครงเรื่องกล่าวถึงชีวิตของลูกไก่แสนสวยตัวหนึ่งชื่อเจ็บบ มีนิสัยเยือกแข็ง คือมัน ทะนงตัวว่าสวย และเหยียดหยามเป่ลูกไก่ที่หน้าตาสวย เพราะความพิการ ผลร้ายของความทะนงตัวคือ เจ็บบถูกเหยี่ยวจับแตรอกตายและกลายเป็นลูกไก่พิการ เมื่อต้องประสบเคราะห์กรรมเช่นนี้จึงลำนึกผิดที่ตนเคยเหยียดหยามเป่ และกลับตัวได้

การที่ผู้เขียนวางโครงเรื่องแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นอารมณ์จิตใจของเด็ก พร้อมทั้งเน้นให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป่คนหรือสัตว์ แม้รูปกายจะสวยงามมากเพียงไร ถ้าจิตใจไม่ดีก็ไม่มีคุณค่า เจ็บบเป็นตัวอย่างให้เห็นโทษ เป็นลูกไก่ที่สวยงามแต่จิตใจยาบกระด้าง มักหับถมผู้ที่คอยกว่า ส่วนเป่ลูกไก่ผู้อาวุโสเกิดมาวางกายพิการ แต่เป่ก็เป็นลูกไก่แสนสวยในค่านความรู้สึกนึกคิด เพราะเป่รัก ห่วง และเห็นใจเจ็บบ เมื่อเจ็บบขาดกและตาบอด โครงเรื่อง of เรื่องนี้จึงเน้นความรู้สึกทางจิตใจมากกว่าค่านอื่น

ควยเหตุที่เนื้อเรื่องเป็นเรื่องของสัตว์เลี้ยงในบ้านที่ไม่ไกลตัวเด็ก เด็กรู้จักและเคยพบ เด็กมักจะชอบและสนใจในเรื่องสัตว์ เขาจะคุ้นเคยและสนิทสนมคล้าย ๆ กับเป็นเพื่อนของเขาควย การแสดงถึงชีวิตภายในครอบครัวของแม่ไก่ มีแม่ มีพี่ มีน้อง จะให้ความอบอุ่นที่เด็ก ๆ ปรารถนา ความขัดแย้งกันระหว่างลูกไก่ภายในฝูงเป็นลักษณะเด่นของเรื่องที่ทำให้เด็กเกิดความคิดและความรู้สึกที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เด็กจะใช้วิจารณญาณต่าง ๆ เองจากการอ่านเรื่องนี้ ผู้เขียนได้พยายามสร้างเรื่องให้เด็กคิดเองโดยไม่สอน หรือชี้ให้เห็นตรง ๆ เรื่องนี้จึงเหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

การเริ่มเรื่อง ผู้เขียนแนะนำผู้นำครอบครัวคือ แม่ไก่ ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดลูกไก่ทั้ง 10 ตัว จนกระทั่งลูกไก่เหล่านั้นเจริญเติบโต ออกจากไข่มาเป็นตัวลูกไก่ การเสนอตัวละครต่อผู้อ่านนั้น ผู้เขียนกำหนดให้ลูกไก่ตัวโตที่สุดกับลูกไก่ตัวเล็กที่สุดเป็นตัวละครสำคัญ เด็ก

จะวาดเงาและรู้จักได้เร็ว ผู้เขียนมีวิธีเสนอตัวละครที่น่าสนใจ คือ ให้ลูกไก่ตัวอื่น ๆ เป็นผู้กล่าวถึง เช่น ตอนที่แม่จะเจาะเปลือกไข่ออกมา ผู้เขียนให้เจียบลูกไก่ผู้หนึ่งเป็นผู้กล่าวถึงไป ต่อมาลูกไก่ของตัวนี้จะเกี่ยวข้องกับ และมีส่วนในการดำเนินเรื่อง ดังเช่น

"น้องเล็ก เมื่อไรจะออกมาสักทีนะ " เจียบบน

"โน่นนั่น มีคัตคือ " จีบว่า

"ข้างนอกสว่าง นานูกว่าเป็นไหน ๆ "

ทันใดนั้นลูกไก่ตัวสุดท้ายก็เจาะเปลือกไข่ออกมา ทุกตัวมองกันด้วยความประหลาดใจ " 1

การเสนอเรื่องนี้ทำให้ผู้อ่านคุ้นเคยกับตัวละคร 2 ตัวนี้โดยไม่รู้ตัว โดยใช้ลักษณะซุกเขี้ยวของลูกไก่ทั้งสองเป็นแกนนำเรื่อง เมื่อเรื่องดำเนินต่อไป ผู้เขียนให้เจียบแสดงพฤติกรรมต่อแม่เด่นชัดขึ้น ทั้งการแสดงออกทางวาจา และการกระทำ ความเป็นไประหว่างเจียบกับแม่นั้น คือ เจียบมักใช้วาจาขู่มิ่น และการถากถางไปอยู่เสมอ ๆ ดังเช่น

"ไป ไปไหนพาเจาไป " เจียบไล่

"อุตสาห์หมามาแล้วยังจะตามมาอีก " 2

ตอนที่แม่เกิดมา เจียบก็หัวเราะเยาะเห็นเป็นเรื่องขบขัน ไม่มีความสงสารในจิตใจ คำพูดที่เจียบพูด บ่งถึงนิสัยและลักษณะของตัวละครได้ชัดเจน

"ดูเจ้าแม่ ตลกอันนี้ " เจียบพูดเสียงดัง "พร้อมกับหัวเราะเยาะ 3

จากคำพูดนี้ ชี้ให้เห็นความตะนงของลูกไก่แสนตัวนี้ในหลาย ๆ ตอน แม่ไก่จะตกใจถึงสอง เจียบก็ไม่เชื่อถือว่าตัวเองโตแล้ว ถือว่าเก่งและดีกว่าตัวอื่น ดังเช่น

1 สุภา จือกิริ ลูกไก่แสนสวย หน้า 5

2 ด. หน้า 17

3 ด. หน้า 7.

"น้อง ๆ ไม่มีใครสวยสู้เราได้ ยิ่งเจ้าเป้ซึ่เหร่ที่สุด" เจียบกิด

"เรานี้วี แข็งแรงกว่าเพื่อน เกิดก่อนตัวอื่น หาหนอนกินเองก็ได้" ¹

ผู้เขียนมีเทคนิคที่จะให้ผู้อ่านรู้จักเจียบ โดยที่ผู้เขียนไม่บรรยายนิสัยด้วยถ้อยคำ แต่ผู้เขียนใช้วิธีแทรกไว้ในคำพูดของตัวละครในหลาย ๆ ตอน ผู้อ่านจึงรู้จักเจียบดีขึ้น

การดำเนินชีวิตของครอบครัวแม่ไก่เป็นไปด้วยความสุข แต่ต่อมาพบกับความผันแปร โดยเหยี่ยวทำให้ชีวิตของเจียบที่เคยสุขสบายต้องเปลี่ยนไปจากเดิม นิสัยและการกระทำก็พลอยเปลี่ยนไปด้วย เจียบต้องเป็นผู้พิการ ขาดรัก ตามอง และเป็นพี่หัวเราะเยาะของน้อง ๆ ด้วย ช่วงชีวิตของเจียบครั้งนี้ทำให้เจียบสำนึกถึงความผิดพลาดของตนที่เคยแสดงต่อแม่ หมด ความเย่อหยิ่งและถือถือต่อไป

ในตอนจบ ผู้เขียนสร้างเรื่องให้เจียบสำนึกในความผิดของตน และเกิดความละอายขึ้น เด็กจะเห็นโทษของผู้ที่มีนิสัยหยิ่ง จองหอง และอาจนึกเปรียบเทียบผลการกระทำของเจียบไปถึงชีวิตจิตใจของคนในสังคม ซึ่งจะรู้เพียงรูปกายภายนอกนั้นไม่พอ ทำให้เด็กรู้จักมองถึงน้ำใจของคน จากแนวคิดนี้ จะทำให้เด็กเห็นแนวทางที่ควรปฏิบัติ และรู้ว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ ดังตัวอย่างที่เห็นได้จากคำพูดของเจียบ คือ

"ฉันเป็นหัวโจก นำน้อง ๆ ไล่ล่าเป้

เป้เกิหมาเคราะห์ร้าย ขาพิการมาแต่กำเนิด

ฉันควรสงสารเป้ แต่กลับล้อเลียน

พอฉันตามอง

น้อง ๆ พากันหัวเราะ ล้อเลียน เป้กลับช่วยฉัน" ²

สรุปได้ว่า ผู้เขียนเสนอเรื่องไ้ดี แม้ผู้อ่าน เพราะผู้อ่านเข้าใจ และกระจ่างแจ้ง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน สอดคล้องกันโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ น่าเชื่อและสมจริง

¹ สุภา ลือวิริ ลูกไก่แสนสวย หน้า 15

² อุ. หน้า 24

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ

เด็กเล็กยังไม่แตกฉานในการใช้คำนัก ดังนั้นการใช้ในชีวิตประจำวัน คำที่เด็กเคยได้ยิน ได้ฟัง ผู้เขียนพยายามเขียนเรียงเป็นภาษาง่าย ๆ คล้ายกับเป็นภาษาพูด ที่เด็กเคยพูดและเคยใช้กันอยู่ ตัวอย่างเช่น

" ชนของเจ๊นบเห่ลื่องออย "

มันมองดูรอบ ๆ ตัว

เห็นน้อง ๆ กำลังเจาะเปลือกไข่

ออกมาที่ละตัวสองตัว " ¹

นอกจากนี้ ผู้เขียนใช้คำง่าย ๆ ที่ให้ความรู้สึกและความหมายที่ชัดเจน เช่น เห่ลื่องออย, ตัดต่อ, โอเอ, เรียกหา, หัวโจก, กระโถกกระเผลก ฯลฯ ตัวอย่างเช่น

" อันเนหัวโจกน่าน้อง ๆ ไห่ล่อเป้ " ²

" เป้ ก็กระโถกกระเผลกตามมา " ³

การใช้คำส่วนใหญ่แล้วเห็นว่าเหมาะสมกับเด็ก อาจพบคำบางคำที่เรา คิดว่า เด็กอาจต้องแปลความหมายอีกครั้ง เช่น คำว่า ผลัดขน ชี้เหร่

" กำลังผลัดขนเป็นสีเตรง " ⁴

¹ สุภา คีรี วิธิตู กุโกแสดนฮวย หน้า 3

² ก. หน้า 24

³ ก. หน้า 16

⁴ ก. หน้า 14

" น้อง ๆ ไม่มีใครช่วยเราได้ ยิ่งเจ้าเป๊ต^๑เหฺรที่สุด " เจ็บตึก ¹
 คำเหล่านี้ ครู ผู้ปกครอง ต้องช่วยอธิบายให้เด็กฟังอีกครั้ง เด็กจะเข้าใจเรื่อง

โคกโคกตลอด

3.2 การเรียบเรียงประโยคและการบรรยายความ

จากคำที่ผู้เขียนใช้ส่วนใหญ่เป็นคำง่าย ดังนั้นเมื่อนำมาเรียบเรียงเป็น
 ข้อความประโยคจึงง่ายที่จะเข้าใจ ประโยคที่ผู้เขียนใช้เป็นประโยคสั้น ๆ จบความใน
 ประโยคเดียว ไม่ซับซ้อน ในตอนเริ่มเรื่องโคกกล่าวถึงแม่ไก่ว่า

" แม่ไก่ตัวหนึ่ง

พักอยู่ในเล้า

ไข่ทั้งหมดมี 10 ฟอง " ²

จากข้อความเพียงเท่านั้น เราจะรู้ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน
 เกิดผลอย่างไร ผู้เขียนอธิบายได้ชัดเจนและมีความหมายโดยสมบูรณ์
 ผู้เขียนบรรยายถึงช่วงที่แม่ไก่ไข่และเกิดออกมาเป็นตัวนั้น ผู้อ่านเข้าใจ
 ได้จากเนื้อความที่เรียบเรียงอย่างเป็นลำดับคือ จากชีวิตในไข่ เจาะเปลือกไข่ดูโลกภายนอก
 แล้วเป็นตัวลูกไก่ เจน

" 21 วันต่อมา

ลูกไก่ตัวแรกก็เจาะเปลือกไข่

ออกมาชมโลก " ³

¹ สุภา ลีธกิริ ลูกไก่แสนสวย หน้า 15

² อ. หน้า 1

³ อ. หน้า 2

ในการแสดงความรู้สึกของตัวละครที่ขัดแย้งกัน ผู้เขียนทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกกระทบใจ ขณะที่เป่ นอยใจ เสียใจ แต่เจียนและน้อง ๆ กลับลืงโลก คีใจ ดังตัวอย่าง
ก๊อ

" เป่ นอยใจมาก

มันหลบไปซุกอยู่มุมเสา

พี่ ๆ พวกกันหัวเราะเยาะ " ¹

อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านสงสารเป่มากขึ้นคือ เมื่อเป่ เจาะเปลือกไข่ออกมา มัน แ่โกเห็นสภาพของเป่ก็เกิดความรู้สึกสงสาร แต่เจียนพี่ตัวโตกลับหัวเราะเยาะ นับเป็นลักษณะที่ขัดแย้งกันระหว่างแม่โกกับเจียน ทั้งทางกิริยาและวาจา คือ

" ไ้เอ๊ย ลูกรักของแม่ ช่างน่าสงสารเสียจริง ๆ "

" คุณเจ้าเป่ ี ทลกลั่นคี่ " เจียนพูดเสียงดังพร้อมกับหัวเราะเยาะ ²

" รักชಾಯูนั่นแหละ เจ้าเป่ " เจียนบ่นอย่างรำคาญ

" อ๋ยมั้วรอมันเลยแม่ รีบไปกันเถอะเดี๋ยวออกไ้กินอาหารดี ๆ " ³

" ไป ไปให้พ้นเจ้าเป่ " เจียนได้

" อุตส่าห์เ็นมาแล้ว ยังจะตามม่อีก " ⁴

จากบทสนทนาเหล่านี้ จะสะท้อนภาพเจียน ที่อวดเก่ง ถือค้อย่างชัดเจน ผู้เขียนใช้คำที่เหมาะสม ไม่ขัดกับการแสดงออกของเจียน

¹ สุภา ลือศิริ ลูกไก่แสนสวย หน้า 10.

² ก. หน้า 7

³ ก. หน้า 9

⁴ ก. หน้า 17

นอกจากนี้ยังมีบทสนทาระหว่างแม่กับลูกที่มีความรัก ความห่วงใย และความผูกพันกัน ให้ความรู้สึกอบอุ่นทางจิตใจ แสดงถึงความที่ใจ อิ่มใจ และภูมิใจในตัวลูก เป็นความจริงใจของผู้เป็นแม่ที่แสดงออก ดังตัวอย่าง คือ

" โอ้โฮ ลูกของแม่สวยน่ารักมาก แม่จะเรียกว่าเจียบนะจ๊ะ " ¹

" สวัสดีจ๊ะ ลูก ๆ ของแม่ ช่างน่ารักแท้ ๆ นั้น แจบ แจม จิม ...

ลูกชื่อเจียบนะจ๊ะ " ²

บทสนทนาเหล่านี้ให้ความเพลิดเพลินและเป็นกันเองกับเด็ก เด็กชอบที่จะฟังคำที่ไพเราะรื่นหู เห็นทำให้ความสุขสบายใจ บทสนทนาที่ผู้เขียนใช้เหมาะสมกับสภาพของตัวละคร คำพูดของแม่ให้ความอบอุ่นและปลอบใจ คำพูดของลูก ๆ ก็เป็นไปตามนิสัยแต่ละตัว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผู้เขียนใช้บทสนทนาเหมาะสมดีแล้ว

4. ตัวละคร

เจียบ

เจียบเป็นลูกไก่แสนสวยผู้ดี เป็นตัวแทนของผู้มีจิตใจหยาดกระ้าง ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเหมือนตน เจียบเป็นพี่ของน้อง ๆ อีก 9 ตัว ควรจะเป็นผู้ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่อน้องแทนแม่ไก่ แต่เจียบไม่ได้ช่วยดูแลหรือปกป้องน้อง ๆ เลย คิดแต่จะเอาตัวรอดเพียงผู้เดียว หลงตัวเองว่าสวย เก่งกว่าตัวอื่น ๆ ไม่เชื่อฟังคำอบรมสั่งสอนของแม่ไก่ ถึงคิดคิดว่าตนเองสามารถเอาตัวรอดได้ ต่อมาเมื่อตนเองกลายเป็นผู้พิการจึงสำนึกผิด

ผู้เขียนได้ถ่ายทอดลักษณะนิสัยของเจียบได้อย่างชัดเจน ผลจากการกระทำของเจียบได้ตอบสนองเจียบอย่างสาสมเช่นกัน เจียบเคยล้อเลียน หัวเราะเบาะเบ้า แต่ภายหลังเจียบก็เป็นผู้พิการเช่นเดียวกับเป้ เมื่อถึงตอนนี้เจียบก็รู้สำนึกและกลับตัวได้ เจียบจึงเป็น

¹ สุภา สือศิริ ลูกไก่แสนสวย หน้า 2

² ดู หน้า 4

ตัวละครที่แสดงอุปนิสัยเด่นในทางที่ไม่ดี เด็กจะจดจำเป็นบทเรียนซึ่งไม่ควรถือเป็นแบบอย่าง

เป้

เป้ เป็นตัวละครที่น่าสงสาร เป้จะเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านไ้มาก เพราะเป้เป็นลูกไก่ที่พิการ โคนที่ ๆ ล้อเลียน จนต้องหนีไปอยู่ตามลำพังแต่ผู้เดียวเสมอ ๆ ภายเป้เป็นลูกไก่ที่เรียวเพรียว ไม่มีเพื่อนเล่น มีแต่ผู้ที่รังเกียจ เป้ก็ขอมรับการภาพของตัวเองโดยไม่ไว้วางใจ หรือร้องแสดงความเห็นใจจากผู้อื่นและไม่มีปฏิกิริยาโต้แย้งกับลูกไก่ผู้พี่เลย

ลักษณะนิสัยของเป้ ทำให้เป้เป็นตัวละครที่นำให้ผู้อ่านรู้สึกเห็นใจ สงสารมากกว่าจะดูขำเค็ม เด็กอาจมีความรู้สึกที่เป้ต้องการเพื่อน ต้องการเข้าฝูง ต้องการเป็นผู้หนึ่งที่ลูกไก่อื่น ๆ ในฝูงยอมรับ ดังเช่นที่เด็กก็ต้องการเป็นผู้หนึ่งในสังคม เป้จะเป็นผู้ที่ทำให้เด็กมีจิตใจอ่อนโยน โนมนำใจให้สงสาร กล่อมเกลาคิดใจจนได้รู้จักอาหาร ห่วงใยผู้อ่อนแอกว่า เช่นเดียวกับที่ผู้อ่านเห็นใจเป้

แม่ไก่

แม่ไก่เป็นแม่ที่รักลูก รักอย่างเท่าเทียมกันทั้ง 10 ตัว เป้ผู้พิการแม่ก็รักและห่วง ไม่เคยละเลยที่จะให้ความคุ้มครองดูแล เรียกหาเป้อยู่เสมอเพื่อให้เป้รู้สึกอบอุ่น นอกจากเป้แม่ไก่ก็ห่วงใยลูกตัวอื่น ๆ เหมือนกัน

แม่ไก่ ก็ตัวเด่นของแม่ของเด็คนั้นเอง ในบุคลิกที่เป็น " แม่ " จะมีแต่ความรัก ความอบอุ่นให้ลูกอยู่เสมอ เด็กที่อ่านจะรู้สึกรักและเลื่อมใสแม่ เพราะรู้สึกว่าแม่คือที่พึ่งของเด็กของลูกในทุกโอกาส

ตัวละครในเรื่องลูกไก่แสนสวยนี้ จะส่งผลกระทบต่อเด็กทางด้านจิตใจเป็นส่วนใหญ่ จากคนจบจบ เขาจะรู้ เข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร ตามด้วยการแสดงออกของตัวละครนั้น ผลที่เกิดขึ้นกับตัวละครทุก ๆ ตัวจะสอนเด็กเองว่า เขาควรทำอะไร สิ่งใดถูกหรือผิด เด็กจะประเมินค่าได้เอง จากพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง

5. ฉากและภาพประกอบ

สถานที่ที่กล่าวถึงในเรื่องนี้ เป็นถิ่นที่อยู่ของคนแม่ไก่และลูก ๆ คือ เล้าไก่ ลานดิน และแหล่งหาอาหารต่าง ๆ เด็ก ๆ คงจะเคยพบเคยเห็นมาบ้างแล้ว เพราะไก่ก็เป็นสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับคน ยิ่งตามชนบทด้วยแล้ว เด็ก ๆ จะรู้จักเป็นอย่างดี เมื่อเด็กโตพอจะเข้าโรงเรียนได้ เด็กก็จะคุ้นเคยกับไก่จากการอ่านหนังสือ ก.ไก่ เรื่องนี้กล่าวถึงสถานที่เพียงแห่งเดียว เด็กจึงไม่สับสน คือเป็นเหตุการณ์ในชีวิตครอบครัวของแม่ไก่กับลูก เหตุการณ์เดียวไม่เกี่ยวข้องกับสถานที่อื่น นับว่าฉากที่ผู้เขียนใช้เป็นสิ่งแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคยเป็นอย่างดี

ภาพประกอบ

ภาพภายในเล่ม เป็นภาพวาดเหมือนจริง ทั้งลักษณะรูปร่าง และการระบายสี ภาพแม่ไก่และลูก ๆ ทั้ง 10 ตัวนั้น มีลักษณะตามธรรมชาติ เหมือนกับมีชีวิตจิตใจจริง ๆ ทั้งค่านุภาพ, อวัยวะต่าง ๆ เหมือนมีอาการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ภาพในภาพจะแสดงความใกล้ชิด และความต่ำ สูง ความลักษณะภาพ ดังนั้นจึงทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินกับสถานที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพ โดยถือว่าเป็นสถานที่จริง

ภาพที่มีความชัดเจน ถูกต้อง และให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คือ ภาพในหน้า 18-19 เป็นภาพของเหยี่ยวที่ตะกรับจับไว้ในอุ้งเล็บ แล้วบินสอยสูงขึ้นไปในอากาศ ผู้เขียนสร้างระยะของภาพให้มีส่วนสูง ผู้อ่านจะเห็นเหยี่ยวเป็นเพียงลูกไก่ตัวเล็ก ๆ ในอุ้งเล็บเหยี่ยว และภาพที่แม่ไก่อมองตามเหยี่ยวขึ้นไปก็เห็นว่าเหยี่ยวเป็นเพียงจุดเล็ก ๆ จุดหนึ่งเท่านั้น

ในภาพสุดท้าย ผู้เขียนทางเขียนภาพลูกไก่ที่ชัดเจน โดยเน้นที่เหยี่ยวกับเป้ จากภาพลูกไก่ 10 ตัว ผู้อ่านมองภาพแล้วสามารถชี้ได้ว่า ตัวไหนคือเหยี่ยว ตัวไหนคือเป้ ผลการกระทำของเหยี่ยวทำให้เหยี่ยวเป็นผู้พิการไปกว่าเป้เสียอีก

6. กฤษณา

6.1 ค่านจริยธรรม

เรื่องนี้จะสอนเด็กให้รู้จักรักกันเอง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และ
มีน้ำใจต่อกัน เรื่องนี้จะมีส่วนทำให้เด็กอยากเป็นคนดี คนน่ารักที่ประพฤติดีในทางที่ถูกที่
ควร แนวเรื่องมีคุณค่าพอที่จะสอนเด็กที่ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ถึงความกตัญญู
แก่แม่ในผู้ใหญ่ ให้สำนึกผิดและกลับตัวกลับใจได้ เรื่องนี้จึงก่อมเกวจิตใจเด็กให้อ่อนโยนขึ้น

6.2 ค่านความรู้

ให้ความรู้ทางบรรพชาธิศึกษา เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของไก่ เช่น
การเกิด, การดำรงชีวิต, และการอยู่รอด เราทราบจากการบรรยายเล่าความรู้ของผู้เขียนที่
กล่าวไว้ ดังเช่น

บรรพชาธิของไก่ เริ่มชีวิตจากการฟักไข่ - เจาะเปลือกไข่เป็นตัว -
เริ่มโต - ผัดขนจากสีเหลืองเป็นสีแดง ดำรงชีวิตอยู่ด้วยการกินข้าวเปลือก หนอน มด และ
แมลงต่าง ๆ ศัตรูของไก่คือ ฟ้า จะนก แม่นกมักจะสอนให้ลูกไก่คอยระวังสัตว์ร้ายเหล่านี้

6.3 ค่านความเพิกเพลิน

เด็กจะเพิกเพลินกับเรื่องที่ทำเนนไป สุขตาสุขใจกับภาพประกอบที่สวยงาม
และยังมีบทร้องสำหรับเด็กให้เด็กร้องเล่นด้วย คือ

กุก กุก ไก่เอ๋ย

เลี้ยงลูกมาจนใหญ่

ไม่มีนมให้ลูกกิน

ลูกร้องเจียน ๆ เจียน ๆ

แม่มากเลี้ยงไปคุ้มกิน

ทำมาหากิน

ตามประสาไก่เอ๋ย " 1

¹ สุภา ลือศิริ ลูกไก่แสนสวย หน้า 12..

เอื้องแะสีทอง

เอื้องแะสีทอง โดย วิชา พรหมจันทร์ องค์การคำของคุรุสภา 2517

หนังสือคณะกรรมการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2517

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

หนูน้อยเผาะกะเหรี่ยงคนหนึ่ง เดินทางไปยังดงคอยที่มีกล้วยไม้เอื้องแะ เพื่อนำดอกเอื้องแะสีทอง เพื่อใช้กลิ่นของมันเป็นยารักษาแม่ของเขาที่กำลังเป็นไข้หนัก เขาผจญภัยไปในป่าแต่ผู้เดียวโดยไม่มีใครรู้ ท่อผู้กับสัตว์ประหลาดและสิ่งน่ากลัวหลายชนิด จนในที่สุดจึงพบดอกเอื้องแะสีทองที่เขาต้องการ เขานำไปให้แม่ของเขาใช้เป็นยา แม่ก็หายจากอาการป่วย

ตาเก เป็นชื่อของหนูน้อยเผาะกะเหรี่ยง เขามีแม่ซึ่งกำลังเป็นไข้หนัก วันหนึ่งตาเกไต่ขึ้นเสียงประกาศบอกเขาว่าให้เดินทางไปสู่ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ มหัทธรรย์ ณ ดงคอยแห่งเอื้องแะ ที่นั่นจะมีดอกเอื้องแะสีทอง

ตาเกจึงออกเดินทางไปตามทิศทางนั้น พบดอกเอื้องแะมากมาย เขาเริ่มหาดอกเอื้องแะสีทอง ช่วงนี้เขาต้องต่อสู้กับตักแตนยักษ์ที่เผาะดอกเอื้องแะ เขาพยายามสู้อดทน และฝ่าฟันอันตรายต่าง ๆ เขายอมแลกชีวิตกับดอกไม้ ในที่สุดตาเกก็ได้ดอกไม้สมความปรารถนา รินน้ำกลืนมาบ้าน แม่ของเขาได้กลิ่นหอมก็หายจากอาการไข้

ข้อสังเกต : เด็กมักจะชอบเรื่องการผจญภัยในลักษณะนี้เพราะ เป็นการเดินทางไปดินแดนอันมหัศจรรย์ ให้ความตื่นเต้นและโคตรโคตร เด็กชายจะชอบมาก เด็กเป็นพวกที่ชอบอิทธิฤทธิ์ ภาณุหารีย้อยแล้ว เรื่องนี้จึงตรงกับความสนใจ ตัวละครในเรื่องเป็นเด็กรุ่นเดียวกับเขา ดังนั้นเด็กจะคิดว่าเขาคือพระเอกในเรื่องนี้

เรื่องนี้มีโครงเรื่องเด่นในเรื่องการผจญภัย ให้คุณธรรมที่ดำเนินประจำเรื่อง คือความรัก ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เรื่องนี้จึงแสดงพฤติกรรมของตัวละครที่เด่นชัดว่าเขาทำเพื่อแม่ของเขา ตาเกยอมอุทิศชีวิตเพื่อความสุขสบายของแม่ การนำเรื่องลักษณะนี้มาเสนอ

พ่อแม่ จะช่วยพัฒนาระดับจิตใจเด็กให้รู้จักคิดและทำในสิ่งที่ถูกต้อง

2. การเสนอเรื่อง และวิธีในการเขียน

ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยให้ตัวละครเป็นผู้สังเกตพบเหตุการณ์สำคัญเป็น
ผู้ดำเนินเรื่องโดยตลอด ภาพประกอบมีมากมาย ช่วยเสริมและอธิบายเรื่องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้เขียนเริ่มเรื่องจากเหตุการณ์สำคัญ โดยกล่าวถึงสาเหตุที่น้อยที่กำลังจะออก
เดินทางไปนำดอกไม้ธูปเทียนมาถวายแม่ จากนั้นจึงย้อนเล่าถึงสาเหตุที่ทำไมจะเดินทาง
เข้าป่าว่า เพราะอะไร และเพื่ออะไร การเสนอเรื่องตอนนี้จะช่วยบอกให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจ
ถึงการเดินทางแจ่มชัดขึ้น หลังจากนั้นจึงกล่าวถึงดินแดนมหัศจรรย์ ที่ให้ความตื่นเต้น

การเสนอเรื่องเป็นไปตามลำดับเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อันสืบเนื่องจาก
เสียงประหลาดนั้น ผู้เขียนมีวิธีการที่จะดึงใจความสนใจของผู้อ่านไปที่ละขั้น เริ่มตั้งแต่ก่อน
ออกเดินทาง ออกเดินทางและเหตุการณ์ที่พบในช่วงการเดินทาง ง่ายและชัดเจน ผู้อ่านรับได้
ตรงตามที่คุณเขียนเสนอ การรวบรัดเหตุการณ์ในบางตอนทำให้เรื่องกระชับขึ้น เช่น การกล่าว
ถึงสาเหตุการเดินทาง ผู้เขียนยกเสียงประหลาดจากดินแดนมหัศจรรย์มาไว้ให้เหมาะสม

ในช่วงแห่งการเดินทาง ผู้เขียนสร้างความตื่นเต้นต่อผู้อ่านโดยให้พบปัญหาและ
อุปสรรคต่าง ๆ การเผชิญกับสัตว์ร้ายในป่าจะเร้าอารมณ์ยิ่งขึ้น ทำให้มีการคาดคะเนเหตุการณ์
และเอาใจช่วย ยิ่งเดินทางเข้าป่าลึกยิ่งใจใด เหตุการณ์อันระทึกใจก็จะเกิดขึ้นตาม เด็กมี
บรรณาธิบายกรู อยากรู เห็น ชอบอภินิหาร ปาฏิหาริย์ การกล่าวถึงดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์จะเป็น
การเชิญชวนให้เด็กอยากเข้าไปถึงดินแดนนั้น เพราะให้ความสนุกและตื่นเต้น การพบกับสัตว์
ประหลาดเป็นการสร้างอุปสรรคเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในภายหลัง ถ้าไม่มีอุปสรรคชีวิตก็
ราบเรียบเกินไป ผู้เขียนคำนึงถึงข้อนี้จึงทำให้การเผชิญของตาเถรเข้มข้นขึ้น ผลที่สุดตาเถร
ได้รับผลสำเร็จจากการต่อสู้

ผู้เขียนดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบให้สอดคล้องกัน เมื่อได้ดอกไม้ธูปเทียน
ก็ให้ตาเถรนำกลับบ้าน เป็นการสรุปเรื่องราวว่า ตาเถรใช้ความอดทนในการเผชิญกับในป่าอย่าง

คำปากขึ้น เพื่อแม่อันเป็นสุดที่รักของเขา และสุดท้าย ผู้เขียนได้ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับดอก
เอื้องและอีกครั้งหนึ่งว่า ดอกเอื้องและสีทองยังใช้เป็นส่วยแก่เจ้าเรือนครใดด้วย

การกล่าวถึงดอกเอื้องและสีทองตอนสุดท้ายนี้ ไม่ใช่เรื่องสำคัญที่จะให้เด็ก
เพราะจุดจบของเรื่องสมบูรณ์แล้ว เมื่อกำเริบดอกเอื้องและสีทองให้แก่ของเขา การกล่าว
เรื่องนี้ก็เหมือนเป็นส่วนเกิน เด็กจะนิยมนิทานนี้ในความสำเร็จแห่งการผจญภัย มากกว่า
จะสนใจถึงความสำคัญของการดอกไม้ในวงก้น

3. ส่วนวนภามา

3.1 การใช้คำ

เรื่องเอื้องและสีทองนี้ แม้จะเป็นเรื่องของชนเผ่ากะเหรี่ยง แต่คำที่ใช้ก็
เป็นคำไทยธรรมดาที่เราใช้กันอยู่ จะมีเพียงบางคำที่เป็นภาษาถิ่นแปลกออกไป เช่น คำว่า
"ท่าเก" ซึ่งเป็นภาษาของชายหนุ่มเผ่ากะเหรี่ยง นอกจากนี้ คำที่ใช้เรียกแม่ ผู้เขียนใช้
คำว่า มารดา ซึ่งแตกต่างจากการพูดกันในชีวิตประจำวัน คำว่า "มารดา" จะใช้ในภาษา
หนังสือที่เป็นทางการเท่านั้น หนังสือเด็กควรใช้คำที่เด็กใช้จริง ๆ ในสังคมใช้คำว่า แม่ จะ
ให้ความรู้สึกใกล้ชิดมากกว่า

ด้วยเหตุที่เรื่องนี้เกี่ยวกับการผจญภัย ด้อยคำที่ใช้จึงให้ความรู้สึกที่ค่อนข้าง
เข้มแข็งและมั่นคง ผู้เขียนใช้คำได้เหมาะสมกับสภาพ เช่น ตะกรับ กระโถด บากลั้ง มดศวรรย์
อัครรย์ โอลัง เป็นต้น

3.2 การเรียบเรียงประโยคและการบรรยายความ

เรื่องนี้มักเป็นการบรรยายความ แต่ไม่ยืดเยื้อให้ความหมายสมบูรณ์ จุดใหญ่
เน้นที่การผจญภัย การบรรยายจึงเป็นสภาพธรรมชาติที่พบเห็น มีข้อมูลบรรยายบุคคลิกภาพ
เรื่องราวที่กล่าวถึงนั้นเด็กต้องใช้จินตนาการของตนประกอบจึงจะชัดเจนขึ้น เช่น การบรรยาย
ลักษณะธรรมชาติ

"เมื่อคำเกเดินลึกเข้าไปอีก กลิ่นหอมก็ปรากฏรุนแรงยิ่งขึ้น ตนไม่ที่คำเกเห็นนั้น เก็บไปควยเอียงแฉะ คอกของมันบานฉะหรั่ง ขาวตระการตา ทุกคอยเต็มไปด้วยเอียงแฉะทั้งหมด " 1

ผู้เขียนบรรยายว่า " กลิ่นหอมก็ปรากฏรุนแรงยิ่งขึ้น " ไม่ถูกต้องนัก เพราะกลิ่นหอมเป็นถึงไม่มีตัวตน ไม่ควรใช้คำว่าปรากฏ อาจเปลี่ยนเป็น " กลิ่นหอมก็รุนแรงยิ่งขึ้น " จะเหมาะสมกว่า

การบรรยายความตอนที่คำเกต่อสู้กับตั๊กแตนยักษ์นั้น ผู้เขียนใช้คำได้ทำให้ความรู้สึกตื่นเต้น คือ

" มันกระโดดเข้ามา หมายจะตะครุบให้คำเกหลุดไป แต่คำเกก็วิ่งไว กระโดดหลบ พร้อมกับเกาะในมือที่มันลงไปแล้วปลายขาของมัน ไม่เข้า เพียงแต่มันได้รับความเจ็บปวดเท่านั้น ... ทำให้มันโมโหมากลิ่งมากขึ้น " 2

3.3 บทสนทนา

ผู้เขียนเสนอข้อความในอัญประกาศในลักษณะของเสียงประหลาดจากดินแดนมหัศจรรย์ และคำพูดของคำเกที่ตอบเสียงนั้น มีใช้การสนทนาโต้ตอบระหว่างบุคคลสองคนที่ไม่เผชิญหน้ากัน ข้อความในอัญประกาศจึงเป็นการแสดงอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ของเสียงประหลาดและคำวอนขอของคำเก เว้น

" เจ้าจงเดินทางสู่ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ มหัทธจรย์ น คงคอยแหย่เอียงแฉะที่นั่น ... จะมีเอียงแฉะสีทองคอกเขียวที่แปลกประหลาดกว่าคอกอื่น เมื่อไก่แล้วจรงรีบกลับมาได้ถึงบ้านก่อนทันข้างขึ้นหาค่าจะหมดไป เมื่อมารดาของเจ้าได้ดมกลิ่นหอมของคอกเอียงแล้วมารดาของเจ้าจะ ภายวันหายคืน " 3

1 วิชา บรรณจันทร์ เอียงแฉะสีทอง หน้า 4

2 ก. ต. 9

3 ก. หน้า 2

" ขาออกเฝ้ารพชานูผู้รักษาคืนแค้นอันศักดิ์สิทธิ์ ขาคองการเอื้องแะ
เฝ้าออกไปรักษามารหาซึ่งป่วนหนัก ถึงตัวขาเฝ้าจะตบตาย ขาก็คอย " 1

ผู้เขียนสร้างบทกวีเหล่านี้ได้เหมาะสม เพราะผู้เอียงขอความนี้เป็นผู้ทรงอำนาจ
สามารถจะบันดาลสิ่งต่าง ๆ ได้ มีสิทธิ์ในการออกคำสั่งเพราะเป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์ ส่วนข้อความ
ที่ตาเกเอียงนั้นจะทรงกันขาม เพราะตาเกเฝ้าผู้ขอ เว้นผู้ยอมปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่มีอำนาจ
เหนี่ยวผู้สั่งคอยคำที่ขาออกไม่ จึงแสดงกวางพะยอมยอม ออกนโยน และขอความเห็นใจ

4. ตัวละคร

ตาเก คือ บุคคลสำคัญของเรื่อง เป็นเด็กชายผู้กล้าหาญ เก่งกล้า ไม่หวั่นเกรง
อันตรายใด ๆ ทั้งสิ้น ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อมารดา ถือความกตัญญูทวดที่เป็นที่ตั้ง นับได้ว่า
ตาเกเป็นตัวแทนของเด็กชายคนหนึ่งที่มีความดี และมีความสามารถอยู่ในตนเอง กล้าหาญที่จะ
ออกผจญภัยในป่า เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ

ตาเก จะเป็นตัวละครที่มีส่วนโน้มน้าวจิตใจเด็กให้กล้าหาญ และเข้มแข็งความไป
ด้วย เด็กจะยกย่องตาเก และอยากเลียนแบบตาเก เพื่อตนจะได้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ
ด้วย ตาเกในเรื่องเอื้องแะสีทอง เป็นผู้นำแต่ในทางที่ดีทั้งนั้น เป็นบุคคลที่ควรแก่สรรเสริญ
แม้ว่าจะไม่สมจริงนักที่เก่งเกินเด็กในวัยเดียวกัน แต่ก็ถ่ายทอดให้ผู้เขียนสร้างตัวละครที่มี
คุณความดี นำเป็นแบบอย่าง เราอาจมีแว่นกระจุกเด็ก ให้มีจิตใจกล้าจะเข้มแข็งขึ้น

ตาเก เป็นตัวละครที่แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป เพราะว่าเขาเป็นกษัตริย์เมือง
ทางลาวเหนือ จากการแต่งตัวของตาเก จะเรียก ความสนใจจากเด็กคนอื่น ๆ ได้ เพราะเด็ก
ชอบอยากรู้จักคนจากถิ่นอื่นที่แปลกไปจากถิ่นตน เขานับเป็น

ผู้เขียนสร้างตัวละครไว้รอบทิศทาง ทำให้ตาเกเป็นกษัตริย์เมือง กลายกับ
แสดงให้เห็นว่าตาเกของจริงแรง อุดม เพราะมันติดอยู่กับสิ่งต่าง ๆ จากการแต่งกายที่ปรากฏ

ในภาพประกอบแสดงความเข้มแข็งและเด็ดเดี่ยวได้ก็ ตัวละครตัวเดียวที่เด่นนี้ ทำให้เรื่อง
ดำเนินไปสู่เป้าหมายได้ คิมดี ผู้อ่านจะให้ความสำคัญแก่เกมมากที่สุด ตัวเกเป็นตัวแทนของ
ความกล้าหาญ ๆ กาน จึงมีส่วนปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดของเด็กให้ถือเป็นแบบอย่างได้ เช่น
เป็นคอกสาหาญ เข้มแข็ง อดสู และกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

ตัวละครอื่น ๆ เช่น แม่ และเพื่อนของตาเก เป็นส่วนเสริมให้บุคลิกของตาเก
เด่นชัดขึ้น ผู้เขียนมีความรอบคอบในการสร้างตัวละครเสมอ เคยเอ่ยถึงแม่ของตาเก และ
เพื่อนของเขาในตอนเริ่มเรื่อง ในตอนจบก็จะไม่ลืมกล่าวถึงอีก

5. ฉากและภาพประกอบ

เป็นบรรยากาศภายในป่า ซึ่งเป็นมั่วที่มีความแฉกแฉงอยู่ คอนข้างลึกลับซับซ้อน
ดูทั้งดกดำทึบจรรยที่ไม่มีมนุษย์ไปถึง มีสิ่งแปลกประหลาดภายในป่าหลายชนิด เช่น ต้นไม้
ประหลาด ตึกแดนยักษ์ คินแดนที่น่ากลัว มีว่านจำพวกสิ่งบางอย่างซ่อนเร้นอยู่

ฉากและบรรยากาศเช่นนี้แปลกใหม่แตกต่างไปจากประสบการณ์ของเด็ก เด็กคุ้น
เคยกับบ้าน โรงเรียน ตลาดมากกว่าจะเข้าไปในป่า เด็กอาจจะคุ้นเคยกับต้นไม้ สัตว์ป่า
บ้างในสวนสาธารณะ หรือสวนสัตว์ เมื่อเด็กอ่านเรื่องนี้จึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความตื่นเต้น แปลก
ใหม่ ภาวนาเห็นว่าภายในป่านั้นจะอะไรบ้าง การพาเด็กไปรู้จักกับป่า สัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้
จะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทำให้มองโลกกว้างไกลกว่าที่เป็นอยู่ และ
เสริมความใฝ่รู้มากขึ้น เกิดความใฝ่ค้นคว้าความรู้ ความคิด และจินตนาการได้ยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ

ภาพปกเป็นภาพเด็กชายคนหนึ่งเงื้อมมือเข้าต่อสู้กับสัตว์ประหลาดชนิดหนึ่ง
ซึ่งมีรูปร่างใหญ่โต ท่าทางของเด็กเป็นก่นเอางริงเอาง้าง ไม่ย่อท้อกับภัยที่กำลังเผชิญอยู่ จาก
ภาพนี้จะชักชวนให้คนติดตามเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ภายในเล่มมีภาพประกอบเนื้อเรื่องเป็นตอน ๆ ไป ภาพนี้ช่วยอธิบายความเป็น
ไปมาของเรื่องได้ชัดเจนขึ้น และเป็นสิ่งหนึ่งที่ไม่ทำให้เด็กเบื่อการอ่าน เพราะมีภาพเป็นที่พัก

สายตาจากการอ่านตัวอักษร ภาพประกอบเรื่องเอื้องมะพร้าว เป็นภาพสีตลอดเรื่องจะชักจูง
เด็กให้สนใจใฝ่เรียน

เนื้อเรื่องเป็นเรื่องใกล้ตัว การแต่งกายของตัวละคร บรรยายากันเป็น
แบบให้จรรยจึงทำให้เรื่องแปลกออกไป ผู้เขียนทำให้จำเรื่องจินตนาการเกี่ยวกับสถานที่ได้
เช่น มีหุบเขา ชันผา หินไม้ใบไม้ที่แปลก บอกไว้ว่าเป็นคนอะไร บรรยายากันในเรื่องก่อน
ข้างเคียงกับ ภาพประกอบซึ่งมีมากมายประกอบเรื่องมาทุก ๆ ตอนอย่างเหมาะสม ภาพ
เหล่านี้ช่วยในการดำเนินเรื่องได้

6. คุณค่า

คุณค่าของเรื่องนี้เน้นด้านจิตใจ และจิตใจได้ถึงข้อปฏิบัติ กังนี้คือ

6.1 ซึ่งให้ถึงความกตัญญู คือ ถ้าแม่มีความกตัญญูต่อแม่ของเขามาก เมื่อ
แม่เจ็บป่วยก็พยายามหาทางรักษา ให้หายเป็นปกติ แม่จะต้องเลี้ยงดูบุตรและเอาชีวิตเข้า
แลก ถ้าเกิดไ้ทั้งนั้น แม่ก็เสียเงินทองและของมีค่าต่าง ๆ ก็ไม่สำคัญ เอาชีวิตแม่ของเขา
ทั้งเช่น ตอนที่ตาเถลมองแว้งบเขร พกอย ทองคำมากมาย ถ้าเกิดไม่เกิดหรืออยากได้โดย
ถ้าเกิดไม่เกิดเป็นทาของวัตถุ ไม่มีความโลภเนาะชีวิตของ แม่เขามีค่ามากกว่าสิ่งของเหล่านี้
เขาต้องการเอื้องมะพร้าว เพื่อจะนำไปรักษาแม่ให้หายจากไข้ ในที่สุดเขาก็ได้หอก
เอื้องมะพร้าว เรื่องนี้จึงสอนใจให้เด็กทั้งหลายนึกเห็นว่าพ่อแม่เป็นพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด
เรามา และเลี้ยงดูเติบโต เมื่อพ่อแม่เจ็บป่วยลูกก็ควรช่วยดูแลรักษา

6.2 เน้นถึงความตั้งใจอันแน่วแน่ เมื่อเราตั้งใจปฏิบัติสิ่งใดแล้ว ผลที่เกิด
ขึ้นย่อมเป็นผลดี อาจจะช้าหรือเร็วแต่ความสำเร็จเป็น ถ้าเราไม่มีความรับผิดชอบในการ
ทำเท่าที่ใดสำเร็จ เขามุ่งมั่นที่จะหาเอื้องมะพร้าวไปรักษาแม่ของเขา ถ้าพยายามจนสุด
ความสามารถ ในที่สุดเขาก็ได้สมความปรารถนา จากความพยายามและตั้งใจนี้เองเป็นเรื่องราว
ยืนยันถึงความตั้งใจจริงของเขา ดังนั้น ความสำเร็จจะเป็นของเรา ถ้าเราไม่ทอดทิ้ง หรือ
ขว้างขว้างทิ้งไป

6.3 ให้เด็กสนุกสนาน เพลิดเพลิน เรื่องนี้สนองความสนใจของเด็ก เด็กมักจะตื่นเต้นกับการที่ได้ไปเที่ยวยังแคว้นมหัศจรรย์ หรือสถานที่ที่เขาไม่เคยไป เด็กชอบการเปลี่ยนแปลง เด็กชอบอยากเห็นความจำเจของชีวิตไปสู่สถานที่ใหม่ บุคคลใหม่ บรรยากาศใหม่ จึงก่อให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ

อีกประการหนึ่ง การที่ท่าเกเป็นคนเก่งกล้า จะตรงกับสภาพจิตใจของเด็ก เด็กอยากเป็นวีรบุรุษผู้กล้าหาญ จากการอ่านเรื่องนี้จะทำให้เด็กคิดว่าต่อไปภายหน้าเขาจะเป็นคนเก่ง ความต้องการอีกอย่างหนึ่งของเด็กคือ เด็กต้องการเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการทำสิ่งต่าง ๆ เด็กมุ่งมั่นว่าทำอะไรแล้วควรจะสำเร็จ ถ้าไม่สำเร็จจะเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เด็กท้อแท้ใจ เมื่อท่าเกออกมาเพื่อนำยารักษาโรคไปให้แม่นั้น ท่าเกได้ต่อสู้กับอุปสรรคหลายอย่าง แต่ผลสุดท้ายท่าเกก็ได้ยา คือหลอดเอียงพระดีทอง สิ่งนี้คือความสำเร็จที่เด็กได้รับ เด็กจะเกิดความพอใจและอ่านหนังสืออย่างสนุกสนานต่อไป ยังเชื่อมโยงไปถึงการมีนิสัยในการอ่านเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย

นายขนมต้ม

นายขนมต้ม โดย ละเมียด องค์การคำของสุรสุภา หนังสือชุดแนวการประกวด เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2517

1. เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

นายขนมต้มเป็นแกนไทยที่ไม่สร้างชื่อเสียงด้านการชกมวยที่เมืองพม่า เขาคนเดียวสามารถรบกับลูกกวาวพม่าถึง 10 คน โดยได้ฉกฉวยมาเป็นฝ่ายแพทั้งหมด นายขนมต้มมีชั้นเชิงและความสามารถสูง จนเป็นที่อหวัหวัของพระเจ้ามังระ กษัตริย์พม่า ทั้งยังเป็นผู้สร้างวาทะกลอุบายใจให้แก่นไทยในเมืองพม่าด้วย

เรื่องนายขนมต้ม เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อครั้งรัชกาลที่ 1 มาแล้ว และเจ้ามังระ กษัตริย์พม่ามีพระประสงค์จะจัดงานสมโภชพระมหาเจดีย์เอกชาติ ในงานนี้พระองค์มีรับสั่ง

จะล้มเลิกประมุขไทย ก็นั้นจึงจัดการขมวยขึ้น นายขมวตม์คือตัวแทนนักมวยไทยที่จะชก
กับพม่า ในการชกนายขมวตม์สามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ได้วัยขึ้นเชิง และความสามารถใน
ระยะเวลาอันสั้น นักชกพม่าที่ขึ้นชกทั้งหมดต้องแพ้นายขมวตม์ แม้แต่นักชกชั้นครูก็ยังเป็นรอง
และพ่ายแพ้ไปในที่สุด พระเจ้ามังระพอพระราชหฤทัยนายขมวตม์มาก จึงพระราชทานรางวัล
ตามที่นายขมวตม์ปรารถนา

ต่อสิ่งเกิด เรื่องนายขมวตม์ได้เน่นถึงความภาคภูมิใจของชนไทยที่มีต่อนักมวย
ไทย นายขมวตม์เป็นวีรบุรุษผู้นำชัยชนะมาสู่คนไทย และเป็นคนกล้าที่อยู่ในความทรงจำของชน
ชาวไทยมาช้านาน เด็กที่อ่านจะมีความรู้สึก ว่า นายขมวตม์เป็นคนเก่งมาก เด็กอาจจำเพื่อ
เป็นแบบอย่างโดยพยายามแสดงความสามารถของตนในทางใดทางหนึ่งออกมา เพื่อให้คน
ทั่วไปรวมทั้งคนรุ่นหลังยกย่องสรรเสริญ

จากเรื่องนี้ นายขมวตม์เป็นผู้สร้างชื่อเสียง และความภูมิใจให้กับคนทั้งประเทศ
รวมทั้งให้ข้อคิดที่ว่า บุคคลที่ทำประโยชน์และคุณความดีให้กับส่วนรวมนั้น คนทั่วไปจะยกย่อง
ให้เป็นผู้มีค่าสำคัญ และอยู่ในความทรงจำของเขาตลอดไป

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยให้เป็นผู้เล่าเรื่องให้หลานฟัง เนื้อหาเป็นเรื่องใน
ประวัติศาสตร์ ก็นั้นจึงเป็นข้อสำคัญ ผู้ที่จะเล่าเรื่องนี้ก็ต้องเป็นคนที่มีความรู้ จดจำ
เรื่องราวเก่า ๆ เหล่านั้นได้ดี " ปู่ " ในเรื่องนี้เป็นตัวแทนผู้สูงอายุคนหนึ่งจึงเล่าเรื่องแต่
หนหลัง อันเป็นเรื่องภาคภูมิใจของชนไทยทั้งชาติให้พวกเราได้ฟัง

การที่ผู้เขียนกำหนดให้เป็นผู้เล่าและหลานเป็นผู้ฟังนั้น จะช่วยทำให้บรรยากาศ
เป็นกันเองมากขึ้น คือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้อ่าน เด็กที่อ่านหรือฟังก็จะคิดว่า
เขาเป็นหลานคนหนึ่งของผู้คุยเหมือนกัน ปู่เริ่มเล่าเรื่องเกี่ยวกับเมืองพม่าก่อนแล้วจึงกล่าวถึง
เรื่องการชกมวยซึ่งเป็นพระราชประสงค์ของกบฏริบพม่า และยังบรรยายถึงชัยชนะและลีลาใน
การชกมวยของนายขมวตม์ด้วย

บรรยากาศในการทบทวนด้วยความสะดวกและต้นเต็น ทั้งบรรยายสภาพการชก
ของทั้งสองฝ่ายอย่างละเอียด จึงทำให้ผู้อ่านอยากติดตามมากยิ่งขึ้น สิ่งที่เร้าความสนใจผู้
อ่านอีกประการหนึ่งคือ สำนักรรบทของนายชนมทัมไมแต่ละยกยังมีท่วงท่าต่าง ๆ กันไป

เรื่องนี้จบลงด้วยความสำเร็จคือ นายชนมทัมมเป็นผู้ชนะ ประชาชนคนไทยต่าง
มีความยินดีกันถ้วนหน้า ผู้อ่านจึงพลอยชื่นชมกับความกล้าหาญของเขาคด้วย

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ ถ้อยคำที่ผู้เขียนใช้ในการเล่าเรื่องมักเป็นคำง่าย ๆ ที่
เราใช้กันอยู่ทุก ๆ วัน มีการใช้คำราชาศัพท์บ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับฐานะของบุคคล ก็
เมื่อพูดถึงพระเจ้ามังระ กษัตริย์พม่าใช้คำราชาศัพท์ว่า มีพระประสงค์ ทรงทราบ รับสั่ง
 เป็นต้น คำเหล่านี้ดูว่าใช้ได้เหมาะกับโอกาส

ผู้เขียนมักใช้คำที่ให้ความหมายชัดเจน แม้ว่าจะเป็นคำธรรมดา ๆ เช่น 7 วัน
7 คืน กระโดดโลดเต้น โห่ร้องกันกึกก้อง กระโดดเข้าใส่ ฆ่ากลางหลัง เดือดออกจนปาก
กล้ำเนื้อเป็นนัย ๆ ฯลฯ คำเหล่านี้ยังช่วยสร้างภาพพจน์ที่ชัดเจนอันน่าตื่นเต้นให้เกิดกับเด็ก
ได้ด้วย ผู้อ่านจะรับรู้และเข้าใจความหมายได้ดี

3.2 การบรรยายความ ในการบรรยายส่วนใหญ่ ผู้เขียนจะบรรยายถึงท่วงท่า
ในการทบทวนของนายชนมทัมมกับคู่ชกชาวพม่า ผู้เขียนมีความสามารถที่จะถ่ายทอดคำพูดใน
ลักษณะของการพากย์มวยมาเป็นภาษาเขียนได้ดี คือได้สอดใส่อารมณ์และความรู้สึกอันน่าตื่นเต้น
ในระหว่างลงไปช่วย ตอนใดที่เป็นช่วงสำคัญของการชก ผู้เขียนใช้ภาษาในการบรรยายได้รวบ
รัดและให้ความชัดเจนด้วย ดังตัวอย่างเช่น

" นายชนมทัมมก็ปราดเข้าหาคู่ชกทันที ขึ้นเขาและศอก ชกหน้าอกคู่ชก

จนลง " 1

¹ ละเอียด นายชนมทัม หน้า 10

" พอได้ที ก็เตะเข้าที่ก้นคอกคอกสูบลมลงกลางลานชก " ¹

" นายขนมต้มรุกเชิง จึงใช้หมัดชกที่ตาดั้งสองข้างสับกันจนคู่วกฉีกตา

ไม่ขึ้น " ²

การใช้ในการบรรยายจะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ นิพนธ์พจนาคิดชัดเจน เรื่อง นายขนมต้มนี้ผู้เขียนใช้การบรรยายโดยตลอด เพราะเป็นเรื่องที่เล่าเรื่องราวนวนหวั่นให้ หลากนพิง บทสนทนาระหว่างตัวละครไม่มี ผู้เขียนจะเป็นผู้เอนกตัญญูเองทั้งคำนำเรื่องราว พฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทุกคนเป็นปรากฏในเรื่อง

4. ตัวละคร

นายขนมต้มเป็นตัวละครสำคัญที่เด่นที่สุด เป็นวีรบุรุษในเรื่องนี้ นายขนมต้มเป็น กนแก่งในประวัติศาสตร์ไทยครั้งกรุงศรีอยุธยาซึ่งอยู่ในความทรงจำของคนไทยทั้งแก่อดีตจนถึง ปัจจุบัน

ลักษณะตัวละครเช่นนี้จะเป็นตัวอย่างในกานความเก่งกล้าสามารถ รวมถึงปฏิภาณ ไหวพริบที่ดี นายขนมต้มเอาชนะคู่ต่อสู้ได้นั้นมีใจเพราะกำลังกายอย่างเฉียว เขาใช้ความเฉลียวฉลาดจริงเขาเองควย เก่งที่อ่านจะยอมรับว่านายขนมต้มเป็นคนเก่งรวมทั้งชื่นชมในความสามารถ สิ่งนี้เองจะเป็นส่วนกระตุ้นให้เด็กอยากเป็นผู้มีความสามารถและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ความ ต้องการในขั้นนี้จะเป็นส่วนที่ทำให้เด็กกล้าแสดงออก และอยากทำประโยชน์ให้เกิดแก่สังคมหรือ ชุมชนที่ตนอยู่ ดังนั้นนับว่าพฤติกรรมของนายขนมต้มนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังความรู้สึกใน คำนึงให้เด็ก เพื่อว่าเมื่อเขาเป็นผู้ใหญ่ เขาจะเฝ้าทำประโยชน์หรือสร้างชื่อเสียงใน คำนึกใดคนหนึ่งเพื่อสังคมบ้าง

¹ ดะเมียด นายขนมต้ม หน้า 12

² ด. หน้า 17

5. ฉากและภาพประกอบ

เรื่องนายขนมต้ม เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริเวณความขัดแย้งทั้งหมด บรรยายการของเรื่องมีความสนุกสนาน ตื่นเต้น โคลงฉวนและระทึกใจ ผู้เล่าใจช่วยของทั้งสองฝ่ายเป็นส่วนเสริมให้บรรยากาศในฉากกรีกกรีนมากยิ่งขึ้น

เหตุการณ์ในเรื่องเกิดในประเทศพม่า เด็กที่อ่านหนังสือเรื่องนี้ไม่มีโอกาสได้เห็นสถานที่ที่สำคัญของเมืองพมามากนัก จะมีเพียงภาพที่แสดงถึงการแต่งกายและสถาปัตยกรรมบางส่วนเท่านั้น ซึ่งเป็นเช่นนั้นเพราะเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นเฉพาะในบริเวณความขัดแย้งเท่านั้น

ภาพประกอบในเรื่อง เป็นภาพการ์ตูนที่ตลกขบขัน ดูแล้วเพลิดเพลิน ตัวละครทุกตัวมีสีหน้าท่าทางที่แสดงถึงความมีชีวิตชีวา ส่วนภาพการแต่งกายของชาวพม่านั้น ผู้เขียนภาพจะให้ใส่เสื้อนุ่งโสร่งและมีผ้าโพกศีรษะ ส่วนคนไทยจะใส่เสื้อและกางเกงไม่โพกผ้า ภาพแทบทุกภาพมักแฝงความขบขันไว้ด้วย ภาพเหล่านั้นจึงเหมือนกับว่ามีชีวิต ดังเช่นภาพหน้า 11 เป็นภาพการชกมวยของนายขนมต้มกับชกชาวพม่า ก้าวส่งเตะฝ่ายผู้ชกในภาพจะเห็นว่าผู้ชกกลุ่มหนึ่งที่เป็นคนไทยก็ใจกระโดดจนตัวลอย ทางแขน ทางขา จนขอรอกของตนไปโดยไม่รู้ตัวของอีกคนหนึ่ง คนนั้นจึงก้าวเข้ามาเบียดไป การวาดภาพลักษณะนี้ทำให้ภาพมีอารมณ์เคลื่อนไหว จะดูเหมือนเป็นผู้มีชีวิตจริง ๆ ภาพหน้า 17 เป็นภาพที่นายขนมต้มล่องคุ้ยคลองจะสมองกับนั้น นึกถึงชาวพม่าถึงกับลั่นหอย มองเห็นดาวระยับระยับไปทั่ว ผู้ดูฝ่ายไทยหัวเราะเบาๆ ผู้ดูฝ่ายพม่าจึงไม่ให้อ้าหน้าขี้อากัน ผู้เขียนเสนอภาพนี้ไว้เหมาะ เด็กที่ดูภาพจะรู้สึกสนุกสนานไปกับผู้ดูและผู้เล่าใจช่วยของทั้งสองฝ่ายตลอดเรื่อง

๖. คุณภาพ

๖.1 ด้านความรู้

6.1.1 ในความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ของชาติไทยสมัยก่อน ครั้งที่มีคนไทยไปอยู่เมืองพม่า เหตุการณ์คนไทยรุ่นหลังควรภาคภูมิใจและจดจำไว้

6.1.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับชนิดของการเคลื่อนไหวพื้นเมืองของพม่า ทั้งที่จำว

ไวว่า

" เมื่อถึงวันงาน ประชาชนต่างไปชุมนุมในบริเวณวัดอย่างเนืองแน่น มีการเคลื่อนไหวพื้นเมือง เช่น ลีเก จัวอวค และคินคาบ " ¹

เราจะเห็นว่า ชนิดของการเคลื่อนไหวนี้ คล้ายคลึงกับการเคลื่อนไหวของไทยเหมือนกัน

6.1.3 ให้ความรู้เรื่องมวยไทย เกี่ยวกับเรื่องการไหว้ครูและกติกากการชก ทั้งที่ผู้เขียนกล่าวว่า

" เมื่อไหว้ครูแล้ว นายขนมต้มก็รายงานว่าอยู่กลางลาน ชูชกและคนดู ชาวพมามองดูด้วยความแปลกตาแปลกใจ กรรมการประกาศว่า เป็นการไหว้ครูตามแบบมวยไทย " ²

" ชูชกกระโดดเข้าไปหมายจะชกอย่างเต็มแรง แต่ถูกนายขนมต้มผลักกลางหลังด้วยสันเท้า เสียงดังสนั่น " ³

การชกมวยตามแบบมวยไทยนั้น ก่อนจะเริ่มการแข่งขันต้องไหว้ครูก่อน ความรู้อีกประการหนึ่งเกี่ยวกับมวยไทยคือ อวัยวะในการใช้ชกมวย ใ้ทั้งมือ เท้า คือ ทั้งเตะและตอย

6.2 ด้านความเป็นอยู่และค่านิยม

6.2.1 ผู้อ่านจะทราบว่า เมืองไทยในสมัยก่อนอุดมสมบูรณ์ นาอยู่นาวาภัย ผู้อ่านจะพิจารณาได้จากคำกล่าวของนายขนมต้มที่กล่าวว่า

¹ จะมียก นายขนมต้ม หน้า 4-5

² ก. หน้า 8

³ ข. หน้า 21

" ... นายขนมต้มก็ว่า เมืองไทยอุดมสมบูรณ์แล้ว ชัยทำงาน
ก็หาเงินได้ จึงพูดขอกราบ " ¹

6.2.2 ผู้อ่านจะทราบว่า ก่อนที่จะมีการชกนั้น ผู้คุมตัวนักมวยจะต้องนำตัว
นักมวยไปถวายตัวต่อพระมหากษัตริย์ เพื่อแนะนำให้รู้จักกันชก วัชระนี้เป็ฉรรมเนียมที่มี
ปฏิบัติกัน

6.2.3 แสดงสภาพของสังคมไทยในสมัยนั้นว่า คนไทยจะรักใคร่ กลมเกลียว
และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน วัชระนี้จะเห็นเด่นชัดในตอนที่นายขนมต้มชกมวยกับขุนนางพม่า
ดังคำกล่าวที่ว่า คนไทยที่อยู่ในเมืองร่างกึ่งพากันเอาใจช่วยนักมวยไทย

6.2.4 แสดงถึงเลือกนักสู้ของคนไทย คนไทยออกหน้า ไม่ย่อท้อหรือยอมแพ้
ใกร่างาย ๆ ดังเช่นตอนที่นายขนมต้มชกกับคู่ต่อสู้ชาวพม่าไปแล้ว 3 คน จิตใจของนายขนมต้ม
ยังเข้มแข็ง ยืนกรานที่จะต่อสู้ต่อไปอีก ดังตัวอย่างคือ

" นายขนมต้มทวยเสียงดังว่า อีกสิบคนก็สู้ได้ " ²

" นักมวยพม่าที่กรรมการจัดไว้ชกกับนักมวยไทยคนอื่น ๆ กลับขอ
ชกกับนายขนมต้มคนเดียวเพื่อแก้แค้นแทนเพื่อน นายขนมต้มก็ยอมสู้เพื่อชื่อเสียงของนักมวยไทย " ³

อัสปคำกลอน

อัสปคำกลอน : โดย ป. หรรว ของสำนักพิมพ์วิริยธรรม หนังสือคณะกรรมการประกวด
เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2518.

1. เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

นิทานหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนกล่าวว่าโดยมากเอามาจากลาของแทน ยอดกวี

¹ ละเมียด นายขนมต้ม หน้า 31

² ศ. หน้า 16

³ ญ. หน้า 18

ฝรั่งเก็บในการเล่านิทานอีสป ดังนั้นนิทานแต่ละเรื่องจึงมีเค้าโครงเรื่องที่แตกต่างกันไป

เนื้อหาในนิทานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ซึ่งมีพฤติกรรมทั้งทางดีและทางชั่ว เป็นทั้งผู้ที่ทำผิดและทำถูก ลักษณะของเนื้อหาให้ข้อสอนใจแก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความรักตัวเองว่าสิ่งใดถูกต้องและเหมาะสม เรื่องทั้งหมดนี้เป็นอุทาหรณ์สอนใจในเรื่องความประพฤติ ทั้งในหน้าที่ส่วนตัว และหน้าที่การงาน เช่น เรื่องความอิจฉา การใช้ความผิดใจไตร่ตรองหาเหตุผล การปรับปรุงนิสัยของขบเอง ความมีใจเมตตา กรุณา การใช้ความวิริยะอุตสาหะในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เป็นต้น

ข้อสังเกต ของพระสันตปาปาเกี่ยวกับบทแทรกนิทานในหนังสือเล่มนี้ ให้คุณท้าวในคำนำจิตใจ มีการเน้นเรื่องการทำความดี และคำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้เขียนเสนอโดยตรงไม่มีการยกนิทานมาประกอบ เช่น เมื่อกล่าวถึงเรื่องความซื่อสัตย์ ผู้เขียนจะกล่าวว่าคนซื่อสัตย์นั้นเป็นอย่างไร รวมทั้งบอกถึงข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ โดยเสนอข้อเท็จจริงของเรื่องนั้น ๆ ให้ทราบ

เด็กย่อมเป็นผู้ยากไร้ยากเย็น ต้องการความจริง และต้องการผู้นำที่ดีด้วย หนังสือเล่มนี้จะเป็นสิ่งเหนี่ยวรั้งเด็กในก้นการประพฤติตนให้ห่าง เพราะเด็กย่อมเกิดความละเอียดขึ้นไถ่ถาคตนเองทำผิดแบบแผนของสังคม

นิทานบางเรื่องในหนังสือนี้ เสนอเรื่องและให้ข้อยุติที่ไม่สมเหตุผลมากนัก เช่น เรื่อง ตบยางกับคนขอ, รดสองกัน เรื่องคนบางกับคนขอ ใจของสรุปว่า การเกิดเป็นคนอื่ก็กว่าตนบาง เพราะถ้าแค้นแรงคมตบออกไม่หัก คนบางที่ใหญ่โตคนใหญ่กลับไถ่คนคม ในเรื่อง รดสองกันใจของสรุปว่า เกิดเป็นรูดึงชนอื่ วนทราย ก็กว่าเป็นรูดึงที่ทองชนเกรียงเงิน เรื่องทองและของมีค่า เพราะถึงของเหล่านี้ย่อมเป็นเป้าหมายของผู้นิยมในที่สุดรดกันนี้ก็องเสียหายเป็นเพราะถูกโจรปล้น การกล่าวเช่นนี้ไม่กลมกลืนน้ำหนัก เพราะผู้เขียนพิจารณาจากเหตุการณ์นี้เพียงเหตุการณ์เดียวแล้วนำมาเป็นเกร็ดถึงคนชั่วหรือไม่ดี แต่ผู้อ่านอาจจะพิจารณาเรื่องนี้ในอีกแง่หนึ่งก็ได้ โดยนำเหตุการณ์ลักษณะนี้ไปเปรียบเทียบกับเรื่องฐานะและ

ชีวิตของกน ผู้อ่านจะได้ขอกิดในเรื่องผู้มีตำแหน่งในสังคม ผู้ที่มีตำแหน่งสูงมากเท่าใดก็ยังมีอันตรายมากขึ้นเท่านั้น

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

การเสนอเรื่องนี่เสนอเรื่องด้วยบทประพันธ์ร้อยกรอง กอนสุภาพ ผู้เขียนเวลานิทานให้ฟังก็ยกปากเปล่า โดยที่ผู้เล่าก็เขียน ผู้ฟังคือผู้อ่านหนึ่งสื่อ

เมื่อเริ่มเรื่องมักจะใช้คำว่า วันหนึ่ง, ครั้งหนึ่ง, จะกล่าวถึง, จะขอกล่าว, -กรั้น, แท้จริงก่อน ฯลฯ ดังตัวอย่างเช่น

" จะกล่าวถึงยมบาลผู้ผ่านเปรต พุทธเคหมิมัวทั่วเมืองผี " ¹

" มาวันหนึ่งน้ำเค็มขึ้นเต็มฝั่ง แล้วไหลหลังเขาคองจะคลองนิว " ²

" แท้จริงก่อนตอนโบราณนิทานกล่าว เป็นเรื่องราวสัตว์ภูคคือปูป่า " ³

เมื่อเริ่มเรื่องก็จะกล่าวถึงตัวละครเป็นอันดับแรก การดำเนินเรื่อง ผู้เขียนจะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในตอนท้ายจึงสรุปผลซึ่งเป็นข้อสอนใจแก่ผู้อ่าน

ผู้เขียนจะแทรกบทประพันธ์สั้น ๆ ความยาว 2 บท เพื่อให้ผู้อ่านผ่อนคลายความตึงเครียดจากการอ่านนิทานเรื่องยาว บทประพันธ์เหล่านี้ให้ขอกิดในเรื่องความกวี และมุ่งให้กนประพดคติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกที่ควร เช่น เราต้องรักทุกคนที่อยู่ใกล้, คนมักกินสินสกุณผู้แก่เสีย, ไม่ว่าใครใพรู้ก็ยอมมีสิทธิ์, ถ้าเมื่อนี้ตัวกวนขวานโตโต และอื่น ๆ

ในนิทานทั้งหมด เมื่อเริ่มเรื่องผู้เขียนจะแนะนำตัวละครสำคัญเป็นอันดับแรก โดยส่วนใหญ่เป็นสัตว์ ผู้เขียนดำเนินเรื่องโดยให้ตัวละครสนทนากันพร้อมทั้งบรรยายเรื่องราวที่เกิดขึ้น อันเป็นผลจากการกระทำของตัวละคร ในตอนสุดท้ายที่จะจบเรื่องผู้เขียนจะสรุปสั้น ๆ

¹ ตรวจ มุ่งสมหมาย อัสปคำกสอน หน้า 3

² ก. หน้า 24

³ ก. หน้า 48

เกี่ยวกับข้อกีดกันใดจากเรื่อง โดยสรุปสั้น ๆ เพียง 1 บท แต่ก็มีความหมายสมบูรณ์ ทั้ง
ตัวอย่าง

จากเรื่อง สัตว์ป่ากับโรคระบาด

" ตัวตัวไปในมนุษย์ทุกคน
มันสุดแล้วแต่สภาจะว่ากัน "

จะแกงคำชาวเหนือเป็นเรื่องขัน
กฎหมายหมิ่นกษัตริย์มันเลย " ¹

จากเรื่อง หมาในกับนกกระสา

" นกกระสาแรงน้อยถึงอัยมภัย
นี่กล่าวครุฑเขาแต่เกาเกล "

ช่วยเสียเปรียบดีกว่าจะว่าชาน
ว่าคนพาลคือผู้ไม่รู้คุณ " ²

จากเรื่อง หมกกับมา

" มาจึงว่าถาพานทำงานแล้ว
มัวพักนอนนอนเฉยเคยสิ้นคาน "

จะผดุงผิวเป็นสุขสนุกสนาน
จะชื่นบานกายใจไม่ไ้เคย " ³

มีข้อสรุปเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง คือ ขณะที่เขียนเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนิทาน
มักจะสอดแทรกแนวความคิดที่ต่อเหตุการณ์หรือสภาพสังคมในขณะนั้นไปด้วย รวมทั้งกล่าวเสียคติ
ระบบการปกครองและการเมือง ดังตัวอย่าง เช่น

จากเรื่อง จักจั่นกับมก

" นักเลงที่มีชื่อเสียงไม่สุด
ตั้งแต่เขาจนเย็นไปวันวัน
ไม่เลกว่าแกลบดำไม่เกาะยา
ข้าวในจานกองใหญ่ไม่นานา "

ไม่ยังหยุดส่งลำเนียงเสียงสนั่น
คือจักจั่นนักดนตรีที่เขว
ตามสหายเป่าปี่คืนึกหนา
จนพ่อค้าขายทุนมาถูกตวง " ⁴

¹ ทรวง มุ่งสมหมาย อีสานคำกลอน หน้า 22

² ก. หน้า 51

³ ก. หน้า 127

⁴ ก. หน้า 85

จากเรื่อง กิณตามสกุล

- " ประชุมแล้วเลขชบถปลกระบบ ให้ขึ้นชอมหัวหน้าพนากร
ยกอีกาเป็นเจ้าว่าเจ้าดี มกอินทรีให้เกาะไปเกาะไกล
แต่นวกพองของอีกานั้นหารอย กระบอกกระจอยกินจนจุทุกสมัย
มันก็เหมือนประจักษ์โดย อยู่ใต้ไหนมันชอชาม "ความพอดี" " 1

กล่าวได้ว่า การเสนอเรื่องและดำเนินเรื่องของหนังสือสປคำกลอนนี้ เป็นไปตาม
ลีลาของการเล่านิทาน คือ เป็นไปตามขั้นตอนและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อจบเรื่องก็จะสรุป
และสอนใจผู้อ่าน

3. สำนวนภาษา

เรื่องสำนวนภาษาที่ใช้ในนิทานอีสานนี้ จะกล่าวรวมกันไปถึงด้านการใช้คำและ
การบรรยายภาพ

หนังสือนิทานอีสานนี้เป็นบทประพันธ์ร้อยกรองที่แต่งด้วยกลอนสุภาพ การเรียบเรียง
ถ้อยคำจึงอยู่ในแบบแผนบังคับ คือ วรรคละประมาณ 8 คำ ดังนั้นผู้เขียนจึงต้องใช้ความ
พยายามที่จะทำให้การเรียบเรียงถ้อยคำเหล่านั้นกระชับ รัดกุม และใช้ใจความในแง่วรรค

ในด้านการใช้ถ้อยคำและสำนวนเขียน ผู้เขียนใช้คำง่าย เป็นคำพูดที่เราใช้ใน
ชีวิตประจำวันจริง ๆ โดยให้สำนวนพูดในการเล่าเรื่อง การใช้สำนวนพูดนี้เอง ทำให้เด็ก
เพลิดเพลินและกลัดยตามความเป็นไปของเนื้อเรื่อง ธรรมดาว่ากำลังนั่งฟังเขาเล่าเรื่องราว
ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ไฉนผู้เขียนใช้ถ้อยคำที่แสงอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครซึ่งเหมาะสมกับ
บรรยากาศของเรื่อง สำนวนพูดที่ปรากฏมีดังนี้ คือ

- " ยังมีแมวตัวใหญ่อยู่อายุหง่าว หน้ามันขาวไขมันคำหมาแม่หนู
ลูกก็เก๋าย้ายองเพี้ยวจูงกู ทั้งตาหมันก็ไวร้ายสิ้นก็ " 2

1 ทรง มุ่งสมหมาย อีสานคำกลอน หน้า 76

2 ก. หน้า 77

" แต่อยู่มานวกรกบไม่เจ็บกิด กลับมีจิตว่าเจ้าเอาแต่ขริบ
 ทั้งปีไ้ก่อนเหมือนเขยอนนอนละลิม ขี้เทอทมโงเงาไม่เอางาน " ¹

นอกจากตัวอย่างนี้แล้วยังปรากฏคำอื่น ๆ ที่ใช้ก็อ ตายกะโหยบ, โภย, โเก้, รวย,
 ทรายแหง, กระบาค, ตะกคาม, บอง เหล่านี้เป็นต้น คำบางคำเราอาจเห็นว่าไม่สุภาพ แต่
 ผู้เขียนก็นำมาใช้ด้วย

ในการอธิบายลักษณะของคน, สัตว์ รวมทั้งอธิบายกิจริยาอาการต่าง ๆ ผู้เขียน
 ใช้คำได้เหมาะ คือเป็นคำซ้ำที่ขำความหมายและความรู้สึก ใดแก่

" บังเอิญเหมาะเคราะห์ดีมีผู้ร้าย หนามันลายคำคำสำล้าวน
 ใจก็คำอำมหิตเคยตึกตรวน เกินควนควนแบกถุงมารู้งรัง " ²

" ส่วนจึงจอกมันก็เสียเสียแฉลับแฉลับ สองสามหมับหมกงานเหมือนงานหมา
 ว่าเชิญเถิดตามสหายสหายเรา งานเกาเหล่านี้อย่น้อยเมื่อไร " ³

คำชนิดอื่น ๆ ที่ผู้เขียนใช้มักเป็นคำคู่ คำอุทาน และคำขยายอื่น ๆ ผู้เขียนใช้ได้
 เหมาะกับการบรรยายเนื้อหา, เรื่องราว โดยมีจุดประสงค์ที่จะสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจ ถึง
 ตัวอย่าง คือ

" เห็นไม้เหงแกวกวักวักวักวั เสียงกรอกกรกไกลไกลกัไหวห้วน
 ต้องออกอยู่โยงในโพรงตัน ไม่เป็นอันกินนอนอ้อใจกาย " ⁴

¹ ทรวง มุ่งสมหมาย อิสปคำกลอน หน้า 83

² ค. หน้า 35.

³ ค. หน้า 65.

⁴ ค. หน้า 68.

ผู้เขียนใช้คำที่แปลกออกไปหลายคำ เช่น โศกม์ สนิศ ชมอง ขณฺวาน ผู้ตถาร ฯลฯ คำดังกล่าวนี้ผู้อ่านจึงเป็นเหตุอาจเข้าใจความหมายไม่ชัดเจน ถ้าผู้เขียนใช้คำสามัญที่เคยใช้โดยไม่แผลงคำ จะทำให้เด็กเข้าใจดียิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

“ จะกล่าวถึงสองนายสหายหนู ตัวหนึ่งอยู่ในเมืองเรื่องยสุฐาน
 อีกตัวหนึ่งไกลกรุงอยู่ทุ่งนา ไม่ได้อำพาไป เชชนทุกซั้ว ”

“ ก่อนจะเกิดโศกม์ชั่วตัวเผ่นเยศ ต้องชี้เกียจมาก่อนม่อนไถส
 เป็นกาฝากงัดลมระทมใจ มันอาศัยกินเขาทั้งเข้าเย็น ”

ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับคำที่ใช้ในบทประพันธ์ คือ ผู้เขียนคิดวิธีแผลงคำเดิมให้เป็นคำใหม่ โดยเกิดเสียงคล้องจองกับคำอื่นภายในวรรคเดียวกันในบทประพันธ์นั้น เช่น คำว่า จิ้งจอก จิ้งโจร ตัวอย่างคือ

“ ไก่ทั้งคำจิ้งโจรหัวโคนจับ หันหน้ากลับเปิดแนวริบแจวหนี ” ¹

เรื่องการใส่คำอีกประการหนึ่ง คือ ผู้เขียนใช้คำสงสัมผัส รับสัมผัสที่มีเสียงซ้ำกัน ใอ กิน-กิน ตัวพยางค์แรกของคำรับสัมผัสและสงสัมผัสควรจะเป็นคนละตัว คนละคำ จึงจะทำให้บทประพันธ์มีเสียงไพเราะมากขึ้น ตัวอย่างบทประพันธ์ที่ใช้เสียงซ้ำกัน คือ

“ ออกจากรูกูหึ่งเพี้ยววิ่งเล่น ในทอนเย็นย้ายตามไต่ถุ่น
 ระเริงวิคยังไม่ลิกจะหาทุเร กล้วยแรกกรูหมายปองเกของกิน
 ก็ยังเอือเคินไปรบระสบจัน ซ้างโน้นเนื้อหมูมันชุกกิน
 เหมือนรักน่าน้ำกายได้ไพลิน แทบจะสิ้นแรงสุดทองหนุคุ ” ²

¹ ทรวง มุ่งสมหมาย อิสปกำจอน หน้า 80

² ก. หน้า 26

นอกจากเรื่องตัวมัจฉาแล้ว ยังพบกำลังสัมผัส-รับสัมผัส โดยใช้เสียงสระต่างกัน
จึงตามความจริงแล้วจะต้องไ้สระเสียงเดียวกัน แต่ผู้เขียนให้คำว่า ภูมิ - กลุ่ม ตัวอย่าง คือ

" แต่ตัวนั้นนี่ไม่กินหายรับหมู เพราะฉันรู้มันอุบาทว์ขนาดไหน
เพียงแต่มองลงเอนเย็นเย็นใจ เรื่องอะไรเราจะกินให้สิ้นภูมิ
พอผูกแล้วเข้าไปข้างในจัน เจ้าสามชั้นหอมหวานในใหญ่ภูมิ
ยิ่งเข้าชิดพิชเฝ้ายิ่งเร้ารู้ม อ้ายหนูหนุ่มคมกลืนเอาลิ้นเลีย " ¹

อาจสรุปได้ว่า ผู้เขียนรอบรู้สำนวนพูดที่เป็นภาษาปาก ถ้อยคำที่เรียบเรียงเป็นข้อ
ความแต่ละวรรคนั้นตรงตามแผนผังบังคับ จึงทำให้เกิดความไพเราะตามคี่ลา ท่วงทำนองของ
บทหรือกรองประกอบกับผู้เขียนนิยมใช้สัมผัสทั้งสัมผัสในและสัมผัสนอก จึงสร้างความเพลิดเพลิน
มากขึ้น ส่วนการบรรยายเนื้อความก้านอื่น ๆ เหมาะสมแล้ว

4. ตัวละคร

ตัวละครในนิทานอีสปคากลอนนี้คือ บรรดาสัตว์ทั้งหลาย ล้วนเป็นตัวแทนของการ
กระทำของมนุษย์ที่พึงจำและปฏิบัติตามในบางข้อ ผู้เขียนสร้างตัวละครให้พูดจาได้ มีความคิด
และความรู้สึกเช่นเดียวกับคน สิ่งที่ดีที่แสดงออกบ่งบอกถึงความมีกิเลส คือ รัก โลภ โกรธ
หลง ตามวิสัยสัตว์โลก

อุปนิสัยของตัวละคร ผู้เขียนเสนออย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านรู้ว่าใครทำดี ทำชั่ว
ถูกหรือผิดอย่างไร จากเนื้อเรื่องผู้อ่านสามารถวินิจฉัยลักษณะของตัวละครได้ อีกประการ
หนึ่งสัตว์ในเรื่องนี้เป็นสัตว์ชนิดเดียวกันกับนิทานอีสปที่เราเคยรู้จักมาบ้างแล้ว เราจึงทราบว่า
ผู้เขียนจึงจอกมักเจ้าเล่ห์ ชีโกง เสือนักอวดอำนาจ หมูผู้เฒ่า กระต่ายนักปราดเปรียว ลูกแกะ
นักออบนอมต่อผู้อื่น และอื่น ๆ

¹ ทรวง พงษ์สมหมาย อีสปคำกลอน หน้า 27

ตัวละครในเรื่องเป็นเพียงผู้สื่อความกึกตามแนวนิคมของผู้เขียน โดยกำหนดให้สัตว์เป็นศูนย์กลางออก

5. ภาพประกอบ

ภาพประกอบในหนังสือสื่อกำกคองเป็นภาพลายเส้นขาว-ดำ ตอนต้นเล่มมีภาพที่เขียนเพื่อประกอบนิทานให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น นอกจากนั้นเป็นภาพเบ็คเท็คอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับต้นไม้ หอกไม้ ไม้ เป็นภาพที่ผู้เขียนใช้ความประณีต ดูแล้วเพลินเพลินใจพอสมควร ถ้าภาพเหล่านี้เป็นภาพสีคงจะน่าสนใจกว่านี้

เด็กที่เป็นเด็กโตไม่จำเป็นต้องให้ภาพช่วยในการอธิบายเรื่องราว เพราะเด็กสามารถอ่านเนื้อเรื่องและตีความได้เอง เนื้อหาของหนังสือสื่อกำกคองเป็นเรื่องเน้นข้อคิดสอนต่าง ๆ ความสำคัญจึงมิได้อยู่ที่ภาพประกอบ

ในด้านการจัดรูปเล่ม แผนปกหลังของหนังสือเล่มนี้มีภาพพื้นหลังรอบกรอบ กลอนรูปภาพที่บรรยายคุณค่าของหนังสือไว้ กล่าวว่า หนังสือคือเพื่อน คือครู คือเครื่องประดับสติปัญญาผู้อ่าน จากแผนปกหลังนี้จะทำให้เด็กที่อ่านเห็นคุณค่าของหนังสือมากขึ้น และอาจมีส่วนกระตุ้นให้เด็กที่ถือหนังสือเล่มนี้อ่านเรื่องราวภายในเล่มดูบ้าง

6. คุณค่า มีดังต่อไปนี้ คือ

6.1 ทำให้ผู้อ่านได้คิด ได้สำนึก เพราะเนื้อหาภายในนิทานแต่ละเรื่องล้วนแต่สอนใจให้คนนำไปประพฤติปฏิบัติได้ถูกทาง กังตัวอย่างเด่น ให้เชื่อฟังพ่อแม่, ครูอาจารย์ ให้อภัยกับเพื่อน ให้อภัยสาเหตุแห่งการไม่มีทุกข์ เป็นต้น ดังเช่น

" ใครไม่เชื่อพ่อแม่ครูอาจารย์ จะวายปราณเหมือนผีเสื้อเชื่อเด็กเอ๋ย " ¹

¹ ทรวง มุ่งหมาย สื่อกำกคอง หน้า 97

“ อันที่จริงมิตรแท้แท้คือ
 คนนั้นหรืออยู่ที่ไหนมีใคร เห็น
 เติมิตรเทียมไม่บ่อยรอยเปื้อน ใจนี้ จะยกเวนก็แต่พ่อแม่เอ๋ย ” ¹

“ ว่าถาเน็ดเกิดสุขเห็นอกสิ่ง คือความจริงจงมระจักษ์แล้วรักษา
 ไม่เบียดเบียนผู้ใดใจกริธา แม่เมตตาให้ผู้อื่นได้ชื่นชม ” ²

6.2 ทำให้เด็กรู้จักใช้ความถี่ของตนในการตีความ หรือการพิจารณาเนื้อหา
 อย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยรู้จักใช้วิจารณ์ว่าข้อคิด, คำสอนเหล่านั้นถูกต้องและเหมาะสม
 หรือไม่

6.3 ทำให้เด็กสนุกสนานและเพลิดเพลินในการอ่านนิทาน ทั้งที่เป็นนิทานอีสป
 และนิทานไทย

6.4 ทำให้เด็กซาบซึ้งกับบทประพันธ์ร้อยกรองอันไพเราะ และอาจโน้มน้าวจิตใจ
 ให้เด็กค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องการแต่งคำประพันธ์ต่อไป

เสือเขากับลูกวัว

เสือเขากับลูกวัว โดย ฉวีวรรณ บงกัการคำของครูสภา หนังสือคณะกรรมการประกวด
 เรื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2518

1. เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

เรื่องเสือเขากับลูกวัว เป็นเรื่องที่แสดงถึงผลของการเบียดเบียนที่มีระหว่าง
 เสือเขากับลูกวัว เสือเขารอคอยเพราะได้รับความช่วยเหลือจากลูกวัว แต่ที่เสือเขาจะ
 สำนึกในพระคุณกับคิณเบียดเบียนจะจับลูกวัวกินเป็นอาหาร ในที่สุดผอแห่งการกิลรายถอนขึ้นก็ย้อน

¹ ทรวง มุ่งสมหมาย อีสปคำกลอน หน้า 142

² อ. หน้า 139

กลับมาหาตนเอง คือ เสือเผ่าต้องได้รับความเจ็บปวด ทุกข์ทรมานตามเดิมอีกครั้งหนึ่ง

เรื่องนี้กล่าวถึงลูกวัวใจดีตัวหนึ่ง มีใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือสัตว์อื่น ๆ อยู่เสมอ ลูกวัวมีเพื่อนสัตว์มากมาย ครั้งหนึ่งลูกวัวเข้าไปในป่าขณะเดียวกันก็ได้ยินเสียงร้องเรียกขอความช่วยเหลือ ลูกวัวจึงเดินไปตามเสียงนั้น พบเสือถูกต้นไม้คนทับอยู่ ลูกวัวรู้สึกสงสารจึงเข้าช่วยเหลือ จนเสือเผ่าตัวนั้นได้รับความปลอดภัย แทนที่เสือเผ่าจะรู้ถึงถึงพระคุณของลูกวัว กลับคิดมุงร้ายจะจับลูกวัวกินเป็นอาหาร ลูกวัวจึงเจรจากองกับเสือเผ่า โดยให้ลูกวัวเป็นผู้ตัดสิน ลูกวัวพิจารณาแล้วเห็นว่าเสือเผ่าเป็นผู้ผิด ลูกวัวทำในสิ่งที่ดีแล้ว ลูกวัวจึงขอยุบยกลงเสือเผ่าจนเสือเผ่าหลงกลต้องรับโทษลงกรรมในการคิดชั่ว คือถูกต้นไม้คนทับอยู่ตามเดิมโดยไม่มีผู้ช่วยเหลือ

ข้อสังเกต เรื่องเสือเผ่ากับลูกวัว เป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงการรู้จักบุญคุณและการตอบแทนบุญคุณ เนื้อเรื่องทั้งหมดผู้เขียนเน้นคุณค่าคุณธรรมเป็นข้อใหญ่ คือชี้ให้เห็นถึงสิ่งผิดและสิ่งถูก โดยให้ผู้ที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่นเป็นเครื่องตัดสิน สิ่งที่ลูกวัวทำคือ ความดี ส่วนสิ่งที่เสือเผ่าทำคือ ความชั่ว การกระทำของเสือเผ่ากับลูกวัว เป็นข้อเปรียบเทียบที่ทำให้ผู้อ่านเห็นนิสัย และความประพฤติกของทั้งสองฝ่ายได้ชัดเจน

เนื้อหาของเรื่องจะให้ข้อสอนใจเรื่องความเป็นผู้มีใจโอบอ้อมอารี และให้รู้จักกับบุญคุณ เด็กจะรู้สึกเข้าใจในผลแห่งความชั่วร้ายของเสือเผ่าเข้าอีกมุมที่ว่า คนชั่วร้ายมักจะได้รับผลแห่งความชั่วร้ายนั้น

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

ผู้เขียนแนะนำลูกวัวใจดี ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญของเรื่องก่อน เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักความเป็นอยู่และลักษณะนิสัยใจคอ ผู้เขียนบรรยายไว้มาก่อนข้างละเอียด ผู้อ่านจึงรู้จักลูกวัวตัวนี้ได้ในระยะเวลานับว่าเร็ว

ผู้เขียนกำหนดให้ผู้ใจดีมีเมตตาอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบาก คือ ลูกวัวได้พบกับเสือเผ่าและช่วยเสือเผ่าให้รอดพ้นจากความทุกข์ทรมาน จากนั้นเรื่องจึงดำเนินไปโดยที่ผู้เขียน

แสดงลักษณะนิสัยที่ตรงกันข้ามระหว่างลูกวัวกับเสือเผาะ ลูกวัวเป็นผู้นอตรง แต่เสือเผาะเจ้าเล่ห์มีนิสัยพาล

การเสนอเรื่องให้เสือเผาะแสดงนิสัยก้าวร้าวและขมขื่นผู้นั้นจะเป็นส่วนเสริมให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของลูกวัวมากยิ่งขึ้น และยอมรับการกระทำของลูกวัวว่าเป็นฝ่ายถูกต้องมาผู้เขียนได้กำหนดให้ลูกเต่าอยู่ฝ่ายเป็นกลาง เพื่อพิจารณาว่าใครถูกใครผิด และให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่ายเรื่องจึงดำเนินไปตามขั้นตอน

เรื่องเสือเผาะกับลูกวัวทำให้ผู้อ่านได้ข้อสรุปว่า ผู้ผิดควรได้รับโทษ เสือเผาะหลงกลจวงของลูกเต่า เพราะความเป็นพาลและอวดดีของตน

ในคานต์ตัวละคร ผู้เขียนเสนอตามลำดับความสำคัญ เริ่มตั้งแต่ลูกวัวใจดี เสือเผาะและลูกเต่า ตามลำดับ

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ เมื่อผู้เขียนเอ่ยถึงสัตว์แต่ละชนิดจะไม่บอกเฉพาะชื่อของสัตว์เท่านั้น แต่ได้ระบุลักษณะบางอย่างไว้อย่างชัดเจน เช่น ลูกวัว - ลูกวัวใจดี เสือ - เสือเผาะ เต่า - ลูกเต่า คำเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านนึกภาพของสัตว์เหล่านั้นได้ใกล้เคียงมากขึ้น เพราะเป็นการชี้เฉพาะ มิใช่กล่าวรวม ๆ ทั่วไป

คำอื่น ๆ ที่ใช้ภายในเรื่องก็ให้ความหมายชัดเจน คำส่วนใหญ่ได้คงเข้าใจได้ดี แต่ก็มีคำที่กวีควาคนช่างยาก เช่น โอบอ้อมอารี บุญคุณ กตัญญู เนรคุณ เมตตา ฯลฯ ความหมายของคำเหล่านี้ในนามธรรม เด็กอาจจะเข้าใจได้ไม่แจ่มแจ้ง ขณะที่เด็กอ่าน ผู้ใหญ่หรือครูอาจจะต้องช่วยอธิบายความหมายเพื่อเสริมความเข้าใจของเด็ก คำเหล่านี้บางคำผู้เขียนใช้บอกความแหว่ของมอริสายประกอบคานต์ เช่น

“ลูกวัวนี้มีใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือสัตว์อื่น ๆ ที่ได้รับความเดือดร้อนและมีความสุข”¹

¹ นววิกรม เสือเผาะกับลูกวัว หน้า 2,

"ฉันช่วยท่าน ฉันมีบุญคุณต่อท่าน ไม่มีใครหรอกที่จะคิดว่าผู้มีพระคุณต่อเขา มีแต่เขาก็ตอบแทนบุญคุณ " ¹

เมื่อผู้เขียนให้คำแฉอดช่วยอธิบายความหมายของคำแล้ว จะทำให้ผู้อ่าน ซึ่งเป็นเด็กเล็กเกิดความเข้าใจกระจ่างแจ้งมากขึ้น

3.2 การบรรยายความ

ผู้เขียนให้วิธีบรรยายความเพื่อเสนอเรื่องให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน วิธีนี้จึงทำให้เรื่องดำเนินไปด้วยความต่อเนื่อง ดังเช่นตอนที่ลูกวัวเข้าไปช่วยเหลือเสือเผาะ ผู้เขียนกล่าวไว้ดังนี้ คือ

"แต่ตอนนั้นหนักมาก เกินกำลังของลูกวัวที่จะยกขึ้นได้ ลูกวัวจึงหาไม้มาโคทอนหนึ่งใช้เป็นชะแดงจกจนถ่นไม้ขึ้นเขื่อนขึ้น เสือเผาะจึงหลุดออกมาได้ เมื่อเสือเผาะหลุดออกมาแล้วแทนที่มันจะขอบใจลูกวัวที่ช่วยชีวิตมัน มันกลับลุกขึ้นยืนจังก่า ทำท่าจะจับลูกวัวใจดีก็กลายเป็นอาหาร ..." ²

อีกตอนหนึ่งเป็นตอนที่ลูกวัวชี้แจงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ลุงเต่าฟัง ผู้เขียนเรียบเรียงใจความไต่กระชั้นและรวบรัดดี ไม่ต้องย่นอ่านเรื่องตั้งแต่ต้นใหม่ ผู้อ่านก็เข้าใจได้โดยตลอด คือ คำกล่าวของลูกวัวที่แย้งคำพูดของเสือเผาะว่า

"ไม่ใช่อย่างนั้น ขณะที่มันเดินเค้นเฟลีน ๆ อยู่ มันได้ยินเสียงร้องขอความช่วยเหลือ ฉันเดินไปตามเสียงนั้นก็เห็นท่านเสือถูกต้นไม้ล้มทับอยู่ ฉันเป็นผู้ช่วยท่านเสือให้หลุดจากต้นไม้ที่ล้มทับทางหาก แต่พอท่านเสือหลุดออกมาได้ก็จะจับฉันกิน ฉันจึงบอกเขาว่าไม่ควรกินฉันเพราะฉันได้ช่วยชีวิตเขาไว้ ขอให้ลูกเต่าช่วยพิจารณาด้วยเถิดว่า ฉันทำถูกหรือไม่ " ³

¹ ฉวีวรรณ, เสือเผาะกับลูกวัว หน้า 14

² ก. หน้า 8-10

³ ก. หน้า 18-20

ข้อความเหล่านี้ ผู้เขียนใช้วิธีบรรยายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย ไม่สับสน เพราะเรียบเรียงความกึกแจ้วน่าฟังและเป็นภาษาหนังสือที่รักกลุ่มพอสมควร

3.3 บทสนทนา

บทสนทนาในเรื่องนี้ ส่วนที่เป็นคำพูดของตัวละครเด่น ๆ คือ ลูกวัว เสือ เขาและเขา คำพูดเหล่านี้จะสะท้อนลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัวได้ดี ดังเช่น คำพูดของลูกวัวมักแสดงถึงความซื่อและจริงใจ ไม่มีกลโกงเล่ห์เหลี่ยมใด ๆ แต่คำพูดของเสือเขามักจะกล่าวออกมาอย่างผู้มีอำนาจ และชอบการข่มขู่ผู้อื่นควยวาจาที่ก้าวร้าว สำหรับเสือเขาอยู่อาวูโสซึ่งเป็นที่น่ายำเกรงแก่สัตว์อื่น ๆ ทั้งทางด้านการพูดและการกระทำ รวมทั้งเป็นผู้มีความยุติธรรมอันน่าเชื่อถือ

บทสนทนาระหว่างเสือเขากับลูกวัว ในตอนที่ลูกวัวช่วยเหยียบเสือเขาให้รอดชีวิตมาได้ แต่เสือเขากับคิดจับลูกวัวกินเป็นอาหาร ลูกวัวกล่าวกับเสือเขาว่า

" ถ้าท่านกินฉันเสียแล้ว ฉันจะช่วยท่านอีกได้อย่างไร " ¹

" อะ อะ เจ้าจะไม่มีชีวิตอยู่ช่วยเราต่อไปอีกแล้วละ เพราะเราจะกินเจ้าเดี๋ยวนี้ " ²

คำตอบของเสือแสดงถึงนิสัยอันเลวร้าย ไม่มีความกตัญญูรู้คุณผู้ที่ช่วยเหลือตน สรรพนามที่ทั้งสองฝ่ายใช้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเสือกับลูกวัวได้ยิ่งขึ้น ลูกวัวจะเรียกเสือเขาเป็นประจำว่า " ท่านเสือ " แต่เสือเขาเรียกลูกวัวว่า " เจ้าลูกวัว " สรรพนามนี้ทั้งสองฝ่ายใช้เสมอ ๆ บทสนทนาในเรื่องนอกจากจะแสดงถึงนิสัยของตัวละครแล้ว ผู้เขียนยังสอดแทรกข้อคิด ข้อสอน และข้อเตือนใจไว้ด้วย โดยให้ตัวละครเป็นศูนย์กลางทอดความกึกเหล่านั้นทางบทสนทนา

¹ จวีวรรณ เสือเขากับลูกวัว หน้า 10

² ค. หน้า 12

4. ตัวละคร

เรื่องนี้มีสัตว์เป็นตัวละครที่สำคัญของเรื่อง สัตว์สามารถพูดได้ ตัวละครในเรื่องมีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายร้าย ผู้เขียนแบ่งพฤติกรรมของตัวละครทุกตัวอย่างชัดเจน ดังที่ปรากฏคือ

ลูกวัวใจดี

ลูกวัวตัวนี้เป็นที่รักใคร่ของสัตว์ทั่วไป การที่ผู้เขียนกำหนดให้เป็นลูกวัวตัวเด็กนั้น คงมีจุดประสงค์ให้มีลักษณะเป็นเด็กคล้าย ๆ กับเด็กที่อ่านหนังสือนี้ ประกอบกับเด็กเคยรู้จักวัวมาบ้างแล้ว จากการพบเห็น การพูดคุยบอกเล่าและจากการอ่านหนังสือ วัวเป็นสัตว์เลี้ยงที่ไม่ทำอันตรายมนุษย์ มนุษย์เรายังได้ประโยชน์จากวัว คือใช้ทำงาน เนื้อมะและนมยังใช้เป็นอาหาร ได้อีกด้วย

แม้ว่าลูกวัวจะมีลักษณะเหมือนเด็ก แต่ลักษณะนิสัยนั้นมันว่าดี มีใจโอบอ้อมอารี ไม่ชมเชยรังแกผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้ที่ได้รับทุกข์เสมอ ๆ

เสือเผาะ

เสือเผาะเป็นสัตว์ที่ร้าย เจ้าเล่ห์ ชอบชมเชยผู้ที่อ่อนแอว่า เสือเผาะเคยได้รับความช่วยเหลือจากลูกวัว เสือเผาะจับเม่นเขมและกิ้งก่าแมลงจะจับลูกวัวกินเป็นอาหาร เสือเผาะเป็นผู้ขาดสติไม่มีความนึกคิด ในที่สุดเสือเผาะก็ได้รับ ความเอือมระอา และทุกข์ทรมานเช่นเดิม

เตา

เตาเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม พิจารณาความทุกข์ความมีเหตุผล สูงเตาเป็นผู้พิจารณาการกระทำของเสือเผาะและลูกวัว โดยลงโทษผู้ทำผิดและยกย่องผู้ทำถูก

ตัวละครในเรื่องนี้ จะช่วยบอกแนวทางการปฏิบัติให้แก่เด็ก เพราะพฤติกรรมและผลที่ตอบสนองนั้นชัดเจนแล้ว เด็กจะไม่ลังเลใจเลยว่า ทำไมเสือเผาะจึงถูกต้อนไม้ทับอยู่เช่นเดิมอีก ตัวละครเหล่านี้มีส่วนทำให้เด็กได้คิด และอาจเกิดความรู้สึกสนใจต่อการทำความดี

รัฐเกี่ยวกับการทำชั่ว แต่มีข้อนาคิดอยู่ประการหนึ่งว่า ถ้าเด็กเกิดช่วยผู้อื่นที่ได้รับความทุกข์แล้ว
ต้องได้รับอันตราย เช่นนี้ เด็กอาจสับสนใจไม่ให้ความช่วยเหลือ ในเรื่องนี้ผู้ใหญ่อาจจะต้องช่วย
ยืนยันกับเด็กว่า กรณีนั้นย่อมรอดพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ ดังกับลูกวัวใจดี

5. ฉากและภาพประกอบ

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในป่า บรรยายภาพในเรื่องจึงให้ความรู้สึกร่มรื่น และ
เพลิดเพลินไปกับชีวิตสัตว์ ความรู้สึกของผู้อ่านจะพัวพันอยู่กับต้นไม้ ดอกไม้ และสัตว์ป่าทั้งหลาย
เรื่องนี้จะ เป็นเรื่องที่บรรยายภาพแปลกไปจากบ้านหรือโรงเรียน

ภาพประกอบในเรื่องเป็นภาพที่สวยงามและเหมือนกับมีชีวิต ผู้เขียนภาพได้แสดง
ความเคลื่อนไหวไว้ในภาพด้วย สีที่ระบายภาพสดใสเหมือนจริงทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน อึดอัดทั้ง
หลายมีหน้าตาแจ่มใส แสดงความเป็นมิตรกับผู้อ่าน เช่น ภาพของหมี เต่า กระต่าย ฯลฯ

ภาพหน้า 17 ผู้เขียนภาพให้ความรู้สึกได้แก่ตัวละคร คือ ท่าทางของลูกวัวที่
เขื่องขิม นำส่งสารเพราะความกลัว ลักษณะของเสือที่กระหยิ่มยิ้มย่อง และภาพภูมิใจโดยคิดว่า
ตนเองเป็นผู้ชนะไ้ลูกวัวเป็นอาหาร ในขณะที่เกี่ยวข้องกับสูงเต๋ากำลังไขความคิดว่า ใครผิด
ใครถูก ภาพนี้ตัวละครทุกตัวแสดงความรู้สึกออกมาทางสีหน้าได้ดี

6. บทกวี

เรื่องเสือเผ่นกับลูกวัว จะเน้นคุณค่าทางคำประพันธ์เป็นสำคัญ คือ

6.1 แสดงผลของการไม่รู้จักรู้คุณผู้อื่น ผลตอบแทนคือ ผู้นั้นได้รับโทษ ดังเช่น
เสือเผ่นในเรื่องนี้

6.2 กระตุ้นให้เด็กเป็นคนมีจิตใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือด
ร้อน โดยดูจากการกระทำของลูกวัว ถ้าเด็กเป็นคนมีจิตใจดีช่วยคนอื่นจะเป็นที่รักของ
เพื่อนฝูง ในเรื่องนี้ตรงกับความต้องการของเด็ก เด็กมักต้องการให้ผู้อื่นรักและยกย่อง เมื่อ
เด็กประพฤติตัวดี เช่น เกี่ยวกับลูกวัว เด็กย่อมหวังจะเป็นที่รักของคนทั่วไป

6.3 โหซอคิด ห่อเตือนใจเกี่ยวกับการทำความดี ดังนี้ คือ

" ฉันช่วยท่าน ฉันมีบุญคุณต่อท่าน ไม่มีใครหรอกที่จะคิดว่าผู้มีพระคุณต่อเขา
นั้นเขาเกลียดชังแถมบุญคุณ ... " ¹

" ท่านผิด เพราะท่านไม่มีความกตัญญูต่องานผู้มีพระคุณ " ²

บทสนทนาเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านได้คิด และเกิดความรู้สึกเห็นด้วยกับคำพูด
ของตัวละคร ยังมีประโยชน์ที่จะนำไปปฏิบัติในโอกาสต่อไปด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านจะได้
ข้อคิดว่าการทำความดีนั้นจะเกิดผลใดดีที่สุด เราต้องเลือกทำกับผู้ที่เรากล่าวว่าเป็นคนดีด้วย
การทำความดีกับคนพาลบางครั้งอาจเกิดผลเสียกับตัวเอง ดังนั้นเราต้องใช้วิจารณญาณ และ
หาทางออกที่เหมาะสม

6.4 โหซอคิดกับเด็ก คือ การที่ลูกวิ่งไปเพื่อนเก่าแล้วเดินทางเข้าไปเที่ยว
ในป่าแต่ผู้เดียวมีผลเสียคือ ลูกวิ่งออกไปเผชิญกับอันตรายในป่า หากผู้ช่วยเหลือ ถ้าลูกวิ่ง
ไปพบสัตว์ร้ายที่มีกำลังมากลูกวิ่งทางเป็นอันตรายและอาจถึงกับสิ้นชีวิต สำหรับเด็ก ๆ ทั้งหลาย
ควรจำไว้ว่าไม่ควรหนีเพื่อน ๆ หรือพี่น้องไปเที่ยวตามลำพัง เพราะถ้าเกิดเหตุร้ายขึ้นจะเป็น
อันตรายได้

ทำไมหนอ ? นายทุบป่อง

ทำไมหนอ ? นายทุบป่อง โศภิต คุก-คึก สำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2518
หนังสือขณะการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2518

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

กล่าวถึงนายทุบป่อง มีฐานะดี เป็นที่รู้จักของทุกคน นายทุบป่องเป็นผู้มีจิตใจ
เมตตา มีความกรุณา ชอบช่วยเหลือผู้อื่น แต่มีสิ่งหนึ่งที่นายทุบป่องทำให้คนทั้งหลายรังเกียจ

¹ นววรรณ เนื้อเรื่องกับลูกวิ่ง หน้า 14

² ก. หน้า 15

สิ่งนั้นคือการขับรถโดยประมาทและเป็นเหตุหาวกเสียวนกนกทั่วไป ผลที่สุดนายขับป้องกันและครอบ
กรวักก็องเสียชีวิตไปเพราะความประมาท

นายขับป้องกัน มีภรรยาสวยแฉะใจดี มีลูกทั้งหมด 5 คน ครอบกรวักของนายขับป้องกัน
มีความสุข มีบ้านใหญ่โต นายขับป้องกันเองก็เม่นกนใจดี ผู้เฒ่าในเม่นนั้นรักและนับถือนายขับป้องกัน
เพราะเขาเม่นกนมีใจเอื้อเอื้อเผื่อแผ่ ยินดีช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ให้ทั้งสิ่งของเครื่องใช้
และเงินทอง เม่นเขาจะเม่นเจ้าของร่านก้า นายขับป้องกันก็ไม่วุ่นวาย แต่นายขับป้องกันมีข้อเสียคือ
เม่นกนที่ขับรถเร็วมาก เม่นกนกรวักว่าหรือตกเตียงนายขับป้องกัน เขามักเม่นมาชอบขับรถเร็ว
และแข่งรถกันเม่นเสมอ วันหนึ่งนายขับป้องกันพาครอบกรวักไปนั่งรถเดี่ยว นายขับป้องกันขับรถเร็ว
และแข่งขึ้นหน้ารถยนต์โดยสาร ช่วงนั้นเม่นรถบรรทุกสิบล้อสวนทางมา นายขับป้องกันไม่ยอมลด
ความเร็ว พยายามเร่งแซงอีก เพื่อจะให้เม่นรถที่ตนแซง แต่เม่นพ่น ในที่สุดรถจึงชนกัน นาย
ขับป้องกันและครอบกรวักเสียชีวิตพร้อมกันทั้งหมด ไม่มีใครรอดชีวิตเลย

ข้อสังเกต : โกรงเรื่องเด่นของเรื่องนี้คือ ความประมาทเป็นหนทางแห่ง
ความตาย ความตายของนายขับป้องกันเม่นอุทาหรณ์ที่เตือนใจผู้อ่านได้อย่างชัดเจน ตัวละครใน
เรื่องก็เป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาในครอบกรวักหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เด็กที่อ่านยอม
คุ้นเคยกับชีวิตของกนในบ้านอยู่แล้ว เรื่องนี้จึงทำให้เขาสนใจเพราะเม่นสิ่งใกล้ตัว เนื้อเรื่อง
แสดงถึงความผูกพันระหว่างกนในครอบกรวักที่เม่นฐานะเม่นคง เป็นการสนองความต้องการของ
เด็กในค่านนี้

ในการทำเนนเรื่อง มีการเสนอสภาพและเหตุการณ์ที่ขัดแย้งกัน ในสภาพหนึ่ง
ของชีวิตนายขับป้องกันเม่นกนดี มีใจเอื้อเอื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ ผู้มีลักษณะนี้มีคุณค่าแก่สังคม
กวรวักการที่เด็กจะรับทราบและสร้างคณธรรมเช่นนี้ไว้ในตัวเองบ้าง ผู้มีคณธรรมจึงกล่าว
ยอมเม่นที่ยอมรักของสังคม ทำให้ได้รับการยกย่องและสรรเสริญ เด็กจะเห็นได้เองว่าการ
กระทำเช่นนี้คือ ความดี แต่ในอีกสภาพหนึ่งของนายขับป้องกันเม่นกนใจร่นขับรถโดยประมาท
ไม่มีความยังกิดความนอกจากจะเม่นภัยแก่ตัวเองแล้วยังเม่นภัยต่อคนอื่น ๆ ได้แก่ ลูกเม่นที่ไป

ควยในรถของตน และถนนเดินถนนทั่วไป ผลของการกระทำเช่นนี้เป็นเครื่องชี้ให้ผู้อ่านมองเห็น โทนของความประมาท โดยไม่ต้องสงสัยกันโดยตรง

การแสดงสภาพที่ขัดแย้งในเหตุการณ์นี้ ให้ข้อเตือนใจอันมีคุณค่าแก่เจ้ก่า

" ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

เรื่องนี้เป็น การเล่าถึงชีวิตของนายตุบป่องในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ผู้เขียนกำหนดให้บุคคลในเรื่องแสดงบทบาทตามความเหมาะสม มีคำพูดในเชิงปรารภแทรกเล็กน้อย ภาพประกอบมีทุกหน้าช่วยให้เนื้อเรื่องชัดเจนขึ้น สีของภาพสดใส เป็นสิ่งเร้าใจชวนให้อยากอ่านจนจบ

เริ่มเรื่องกล่าวถึงบุคคลในครอบครัว "ตุบป่อง" เป็นอันดับแรก และแสดงถึงความสำคัญของหัวหน้าครอบครัว คือ นายตุบป่อง ผู้เขียนเสนอชีวิตของนายตุบป่องทั้งด้านส่วนตัวและหน้าที่การงาน เช่น เมื่อกิจการร้านกาแฟเป็นของตนเองและมีฐานะมั่นคง นายตุบป่องเป็นตัวแทนหัวหน้าครอบครัวซึ่งประสบความสำเร็จในอาชีพค้าขาย และเป็นผู้มีเมตตากรุณา จึงเป็นที่นับถือของคนในสังคม ก่อนที่ผู้เขียนได้สร้างภาพของนายตุบป่องในทางที่ดีมาตลอด ตอนก่อนมาถึงเสนอลักษณะที่ขัดแย้งในตัวเอง คือ กำหนดให้นายตุบป่องเป็นคนใจร้อน ขี้บดขยี้โดยประมาท ในช่วงนี้ผู้เขียนให้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกและกิริยาอาการของกนทั้งหลาย เมื่อเห็นนายตุบป่องขี้บดขยี้แล้ว โดยมีภาพการจราจรบนถนนระกอบ สิ่งเหล่านี้ผู้เขียนมีวิธีการเล่าอย่างละเอียดเขียนชวนให้ผู้อ่านคล้อยตามได้ จึงช่วยเกิดความฉงนใจไปเลยว่า ทำไมหนอนายตุบป่องจึงกลายเป็นคนเหวี่ยงไปได้ เพราะในตอนที่เรื่งก็ดูเหมือนเป็นคนอารมณ์ดี และใจกว้างขวาง

จนจบเรื่องเป็นโลกาฏกรรมของครอบครัวนายตุบป่อง แสดงถึงผลของการขี้บดขยี้โดยประมาท ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ความคั่งแค้นต่าง ๆ ที่นายตุบป่องได้สร้างไว้เมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ก็ช่วยอะไรไม่ได้เลย ชีวิตของนายตุบป่องและครอบครัว

ไม่มีโอกาสนั้นขึ้นมาได้อีก การเสนอเรื่องและสีลาในการเขียนของผู้เขียนกำหนดมาเป็น
ขั้นตอน ทบทวน^๒ ให้ผู้อ่านแล้ว เวที ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนจำเรื่องได้ก็

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ

ผู้เขียนใช้คำที่เป็นภาษาวรรณคดีส่วนใหญ่ เป็นภาษาที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน
บ้าง ตอนใจอ่านวนที่เป็นคำชวน เช่น

" ใครเจ็บไข้ได้ป่วย นายตบมองก็ไปเยี่ยมเยียนและให้เงินชื้อยา " ¹

" ถนนดินถนน ใจหายใจคว่ำ หลบหลีก กรดมอรัตสี แดงเป็นพัลวัน " ²

คำเหล่านี้ช่วยบอกกิริยาอาการของตัวละครในเรื่องได้อย่างดี เพราะเป็น
คำที่กล่าวออกมาตรง ๆ ไม่อ้อมค้อม ท่องการให้ผู้อ่านเข้าใจตอนนี้ นอกจากนี้นี้ยังมีตอนอื่น ๆ
อีก เช่น

หลายคนถามกันว่า " ทำไมหนอ? นายตบป้อง... เกยเป็นถนนรบกวน
เฉลียวฉลาด แต่เมื่อขึ้นรถข้างเป็นคนประมาทเสียจริง ๆ " ³

คำที่ใช้โน้นยังคล้องจองกัน เวลาอ่านออกเสียงจะได้ยินชัดเจน เด็กมักชอบ
และที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ ผู้เขียนชอบใช้คำขยาย เช่น แฉ่นปรีอ เร่วจี กระโดดแผ้ว
คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกที่ว่องไวทันเหตุการณ์ เข้าใจลักษณะของรถ และการกระโดดของถนน
ได้แจ่มชัด คำแบบนี้เด็กเข้าใจได้ทันทีเพราะสื่อความหมายได้รวดเร็ว

ขอความเกี่ยวกับชื่อร้านค้า ผู้เขียนใช้ชื่อว่า " นายตบป้อง " ร้านสินค้า
ราคาเขา ผู้เขียนใช้วิธีเรียบเรียงข้อความติดต่อกันไป จึงดูเป็นเย็บ ถ้าจะทำให้กระต๊าก

¹ ตัก-กัก ทำไมหนอ? นายตบป้อง หน้า 7

² ถ. หน้า 9

³ ถ. หน้า 11

นางจะแบ่งขายความเป็นสองส่วน โดยแยกข้อเจ้าของร้านกับคำอธิบายออกจากกัน และตัดเครื่องหมายัญประกาศที่ติดอยู่กับชื่อ " ตูบป่อง " ออกไปจะเหมาะกว่า ใช้คำว่า

ตูบป่อง

ร้านสินคาราคาเขา

ในเรื่องทำไมหนอ นายตูบป่อง ผู้เขียนนำคำต่างประเทศมาใช้ เป็นคำที่คนตัวไม่ใช้กันแย่งแพร่หลาย ถึงคำว่า รสเปอร์ท รดมบเตอร์ไซท์ และแซมเปียน ทั้งสามคำนี้เป็นคำทับศัพท์ที่เรารับจากภาษาต่างประเทศนำมาให้เด็กรู้จักเพื่อความคุ้นเคยในภวณหน้า เพราะเมื่อเด็กโตขึ้นจะพบคำทับศัพท์มากมายหลายคำ

3.2 การเรียบเรียงประโยคและการบรรยายควม

ผู้เขียนใช้จำนวนคำไม่มากในการเรียบเรียงประโยค มุ่งให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจตรงตามเนื้อหาที่ทองการจะบอก โดแยกประโยคอย่างชัดเจน โดยเสนอข้อความทีละประโยค จนความหมายในตัวเองชัดเจนและแจ่มแจ้งดี เช่น

" นายตูบป่อง มีความสุขมาก

เขาอยู่ในเมืองใหญ่

ภรรยาของนายตูบป่องสวยมาก

ทั้งใจก็ถวบ

ชื่อนางตูบป่อง

นายตูบป่องมีลูกตูบป่องห้าคน " ¹

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเรียงชื่อบุคคลในกรอบกรวของนายตูบป่อง จะเห็นว่าเป็นวิธีเรียงชื่อแบบฝรั่ง คือ ชื่อสามี ภรรยา และลูก ๆ ใช้ชื่อเดียวกันหมด คำย ๆ กับ

¹ ตก-ตึก, ทำไมหนอ? นายตูบป่อง หน้า 1-3

แบบฝรั่งที่เรียกว่า Mr. & Mrs. Tip และ The Tip children แต่ในครอบครัวของคนไทยแต่ละคนจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป ผู้เขียนน่าจะตั้งชื่อเฉพาะคุณ คือชื่อภรรยาและชื่อเล่นสำหรับลูก ๆ ทั้ง 5 คนเสียใหม่

การบรรยายความของเรื่อง คือ การถ่ายทอดเรื่องยาวเป็นภาษาพูดนั่นเอง ง่ายและสะดวกในการรับฟัง เพราะผู้เขียนให้คำบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพได้ตรงที่สุด

" เมื่อนายตูบป่องขับรถมอเตอร์ไซด์แดง แล่นไปเรื่อย ๆ คนพากันใจหายใจกว่า หอบชีวิตติกรรมจนอย่างรวดเร็วจนความหวาดเสียว แมวรีบขึ้นขึ้นต้นไม้ข้างถนน สุนัขรีบกระโดดแล้วหนีไป เปิดโกดังหลบแทบไม่ทัน " ¹

การบรรยายสภาพการขับรถของนายตูบป่อง ก็ใช้คำง่าย ๆ บรรยายให้เข้าใจได้ก็

" นายตูบป่อง ขับรถเร็วตามเคย คนเดินถนนรีบหลบคันที่รถคันนี้ไถเลนอยู่ข้างหน้า นายตูบป่องก็ขับแรงขึ้นไม่สนใจรถคันนี้ขอทางตัดหน้าเพื่อเลี้ยว นายตูบป่องก็ไม่เคยให้ทาง กลับบีบแตรแล้วแล่นไปโดยเร็ว " ²

3.3 บทสันทนา

เรื่อง ทำไมหนอ นายตูบป่องนี้ไม่มีภรรยาโต้ตอบกันของตัวละครเลย จะมีแต่คำพูดเชิงปรารภที่บุคคลในเรื่องกล่าวขึ้นจ้อย ๆ โดยไม่ต้องมีการโต้ตอบ โดยกล่าวว่า " ทำไมหนอ ... นายตูบป่อง " บ่อย ๆ เป็นคำพูดที่แสดงถึงความข้องใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า ทำไมนายตูบป่องจึงเป็นเช่นนั้น เพราะนายตูบป่องเป็นคนใจดี โอบอ้อมอารี จึงควรมีใจคอ

¹ ตุก-กิก ทำไมหนอ ? นายตูบป่อง หน้า 12

² อ. หน้า 15.

เปื่อยและสุก แตกคืบตรงกันข้าม เพราะนายตูบป่องใจร้อนเรื่องการขับรด ถึงเ็น

"ทำไมหนอ? นายตูบป่อง ... เคยเป็นคนรอบคอบ เฉลียวฉลาด แค่เมื่อวันครบร่างเป็นคนประมาทเสียจริง ๆ " ¹

"ทำไมหนอ ... ? คนฉลาดอย่างนายตูบป่อง จึงได้ขับรดไป ๆ อย่างนี้ " ²

"ทำไมหนอ? นายตูบป่องเคยเป็นคนสุภาพ อ่อนโยน และใจดี แต่เมื่อขับรดกลับเป็นคนเวอร์นไปได้ถึงเพียงนี้ " ³

วนกระทั่งเมื่อนายตูบป่องสิ้นชีวิตไปกับภรรยาและลูกแล้ว ยังมีคนรำพึงอีกว่า

"ทำไมหนอ? คนฉลาดอย่างนายตูบป่องจึงกลายเป็นคนประมาทไปได้ถึงเพียงนี้ " ⁴

ข้อความในอุฎฐะประกาศส่วนใหญ่ เป็นข้อความที่คนพูดออกมาอย่างแปลกใจ และสังเวชใจ ผู้เขียนใช้คำว่า "ทำไมหนอ ? " เพราะนายตูบป่องควรจะมีภูมิคุ้มกัน ในการขับรดมากกว่าขับรดโดยประมาท ข้อความนี้จะเป็นข้อกระตุ้นเตือนผู้อ่านในทางอ้อมค้ายว่า คุณก็มีใจเมตตากรุณา มีฐานะมั่นคง ก็จะต้องได้เพราะความประมาท ดังเรื่อง ทำไมหนอ ? นายตูบป่อง

4. ตัวละคร

นางตูบป่องเป็นราชินีที่ร่ำรวย มีภรรยาสวยและมีลูก 5 คน เป็นผู้นำของครอบครัว นายตูบป่องมีลักษณะเด่นคือ เป็นคนใจกว้าง โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่นจึงมีคนรักและนับถือมาก ลักษณะนี้เป็นลักษณะที่เด็กต้องการ เพราะเด็กกลัวว่าตัวเองจะไม่ได้รับความคุ้มครอง และเมื่อโตขึ้นแล้วทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงและมีจิตใจอ่อนโยน

¹ ทุก-ติก ทำไมหนอ ? นายตูบป่อง หน้า 11

² ก. หน้า 14

³ ก. หน้า 16

⁴ ก. หน้า 22

ผู้เขียนสร้างลักษณะนิสัยของนายตุบป่องไว้ให้มีความขัดแย้งกันคือ เมื่อนายตุบป่องเป็นคนดีในทางหนึ่ง แต่ก็มีลักษณะเสียคือ ชอบตีบรุษโดยประมาทใช้ความเร็วสูง ในที่สุดนายตุบป่องพร้อมทั้งครอบครัวก็ต้องเสียชีวิตเพราะความประมาท

ตัวละครเด่นที่สุดคือ นายตุบป่อง เด็กที่อ่านจะไม่อึ้งเพราะนายตุบป่องเป็นคนดี แต่ก็ต้องเสียชีวิตเพราะนิสัยใจร้อนดื้อไม่ไถ่ของเขานั้นเอง ตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องทำไมหนอ ... นายตุบป่อง เป็นคนที่เด็ก ๆ รู้จัก เพราะใกล้ตัวเด็ก คือ ประกอบด้วยบุคคลที่เรื่อกว่า พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ ดังเช่น ภรรยาของนายตุบป่อง ส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่ปรากฏในเรื่องนั้นก็ไม่ได้ไกลจากชีวิตจริงของเด็กเลย คือเพื่อนบ้านนั่นเอง นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้นำสัตว์เลี้ยงมาบรรจุไว้ในเนื้อเรื่องด้วย เป็นสัตว์ที่เด็กรู้จักแล้วคือ แมว สุนัข เป็ด ไก่

5. ฉากและภาพประกอบ

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้เป็นฉากในครอบครัวหนึ่ง ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก เป็นบรรยากาศที่ใกล้ชิดกับตัวเด็ก เป็นลักษณะของครอบครัวใหญ่ มีสมาชิกอยู่รวมกันหลายวัย เด็กจะคุ้นเคยกับบุคคลที่แวดล้อมตัวเขา คือ พ่อ แม่ พี่ น้อง นั่นเอง ช่วงชีวิตของเด็กจะคลุกคลีอยู่กับบ้านเป็นแห่งแรก มีความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับครอบครัว เรื่องทำไมหนอ นายตุบป่อง ก็ใช้ฉากนี้เป็นสิ่งใกล้ตัวเด็กนั่นเอง ส่วนที่ไกลออกไปจากบ้าน ผู้เขียนกล่าวถึง บริเวณตลาด ร้านค้า วันเป็นย่านชุมนุมชน สถานที่เหล่านี้จะช่วยสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็ก เด็กจะไ้เฝ้ามองปะกับคนอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก เมื่อสังคมกว้างขึ้น แนะนำให้เด็กรู้จักสถานที่ที่เฝ้ามองหนึ่งของสังคม ซึ่งว่าเป็นพลมควรสำหรับการครองชีวิตในปัจจุบัน

เหตุการณ์อันเป็นส่วนสำคัญของเรื่อง คือ การจราจรบนท้องถนน ผู้เขียนได้หยิบยกเรื่องอุบัติเหตุบนท้องถนน ซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำมาเป็นอุทาหรณ์ ในปัจจุบันถนนชีวิตบนท้องถนนมากมายแล้ว เด็กอาจจะรู้จากการพูดคุยหรือว่าข่าว อาจจะพบเห็นด้วยตนเอง ดังนั้นฉากนี้จึงเป็นสื่อที่นำไปสู่ความเข้าใจของเด็กในเรื่องอุบัติเหตุบนท้องถนนได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างการกล่าวถึงฉากและบรรยากาศในเรื่องนี้ เช่น

" นายทุบป่อง มีบ้านใหญ่โต โอ้อวด และรอตสปอร์ตสีแดงแล่นได้เร็วมาก " ¹

" นายทุบป่อง เป็นเจ้าของร้านสินค้าราคาถูก เขา สินค้าในร้านของเขา
ราคาถูก แต่เป็นของดีทุกอย่าง " ²

" เมื่อนายทุบป่องขับรถสปอร์ตสีแดง แล่นรี่ไปตามถนน ผู้คนพากันใจหาย
ใจคิดว่า หนังสือคดีกรรมเนี่ยอย่างรวกเร็ว ด้วยความหวาดเสียว " ³

เหตุการณ์ในตอนแรกนั้นเป็นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความสบายใจ สุขใจ เพราะ
มีการกล่าวถึงน้ำใจเอื้ออารีที่นายทุบป่องมีต่อคนอื่น ๆ แต่ต่อมาภายหลังเป็นบรรยากาศอัน
เกรงเกรียงไม่สบายใจ เพราะนายทุบป่องแสดงกิริยาอันไม่สุภาพในการขับรถ บรรยากาศ
ตอนนี้จึงวนวายขอประมาณ ในที่สุดคงจบด้วยเหตุการณ์อันน่าสะเพื่อนใจ

สำหรับเรื่องภาพประกอบ ส่วนใหญ่ทำได้เหมาะสมทั้งภาพคนและภาพสถานที่
ชัดเจน และแจ่มชัด ผู้เขียนภาพประกอบวาดภาพให้บุคคลในครอบครัวนายทุบป่องทุกคนมีสีหน้า
สกริณ แจ่มใส ผู้เขียนภาพฉายทอดความเป็นคนใจดีได้ถูกต้อง ส่วนภาพประกอบภายในเนื้อ
เรื่องสอดคล้องกันดีทุก ๆ คน ภาพช่วยอธิบายเรื่องได้ดี แม้จะเป็นภาพวาดง่าย ๆ แต่ก็มีชีวิต
ชีวา สีที่ใ้ในภาพสดใส ชัดเจน เราความสนใจของเด็กก็ได้ ภาพทุกภาพช่วยในการดำเนิน
เรื่องแทนเนื้อเรื่องได้ ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างสมบูรณ์

ภาพตอนที่รถนายทุบป่องชนกับรถที่สวนมานั้น ผู้เขียนมีเทคนิคในการสร้างภาพ
ประกอบ คือ สื่อความหมายพร้อมกับสร้างความรู้สึกให้รับรู้ในภาพนั้น ผู้เขียนใช้ตัวอักษรกับ
ภาพคือ ใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่สีแดง เขียนคำว่า " โครม " ในหน้ากระดาษทั้ง 2 หน้าติดกัน

¹ ทุก-ติก ทำไมหนอ? นายทุบป่อง หน้า 4

² ๑. หน้า 8

³ ๒. หน้า 12.

จึงให้ความรู้สึกทางค่านเสียเมื่อรถชนกัน และสื่อความหมายค่านเสียของรถที่เสียหายยับเยิน จากภาพจะเห็นว่ามีส่วนต่าง ๆ ของรถเบี้ยวอน กระจัดกระจาย จึงนับว่าผู้เขียนจัดภาพได้ดี เพราะสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจในสภาพที่น่าตื่นเต้นตกใจอย่างชัดเจน

6. คุณค่า

คุณค่าที่ได้จากเรื่องนี้เป็นประโยชน์แก่เด็กในกาลข้างหน้า คือส่งผลกระทบต่อสติปัญญา ความคิด พร้อมทั้งเป็นข้อที่สอนให้ประพฤติ ปฏิบัติได้ถูกทางตั้งก่านถึงม ค่านจิตใจ คุณค่าของเรื่องนี้ยังส่งผลต่อไปนี้ คือ

6.1 ให้ข้อเตือนใจ โดยชี้ให้เห็นโทษของการขับรถโดยประมาท ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียยาวนานประการ การประมาททำให้สิ้นชีวิตก่อนเวลาอันควร แทนที่จะได้ประกอบอาชีพสร้างฐานะ สร้างประโยชน์ให้กับสังคมให้อีกนาน ก็ต้องมาจบชีวิตเสียก่อนควยความประมาทของตนเอง

การประมาทยังสร้างความเดือดร้อน และความตระหนกตกใจให้แก่บุคคลอื่นด้วย ความประมาทนี้เม้นหนทางนำไปสู่ความเสียหายและเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ฉะนั้นควรสุ่มรอบคอบ

6.2 ให้คุณค่าทางค่านจิตใจ คือ ส่งเสริมให้น้ำใจเอื้อเฟื้อ เพื่อแต่ผู้อื่น ถ้าคิดว่าตนเองสามารถช่วยเหลือได้โดยไม่ได้รับความเดือดร้อน เช่นที่กล่าววว่า

“ โกรตต้องการสิ่งใด ก็มาหานายตุบป้อง นายตุบป้องยินดีช่วยเหลือเสมอ
โกรไม่มื่ออาหาร นายตุบป้องก็ให้เขากิน

โกรเจ็บไข้ไต่ป่วย นายตุบป้องก็ไม่เยียมเยียนและได้เงินชื้อนา ¹

การเสนอเรื่องลักษณะนี้ นับว่าเป็นส่วนโน้มนำจิตใจของเด็กให้สูงขึ้น ความโอบอ้อมอารีเป็นสิ่งที่ดีงาม มีค่าควรแก่การปลูกฝังให้เกิดในจิตใจเด็ก

¹ ตุก-ตึก ทำไมหนอ? นายตุบป้อง หน้า 6

6.3 ให้เป็นคนมือตรง ไม่คดโกง ไม่หวังประโยชน์หรือชู้ครีตมากเกินไปในการค้าขาย จากที่กล่าวมา นายตุบปองเป็นเจ้าของร้าน "สินการากาเยา" สินค้านั้นเป็นของดีและราคาถูก แมวจะเป็นสิ่งกีดขวางเกินจริงที่กล่าวไว้ " ราคาก็ถูกแต่เป็นของดีทุกอย่าง แต่ผู้เป็นนายวางความรู้สึกอันดีแก่ผู้อ่านว่า การที่เขาทำเช่นนี้ ได้ชื่อว่า " เป็น " คนดี " เด็กที่อ่านก็จะจดจำตัวอย่างที่ดีไปประพฤติ ปฏิบัติในภายหน้าได้ โดยหนังสือเป็นสื่อที่ช่วยสร้างความรู้สึกในทางดีงามให้

6.4 ให้ข้อคิดแก่เด็กคือ การเป็นแกนนำที่ดีจะทำให้เกิดผลร้ายภายหลังถึงกรณีครอบครัวของนายตุบปอง ซึ่งต้องพบจุดจบอย่างน่าอนาถ เพราะความประมาทขาดสติ นั่นเอง

หวานอยู่ไหน

หวานอยู่ไหน โดย คริสติน ชูงสว่าง สำนักพิมพ์ดวงกมล กรุงเทพฯ ฯ
หนังสือคณะกรรมการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2519

1. แก้วโกรงเรื่องและเนื้อเรื่อง

หวานอยู่ไหน เป็นเรื่องของเด็กฝรั่งคนหนึ่งที่มาเที่ยวเมืองไทย ได้แมวไทยเป็นเพื่อน ต่อมาแมวนี้หายไป นินา เด็กฝรั่งนั้นจึงตามหาด้วยความรัก ผลที่สุดแมวนั้นก็กลับมายุ่งกับนินากลับเดิม

นินา เป็นเด็กฝรั่งที่มาเที่ยวเมืองไทยกับคุณพ่อคุณแม่ โดยพักอยู่ที่บ้านคุณสุซุ คุณสมเพื่อนของคุณพ่อคุณแม่ บ้านนั้นเป็นบ้านสวยมีต้นไม้ ดอกไม้มากมาย เช่น ต้นมะขาม ต้นมะม่วง ต้นหางนกยูง นินามีลูกแมวตัวน่ารักเป็นเพื่อนนินาดังชื่อไว้ว่า " หวาน " นินารักหวานมาก เลี้ยงดูหวานอย่างดี แต่อยู่มาวันหนึ่งหวานหายไป คุณแม่ภายในบ้านช่วยกันหาก็ไม่พบ ไม่มีใครเห็นหวานเลย จนกระทั่งนินามาพบเด็กชายน้อย ทั้งสองคนช่วยกันตามหาหวานโดยไม่พัก ใดๆ ที่ที่ตนคิดว่าจะไปได้ นินาและเด็กชายน้อยถามถึงหวานกับทุก ๆ คนที่พบระหว่างทางที่เขาตามหา ทั้งสองพยายามค้นหาจนเหนื่อยแต่ก็ไม่พบ จึงกลับบ้าน เมื่อก้าวเข้าประตูบ้านจึงพบหวาน นินาคือใจมากพร้อมทั้งพูดท้าวหวานที่หนีไปอยู่ต่อหน้า ทำให้นินาคงตามหาจนเหนื่อย

ข้อสังเกต : เท้าโครงเรื่องแสดงถึงความรัก ความผูกพันระหว่างคนกับสัตว์
ก็อนินากับหวาน เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ในจิตใจของเด็กที่เห็นว่าสัตว์เลี้ยงคือ
" หวาน " เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของนินา การให้ความห่วงใยและอาทร ทั้งเรื่อง
ความเป็นอยู่และอาหารการกิน โภชนาการที่ดีแก่กับสัตว์รักจะเติบโตเป็นเพื่อนกัน และมักคิดว่าสัตว์
จะเป็นมิตรผู้ซื่อสัตย์ตลอดไป ทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและต้องรับผิดชอบ การแสดง
ความรักของนินาต่อหวานนี้จะปลูกฝังให้เด็กได้รู้รักผู้อื่น ต่อไปในภายหน้าเด็กจะโตขึ้น
อยู่ในสังคมที่กว้างขวาง เด็กควรที่จะรู้จักรักคนอื่นด้วย

การที่ผู้เขียนสร้างตัวละครให้เป็นคนต่างชาติ เป็นการสร้างความแปลกใหม่ก่อ
ให้เป็นคนต่างชาติต่างถิ่นกับเรา นินาเป็นเด็กฝรั่งที่เด็กไม่เคยพบ นอกจากไคโยนได้ทั้งจากที่
ผู้ใหญ่พูดถึง " ฝรั่ง " ตัวละครนี้จึงน่าสนใจและน่าติดตาม

สิ่งที่ชวนให้น่าติดตามมากยิ่งขึ้นคือ " หวานหายไป " เมื่อสัตว์ที่นินาถือว่าเป็น
เพื่อนและเป็นที่รักหายไป นินาก็ออกติดตาม การที่นินาออกนอกบ้านเพื่อตามหาหวานนั้น เป็น
เรื่องที่เด็กผู้อ่านรู้สึกว่า ได้ไปร่วมผจญภัยในโลกภายนอกกับนินาด้วย จึงย่อมจะมีความตื่นเต้น
ระคนกับความอยากรู้อยากเห็น

การที่นินาพบกับเด็กชายน้อย มีส่วนทำให้ใจของนินาอบอุ่นและมีที่พึ่งพาเพราะ
มีกันร่วมรู้ความทุกข์ของเธอด้วย สิ่งนี้แสดงความรักที่เด็กมีต่อเด็ก เด็กต้องการความรัก
ความอบอุ่นและความมั่นคงปลอดภัย เมื่อนินาออกจากบ้านไม่ตามหาหวาน ถ้าไม่มีใครให้ความ
คุ้มครองเขาได้ก็จะเกิดความรู้สึกว่าแหว่ ฉะนั้นการที่ไคโยนเป็นเพื่อนไว้แก้ปัญหาก็หรือร่วม
กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการช่วยเหลือให้เขามีความกล้าในการทำสิ่งที่ปรารถนา และ
รู้สึกว่าจะไม่ถูกทอดทิ้ง

2. การเสนอเรื่องและสำนวนในการเขียน

เรื่องหวานอยู่ไหน ใช้วิธีการเสนอเรื่องที่น่าสนใจ คือมีภาพประกอบที่วาดง่าย ๆ
ให้สีสันสวยงาม และที่เด่นคือ ตัวอักษรที่ได้เป็นตัวเขียนแทนตัวพิมพ์ ทำให้อ่านง่ายและแปลกตา

ไปจากที่เคยพบ จึงนับได้ว่าวิธีเสนอเรื่องเรียกร้องความสนใจของเด็กได้ดี

ผู้เขียนเริ่มเรื่องด้วยการกล่าวแนะนำตัวละครสำคัญ ก็ือ นินา อย่างง่าย ๆ ว่า " นินาเป็นเด็กฝรั่ง " เด็กส่วนมากเข้าใจแล้วว่า ฝรั่งคือ ชาวต่างชาติที่มีสีผิว สีส้ม และสี ขอบดวงตาบิดไปจากคนไทย การเริ่มเรื่องเช่นนี้จะเรียกร้องความสนใจของเด็กในการรู้จัก ชาวต่างชาติ เด็กอาจจะตั้งใจและตื่นเต้นกับเพื่อนใหม่ ซึ่งมาจากพื้นที่ที่ไม่ใช่ถิ่นในท้องถิ่นของคน

ผู้เขียนให้นินาพักอยู่ในเมืองไทย เมื่อวันพฤหัสบดีที่ต่าง ๆ ตามที่เด็กจะฟังรู้ได้ ตามประสาของเข่าในลักษณะที่ให้ความรู้แบบาน เกล็ดเพลิน จากนั้นผู้เขียนจึงดำเนินเรื่องให้ นินามีความรัก ความผูกพันกับแมวไทย จนกระทั่งมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ จากความรักและความ ผูกพันกับสัตว์นี้เอง ทำให้ผู้เขียนสะท้อนสภาพจิตใจของเด็กออกมา โดยให้นินาตามหาหวานด้วย ความรักและเป็นห่วง ช่วงนี้ผู้เขียนยังได้แสดงถึงความเป็นมิตรในตรีกันของคนหลาย ๆ ลักษณะ คือ ระหว่างเด็กกับเด็ก ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และระหว่างเด็กกับสัตว์ แสดงถึงความมีน้ำใจ ตอกันของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม

ผู้เขียนมีความสามารถในการลำดับเรื่องราว คือ ชวนให้ผู้อ่านติดตามและเกิด ความเพลิดเพลิน โดยแสดงถึงความน่ารักและไร้เดียงสาของเด็ก นินาตามหาแมวความที่ต่าง ๆ ในที่ ๆ ไม่เคยไป และพบกับคนอื่น ๆ ที่ไม่เคยพบ ช่วงนี้ผู้เขียนพาเด็กออกไปสู่บรรยากาศ นอกบ้าน เช่น หามถน แม่นาสาตลอง พบบุคคลแปลกหน้า เช่น พยาชขายกวยเตี๋ยว แมก้า ขายผลไม้ ผู้เขียนมีวิธีการที่แบบเนียนในการพาเด็กไปสู่สภาพใหม่ที่ต่างไปจากบ้าน คือใช้เหตุ การณ์ในช่วงที่หวนหายไไป เพื่อให้นินาได้เป็นหัวของตัวเองในการติดตามแมว ต่อมาภายหลัง เมื่อ นินากลับบ้านจึงพบว่าหวนอยู่บ้านแล้ว

เรื่องจบลงด้วยความสุข สมอง นินาได้พบหวนสมกับที่ปรารถนา นินาพอใจ ก็ใจ กับสิ่งที่รอคอย ทุกอย่างในกรอบกรวโลจใจจะดีใจไปกับนินาคด้วย

ในตอนที่บรรยายละเอียดบางตอนนั้น ผู้เขียนใช้วิธีเสนอเรื่องแบบบุบให้ฟังอย่าง เป็นกันเอง ตัวอย่างเช่น เมื่อพูดถึงฉากอากาศในตอนหนึ่งของเรื่อง ก็กล่าวว่า

" ประเดี้ยวก็ให้ย้งแล้ว แดคก็รอนจัต " ¹

จากเก๋อชบายสั้น ๆ นี้ ย้งให้ความรู้ที่เด็กจะเข้าใจได้ง่ายควยว่า เมื่อเวลา
ที่ย้งจะมีแดคและรอนจัตควย การให้ความรู้เด็ก ๆ น้อย ๆ ควยวิธีง่าย ๆ เช่นนี้เป็นสิ่ง
จูงใจให้ผู้อ่านติดตามอย่างสนใจไ้โดยตลอด

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ

การใช้คำในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่ผู้เขียนถ่ายทอดภาษาพูดของเก๋อมาใช้ ก่อ
ให้สื่อความหมายและเข้าใจโดยเร็ว แฝงอารมณ์ ความรู้สึกไว้ในคำนั้น ๆ เพื่อให้ตรงกับ
ที่เด็กเคยพบปะใช้ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น

" นินา เป็นเด็กฝรั่ง " ²

ผู้เขียนใช้คำว่า "ฝรั่ง" แทนที่จะระบุสัญชาตินั้น ๆ ลงไป เพราะคิดว่า
เด็กต้องรู้จักคุ้นเคยแล้ว

นอกจากนี้ยังใช้ในลักษณะภาษาพูด เช่น

" นินามาอยูบ้านชวย ... สวนชวย ต้นไม้ ดอกไม้ เยอะเยะ " ³

" แมวไทยเสียควยซี่ กาสีฟ้าแจว จนเป็นมัน " ³

นอกจากคำเหล่านี้ เช่น วึ่งปรือ, ตะกั๊ว, นังเออระเหย, หัวรอร่า,
และอื่น ๆ คำเหล่านี้เราใช้ในการพูดคุยอยู่เสมอ ๆ จึงเป็นการสร้างความสนิทสนมกับเด็ก
ควยการใช้ถ้อยคำง่าย ๆ

3.2 การเรียบเรียงประโยคและการบรรยายความ

การถ่ายทอดสิ่งที่ต้องการพูดออกมาเป็นประโยค สั้น ๆ เข้าใจง่าย ทำให้
เรื่องนี้น่าอ่าน ผู้อ่านจะรู้สึกเหมือนกำลังฟัง เด็กหญิงเล็ก ๆ กนหนึ่งเล่าเรื่องให้ฟัง ชวนให้
ผลิตเพลิดและสบายใจ ดังตัวอย่างกือ

"นินาเป็นเด็กฝรั่ง นินานั่งเรือบินมาเที่ยวเมืองไทยกับคุณพ่อ คุณแม่
นินาคุณมะพร้าว คุณพระเจดีย์ คุณโน่น คุณนี้ แล้วบอกคุณพ่อคุณแม่ว่าสนุก" ⁴

¹ คริสติน สูงสว่าง หวานอยู่ไหน ไม่มีเลขหน้า

² ค. ไม่มีเลขหน้า

³ ค. ไม่มีเลขหน้า

⁴ ค. ไม่มีเลขหน้า

"นินาหามาให้แมวกิน หาทะกร้าให้แมวนอน

นินาตั้งชื่อแม่ว่า หวาน นินารักหวานมาก"¹

ผู้เขียนอธิบายรายละเอียดในเนื้อเรื่องอย่างชัดเจนด้วยถ้อยคำง่าย ๆ

เด็กรับรู้ได้เร็ว ถึงตอนที่บรรยายสภาพบ้านของคุณลุงสุข ป้าสม ว่า

" มะขามก็มี มะม่วงก็มี มีต้นหางนกยูง ดอกสีแดง มีต้นจำปีดอกหอม "²

3.3 บทสนทนา

บทสนทนายาระหว่างนินากับหวานชวนให้ผู้อ่านนึกเอ็นดูทั้งเด็กและสัตว์เลี้ยง

"หวานจำ หวานอยู่ไหนจะ "

" หวานจำ หวานไปอยู่ไหนมานะ "³

สำหรับคำพูดของแม่คำที่พูดกับนินานั้น แสดงเมตตาจิต และความห่วงใย เป็นคำปลอบโยนที่ให้ความอบอุ่นแก่ผู้ฟัง เหมาะที่ผู้ใหญ่จะใส่ใจกับเด็ก

" โอ โธ นี่แน่ะ แม่คำให้กล้วยหนูนะจะ หนูอย่าร้องไห้นะ "⁴

ในเรื่องหวานอยู่ไหน มีบทสนทนาไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย ความสำคัญการใช้คำ การเรียบเรียงประโยค หรือบทสนทนานั้นนับว่าผู้เขียนใช้ได้เหมาะสมกับการดำเนินเรื่อง

4. ตัวละคร

นินา

นินาเป็นตัวละครเด่นที่น่าสนใจ การเป็นเด็กต่างชาติจะก่อให้เกิดความตื่นตาตื่นใจแก่เด็กที่อ่าน วัยของนินาก็คือวัยใกล้เคียงกันกับเด็กที่อ่าน และยังทำให้เด็กรู้สึกว่ามีเพื่อนใหม่ที่มีลักษณะพิเศษอีกคนหนึ่ง

¹ คริสติน สูงสว่าง หวานอยู่ไหน ไม่มีเลขหน้า

² ค. ไม่มีเลขหน้า

³ ค. ไม่มีเลขหน้า

⁴ ค. ไม่มีเลขหน้า

เด็กจะประทับใจในบุคลิกภาพของนินา เกี่ยวกับการตัดสินใจกระทำในสิ่งต่าง ๆ นินาเป็นเด็กที่สำนึกในความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดความรักและทะนุถนอมหวาน เมื่อหวานหายไปก็ต้องติดตาม และค้นหาให้พบ ผู้เขียนเน้นนินาในแก่นนี้

นินาเป็นตัวแทนของเด็กในคำนึกใจและความน่ารักน่าเอ็นดู กล่าวได้ว่า นินาเป็นตัวละครที่อยู่ในความนึกคิดของเด็ก ซึ่งอาจมีส่วนทำให้เด็กมีความรักและเมตตาต่อตัวมากขึ้น

เด็กชายน้อย

น้อยเป็นตัวละครที่เสริมให้เรื่องสนุกสนานขึ้น น้อยเป็นตัวอย่างของเพื่อนที่ดี มีน้ำใจเอื้ออารีต่อผู้อื่น ยินดีช่วยนินาตามหวานโดยไม่มีความรักเกียจเลย น้อยจะไปกับนินาทุกหนทุกแห่ง จึงทำให้ผู้อ่านเห็นว่าเด็กทั้งสองมีไมตรีต่อกัน เป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กรู้จักและทำตามในโอกาสหน้า

5. ฉากและภาพประกอบ

ฉากและบรรยากาศในเรื่องนี้ เป็นภูมิประเทศในชนบทของไทย ที่ให้ความรู้สึกสดชื่นและเจียบสงบ มีต้นไม้มรกม และมีลำคลองคดเคี้ยว มีสัตว์เลี้ยงที่เด็กรู้จัก คือ แมว, ไก่ มีต้นไม้ออกไม้ ล้วนละเหล่านี้เป็นบรรยากาศแบบไทย ๆ ในชนบท

แม้ว่าเด็กบางคนจะไม่เคยอยู่บ้านแบบนี้ ก็สามารถจินตนาการตามภาพประกอบ ซึ่งทำให้ชัดเจนและแจ่มแจ้งคือ การที่ได้เห็นลักษณะบ้านแบบไทย จะทำให้เด็กรักความเป็นระเบียบ ด้วยงามและร่มเย็น ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักและรักความเป็นไทยที่ปรากฏในเรื่องไทยไม่รู้จักตัว

บ้านในเรื่องนี้จะตราตรึงอยู่ในความรู้สึกของเด็ก เพราะภาพพจน์ที่ผู้เขียนพรรณนาไว้อาจให้เกิดความอบอุ่นแก่บุคคลที่อยู่ในบ้าน เด็กจะรักบ้านไม่อยากจะไปอยู่ที่อื่น

เพราะปัจจุบันสภาพแวดล้อมมักจะดึงเด็กให้ออกจากบ้านได้หลายทาง หากภายในบ้านไม่มีความสุขให้แกเด็กอย่างเพียงพอ

ตัวอย่างของภาพหนึ่งในเรื่องนี้ คือ

“ นินามาอยู่บ้านสวย สวนสวย ต้นไม้ ดอกไม้เบอะเบะ มะขามก็มี มะม่วงก็มี มีถนนทางนุ่งคอกดีแฉง มีต้นจำปีดอกหอม ... มีโกหลายตัวสวย ” ¹

ภาพประกอบ

ภาพหน้าปก คือภาพแมว ตัวละครผู้มีความสำคัญในการดำเนินเรื่อง เป็นภาพที่โดดเด่นที่สุด สะดุดตาผู้พบเห็น ส่วนชื่อเรื่องใช้ตัวอักษรสีดำมีความชัดเจนพอควร

ภาพรองปกในทั้งด้านหน้าและด้านหลังเป็นภาพลายเส้นฝีมือประณีตวิจิตรดงามมาก ภาพเช่นนี้ไม่ปรากฏในหนังสือเล่มใดมาก่อน ลักษณะของภาพให้บรรยากาศแบบไทย ภาพรองปกด้านหน้าก็ออกทุ่งๆ มีวัด เสาชิงช้า โบสถ์ เจดีย์ ฯลฯ และภาพด้านหลังแสดงภาพบ้านทรงไทย หังคาทรงจั่ว จึงนับว่ามีคุณค่าในด้านวัฒนธรรมไทย ถ้าเด็กชาวต่างชาติได้อ่านหนังสือ คู่มือเล่มนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับเมืองไทยมากขึ้น

ภาพภายในเล่มเป็นภาพวาดง่าย ๆ รูปทรงและสัดส่วนไม่ตรงตามความจริง เพียงให้รู้ว่าเป็นอะไรเท่านั้น เช่น ภาพเครื่องบิน ดวงอาทิตย์ บ้าน ต้นไม้ และถนน เป็นภาพมองด้านเดียว ภาพประกอบกับเนื้อเรื่องจะอยู่ นละด้าน ด้านซ้ายเป็นเนื้อความ ด้านขวาเป็นภาพมีลักษณะนี้ตลอด ในหน้าที่เป็นเนื้อเรื่องนั้นถ้ากล่าวถึงสิ่งของอะไร ผู้เขียนจะแทรกภาพลงในเนื้อเรื่อง ระหว่างบรรทัดที่มีข้อความนั้น ๆ ดังเช่น

นินานั่งเร็วบินมาเที่ยวเมืองไทย ทรงกว่า เรือบิน วาดภาพเครื่องบิน

นินากูตนมะพร้าว คุณพระเจดีย์ จะมีภาพต้นมะพร้าว และเจดีย์แทรกอยู่

ฯลฯ

¹ คริสติน สูงสว่าง หวานอยู่ไหน ไม่มีเลขหน้า

ลักษณะนี้เป็นความแปลกและใหม่ในวงการหนังสือ การเสนอภาพแบบนี้ให้ความเพลิดเพลินแก่เด็ก เพราะจะได้เห็นภาพเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ทำให้ไม่น่าเบื่อ และภาพยังช่วยอธิบายความหมายของคำอย่างชัดเจนอีกด้วย

เด็กจะรู้สึกคุ้นเคยกับภาพเหล่านี้เหมือนเป็นเพื่อนสนิท เพราะเป็นภาพวาดง่าย ๆ เด็กสามารถจะเขียนเองได้ไม่ยากนัก ถัดจากนั้นภาพสามารถพูดและเน้นความรู้สึกของเด็ก ๆ แทนตัวหนังสือได้ด้วย เช่น ภาพดวงอาทิตย์ วัตถุที่อยู่อากาศ ผิดชั้น ภาพดวงอาทิตย์จะกลายเป็นนกที่กำลังบิน วันใดอากาศร้อนจัด ดวงอาทิตย์หน้าบึ้งและเมื่อนานวันให้ ดวงอาทิตย์ก็มีน้ำตาไหลออกมาด้วย

เรื่องหวานอยู่ไหน จึงเด่นในเรื่องภาพประกอบมากที่สุด

6. คุณค่า

ค่านิยมธรรม

6.1 ทำให้เห็นถึง " ความรัก " ของเด็กหญิงกับสัตว์เลี้ยงก๊อ นินากับหวาน เป็นความรักจากจิตใจที่บริสุทธิ์ เด็กที่อ่านเรื่องนี้จะมีความรักและเอ็นดูสัตว์ เกิดความผูกพันรักใคร่สัตว์ เพราะเนื้อเรื่องจะโน้มน้าวจิตใจเด็กให้คล้อยตามได้ นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจแก่เด็กอีกด้วย ทำให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นผู้คุ้มครองสัตว์นั้น ๆ

ค่านิยมธรรม

6.2 เน้นในค่านิยมจิตใจ ในเรื่องน่าใจที่มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความสัมพันธ์ระหว่างนินากับน้อยที่เป็นเด็กคนละสัญชาติ แต่ก็มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน เรื่องนี้ปรากฏชัดเจนตอนนี้น้อยช่วยนินาตามหาหวาน ดังที่ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า

‘ สบแม่มากไม่ น้อยบอกแม่ว่า เพื่อนฝรั่งของน้อยคนนั้นเขาชื่อ นินา เขามีแมวชื่อหวาน มันหายไป เขาเลยเสียใจร้องไห้ ’¹

¹ คริสติน สุนสว่าง หวานอยู่ไหน ไม่มีเลขหน้า

" น้อยกับนินา แบ่งก้อยกันกิน นินาเหนื่อย เติมไม่วางนั่งจึงไหลน้อย
จนหลับไป " ¹

6.3 ความรู้อยู่

6.3.1 ให้ความรู้เรื่องการใช้สรรพนามเรียกชื่อบุคคลต่าง ๆ ผู้เขียน
อธิบายโดยให้นินาเป็นผู้กล่าวเอง คือ

" กุณสุช กุณเสม เป็นเพื่อนของกุณซอ กุณแม่ นินาเรียกคุณสุชว่า
คุณลุง เรียกคุณเสมว่า คุณป้า " ²

6.4 งานกานียม

6.4.1 ผู้เขียนกล่าวถึงหน้าที่ และการทำงานของผู้นึ่งกับผู้ชาย ผู้นึ่ง
ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ผู้ชายจะทำงานหนักกว่าผู้นึ่ง ดังที่ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า

" คุณป้าสนใจคือ ทาของอรอย ๆ เลี้ยงนินาทุกวัน นินาชอบข้าวผัด
ใส่กุ้งของคุณป้าสมมาก คุณลุงสุชขยันทำสวน " ³

6.4.2 สอนให้เด็กรู้จักช่วยกันทำงานไปอยู่หนึ่งเคย ดังเช่น

" คุณลุงสุชขยันทำงาน นินาช่วยคุณลุงทำสวนด้วยเหมือนกัน " ⁴

6.4.3 ให้ข้อคิดเกี่ยวกับมารยาทของเด็กที่หึงมีต่อผู้ใหญ่ ตอนที่นินาไป
ตามหาหวาน และไปตามคนขายกวยเตี๋ยว เมื่อคนขายให้คำตอบนินาก็กล่าวคำขอบคุณด้วย คือ

" คนขายตอบว่า เห็นแมวเดินผ่านไปตะกี้ นี้อหวานหรือเปล่าก็
ไม่ทราบ

นินาขอบคุณคนขายกวยเตี๋ยว แล้วเดินหาต่อไป " ⁵

สรุปได้ว่า เรื่องหวานอยู่ไหนได้คุณค่าแก่ผู้อ่านในด้านจิตใจเป็นอย่างมาก

¹ กริสติน สูงสว่าง หวานอยู่ไหน ไม่มีเลขหน้า

² ก. ไม่มีเลขหน้า

³ ก. ไม่มีเลขหน้า

⁴ ก. ไม่มีเลขหน้า

⁵ ก. ไม่มีเลขหน้า

หนูนานกับหนูนุ

✓ หนูนานกับหนูนุ โดย จวีร์วรรณ จิ่งเจริญ ของสำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2519
หนังสือคณะกรรมการประกวดเรื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2519

1. เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

เรื่องหนูนานกับหนูนุ เป็นเรื่องแปลงจากเรื่องนิทานฝรั่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ ความมีไมตรีต่อกัน ระหว่างหนูนานกับหนูนุ หนูนานอาศัยอยู่ในบ้านแค้อย่างหลบซ่อน เพราะมีอันตรายรอบคั่น แต่หนูนุอาศัยอยู่ทุ่งนาด้วยความสุขสบายเป็นชีวิตที่อิสระ ในภายหลังหนูนานกับหนูนุก็มาอยู่ด้วยกันที่ทุ่งนา

ในวันหนึ่ง หนูนานรีบแต่งตัวไปทุ่งนาเพื่อไปหาหนูนุ หนูนุต้อนรับอย่างดี เลี้ยงดูอย่างอันทนุาสำราญ หลังจากนั้นหนูนานก็เชิญหนูนุไปบ้านตนเองบ้าง เพื่อเลี้ยงตอบแทน ระหว่างทางนั้นหนูนานต้องพบกับความวุ่นวายที่ต่างไปจากทุ่งนา หนูนาคิดกลับใจอยากกลับไปทุ่งนาของตนเมื่อถึงบ้าน หนูนานก็เชิญชวนกินอาหาร ทั้งหนูนานกับหนูนุไม่มีความสุขนักเพราะต้องคอยระมัดระวังแมว ในบ้านนั้นมีกับดักหนูด้วย หนูนารู้สึกกลัวจึงลาหนูนานขอกลับทุ่งนา ทั้งสองสัญญาว่าจะเขียนจดหมายติดต่อกัน เมื่อจากกันต่างก็คิดถึงกัน ในภายหลังหนูนานก็ไปหาหนูนุและอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ข้อสังเกต : เรื่องหนูนานกับหนูนุนี้เป็นเรื่องที่ดีปลูกฝังให้เด็กรู้จักสร้างไมตรีกับผู้อื่น เข้าใจกันและรักกัน ดังเช่นหนูนานและหนูนุ เรื่องนี้เน้นเรื่องมิตรภาพ เมื่อรู้จักคบเพื่อนก็ควรรักษามิตรภาพต่อกันในกาลอยู่ยืนาน หนูนานกับหนูนุนั้นรู้จักกัน เมื่อจากกันจึงมีความอาลัยอาวรณ์ ทั้งสองก็ยังเป็นเพื่อนกันและติดต่อกันอยู่เสมอ

เรื่องการแสดงออกถึงความรัก ความโยกโยนนี้เด็กชอบ เด็กย่อมต้องการความรักจากผู้อื่น และในขณะที่เด็กก็จะรู้จักรักผู้อื่นด้วย การที่ตัวละครมีความรัก ความเข้าใจกันด้วยดีนั้น จะทำให้เด็กเห็นคุณค่าของความรักมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียน

จะมีอุปประสงค์ที่จะสร้างความรู้รักของเด็กให้รอบและรักบรรยากาศแบบธรรมชาติ เด็ก
อาจมีทัศนคติที่ดีต่อท่วงดินอันบอบบางรวดเร็ว

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

เรื่องหมู่บ้านหนูนานี้ ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยการเรียบเรียงข้อความซึ่งใช้
ถ้อยคำที่มีเสียงกลองของตัวเอง ทำให้มีจังหวะและท่วงทำนองที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน
เพลิดเพลิน

ผู้เขียนเริ่มเรื่องด้วยการแนะนำตัวละคร คือหมู่บ้าน ผู้เขียนบรรยายสภาพ
ภายในบ้านใหญ่อันรู้และเข้าใจ จากนั้นจึงกล่าวถึงหนูนานา หนูนานากับหนูนานาเป็นเพื่อนกัน
และมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น จากนั้นผู้เขียนจึงดำเนินเรื่องไปเรื่อย ๆ คือ หนูนานาไป
เยี่ยมหนูนานาที่ทุ่งนา หนูนานาก็มาเยี่ยมหนูนานาที่บ้านข้าง สภาพภายในบ้านของหนูนานาทำให้
หนูนานาเกิดความกลัว กังวลใจ หนูนานาอยู่ไม่ไถ่ของรับกับ ช่วงนี้เองทั้งสองต่างก็มีความ
อาลัยอาวรณ์ ทำให้หนูนานาจึงถึงมิตรภาพอันดีที่หนูนานาหนูนานามีต่อกัน

ตอนที่หนูนานาจะไปอยู่ทุ่งนานั้น ผู้เขียนได้กล่าวถึงสาเหตุให้หนูนานาเข้าใจคือ
สภาพความจนขายสับสนของบ้านและสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่มีความสุขกายสบายใจ จนเกิด
กันผู้เขียนก็บรรยายสภาพท้องทุ่งที่หนูนานาอยู่ เป็นบรรยากาศอันสงบเย็น อุดมสมบูรณ์
ด้วยข้าวปลาอาหาร ด้วยเหตุนี้เองหนูนานาจึงตกลงใจไปอยู่กับหนูนานา

การดำเนินเรื่องนี้เป็นไปตามขั้นตอนและเหตุการณ์ ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้
ดี ประกอบกับการเสนอเรื่องด้วยถ้อยคำที่ , ย้ำคำ , ย้ำความอยู่เสมอ การดำเนินเรื่อง
เรื่องนี้เด็กจะพึงพอใจท่วงทำนองของคำในแต่ละวรรค ชวนให้น่าอ่าน น่าฟัง พึง ๆ
ลักษณะการเขียนนั้นไม่มีแบบบังคับตายตัว

การจบเรื่อง จบด้วยความดี กล่าวคือ หนูนานาหนูนานา ร่วมชีวิตกันที่ทุ่งนา
มีความสุขสืบไป

มีข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับการสื่อสารทางจดหมายคือ ตอนที่หนูนานกับหนูน้าเขียนจดหมายถึงกัน ผู้เขียนสร้างเรื่องโดยให้นกพิราบเป็นผู้ส่งจดหมายแทนบุรุษไปรษณีย์ แต่ในรูปภาพปรากฏว่าจดหมายถูกส่งมาทางบอดูณ

การที่ใช้นกพิราบส่งจดหมายแทนบุรุษไปรษณีย์เป็นเพราะนิทานเหล่านี้เราแปลมาจากนิทานของฝรั่ง ซึ่งเขาถือว่านกพิราบเป็นเครื่องหมายแห่งการสื่อสาร ผู้แปลไม่ได้ดัดแปลงตามความเป็นจริงของไทย ซึ่งเราใช้การส่งจดหมายทางไปรษณีย์ การที่ผู้เขียนเสนอเรื่องในลักษณะนี้จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจผิด ๆ เกี่ยวกับการสื่อสาร ผู้แปลที่แปลจากเรื่องเดิมควรจะดัดแปลงให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่เด็กควรจะรู้

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ

เรื่องหนูนานหนูนานี้ ผู้เขียนเขียนเป็นข้อความวรรคละ 4 คำ มีเสียงคล้องจองกันระหว่างวรรค มีท่วงทำนองรับกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ไม่เป็นรูปแบบของฉันทลักษณ์ใด ๆ คำที่ใช้เป็นคำง่าย ๆ แต่สุภาพเป็นแบบแผน ตัวอย่างเช่น ยินดีต้อนรับ ขอเชิญ บรรยาย วิจารณ์ ส่งสาร ติดตรึง ไปรกรุงران ทิวาราตรี ฯลฯ เมื่อเด็กอ่านจบกำลังกลัวเด็กอาจต้องที่ความอีกครั้งจึงจะเข้าใจได้ คำเหล่านี้เป็นภาษาเขียนมากกว่าภาษาพูด เด็กมีโอกาสรู้ในชีวิตประจำวันน้อย

ผู้เขียนใช้คำอุทานที่แสดงอารมณ์ ความรู้สึก และเป็นกันเองกับผู้อ่าน เช่น โอ้อโฮ, อูย คำเหล่านี้จะทำให้เนื้อเรื่องมีรสชาติมากกว่าเดิม เป็นการแสดงอาการของตัวละครว่าตกใจ ประหลาดใจ หรือดีใจ ดังตัวอย่าง กือ

" หนูนานร้องว่า โอ้อโฮ รอยจิ้ง ขอบทบนแดนมั่ง จงไปบ้านฉัน "

" อูยฉันเจ็บ เหมือนขาเป็นเหน็บ เจ็บเท่าเหล็กเกิน "

" อูยคนใจร้าย ฉันอยู่ไม่ได้ ขอตาไปก่อน " ¹

¹ จีวรรณ จึงเจริญ หนูนานหนูน้า ไม่มีเลขหน้า

เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับหนู ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเสียงสัตว์ชนิดนี้ไว้ในเนื้อเรื่องด้วย เด็กจะได้รู้จักเสียงหนูร้อง และเพลิดเพลินไปกับการดำเนินเรื่อง ถึงแม้จะยากได้เห็นเป็นตัวอย่างคือ บทสนทนาระหว่างหนูนานกับหนูน้า

" จิก จิก จิก จิก หนูนานเรียกหา หนูน้าออกมา หาฉันหน่อย " ๑

" จิก จิก จิก จิก เวลามาแล้วสิ หนูนานอยู่นี่ ยืนนี่ต้อนรับ " ๑

นอกจากเสียงสัตว์ ผู้เขียนได้เขียนเสียงแทรกย่นๆไว้อีกด้วย คือ

" ู๊น-ๆ แพน ะ รดิ่งเร็วไว แล่นกันขวิดไขว่ นึกมันมันตา " ๒

โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้เขียนใช้คำง่าย ๆ สามัญมากกว่าหายาก เด็กชอบที่จะรับรู้เรื่องราวอย่างรวดเร็ว เขาจึงไม่ชอบอ่านเรื่องราวที่มีถ้อยคำที่ความอึกทึก การใช้คำที่เด็กไม่ชอบ ๆ จึงเหมาะกับการสื่อความหมาย เช่น ฉันทนาผัดดา, ยี่มรา, ชาวคราว, แผลอมบี้ เหล่านี้เป็นต้น

3.2 การบรรยายภาพ

จากเนื้อเรื่องที่เป็นข้อความสั้น ๆ มีคำคล้องจองกัน เด็กจะชอบดูสีตาและทรงทำนอง ความขบขันระเบียบแบบแผนทางภาษา การส่งสัมผัส รัยสัมผัส จะทำให้เด็กสนใจติดตามได้มาก ตัวอย่างคือ

" กรันพอถึงบ้าน เอ็น~~ชาน~~เจิญชวน กินปลาตัวอ่อน นันใจปลาทราย ของกินมากมาย กุ้งแห้งปลาเก็ม กะป็น้ำปลา จึงขามีเต็ม พริกเขียวพริกแดง " ๓

คำคล้องจองเหล่านี้มีใ้กอยู่ในลักษณะบังคับกับแบบหนึ่งแบบใดของคำประพันธ์ การบรรยายภาพในเนื้อเรื่องนี้มีทั้งที่ซ้ำคำ และซ้ำความ เพื่อเน้นและย้ำความรู้สึกของผู้เล่าให้เข้าใจชัดเจนขึ้น และยังทำให้เกิดความสนุกสนานกับการอ่านข้อความหรือคำที่ซ้ำกันนั้นดังตัวอย่างต่อไปนี้

" นานที่พบเธอ อย่าเพิ่งรีบกลับ อย่าเพิ่งรีบกลับ อยู่ให้นานนาน " ๔

๑ ฉวีวรรณ จึงเจริญ หนูนานหนูน้า ไม่มีเลขหน้า

๒ ก. ไม่มีเลขหน้า

๓ ก. ไม่มีเลขหน้า

๔ ก. ไม่มีเลขหน้า

" เจ็บเท้าเขื่อเกิน อย่าเพิ่งรีบเดิน อย่าเพิ่งรีบเดิน นันขอเวลา
 หนูนาเปลี่ยนใจ ไม่ไปดีกว่า ชอกลับทุ่งนา ชอกลับทุ่งนา
 เม้นยอคมรารกนา ถ้าเธอไม่มา ฉันคงเหงาตาย ฉันคงเหงาตาย "

" คาก่อนเพื่อนรัก สวัสดิ์ก็เือนรัก สวัสดิ์ สวัสดิ์ สวัสดิ์ สวัสดิ์ " ¹

นอกจากการว่าคำ ว่าความแล้ว เมื่อผู้เขียนต้องการดำเนินเรื่องก็ทำ
 ได้โดยใช้การบรรยายที่ฉีกเจน เว้นเรื่องราวใดที่กระ้างแจ้ง ทั้งนี้ก็

" หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า ทุกทิวาราตรี หนูนาสนุกสนาน ที่จะทรมาน
 รีบเขียนจดหมาย กราบวอนไหววาม นานพิราบขาว ใจดีโปรดปราน ส่งจดหมายนี้ ไปที่
 หนูนา เพื่อให้ได้อ่าน ใครชาวคราว " ²

3.3 บทสนทนา

บทสนทนาของเรื่องหมู่บ้านหนูนาไม่อยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศ ผู้เขียน
 เสนอในลักษณะที่ผู้เขียนเป็นผู้เล่า แล้วบรรยายให้ผู้อ่านฟัง ดังเช่น

" จิต จิต จิต จิต หมู่บ้านเรียกหา หนูนาออกมา หาน้นหนอยี่
 จิต จิต จิต จิต เธอจาสวัสดิ์ หนูนาอยู่ที่นี่ บินดีตอนรับ
 นานที่พบเจอ อย่าเพิ่งรีบกลับ อย่าเพิ่งรีบกลับ อยู่ให้นานนาน
 มากินอาหาร ทั้งถั่วทั้งมัน อร่อยทั้งนั้น ขอเชิญท่านกิน
 หมู่บ้านรองว่า โอ้ออออรอบจิง ขอตอบแทนมั่ง จงไปบ้านนั้น " ³

บทสนทนาเหล่านี้ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกรักและเอ็นดูหนูทั้งสอง ที่พูดจากัน
 อย่างน่าฟัง

4. ตัวละคร

ตัวละครในเรื่องนี้คือ หมู่บ้านกับหนูนา ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน รักใคร่กันอย่าง
 ดนิตแน่น นีมีตรจิตมิตรใจต่อกัน แม้ว่าตัวละครจะเป็นหนูแต่ก็มีลักษณะเหมือนเด็ก ๆ อารมณ์

¹ จีวรณ จิงเจริญ หมู่บ้านหนูนา ไม่มีเลขหน้า

² ก. ไม่มีเลขหน้า

³ ก. ไม่มีเลขหน้า

วอนไหว ความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้าน หนูนานี้ เป็นสิ่งแสดงความรักระหว่างเพื่อน

พฤติกรรมของหมู่บ้านและหนูนานี้ไม่ก่อให้เกิดถึงการสร้างสรรคความรู้ ความ
คิดในด้านอื่นแก่เด็ก ถ้าพิจารณาจากข้อเสียแล้ว เราจะเห็นว่าหมู่บ้านและหนูนานี้ได้ช่วย
สร้างประโยชน์ให้แก่ในสังคมเท่าใดนัก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่วนตัวทั้งสิ้น แต่ก็กล่าวได้ว่า
พฤติกรรมของตัวละครช่วยสร้างพื้นฐานทางจิตใจของเด็ก ให้รู้จักรักกันขึ้นนอกเหนือจากรัก
ตัวเอง

5. ฉากและภาพประกอบ

ฉากของเรื่องนี้เป็นสภาพในเมืองกับชนบท ผู้เขียนได้แสดงความวุ่นวายของ
บรรยากาศในเมือง และแสดงถึงบรรยากาศอันสดชื่นของทุ่งนา โดยปกติแล้วเด็กจะรัก
ธรรมชาติอันสงบร่มเย็น และต้องการความอบอุ่นปลอดภัย เมื่อผู้เขียนกล่าวถึงความซุ่มซ่าม
นาอยู่หน้าอาศัยของห้องทุ่งนา เด็กจะเห็นด้วย นอกจากนี้เด็กยังต้องการความปลอดภัย
นั้นเอง เมื่อสภาพของทุ่งนาสงบสุขเด็กก็จะรักทุ่งนา

ในเรื่องภาพประกอบ เป็นภาพวาดการ์ตูนมีสีสันสวยงาม น่ารัก น่าเอ็นดู
ภาพของหนู ผู้เขียนได้แปลงให้เป็นภาพคน คือมีแขน, ขา แต่ยังคงให้มีหางและใบหูของ
ลักษณะของหนูอยู่

ภาพเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ นั้นคิดไปจากบรรยากาศแบบไทย ๆ ดูจากรูป
ทรงของบ้านและอาคารสถานที่ต่าง ๆ ลักษณะหลังคาคล้ายแบบยุโรปเราไม่ค่อยได้พบ
ในเมืองไทย เมื่อเด็กเห็นอาจรู้สึกละอายใจว่าเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในต่างประเทศที่ห่างไกลออกไป

ขอบเขตของภาพอีกตอนหนึ่งคือ ตอนที่หนูนานพาหมู่บ้านไปเลี้ยงอาหาร มี
ฉากผลไม้อยู่ตรงหน้า ภาพนี้ไม่ชัดเจนแล้วเด็กจะไม่ทราบว่าผลไม้ในฉากมีอะไรบ้าง เด็ก
คาดไม่ถึง สิ่งนี้จะก่อให้เกิดความสงสัยแก่เด็ก เพราะเด็กต้องการความแจ่มแจ้ง ภาพ
ประกอบบางภาพที่เกิดเหตุการณ์ลักษณะเหตุการณ์ ผู้เขียนภาพจัดภาพไว้ร่วมกัน เด็กอาจสับสน

แยกไม่ออกจากตมใดเกิดก่อน ตมใดเกิดขึ้นภายหลังคงไม่เห็นแรก ภาพนี้มีหนู 2 ตัว ตัวหนึ่งกำลังเปิดประตูบาน อีกตัวอย่างกำลังใส่รองเท้า แต่เป็นหนูตัวเดียวกัน เด็กที่ดูภาพอาจบ่งภาพไม่ถูก ทำให้เข้าใจผิดว่าภาพนี้มีหนู 2 ตัว

ภาพเกี่ยวกับสภาพท้องทุ่ง ผู้เขียนแสดงได้ชัดเจน สมจริง และกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง สมกับที่กล่าวว่า " ทุ่งนากว้างใหญ่ อากาศแจ่มใส น้ำไหลเอื่อยเย็น มองเห็นตัวปลา " ๑ ทว่าไควว่า ภาพประกอบส่วนใหญ่ดูแล้วเพลินตาเพลินใจ

6. คุณภาพ

คุณค่าของหนังสือเรื่องนี้ส่งผลทางด้านจิตใจเป็นส่วนใหญ่ คือ

6.1 ทำให้เด็กเพลิดเพลินกับเสียงและท่วงทำนองของถ้อยคำที่มีเสียงกล้องจองกัน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน และอาจจะปรบมือไปตามลีลาของถ้อยคำ ดังตัวอย่างเช่น

" เช้าวันหนึ่ง อากาศแจ่มใส หนูนานับวิ่งเร็วไว จากใต้หลังคา ตักน้ำตักตา ขึ้นรั้วดีใจ สวมรองเท้าได้ วิ่งไปทุ่งนา " ๒

6.2 ปลุกฝังให้เด็กรู้จักการผูกมิตร การคบเพื่อน การติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น มีมิตรจิตมิตรใจต่อกัน ดังตอนที่หนูนานำเลี้ยงอาหารหนูนาน หนูนานจึงคิดจะเลี้ยงตอบแทนหนูนานบ้าง นับว่าเป็นการรักหามิตรภาพให้คงอยู่และยืนยาวต่อไป

6.3 ทำให้เด็กรักธรรมชาติ รวมทั้งปลุกฝังทัศนคติว่า ชีวิตที่เป็นความสุขมิได้ขึ้นอยู่กับ ความเจริญทางวัตถุ ชีวิตจะสุขไถ่ขึ้นอยู่กับความสุขภาพ สบายใจ ดังจะเห็นจากชีวิตของหนูนาน แม้จะอยู่ในสถานที่ที่โหด แต่ก็ไม่มองคอยระวังอันตรายรอบค่าน ผิดกับชีวิตของหนูนานี่แต่ความอิสระ และสะดวกสบาย ดังเช่นที่หนูนากล่าวไว้ว่า

" จงรีบกลับมา ยังทุ่งทุ่งนา จะพาสุขสันต์ ตอกไม้ตักสวย ทุ่งนา กว้างใหญ่ อากาศแจ่มใส น้ำไหลเอื่อยเย็น มองเห็นตัวปลา ทุ่งนามีข้าว สะเกศาคือไร อยู่กินแสนสบาย ไม่ทุกข์ไม่รอบ ไม่ต้องรบกวน ไม่นอนหนาวหนาว กลัวคนแมวหมา จะมาฆ่าตี " ๓

๑ จีวรบุญ จึงเจริญ หนูนานหนูนาน ไม่มีเอชหนา

๒ ก. โยมิเอชหนา

๓ ก. โยมิเอชหนา

สัตว์มีประโยชน์

สัตว์มีประโยชน์ โดย มะลิณี ฉายแก้วโปร่ง องค์การการเกษตรของประเทศไทย
หนังสือคณะกรรมการประกวด เนื่องในงานศิลปาชีพแห่งชาติ ประจำปี 2519.

1. ไก่โคร่งเรื่องและเนื้อเรื่อง

เรื่องสัตว์มีประโยชน์ เป็นเรื่องที่แจ่มแจ้งคุณสมบัติของสัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ ที่ไก่ ไก่ วัว ควาย แกะ แพะ เป็ด ไก่ หมู และสุนัข สัตว์เหล่านี้มีทั้งที่เลี้ยงไว้ใช้งาน เลี้ยงไว้เป็นอาหาร และเพื่อผลิตบางอย่าง สัตว์เหล่านี้มีคุณค่าที่แตกต่างกันไปตามคุณสมบัติเฉพาะอย่างในแต่ละชนิด บางชนิดเลี้ยงไว้ใช้งาน บางชนิดเลี้ยงไว้เป็นอาหาร และสัตว์บางอย่างเราสามารถใช้งานและเป็นอาหารได้ควบ

เรื่องนี้กล่าวถึงเกษตรกรผู้หนึ่งซึ่งประกอบอาชีพหลายอย่าง คือ ทำไร่ ทำนา ทำฟาร์ม และทำป่าไม้ เหมระผู้ใดเลี้ยงสัตว์ไว้หลายชนิดควบกัน วันหนึ่งมีแขกผู้ใด มาบ้าน เหมระผู้ ท่านเหมระจึงต้อนรับโดยมอบหมายให้คนรับใช้ภายในบ้านจัดการเรื่องอาหาร คนรับใช้เหล่านั้นจะหาสัตว์ที่เลี้ยงไว้มาทำอาหารเลี้ยงแขก บรรดาสัตว์ทั้งหลาย คือ ไก่ วัว ควาย แพะ ฯลฯ ต่างก็ยกเหตุผลมาชี้แจงต่อแขกคนรับใช้ว่า พวกตนมีประโยชน์และมีควาสำคัญไม่สมควรฆ่าไปเป็นอาหาร สุนัขจึงได้ทำหน้าที่นำแขกคนรับใช้ว่า ควรฆ่าหมู เพราะหมูเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารโดยเฉพาะ หมูก็ยอมให้ฆ่าแต่โดยดี

ข้อสังเกต : เรื่องสัตว์มีประโยชน์เป็นเรื่องขำขัน แต่ถึงหลักวิชาการก็มุ่งให้เด็กได้รับความรู้ พร้อมกับได้รับความเพลิดเพลินไปด้วย เด็กในระดับเล็กเล็กมีจิตใจอ่อนโยน รักสัตว์แทบทุกชนิด และชอบเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นเพื่อนเล่น ผู้เขียนนำชีวิตของสัตว์มาเสนอต่อเด็กได้ตรงกับความรู้สึกใคร่รู้อารมณ์ เด็กย่อมอยากทราบว่า สัตว์แต่ละชนิดมีความเป็นอยู่อย่างไร และช่วยกันทำอะไรบางอย่าง ในเรื่องนี้กล่าวถึงสัตว์เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ เด็กอาจคิดว่าควาต้องได้ประโยชน์จากสัตว์ด้วยจึงเลี้ยงไว้ เรื่องของ " สัตว์ "

เป็นเรื่องธรรมดาที่ใคร่ครวญคิด การมุ่งให้เด็กรู้เรื่องสัตว์โดยเฉพาะเพื่อให้เด็กรับรู้โดยตรง ตรงจุดที่เด็กสนใจ

2. การเสนอเรื่องและจิตในการเขียน

ก่อนเริ่มเรื่อง ซึ่งกล่าวถึงเกร็ดเกี่ยวกับความเขินอาย อาชีพการงาน ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพของเกร็ดผู้เขียนก่อน จนกระทั่งเมื่อผู้เขียนกล่าวถึงตัวเกร็ดงานนี้ต่าง ๆ ผู้เขียนใช้บทสนทนาในการดำเนินเรื่องเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ผู้อ่านจะรู้สึกอยากติดตามเรื่องต่อไปอีก ประกอบกับบทสนทนานั้นไม่ได้ผูกขาดอยู่กับบุคคลคนเดียวคนเดียวใดโดยเฉพาะ ผู้อ่านจะไม่รู้สึกเบื่อ บทสนทนาของกนรับไว้กับบรรดาสัตว์จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยที่คำพูดโต้ตอบกันระหว่างกนรับไว้ กับ ร้าง มา วิว หวาย ฯลฯ

เมื่อทราบว่าแม่หมาเขียนบ้านผ่านเสร็จแล้ว ตอนนี้เป็นตอนที่นำเข้าสู่แกนของเรื่อง ซึ่งสำคัญเพราะกนรับไว้ที่บ้านต้องเตรียมอาหารต้อนรับ การเตรียมอาหารนี้เองเป็นจุดนำไปสู่ความสำคัญของเรื่อง กนรับไว้จะมุ่งสนใจในการเลี้ยงอาหาร การดำเนินเรื่องช่วงนี้น่าสนใจเพราะสัตว์แต่ละชนิดที่จะนำมาประกอบอาหารนั้นยังมีประโยชน์ในค่านอื่น ๆ ด้วย ในตอนนี้เองผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และประโยชน์ต่าง ๆ ของสัตว์ทั้งหลาย ร้าง วิว หวาย แพะ แกะ เป็ด ไก่ และสุนัขโคยกเหตุผลว่า พวกตนนอกจากเป็นอาหารของมนุษย์ เขายังทำประโยชน์อื่น ๆ ได้ดีกว่า ดังนั้นจึงไม่สับสนว่า ผิดจุดขาย หมู ก็ต้องเป็นสัตว์ที่ถูกนำไปฆ่าเพื่อเป็นอาหารของคน

การดำเนินเรื่องของเรื่องนี้ แม้จะไม่ตื่นเต้น แต่บทสนทนาของเรื่องก็มีคุณค่าให้มาติดตาม ในตอนจบ กนรับไว้ได้นำหมูไปเป็นอาหาร หมูก็ยินยอมโดยดี เรื่องจึงจบลงด้วยความเข้าใจของทุกฝ่าย ผู้อ่านก็พอจะพอใจไปด้วย

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ ภาษาที่เขียนในเรื่องนี้ผู้เขียนใช้ภาษาง่าย ๆ ถ้าคำใดเป็นคำก่อนวางยาก็จะมีข้อความอธิบายความหมายของคำนั้นสั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง ผู้ว่าจ้างเข้าใจความหมายได้โดยอัตโนมัติ ถ้าที่กล่าวมาค่อนข้างยาก เช่น บริวาร เหมัน ทาสา ฯลฯ นอกจากนี้ปรากฏว่าผู้เขียนใช้คำภาษาต่างประเทศด้วย ก็เรียกว่า ฟาร์ม เด็กที่เป็นเด็กเล็กก็จะไม่เข้าใจความหมายได้ชัดเจน นับว่างานนี้เป็นคำยาก

ตัวอย่างคำก่อนวางยาก ที่มีข้อความสั้น ๆ อธิบายความหมาย เช่น

" ตามเกรงผู้หนึ่งถึงผู้หนึ่ง

มีบริวารบุคคลติดตามมามากมาย

ทาสถกนโฆชายหลายคนรับคำสั่ง " 1

เรื่องสัตว์มีประโยชน์ เป็นเรื่องสำหรับเด็กเล็ก ภาษาที่ใช้ในการเสนอเรื่องเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นภาษาที่เด็กเคยได้ยินได้ฟังหรือได้พูดคุยด้วยตนเองบ้าง ถ้าเด็กอ่านหนังสือแล้วเกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่อง จะส่งผลให้เด็กอยากอ่านหนังสือเรื่องต่อ ๆ ไปอีกด้วย ในภาพหน้าเด็กอาจเห็นว่าหนังสือคือเพื่อนสนิทของเขา

ง่าย ๆ ที่เด็กจะรู้จักเคยชินและเคยใช้ เช่น เค้าทอน จักแจ้ง - เป็นคำสอนที่ใจพ้องระนองหัวเหียวกัน, หีบฉวย - เป็นคำสอนที่แสดงความหมายว่ากัน, อิมหน้าดำราบ, ปันผาหน้าไม้ เป็นคำสอนอย่างลึกลับเสียงกลองของกัน คำเหล่านี้เด็กอาจจะเข้าใจความหมายได้

3.2 การบรรยายความ

ผู้เขียนใช้การบรรยายความเพื่อประโยชน์ในการดำเนินเรื่องเป็นส่วนใหญ่ ผู้เขียนจึงเรียบเรียงข้อความ ประโยคต่าง ๆ ให้กลมกลืนกันเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องอย่างถ่องแท้ จากเรื่องนี้มีส่วนที่น่าสนใจ ในตอนบรรยายความคือ ตอนที่กล่าวถึง

¹ ประสิทธิ์ ฉายแก้วโปร่ง สัตว์มีประโยชน์ หน้า 1

อาชีพ การงานของท่านเถร^๑ ผู้เขียนบรรยายแบบรวบรัดแต่ได้ใจความดี คือ

" ท่านทำอาชีพหลายอย่าง
ทำป่าไม้ มีช้างไว้ลากจูง
ทำนา มีวัว มีควายไว้ไถนา
ทำไร่มี เลี้ยงแพะ เลี้ยงแกะ
เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู
และมีสุนัขไว้เฝ้าบ้าน " ^๑

การบรรยายเนื้อเรื่องในตอนอื่น ๆ ก็เป็นไปตามธรรมดา เป็นภาษาที่ราบเรียบ ซึ่งผู้อ่านเข้าใจได้ดี

3.3 บทสนทนา

บทสนทนาของตัวละครที่เด่นในเรื่องนี้คือ บทสนทนายระหว่างสัตว์กับคน รับใช้ สัตว์ใช้ทำพูด วาจา แสดงเหตุผลกับบรรดาทาสทั้งหลาย สถานะของคนรับใช้ในขณะนั้นคือ รับมอผลงานจากเศรษฐี ดังนั้นเมื่อบรรดาสัตว์ทั้งหลายยกข้ออ้างว่ามีเหตุผลที่จะยับยั้งการฆ่าสัตว์ บรรดาคนรับใช้ก็เข้าใจและไต่ถาม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บทสนทนาในเรื่องนี้เป็นคำพูดของตัวละครที่แฝงข้อคิด ซึ่งควรแก่การคิดไตร่ตรอง

ภาษาที่ใช้ในการสนทนา ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่ามีปฏิสัมพันธ์และเป็นกันเอง บทสนทนาในเรื่องนี้สมจริง คือ ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดคำพูดที่ใช้พูดจากันจริง ๆ ได้ตรง การโต้ตอบของบุคคลในเรื่องจึงทำให้ เรื่องดำเนินไปด้วยความราบรื่น และมีส่วนดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน ดังเช่นบทสนทนาของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ปรากฏดังนี้ คือ

^๑ ประสิทธิ์ ฉายแก้วโปร่ง สัตว์มีประโยชน์ หน้า 2

" ท่านเกรงจะหาปลาไม่ เคียงเราไว้สำหรับลากซุง มาเราเสียแล้ว
จะเอาใครลากซุง จะเลิกทำปลาไม้นี้ " ¹

" ไปถ่อวัว บอกว่าจะฆ่าวัวไปเคียงแอก วัวบอกว่า จะเลิกทำนาจะหรือ " ²

" ลองไป ภาสัตว์อื่นที่ไม่มีประโยชน์ " ³

คำว่า งันรี ละหรือ วิ ฯลฯ ทำให้เล่านี้ไม่คงท่ายที่ใช้ในบทสนทนา
จึงยังมีส่วนทำให้บทสนทนามีชีวิตชีวามากขึ้น คือช่วยให้ผู้อ่านมี ความรู้เกี่ยวกับตัวละครและ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

4. ตัวละคร

ตัวละครที่สำคัญของเรื่อง ได้แก่ สัตว์เลี้ยงทุกชนิดที่ผู้เขียนกล่าวถึง สัตว์เหล่านี้
นี้เป็นผู้ดำเนินเรื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ ข่าง วัว ควาย แพะ แกะ เป็ด ไก่ และสุกร ผู้เขียน
สร้างให้สัตว์เหล่านี้มีชีวิตจิตใจ สนทนาโต้ตอบกับกันได้ โดยที่ผู้เขียนให้สัตว์เหล่านั้นมีอารมณ์
ความรู้สึกนึกคิดเช่นเดียวกับคน

ตัวละครทั้งหมดมีความสำคัญเท่าเทียมกัน สัตว์ทั้งหลายมีหน้าที่และประโยชน์
ที่แตกต่างกันไป กล่าวได้ว่าตัวละครสำคัญ เป็นสัตว์เลี้ยงเกือบทั้งหมด เป็นสัตว์ที่รู้จักใช้
ปัญญา และความกตัญญูรอบคอบโดยทั้งอยู่บนเหตุผลที่ถูกต้อง เด็กที่อ่านเรื่องนี้จะคุ้นเคยกับ
ตัวละครได้เร็ว เพราะเด็กชอบสัตว์อยู่แล้ว

5. ฉากและภาพประกอบ

ฉากในเรื่องนี้ เป็นสภาพของท้องดินขมดที่มีลักษณะความเป็นอยู่แบบไทย ๆ
โดยสังเกตได้จาก แบบของบ้าน บริเวณบ้าน และการแต่งกายของบุคคลในเรื่อง ผู้อ่าน

¹ ประสิทธิ์ ฉายแก้วโปร่ง สัตว์มีประโยชน์ หน้า 5.

² อ. หน้า 12

³ อ. หน้า 14.

อาจเกิดความรู้สึกที่ใกล้ชิดกับชนบทไทยมากขึ้น

ภาพประกอบเป็นภาพวาด สีเหมือนธรรมชาติ แต่ดูว่าภาพในสีมีคมชัด ใส สดใส ภาพจึงเป็นส่วนประกอบของเรื่องที่ไม่ได้เรียกร้องความสนใจของเด็กมากนัก ภาพเหล่านี้มีลักษณะเป็นภาพนิ่ง ไม่แสดงอาการเคลื่อนไหว จึงเหมือนกับว่าเป็นภาพที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ไม่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมได้เท่าที่ควร

ชีวิตผ่านของสิ่งมองหรือบุคคลภายในภาพมีขนาดเล็กเกินไป ผู้ชมเป็นเด็ก อาจไม่สามารถมองเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ได้ชัดเจน และจะเป็นผลให้เด็กไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง

เรื่องสัตว์มีประโยชน์ ถ้าผู้อ่านดูภาพประกอบเพียงอย่างเดียว เด็กคงไม่สามารถหาเหตุการณ์หรือความเป็นไปของเรื่องได้ เพราะภาพเหล่านี้มีแต่ภาพสัตว์เกือบทั้งหมด ภาพตัวละครที่ปรากฏในเรื่องมิได้แสดงอารมณ์หรือความรู้สึกออกทางสีหน้าเลย

6. คุณค่า

เรื่องสัตว์มีประโยชน์ ผู้เขียนมุ่งที่จะให้ความรู้เรื่องสัตว์แก่เด็กเป็นสำคัญ โดยแจกแจงคุณประโยชน์ของสัตว์แต่ละชนิด เด็กจะทราบว่า เราเลี้ยงวัว ควายไว้ไดนา เลี้ยงช้างไว้ลากของ เลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน เหล่านี้เป็นต้น ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยให้ความรู้ควบคู่ไปกับความเพลิดเพลิน

คำพูดของสัตว์ทั้งหลายที่กล่าวกับคนนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่มีเหตุผลควรแก่การรับฟัง บรรดาคนรับใช้ก็รู้จักใช้ความกตัญญูใส่ใจคำพูดของสัตว์ ยอมรับฟังเหตุผล บทสนทนาของสัตว์จะให้ความรู้แก่เด็กในเรื่องหน้าที่ และคุณประโยชน์ของสัตว์ ทั้งนี้ ก็

ช้าง : " ท่านเศรษฐีนี้ทำอะไรได้ เดี๋ยวเราไว้สำหรับลากู่ง ถ้าเรา
เสียแล้วจะเอาไปทำอะไร จะเลิกทำอะไรกัน " ¹

วัว : " วัวบอกว่า จะเลิกทำนาละหรือ ถ้าไม่ได้เราใครจะไถนา ท่าน
มีวัวตัวกันหมดหรือ " ²

ควาย : " เวลาฝนตก วัวมันไถนาไม่ไหว เวลาฝนตกเปียกวัวมันกลัวน้ำ
ต้องอาบกับเราที่แหล่งไถไถ " ³

แกะ : " ท่านเศรษฐีนี้เลี้ยงเราไว้ เวลาขบเราออกขึ้นมา คนก็เอาไป
ทำขนม จะมาเอาเราเสียแล้วหรือ ... อนิจจา " ⁴

เบ็ด : " เรานี้จะใส่ให้เศรษฐีและพวกทาสไปกินกันทุกวัน บลัวยังจะหา
เราอีกหรือ " ⁵

ไก่ : " ไก่บอกว่า อพิไรเอ๊ย บ้านนั้นนอนกันสี่เราจะตามไป ถ้าเรา
ไม่เข้าปลุกแต่เช้า ก็คงไม่มีหวังได้ไปทำมาหากินกันหรอก ทั้งบ้านนั้นแหละ " ⁶

สุนัข : " เรานี้จะไม่มีประโยชน์ จะว่าให้ฟัง ใครจะทำมาหากินอะไร
ก็ตามใจ เมื่อทำได้แล้ว ก็ไปอวดแอวดเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินเงินทองมาเก็บไว้ แล้วขโมยมัน
ก็อาจจะเข้าหีบขบทุกตัว เรานี้แหละเป็นผู้หาไว้ ไม่ให้มันกล้าเข้ามา " ⁷

¹ ประสิทธิ์ ฉายแก้วโปร่ง สัตว์มีประโยชน์ หน้า ๖

² ก. หน้า 12.

³ ก. หน้า 14

⁴ ก. หน้า 16.

⁵ ก. หน้า 20

⁶ ก. หน้า 22

⁷ ก. หน้า 24

หนู : " ถ้าจะฆ่าเราไปเลี้ยงกัน เราก็กลับมีประโยชน์มากกว่าตัวในเสียอีก พวกสัตว์ทั้งหลายได้แก่ทำงานให้ ส่วนเรานี้จะเป็นอาหารเลี้ยงมนุษย์ จะมีประโยชน์กว่าตัวในอีกหรือ " ¹

นอกจากคุณค่าในด้านความรู้' หวานี้แล้ว เรื่องสัตว์มีประโยชน์ยังให้ความรู้ในด้านความเป็นอยู่ของคนไทยด้วย คือ คนไทยส่วนใหญ่อาศัยทางเกษตรกรรม คือ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ โดยเนหาะท้องดินในชนบทได้ยั้เกาศีพนี้เป้นหลัก ในด้านความเป็นอยู่ของชาวชนบทก็เช่นกัน มักพึ่งพาอาศัยกัน รักใคร่ปรองดอง มีมิตรจิตมิตรใจต่อกัน และเคารพนับถือผู้อาวุโสกว่า

การที่มีแขกผู้ใหญ่มาเยี่ยมบ้านท่านเกรนรู้แล้วท่านเกรนรู้ต้องต้อนรับนั้น เป็นไปตามภพิกไทยเราก็อ่าว่า "ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" ลักษณะเช่นนี้เป็นธรรมเนียมนิยมของไทยเรา นับไ้เกว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เด็กที่อ่านจะรู้และเข้าใจว่าลักษณะเหล่านี้เป็นแบบไทย ๆ

กาบวิเคณ

กาบวิเคณ โดย นักเรียนโรงเรียนสาวิคจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โรงเรียนสีรผสาร กรุงเทพฯ 2519. หนังสือคณะกรรมการประกวดประจำปี 2519

1. เก้าไกรงเวียงและเนื้อเรื่อง

กล่าวถึงเจ้าชายไปผจญในป่าลึก ได้ดาบมาเป็นกาบวิเคณ เมื่อพบข้าศึกศัตรู เจ้าชายไว้ดาบนี้ต่อสู้ ได้ชัยชนะคงคามาก ๆ กรัง

มีเจ้าชายหนุ่มพระองค์หนึ่ง ที่มาออกจากเมืองเพื่อผจญในป่าแต่เพียงผู้เดียวได้เข้าไปในป่าใหญ่แห่งหนึ่ง เข้าไปจนลึกได้พบหญิงสาวชยอยู่ในป่านั้น หญิงได้บอกทางแก่

¹ ประสิทธิ์ ฉายแก้วโปร่ง สัตว์มีประโยชน์ หน้า 30.

เจ้าชาย และบอกควยว่าในถ้าจะมีที่สมบัตินั้น พร้อมทั้งบอกวิธีเปิดหีบสมบัตินั้น เจ้าชาย จึงทำตามทีหนุบถ ในที่สุดได้คาบ 1 เฒ เป็นคาบวิเศษ เมื่อได้คาบแล้ว เจ้าชายจึง กลับเมือง

ระหว่างทางที่จะกลับเมือง เจ้าชายพบกับยักษ์ เจ้าชายจึงชักดาบออกมา คาบนั้นยาววามมีสีสวยงาม เพื่อดึงดูดใจ เจ้าชายจึงใช้คาบนั้นคาบกับสิ้นชีวิตหมดแล้ว เจ้าชายก็กลับเมือง เมื่อเจอบิดเจ้าชายเห็นมังกรพาไป ทำให้บ้านเมือง สุกไหม เจ้าชายจึงชักดาบออกมาฟันมังกรหายทันที อิทธิฤทธิ์ของคาบวิเศษของเจ้าชาย คือเรื่องไม่ไกล นับว่าเจ้าชายโชคดีที่มีคาบวิเศษครอบครอง

ข้อสังเกต : โครงเรื่องแสดงถึงความกล้าหาญของเจ้าชาย โดยเฉพาะ เจ้าชายหนุ่มซึ่งมีความเข้มแข็ง ว่องไว และมีรากเปรียบมากที่สุด เด็กเล็กโดยเฉพาะ เด็กชายจะชอบเรื่องแบบนี้ เพราะตื่นเต้น โดดโผน เป็นเรื่องผจญภัยกับอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย และเจ้าชายมีเมตตาต่อแพ พร้อมทั้งจะต่อสู้อุปสรรคทั้งหลายด้วยความกล้าหาญ ไม่ย่อท้อ จึงทำให้เรื่องสนุกสนานมีชีวิตชีวาและน่าสนใจยิ่งขึ้น เด็กชอบเรื่องที่เขารู้อ่าน แล้วทำให้เกิดความมั่นใจว่า ตัวละครที่เขาเอาใจช่วยอยู่นั้นจะชนะ ในเรื่องนี้ผู้เขียน ได้คาบเป็นสิ่งที่เคยพิชิตและอำนาจผลประโยชน์ให้แก่เจ้าชาย

ในก้านเนื้อเรื่อง ให้คุณค่าในก้านจิตใจแก่ผู้อ่านคือ ความสำเร็จของการ และความสนใจของเด็ก เด็กจะชอบการผจญภัย การไปสู่สถานที่ใหม่ การผจญภัยเอง ว่าเป็นผู้เก่งกล้า และประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนกระทำ เรื่องคาบวิเศษมีใจเท่านี้ กรมฉวน

เรื่องที่สามกับฉวนกวรกล่าวถึงคือ ผู้เขียนเป็นเด็กชั้นประถมปีที่ 5 ดังนั้น เขาเขียนจากความรู้อีกในกลิต ตามเรื่องที่เขาน่าสนใจอยู่ และตามจินตนาการที่เขา สร้างขึ้นเอง แต่ก็มีความคิดเขียนแบบเรื่องทำนองเทพนิยายฝรั่ง ภาพยนตร์ และทีวี

อยู่ไม่น้อย จึงกล่าวว่า เนื้อหาเหมาะสมกับเด็กระดับนี้ เพราะเด็กชอบเรื่องในแนวนี้อยู่แล้ว เด็กชอบสิ่งที่พิถีพิถันไปจากธรรมดา รอบเป็นกบเห็นอกกบ ชอบผู้มีความสามารถ รวมทั้งในผู้มีอำนาจ อิทธิฤทธิ์ ะว่าภริยาต่าง ๆ เพียงเพื่อแสดงให้รู้ว่าบุคคลนั้นเป็นกบเก่ง เด็กจะนิยมชมชอบและอยากเลียนแบบ

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

ผู้เขียนเสนอเรื่องในลักษณะที่เป็นนิทาน แต่งเป็นร้อยกรอง กวีกลอนหก ทวิฉะเร่าห์ ของเรื่องเป็นเจ้าชาย การดำเนินเรื่องมีขึ้นตอน บทร้อยกรองมีเสียงที่สอดคล้องกันและมีท่วงทำนองเน้นจังหวะต้นอกต้นใจ ถ้าอ่านออกเสียงให้เด็กฟังจะก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และสนุกสนานไปกับเนื้อเรื่อง

การเริ่มเรื่องไต่ถาลจนถึงตัวละครสำคัญทันที คือ เจ้าชายหนุ่มใหญ่เข้าไปผจญภัยในป่า นับว่าเรียกครองความสนใจของเด็กตั้งแต่นั้น เมื่อเด็กชอบการผจญภัยก็ย่อมอยากติดตามว่า เจ้าชายพระองค์นี้จะพบอะไรที่น่าตื่นเต้น และน่าติดตามบ้าง การที่เจ้าชายเข้าป่าโดยไม่มีความรู้ ย่อมทำให้น่าสงสัยว่า เพราะเหตุใดเจ้าชายจึงไม่ให้คนอื่นรู้ คงจะมีอุปสรรคอะไรบางอย่างแฝงอยู่ในการผจญภัยนั้น

เรื่องคาบวิเศษจะไม่เข้มข้นถ้าผู้เขียนไม่กำหนดให้เจ้าชายเข้าป่าลึก ผู้เขียนเรื่องสร้างเจ้าชายให้เป็นผู้เก่งกล้ามาก ขวนขวายไปตามเจ้าชายไปด้วยความตื่นเต้น เมื่อไปลงป่าลึกผู้เขียนได้สนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน โดยให้เจ้าชายพบกับหนูที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่อง คือ เป็นผู้ออกข้อข้องสำคัญ เมื่อเจ้าชายได้คาบวิเศษเป็นคาบวิเศษ ผู้เขียนเรื่องจึงดำเนินเรื่องให้เจ้าชายพบกับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่าง ๆ คือ ยักษ์และมังกร สิ่งเหล่านี้จะเสริมให้บุคลิกภาพในด้านความเก่งกล้าของเจ้าชายเด่นชัดมากขึ้น ในที่สุดเจ้าชายก็เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้สำเร็จ

ผู้เขียนทำเนียบเรื่องไครวกรเร็วจะกระทำผิด ความสำเร็จของเจ้าชาย
ได้มาจากการแสวงหาของคณะ การที่กล้าออกไปเผชิญในป่าเพียงผู้เดียว เป็นเวลาเพ
ทำให้เจ้าชายไครวกรเร็วเป็นสมมติพระองค์

การดำเนินเรื่องรวดเร็ว ทันใจผู้อ่าน เมื่อจบเหตุการณ์หนึ่งก็จะเกิดเหตุ
การใหม่ทันที ไม่ทิ้งให้บรรยายกาศในเรื่องขาดตอนหรือเกินไป การเขียนเรื่องแบบนี้
แห่งความนิยมของเด็กที่ชอบเรื่องผจญภัย ดังนั้นจึงเป็นข้อคิดได้ว่าเด็กชอบความ
รวดเร็ว ทันใจ

ตอนจบเรื่อง กล่าวถึงเมืองของเจ้าชายที่ถูกมังกรกินไป ทำให้ลูกใหม่
แก่เจ้าชายก็รักมาเมืองไว้ให้ความรักใช้ดาบวิเศษ ในที่สุดเจ้าชายก็พาตนศัตรูจนแพ้ไป
หมดสิ้น

สรุปได้ว่า การเสนอเรื่องรวดเร็วทันใจและไม่สับสน น่าสนใจ และน่า
ติดตามทุก ๆ ตอน ถ้าผู้ใหญเป็นผู้บอกเสียงให้ฟังจะทำให้เด็กพลอยสนุกสนานไปกับแ
ทำนองบทหรือกรอนนั้นยิ่งขึ้น

3. สำนวนภาษา

3.1 การใช้คำ

การใช้คำ เป็นกวาง่ายตามที่เด็กเขาเคยใช้ แม้จะเป็นบทช่วยกรอน
เด็กก็สามารถหาคำที่ไม่ยากนักมาใช้ได้เหมาะสม

การเริ่มเรื่อง เพื่อเข้าสู่เหตุการณ์ใหม่ มักใช้คำว่า " หนึ่ง,
กรันแคว " ดังเช่น

" กรันหนึ่ง เจ้าชายหนุ่มใหญ่ " ถัดมาจึงมีป่า "

" กรันขึ้นมา เจ้าป่าใหญ่ " ซึ่งก็เข้าไปพบหมู "

¹ นักเรียน ร.ร.สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กาบวิเศษ ไม่มีเลขหน้า

3.3 ลักษณะการประพันธ์

เรื่องคาบวิเศษ แต่งเป็นบทร้อยกรอง ประกอบด้วยคำวรรคละ 6 คำ
เช่นเดียวกับกลอนหก แต่เป็นกลอนหกง่าย ๆ การลงสัมผัส รับสัมผัสถูกต้องตรงตามฉันท-
ลักษณ์ มีข้อบกพร่องบ้างเพียงเล็กน้อยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น คำที่รับสัมผัสเป็นคำเกี่ยว
กันกับคำลงสัมผัส เช่น

“ เขามี^๕อุกคองทรง^๖เข้าง
เจ้า^๗ราช^๘ไต่^๙ตำ^{๑๐}ถาม^{๑๑}หนุ^{๑๒}
จ้ง^{๑๓}หิ^{๑๔}บ^{๑๕}คา^{๑๖}บ^{๑๗}วิ^{๑๘}เสม^{๑๙}นา^{๒๐}
ฉากาน^{๒๑}ข้าง^{๒๒}จะ^{๒๓}เบ^{๒๔}ก^{๒๕}อก^{๒๖}มา^{๒๗}
เกร^{๒๘}วามี^{๒๙}คา^{๓๐}บ^{๓๑}หนา^{๓๒}
แคว^{๓๓}อ^{๓๔}ค^{๓๕}ณ^{๓๖}มี^{๓๗}ก^{๓๘}ด^{๓๙}บ^{๔๐}เม^{๔๑}อง^{๔๒} ” ๑

จากข้อบกพร่องเล็กน้อยนี้ อาจเป็นเพราะเด็กยังมีความรู้เกี่ยวกับว่า
อยู่ในวงนอก ประกอบกับเมื่อเขียนเบิ้ลหรือกรองยอมาขึ้น ก็จะหาคำมาบรรจุในวง
รับสัมผัสให้เป็นเสียงเดียวกันด้วย แรกน่าสรรเสริญที่เด็กเขียนได้ดี ได้ใจความโดยตลอด
เรื่อง ไม่ดีบน

ขอมยกพร่องอีกประการหนึ่งคือ ขอมยกพร่องทางฉันทลักษณ์ เท่าที่ปรากฏ
ในคำประพันธ์ก็คือ คำสุกดท้ายของวรรค ผู้แต่งโศกาวังมีเสียงวรรณยุกต์ไม่เป็นที่นิยม โดย
ทั่วไปแล้วคำสุกดท้ายของวรรครับ, วรรคสอง และวรรคส่ง นิยมใช้คำที่มีเสียงสามัญสูงติด
ว่าไพเราะ แต่ในคำประพันธ์บางตอนจะเห็นว่า เด็กใช้เสียงฉีกแปลกไปจากที่นิยม คือใช้
เสียงจกต่ำบ้าง เสียงเอกบ้าง จึงหย่อนความไพเราะด้านเสียง แต่ก็เป็นข้อที่น่าอภัยให้
เพราะฝีมือของเด็กที่แต่งยังอ่อนหัดในกาพย์นี้ คงจะบกพร่องอย่างใดเห็น ก็

" ยักษ์เห็นมากใจยับหี เจาชายเร็วรีไ้โมกราหม
 เจายักษ์แบ่งตนเป็นสาม ไ้เช็ดไ้ขามเจ้าชาย " 2

" เจาขายงเห็นประจักษ์ " บ้านเมืองที่รักวกลาย "

¹ นักเรียน ร.ร.สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คาบพิเศษ ไม่มีเลขหน้า

2 ค. ไม่มีเลขหน้า

4. ตัวละคร

เจ้าชายหนุ่มเป็นตัวละครเด่นที่สุดตัวเดียวในเรื่อง มีความกล้าหาญ เข้มแข็ง สามารถเข้าไปได้จนภายในป่าแต่ผู้เดียวโดยมีหัวหน้าเกรงภัยอันตรายไป ๆ เจ้าชายจะเป็นตัวละครที่ได้มีส่วนร่วมในการผจญภัยสามารถ มีลักษณะเป็นผู้นำ มีแว่นโฉบเฉี่ยวจิตใจเด็กที่มีความกล้าหาญ ! เนื้อจะเป็นคนเก่งเช่นเดียวกับเจ้าชาย

ผู้เขียนเรื่องสร้างตัวละครชื่อเจ้าชายให้มีความกล้าหาญที่เด่น มีความวิเศษไว้ในกรอบเรื่อง จึงทำให้เจ้าชายมีอิทธิพลมากขึ้น เมื่อเจ้าชายพบศัตรูยิ่งใหญ่เพียงใดก็ต่อสู้จนได้ชัยชนะ ผู้เขียนสร้างตัวละครให้เก่งกล้า โดยให้การบอก เช่น เจ้าชายขี่ม้าออกมาจากเมืองโดยไม่มีใครรู้ จึงนี้เป็นความกล้าในการผจญภัย แม้ตอนพบยักษ์ เจ้าชายผู้นี้ก็ไปหัวหน้าเกรงยังมีความรวดเร็วที่จะเข้าต่อสู้กับยักษ์เหล่านั้นอีกด้วย เจ้าชายเป็นพระเอกมาโดยตลอด ในตอนสุดท้ายที่เจ้าชายกลับเข้าเมืองนั้น ยังแสดงความเป็นผู้นำอีกครั้งหนึ่ง

เจ้าชายหนุ่ม เป็นตัวแทนในความเข้มแข็ง เก่งกล้า เด็กจะจดจำและอยากที่จะเป็นคนเก่ง เช่นเดียวกับเจ้าชาย ลักษณะนิสัยคือ ความกล้า ซึ่งเด่นในความรวดเร็ว ว่องไว กระฉับกระเฉง ยินดีจะต่อสู้กับอุปสรรคที่พบทุกขณะโดยไม่ท้อถอย ดังเช่นที่ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า

" เจ้าชายเร็วรีไม่คราม "

" เจ้าชายรีบวิ่งเร็วรี ดินหญ้ามีงกรร่าย " ¹

5. ฉากและภาพประกอบ

ฉากและบรรยากาศในเรื่องกล่าวถึงนี้ สร้างความแปลกตา แปลกใจแก่ผู้อ่าน เพราะเมื่อกล่าวถึงเจ้าชาย ขอมจะคงมีบ้านเมืองอันใหญ่โต โอฬารและสวยงาม เมื่อเจ้าชายไปผจญภัยในป่า ก็ให้ความรู้สึกว่าอยู่ในป่า

¹ นักเรียน ร.ร.สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดาบวิเศษ ไม่มีเลขหน้า

ฉากและบรรยากาศของเรื่องนี่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ๆ ไม่ซ้ำซากน่าเบื่อ แสดงว่าผู้แต่งนี่เป็นเด็กต้องการความเปลี่ยนแปลงและแปลกใหม่ จากนั้นเมื่อให้ โต ไปดูป่า เมื่ออยู่ในป่าก็ต่อสู้กับยักษ์ บรรยากาศของเรื่องนี่ให้ความโหดเหี้ยมของการต่อสู้ เอากระบี่เข้าเมือง บ้านเมืองกลับลุกไฟไหม้ นี่ก็อุปสรรคที่เจ้าชายฯบ แคว้นที่สุดก็หนีไป บรรยากาศอันสงบสุข ทั้งหมดนี้เป็นฉากในจินตนาการของเด็กที่มักจะได้รับอิทธิพลจากนิทาน นิยาย และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เด็กเคยอ่านพบ อาจจะเกี่ยวกับ เจ้าชาย เจ้าหญิง แม่มด สัตว์ประหลาด เหมือนกับว่าเขาก็นึกเกี่ยวกับบรรยากาศเหล่านี้แล้ว การพบกับยักษ์นี่จะมันกร เป็นบรรยากาศแห่งการต่อสู้กันระหว่างผู้เฒ่า มีอิทธิฤทธิ์ และพลกำลัง เด็กจะพอใจในความตื่นเต้นนี้ เด็กเองก็อยากเป็นคนเก่งกล้า เป็นผู้เฒ่ากว่าบุคคลธรรมดา

ภาพประกอบ

ภาพประกอบในเรื่องดาบวิเศษ เป็นภาพวาดด้วยฝีมือเด็กในชั้นประถมปีที่ 5 เนื้อเรื่อง แต่งขึ้นเอง ดังนั้นภาพประกอบจึงเป็นภาพที่เด็กจินตนาการเอง ภาพทุกภาพ ตรงตามเนื้อเรื่องทุกตอน

ภาพหน้าปกนั้นผู้เขียนจะวางตัวละครในเรื่องไว้ทั้งหมด แต่ภาพเจ้าชาย ยืนถือดาบดาบวิเศษจะเด่นกว่าตัวละครอื่น ๆ และที่ดาบวิเศษมีประกายถึง 4 ชั้น

สีที่ใช้ระบายภาพนี้สีเข้ม และตามที่ผู้วาดเห็นว่าเป็นจริง คือ ต้นไม้สีเขียว กำแพงเมืองไว้สีน้ำเงิน สีเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของเจ้าชายนี่ก็เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง จึงแสดงให้เห็นว่าเด็กมีความประณีตในการวาดภาพ ระบายสี

แม้ว่าลักษณะและรูปทรงจะไม่ถูกต้องนัก แต่ผู้เขียนนี่เป็นเด็กที่มุ่งชื่อความหมายให้เข้าใจได้ เช่น ต้นไม้ จะแต่งโครงร่างหยาบ ๆ ของลำต้นและใบ ภาพเมือง เป็นเมืองที่มีกำแพงและหลังคาซ้อนทับกับไว้เท่านั้น เด็กผู้อ่านจะเข้าใจ และผู้อ่านที่เป็น ผู้ใหญ่ก็ควรยอมรับฝีมือของเด็กๆ กระทั่งนี้ด้วย

6. บทกวี

จากเรื่องคาบิวิเณห์ บทกวีที่เห็นได้ชัดเจนคือ เราทราบความสนใจและความต้องการของเด็ก นั่นคือเรื่องนี้เด็กเป็นผู้เขียนเอง ความรู้ ความเข้าใจที่แสดงออกมาจะกลั่นกรองจากสติปัญญาของเขาโดยตรง เราจึงรู้ว่า เขาสนใจอะไร ต้องการอะไร โดยเสนอออกมาเป็นเรื่องราวเหล่านี้ บทกวีที่บอกเหนือไปจากนี้เป็นบทกวีทางก้านจิไวใจ คือ

6.1 คงเสวรมิได้เด็กเป็นนกค้ำหา, มีความอดทน เข้มแข็ง โดยดูจากเจ้าชายหนุ่มนี้เป็นตัวอย่าง กตัญญู ไม่ท้อถอย เมื่อพบศัตรู ยินดีรับเหตุการณ์ทุก ๆ ก้านที่เกิดขึ้น การได้เรียนรู้จักตัวละครแบบนี้จะเป็นตัวอย่างให้เด็กถือเป็นแบบอย่างได้

6.2 สนองอารมณ์และความต้องการในการอ่าน เด็กจะเพลิดเพลิน กับต้นและสนุกสนานไปกับการดำเนินเรื่อง ประกอบกับมีสิ่งแปลกประหลาดคือ ยักษ์ และมังกร รวมถึงคาบิวิเณห์ สิ่งเหล่านี้ใกล้ตัวเด็ก ไม่มีจริง เด็กไม่เคยพบเห็น เด็กจึงอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่เขาคิดว่าน่าจะมีจริง การแสดงออกทางหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้จะตอบสนองความต้องการของเขาได้ดี

เรื่องคาบิวิเณห์เป็นบทกวีที่แต่งเป็นบทร้อยกรอง เสียงสัมผัสที่ไพเราะทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน เด็กอ่านง่ายและสนุกอยู่แล้ว การที่เด็กอ่านบทกวีจนอยู่เฉยๆ จะเป็นการก่อมลทินแก่อารมณ์ของเด็กไปเสียได้ และยังปลูกฝังให้เด็กมีความประณีต มีอารมณ์ละเอียดอ่อนมากขึ้น

เรื่องสั้นชนบท

เรื่องสั้นชนบท โดย นิมิตร ภูมิถาวร ของสำนักพิมพ์บรรณกิจ 2519

หนังสือคณะกรรมการประกวด เนื่องในงานศิลปกาหหนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2519

1. เค้าโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง

เรื่องสั้นชนบทของนิมิตร ภูมิถาวรนี้เป็นเรื่องราวของชีวิตในชนบทที่แสดงถึงความผูกพันกับบรรยากาศธรรมชาติของท้องนา แฝงภาพอันแท้จริงของชีวิตเล็กอบอุ่นให้ผู้อ่านได้รับรู้อย่างชัดเจน โดยบรรยายสภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวของสิน ผู้่านจะเห็นภาพแห่งความสุขและบรรยากาศอันอบอุ่นแห่งความรักใคร่กลมเกลียวกันของครอบครัวชาวนาชนบท

เรื่องสั้นชนบทนี้ ประกอบด้วยเรื่องย่อย ๆ หลายเรื่องที่กล่าวถึงสภาพชีวิตชนบท ได้แก่ เรื่อง เล่นเรือในทุ่งนา หอมนานาฝน กังหันตอคม เกวียนเล็ก หุ่นโถกนาฬิกา อีโผละ ชายวิเศษ รมนอย ไปดำนกุ่ม วันควด ผู้ให้หวานหวานหอม ขบวนการมหาสนุกและกระบอกลีพย เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องในชีวิตประจำวันของครอบครัวสินและสายเกี่ยวกับอาชีพของตน สภาพสังคม ความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตและการละเล่นต่าง ๆ ชวนให้เกิดตามสภาพท้องถิ่น

ข้อสังเกต : เรื่องราวในหนังสือเรื่องสั้นชนบทนี้ มีอิทธิพลที่จะทำให้เกิด " ความรัก " แก่ รักธรรมชาติ รักชีวิตชนบท และรักบุคคลผู้ใกล้ชิด เรื่องราวเหล่านี้ส่งเสริมความเข้าใจอันดีในชุมชนที่อยู่ร่วมกัน ข้อสังเกตเกี่ยวกับกลุ่มคนคือ

เกี่ยวกับบุคคลในครอบครัว สังคมชาวชนบทนั้นคนมักมีความผูกพัน และใกล้ชิดกัน พ่อแม่ลูกจะร่วมกันทำงานด้วยความพร้อมเพรียง รักใคร่สนิทสนมกัน ลูกเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ พี่กับน้องสามัคคีปรองดองกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

เกี่ยวกับกลุ่มเด็ก เรื่องราวของการละเล่นต่าง ๆ ประจำท้องถิ่นที่เล่นกันเป็นกลุ่ม เด็กหลายคนมีโอกาสดูที่จะเล่นร่วมกัน วัตถุประสงค์การเล่นจะสร้างความสามัคคีให้เกิดในหมู่เด็ก เด็กในชนบทจึงเป็นมิตรกัน ยิ่งยุคกับปัจจุบันนี้เด็กในเมืองมักมี

ของเล่นส่วนตัวไม่รวมกลุ่มกับใคร ดังนั้นการเจ็นรวมกลุ่มจึงเป็นลักษณะหนึ่งของเด็กฉกฉก
 ดังจะเห็นจากการเล่น อีโผละ วันทวด และขบวนแห่หาสนุก

ผู้เขียนได้กล่าวถึงจุดประสงค์ในการเขียนไว้ว่า เพื่อให้เด็ก ๆ ได้อ่าน
 เพราะเป็นบันทึกการเล่นของเด็กชนบทไว้ เด็กในวัยนี้มักชอบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน,
 ธรรมชาติ รวมทั้งการผจญภัย การแข่งขันประลองฝีมือ เรื่องเหล่านี้จะทำให้เด็กกระตือ
 รือร้นในการอ่าน เพราะได้แสดงลักษณะของเด็กไว้มาก จึงมีส่วนส่งเสริมบุคลิกภาพของ
 เด็ก ได้แก่ การร่วมมือกันทำงาน, การตัดสินใจ, การลดมากมของเล็ก ๆ รวมถึงการปฏิบัติ
 ทนทาง ๆ

ในเรื่องวันทวด สีนและเพื่อน ๆ ร่วมมือร่วมมือกันจัดการแข่งขันจนเป็นผล
 สำเร็จ เด็กจะแบ่งหน้าที่กันเองว่าแต่ละคนจะทำอะไร โดยการแต่งตั้งหน้าที่ให้แต่ละฝ่าย
 และตั้งกติกา ข้อตกลงกันเองกับบุคคลภายในกลุ่ม สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความสามารถและความ
 รับผิดชอบของเด็ก

ในเรื่อง อีโผละ เด็กรู้จักประชุมตกลงแบ่งงาน และแบ่งความรับผิดชอบกัน
 ดังตัวอย่างคือ

- " ใครจะเป็นตำรวจยกมือขึ้น " พี่แสงถาม พวกเด็ก ๆ ยกมือกันพริบ
 " ใครจะเป็นผู้ก่อการร้าย "
 " ไม่มีเลย ฉันต้องจับมัจฉา " ¹

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้สะท้อนสภาพจิตใจของเด็กในด้านความคองการ เพื่อเรา
 จะไ้รู้ว่าเขาอยากทำอะไร ดังปรากฏในเรื่องวันทวด ผู้เขียนบรรยายสภาพจิตใจของสิน
 กอนลงข้างต้นไว้ว่า

¹ นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นชนบท หน้า 44

" จินบรจงปั่นวนกลมเกลี้ยงขึ้นมัน เพื่อเตรียมไว้ไว้ในวันแวงขึ้นและ
ไว้ปีกรวม เขาก็อย่างมั่นใจเขาต้องชนะ เขาจะได้ขี่เกวียนเหินเหินไปรอบ ๆ ต้นโพธิ์ พร้อมกับ
ด้วยเสียงโห่ร้องของเพื่อนฝูงในหมู่บ้านเป็น ระเบกของทองคำ " ¹

เด็กที่อ่านเรื่องนี้จะได้เห็นความผูกพันของบุคคลในครอบครัว พ่อของสิน
พยายามเข้าใจและยอมรับความฉลาดของสิน มอบความไว้วางใจในงานการงาน สิน
จึงเห็นเด็กที่มีความสำคัญต่อครอบครัว เด็กย่อมอยากให้ผู้ใหญ่นยอมรับและชื่นชมในความ
ฉลาดของตน ดังในเรื่องบ้านนาง บ้านนางก็สำเร็จด้วยความช่วยเหลือของสินและสาย
กรุปได้ว่า หนังสือเรื่องสั้นชนบทนี้ แสดงถึงชีวิตที่ขมขื่นที่ยากลำบากอย่างเรียบง่าย
ในท้องถิ่นสุโขทัยครอบครัวของสินเป็นครอบครัวที่มั่นคง และมีความอบอุ่นใจ สินมีพ่อที่ให้
ความรัก มีพี่ที่เป็นทั้งเพื่อนและผู้ให้ความคุ้มครอง เรื่องราวทั้งหมดจึงแสดงถึงความสงบสุข

2. การเสนอเรื่องและลีลาในการเขียน

เนื่องจากเรื่องสั้นชนบทนี้เป็นเรื่องแต่งขึ้นตามลีลาการแต่งเรื่องสั้น ดังนั้น
การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่องจึงกระชับ รัดกุม เนื้อหาทั้งหมดจึงจบ
บริบูรณ์ในเรื่องนั้น ๆ

ผู้เขียนมักเริ่มเรื่องด้วยบทสนทนาและการบรรยาย โดยมุ่งสู่จุดสำคัญที่เป็น
ใจความสำคัญของเรื่อง ผู้เขียนจะบอกกับผู้อ่านโดยตรงไม่มีอารมณ์ที่เยิ่นเย้อ ดังตัวอย่าง
ก็

เรื่องไปด้านกลุ่ม

" อ้อ ๆ ๆ ๆ ๆ " เสียงนกกลุ่มแมกร่องร้องเป็นระยะ ๆ สิ้นหมอนอยู่
ในฝุ่นไม้ทางขอ " ²

¹ นิมิตร ภูมิฉาว เรื่องสั้นชนบท หน้า 71

² ก. หน้า 58.

เรื่องวันควด

" ย่าส้มเน่อสิน วันควด " พวกเพื่อน ๆ กระโกนเตือนเงินขะชั่งถวาย
ผ่านโรงนาไป ¹

เรื่องกังหันทองลม

" ฝนตั้ง-ขาวเกิด ลมหนาวก็เริ่มพัดมาแล้ว ๆ กังหันกรางหวั่น ๆ
อยู่บนต้นไมากลางทุ่งทั้งวัน " ²

การดำเนินเรื่องนั้น ผู้เขียนจะแนะนำตัวละคร และบรรยายกรรมเวทิสอก
แทรกด้วย จากนั้นจึงแจกแจงพฤติกรรมของตัวละครโดยใช้การบรรยาย และให้ตัวละคร
สนทนากัน ในตอนใดที่มีโอกาสแทรกความรู้หรือคำสอนผู้เขียนจะเสนอไว้ด้วย ดังได้กล่าว
แล้วว่าผู้เขียนต้องการให้เด็กได้อ่านหนังสือเหล่านี้ ดังนั้น ผู้อ่านจะพบว่ามีการสอนหรือข้อ
เตือนใจปะปนอยู่ในบทความบางประปรายบางก็เป็นคำสอนที่ผู้เขียนเสนอไว้ถึง เช่น จาก
เรื่องวันควด

" ก่อนจ้งมือแข่งขัน แสงเตือนให้ทุกคนเล่นด้วยน้ำใจของลูกผู้ชาย ไม่
เอาเปรียบ ลำแค้น หรือชั่วเขาคือทอสูให้เสียขวัญ แม้ชนะก็อย่าอวดนัก ถือว่าเป็นพวก
เดียวกัน ไกรชนะก็ยกย่องให้เป็นคนเก่ง เป็นพระเอกของพวกเรา ขอให้ทุกคนใจมีมีให้
เต็มต่ออย่าโกงเป็นอันขาด เณโง่งจะไม่ได้รับเสียงโห่ร้องจากพวกเรา " ³

ในเรื่องเดียวกันนี้ ตอนที่เด็กจ้งมือแข่งขัน ผู้เขียนเสนอเรื่องใดที่เด่น
ดำเนินเรื่องกระชับ เคารพตาม ปรัชญาดังนี้ คือ

¹ นิมิตร ภูมิฉัตร เรื่องสั้นชนบท หน้า 64

² ก. หน้า 13.

³ ก. หน้า 74

" ยิง " กรรมกรล้าง

ทุกคนเจ็บบ่ ตาจับอยู่ที่เป้าหมาย สิ้นเดียดเข้ร่ายไปข้างหน้า ตั้งก้น
โนระกับสายตา มีอวาทังข้างยัดเข้าหาตัว มีเสียงหายใจโกลาตของบางคนเพราะตื่นเต้น

" ผัด " ลูกกระสุนตลบเข้ากระดูกออกไปแล้ว เสียงโห่กันเกรียว
สินรู้สึกว่าตัวลอยขึ้นจากดิน ¹

ในคานการเสนอตัวจะทร ย่างกรังผู้เขียนทงวันไม่ว่าได้แนะนำตัวละครต่อ
ผู้อ่านแล้ว จึงกล่าวซ้ำอีกรัง ผู้เขียนแนะนำชาย ทั้งในเรื่องเล่นเรือในทุ่งนา และท้องนา
หนาฝน กือ

" แม่ของสายทำงานทุกอย่างที่มีคนจ้าง น้องของสายเป็นผู้อุปถัมภ์
ยายแก่กว่าสินมีเกี้ยว " และ " พี่สาวของแม่ของสาย แก่กว่าสินมีเกี้ยว เพิ่งออกจาก
โรงเรียน " ²

การดำเนินเรื่อง ผู้เขียนจะเสนอในแนวเดียวกันตลอด ไม่มีการขมวดปม
ปัญหาเสนอต่อผู้อ่านอย่างเปิดเผย ทั้งชีวิตในครอบครัวและบรรยากาศรอบ ๆ ตัว ในคาน
การคัดลอเรื่อง ผู้เขียนนำเข้าสู่จุดสำคัญของเรื่องได้เร็ว เช่น เรื่องร่นนอย แม่ของสิน
กับสินคุยกันถึงเรื่องภูมิอากาศจนเกี่ยวพันไปถึงเรื่องเห็ดโคน ในตอนนีพวของสินก็พูดถึงเรื่อง
เห็ดโคนได้ต่อเนื่องกันไป การดำเนินเรื่องจึงกลมกลืนและเกี่ยวโยงกัน

เรื่องสั้นในคางเรื่องแรกผู้เขียนจะเน้นชีวิตของสินกับสายเป็นส่วนใหญ่ เพื่อ
ให้ผู้อ่านรู้จักโลกก่อน หลังจากนั้นจึงแนะนำแม่ของสิน นี่เป็นบทบาทในการดำเนินเรื่อง

การจบเรื่อง ผู้เขียนไม่เน้นการจบเรื่องแบบหักมุม การดำเนินเรื่องตั้งแต่
ต้นจนจบนี้ราบเรียบมาตลอด การจบมิกายด้วยความสุขฉมหวังของแก้วะกร เช่น

¹ นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นชนบท หน้า 76.

² ก. หน้า 2 และ 8.

เรื่องหุบโลก

" เด็กทั้งสองหัวเราะขำพร้อมกันอย่างมีความสุข " ¹

เรื่องบ้านว่าง

" พ่อเจานิทานอีกเรื่อง เรื่อง เด็กทั้งสองก็หัดเป็นสุขอยู่ภายในบ้านว่าง
อันอบอุ่น " ²

เรื่องรมนอย

" สองพ่อลูกยิ้มให้กันอย่างมีความสุข " ³

กล่าวได้ว่าผู้เขียนมักเสนอเรื่องด้วยความกลมกลืนกันตลอดเรื่อง เรียบง่าย
และอ่านสบาย

3. ส่วนวนภาษา

3.1 การใช้คำและการบรรยาย

ผู้เขียนเสนอเรื่องหอยการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ
เนื้อเรื่อง ถ้อยคำที่ใช้ในการบรรยายหรือสนทนาจะเป็นคำพื้น ๆ ง่าย ๆ เป็นสำนวนชาวบ้าน
อ่านง่าย เข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความ นับว่าเหมาะกับระดับความรู้ของเด็ก การใช้คำสามัญ
ที่อ่านง่ายเหมาะกับสภาพท้องถิ่นและลักษณะของตัวละคร กล่าวได้ว่าผู้เขียนใช้ภาษาเรียบ
ง่าย และชัดเจน เรียบเรียงเป็นข้อความที่กระชับได้ใจความสมบูรณ์ พร้อมทั้งแสดงความ
รู้สึกของตัวละครไว้อย่างดี ดังเช่น ตอนที่ได้ออกไปศึกษาเกี่ยวกับพ่อ ผู้เขียนบรรยายว่า

" สันตองให้ขอเงินนำหน้าแหวกกอร่าวไปก่อน เพราะใบข้าวสูงท่วมหัว

¹ นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นชนบท หน้า 32

² อ. หน้า 39.

³ อ. หน้า 57.

ขาดหน้าตาใบฐานแสบ แต่ไม่รู้สึกรุนๆ เพราะไขมันเคลือบอยู่โดยตรงปลายนาโน
แล้ว " 1

“ สอหาขึ้นมาก่อไฟรินทอง พอไฟติดก็ พอเอาไม้ไผ่ขยิบปลาทิ้งไว้
ในไม้น้ำมันจากปลาที่แสดงด้านใต้ลูกหีบ ๆ เคียงถึงเรา ๆ ถึงกลิ่นหอมกลิ้งชวนให้
น้ำลาย " 2

บางครั้งที่การบรรยายก็เหมือนกับถ่ายทอดจิตใจของผู้เขียนออกมาให้ผู้
ทราบโดยผ่านทางตัวละคร ผู้เขียนรู้จักใจตัวละครทุกตัวดี ดังเช่น การบรรยายในตอน
หนึ่ง

“ พอบ่ายก็รวนกันกลับ ลายรับหุงข้าวมีปลาทิ้งไว้คอยแฉะ เย็นนี้จะมี
โสนจืดน้ำพริกกับปลาแห้ง ร้อยกว่าทุกวัน ลูกน้ำหลากนำอาหารร่อย ๆ มาให้ คงจะมี
กินร่อยไปอีกหลายวัน ถ้าขยันออกไปหา สายขอบโหนดน้ำหลากมาเหลือเกิน " 3

การที่ผู้เขียนแม่นจนต้องเน้นขนาดนี้ กับเคยกับสภาพดังกล่าว เมื่อเขาถ่ายทอด
เรื่องราวต่าง ๆ มาเป็นตัวละครจึงดูสมจริงและวัดใจมาก ทั้งความแม่นยำในบทบาท
และบุคลิกลักษณะของตัวละคร โดยเฉพาะบทสนทนาที่ผู้เขียนบรรยายอย่างแจ่มแจ้งจน
ผู้อ่านนึกว่าภาพเองได้ มองเห็นความสง่ามเป็นของทองหุ้มเกล้า ดังตัวอย่างที่

“ รีมกครองปลายนา ป่าไผ่ขึ้นอยู่เป็นกอง เรียวไผ่สีเขียวโยกตัวลัดลม
หนาวเอนเอนไปมาอยู่ตลอดเวลา ใบเล็กเรียวแหลมละม้ายคล้ายกับใบกล้วย สี
ของรอยไผ่ดังเคียวคอก เป็นเพลงอันไพเราะ นกกระดังงาเขียวสดดั่งใหญ่เป็นมาเกาะเรียวไผ่

1 นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นแนบ หน้า 48.

2 ก. หน้า 51.

3 ก. หน้า 6

จันมองไม่ค่อยเห็นตัวมันเลย เพราะสีของมันเขียวกลมกลืนกับใบไม้เหลือเกิน ...”¹

“ ออกจ้วบ้านร๋วามหนาวเต็มต้น มันลัดใบเหลื่อแตกออกสีแดงเข้ม ออกแกจัดหล่นลงไคตนาคนุเหมืวนบริเวณนั้นเทรากล้วยอีแกง นกเอี้ยง นกแก้ว ปินมา เกาะกุกกิบเกสรเม็ดฟูง ๆ ซึ่งเขียงเอี้ยง ๆ แยกไปหมด รวากับมันนัคมาร้องเบ่งแข่งกัน ”²

การบรรยายหรือการใช้อยก่าเหล่านี้ ผู้เขียนสะท้อนภาพ บรรยากาศห้องทุ่งได้ลึกใกรู้ไคเห็น ทั้งเหตุการณ์เรื่อในคำคลอง ทองนา การไปหาหาหนอไม้ ฟ้าเหล็ก, ไปตอถกในป่า รวมไปถึงการดำรงชีวิตของชาวชนบท ผู้เขียนใช้สำนวนชาวบ้านหลายแห่ง ดังเช่น อย่างอรอย มันเสียอย่างเดี๋ยว โอโฮ ตัวบ่อเริ่มเลบ ฯลฯ

3.2 บทสนทนา

บทสนทนาในเรื่องสั้นชนบท สมจริงตามลักษณะบุคลิกของตัวละคร เหมาะสมตามฐานะและความเป็นอยู่ การพูดคุยโต้ตอบกันมักเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ใจความ ภาษาที่ใช้อย่างตรงไปตรงมาตามที่ชาวชนบทใช้กันนั้นทำให้บทสนทนาเป็นธรรมชาติยิ่งขึ้น บทสนทนาในเรื่องช่วยให้เนื้อเรื่องดำเนินไปและยังช่วยให้ผู้อ่านติดตามความเป็นไปของเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละครแสดงออกในบทสนทนาหลายตอน

บทสนทนายะหว่างพ่อกับลูก ระหว่างพี่กับน้อง ระหว่างเพื่อนทัวเพื่อน มีลักษณะแตกต่างกันไป คำพูดของพ่อตอลูกแสดงทวามอ่อนโยนและมีเมตตา แฝงความรัก ความอบอุ่น และให้กำลังใจดังเช่นในเรื่องบ้านาง พ่อกับสินช่วยกันตำบ้านาง สินเป็นลูกมีวอกวยวัยเสื่อพ่อ พ่อก็ให้กำลังใจลูก าวอย่าง คือ

¹ นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นชนบท หน้า 90

² ก. หน้า 27.

" ทำใจพอ "

" ไม่ยากหรอก ช่วยพอชุดหลุมตรงนี้สองหลุม " พอขับบริเวณข้าง ๆ

ลานาว ...

" หาดใหญ่ ๆ ดูก กันวางมันน้อยลงไปข้างไป "

" เอาวางวางคงบนไว้หรือพอ "

" ใจแล้วดู " ¹

นอกจากนี้จากลักษณะดังกล่าว ผู้เขียนได้แทรกคำสอนไว้ในบทสนทนาด้วย เช่น คำพูดของพ่อที่พูดกับลูก ผู้เขียนจะแทรกข้อเตือนใจให้เด็กได้งานได้จึงเพื่อจกจำไว้ปฏิบัติใ้กายหนา

" ขึ้นสู่ท้าย พ่อคงเอามีกโขนชนหน้าแข่งดู เสียงคนมีหัวบางคักจนดังกรึก ๆ ชนชาคเป็นทาง พ่อจึงหยุด "

" มีดไม่เม ทำอะไรก็ไม่ช่วย มันหนาว พ่อขยับมืออย่างหวใจ

" กลับมิดไม่คม จะหากินไม่พอปากพอท้อง " พ่อถอนสิน ²

บทสนทนาระหว่างลุงเขี้ยวกับอินในเรื่องวันกวส ให้ข้อสอนใจคือ ดังตัวอย่าง

" โพละ " เสียงลูกกระสุนกระทบกับดาในแตกกระจาย

" เออ ๆ เกง ๆ มีหัวแน่ ๆ ซอมให้ลึกลับจู้กัน "

" มันก็อยู่กับการฝึกซ้อม ใครมันก็ให้เปรียบ ทำอะไรทำได้จริงเกาะหวาน มันเก่งจนได้ อย่างงานหนึ่งสะกิดนี้ ลุงทำอันแรกมันดูได้เสียเมื่อไร กลายเป็นไม่กว้างทั้งไปไม่รู้เอาไร ไม่มีใครเก่งกว่ามาจากไหนของมันเป็นหรือไว้อิน " แกให้กำลังใจ " ³

¹ นิธิกร ภู่อาร เรื่องสั้นคนพบ. หน้า 34

² ก. หน้า 14

³ ก. หน้า 69-70

4. ตัวละคร

ตัวละครสำคัญของเรื่องคือ สีนและสาย พี่น้องสองคนนี้มีวัยใกล้เคียงกับเด็กที่อ่าน เด็กจะมีความรู้สึกว่าเป็นและสายคือเพื่อนที่มีความรู้สึกนึกคิด และความสนใจหลายท่าน

สิน

สินเป็นตัวละครที่มีบทบาทในเรื่องมาก สินมีคุณสมบัติและความสามารถหลาย ๆ ด้าน เขาเป็นเด็กดี เชื่อฟังพ่อแม่ และพี่ชายและเอาใจใส่การทำงาน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จักขะของสินแม่จะไม่มีในเด็กทุก ๆ คน แต่ก็เป็นแบบอย่างอันที่ดี เด็กควรรู้จัก การที่ผู้เขียนเสนอแก่ลักษณะนิสัยที่ดีเพียงด้านเดียวอาจขาดความจริงแท้ลงเป็นเพราะอยากให้เด็กพบแต่สิ่งที่ดีถูกต้องเหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

สาย

สายเป็นพี่สาวของสิน แก่กว่าสินเพียงปีเดียว สายเป็นทั้งพี่และเพื่อนของสิน สายมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องอาหารการกินภายในครอบครัว เป็นผู้ดูแลและคุ้มครองน้องรายในบางขณะ ผู้อ่านจะพบว่าสายรับผิดชอบหน้าที่ของผู้หญิงแทนผู้เป็นแม่ ทั้งจะเห็นจากเรื่องเด่นเรื่องในटना ผู้เขียนบรรยายว่า

" พ่อขายก็ชวนกันกับ สายรับหุงข้าวปิ้งปลาไว้หอยแม่ เย็นนี้จะมี โสนจมน้ำพริกกับปลาปิ้ง อร่อยกว่าทุกวัน " ¹

" ไถหนอไม่พอแล้วชวนกันกับ สายถึกไข่กึ่งหม้อต้มหนอไม่ทิ้งไว้หนอไม่ตวงค้อนานกว่าจะหวาน " ²

¹ นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นวนบท หน้า 6

² ก. หน้า 9

พ่อและแม่

พ่อและแม่เป็นตัวละครที่สง่างามใหญ่กว่ารู้จักลักษณะของดินและสายมากขึ้น
"เป็นผู้กระตือรือร้นในใจแสดงความเก่งกาจในทางต่าง ๆ และแนวของดินเป็นบุคคลที่
เก่าแก่และเชื่อถือ"

ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีความกลมกลืนกัน บุคคลในครอบครัวของดินมีนิสัย
คล้าย ๆ กัน แต่มีข้อบกพร่องในทางพฤติกรรมของตัวละคร ดินจะพบว่าดินมีบทบาท
และการแบ่งออกเด่นกว่าสาย เป็นที่สาว ดินเป็นเด็กที่มีความคิดใหญ่โตเกินวัย เมื่อเปรียบ
เทียบระหว่างดินกับสายแล้วจะเห็นว่าพฤติกรรมของคนทั้งสองนี้แสดงถึงความแตกต่างระหว่าง
บุคลิกอย่างชัดเจน

ดินและสาย เป็นผู้รับผิดชอบงานที่ ทั้งสองช่วยกันทำงานโดยแบ่งหน้าที่กันไป
ตามความสามารถ ดินมีหน้าที่หาซื้อ สายมีหน้าที่ปรุงอาหาร และทั้งสองยังต้องคอยช่วยกัน
ไถ่นก ผู้เขียนได้กล่าวถึงงานของเด็กทั้งสองไว้ คือ

" ดินมีหน้าที่หาซื้อมาเตรียมไว้ ก่อไฟผิงตอนกลางคืน " ¹

" พ่อแม่ของสายต้องเร่งเกี่ยวข้าวให้ทันเวลา สายกับดินสองคนจึงต้อง
รับหน้าที่ไถ่นก ทอดเวลาโรงเรียนปิดเทอมเกี่ยวข้าว " ²

ลักษณะที่น่าสนใจของตัวละครอีกประการหนึ่งคือ ดินและสายเป็นผู้ที่มีความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งจะเห็นจากการกำเดวียนเหล็กและทำหุ่นไดก้า สองพี่น้องช่วยกันให้ช่วย
กันทำงานได้ผลสำเร็จ การที่ผู้เขียนให้ตัวละครแสดงออกเช่นนี้ เป็นทางหนึ่งที่จะรู้ถึง
ว่าตนเองเป็นอย่างไร และมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น

อุปนิสัยอื่น ๆ ของตัวละครในเรื่องนี้เห็นได้ง่าย บุคคลในครอบครัวนี้มีนิสัย
เรียบง่าย รักชีวิตอิสระ ขบใจในสภาพที่ตนเป็นอยู่ เมื่อพิจารณาจากบทสนทนาของตัวละคร

¹ นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นชนบท หน้า 20

² อ. หน้า 29

จะเห็นแนวคิดที่ว่า บริษัท สະອາດไม่มีเอ็ดเตลียม์ใด ๆ อาจเป็นเพราะเขามีชีวิตที่สุขสบาย ไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนหรือความกดดันจากคนอื่น ตัวละครเหล่านั้นจึงไม่ก้าวร้าวหรือดูร้ายซึ่งเราเห็นจากการดำเนินชีวิตของเขา

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับตัวละครอยู่ในหน้า 25 เรื่องเกวียนเล็ก สายชูไปเรียกเงินของชายวาฬายาย เรื่องนี้อาจเกิดจากข้อบกพร่องในการเรียงพิมพ์

5. ฉากและภาพประกอบ

เรื่องราวในหนังสือเรื่องต้นฉบับนี้ เป็นเรื่องของชีวิตบ่งทุ่งที่เกี่ยวกับทุ่งนา ไร่คลอง และภาพธรรมชาติทั้งหลาย ผู้เขียนได้สะท้อนภาพเหล่านี้ไว้ในเรื่องราวอย่างชัดเจน ไม่มีข้อยกเว้น

ภาพประกอบ

ภาพประกอบเป็นภาพวาดขลุ่ยคำ ภาพเหล่านี้ผู้เขียนแทรกไว้ในเรื่องย่อยแต่ละเรื่อง มีทั้งหมด 14 ภาพเท่ากับจำนวนเรื่อง ภาพทั้งหมดเป็นภาพวาดง่าย ๆ ไม่มีความประณีต การแสดงภาพประกอบไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ผู้เขียนแทรกไว้ตอนใดตอนหนึ่งของเรื่องอาจจะเป็นต้นเรื่องหรือกลางเรื่องการจัดภาพนี้ไม่คำนึงถึงการจัดรูปเล่ม เมื่อนำภาพไปเสนอไว้ก่อนใด ในตอนนั้นผู้อ่านจะชะงักในการติดตามเรื่อง อาจก่อให้เกิดความรำคาญใจแก่ผู้อ่านได้ เพราะทำให้เนื้อหาของเรื่องต้องขาดตอนไป ข้อบกพร่องนี้จะปรับปรุงต่อไป

นอกจากภาพที่แทรกไว้ในแต่ละเรื่องแล้ว ผู้เขียนยังใส่ข้อความของภาพให้เด็กจดเพื่อนำมาเสนอใหญ่อ่านเห็นตอนคนเล่น นับว่าเรากำหนดใจได้บ้างเหมือนกัน

ภาพประกอบในหนังสือเล่มนี้กล่าวได้ว่า ไม่เรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านได้มากนัก แม้ถ้าผู้จัดทำมีมติตัดสินเรื่องดีหรือไม่และการจัดภาพให้ดีแล้ว อาจมีส่วนทำให้เด็กสนใจมากขึ้น แต่สำหรับเด็กโตอาจมองข้ามเรื่องนี้ได้บ้าง โดยเบนความสนใจจากรูปภาพไปสู่เรื่องราวภายในเล่ม

6. บทกวี

บทกวีของหนังสือเรื่องสั้นฉบับนี้ มีทั้งร้อยแก้ว

6.1 กวีนิพนธ์

เด็กที่อาวจะได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินไปกับชีวิตของชาวชนบท สุขตาสุขใจกับสภาพท้องทุ่งอันสงบร่มเย็น และมีความอบอุ่นกับสภาพครอบครัวของคิมซึ่งรักใคร่กลมเกลียวกันดี เรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นถึงชีวิตของเด็กเป็นส่วนใหญ่ทั้งที่เกี่ยวกับตัวเด็กเองและชีวิตในครอบครัว จากเนื้อเรื่องได้กล่าวถึงสภาพจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งการแจ่มออกของเด็ก

การที่พ่อของคิมได้ประดิษฐ์ของให้ ของเล่นต่างๆ ให้ลูก เด็กจะรู้สึกถึงความรักของพ่อที่มีต่อลูก ความผูกพันใกล้ชิดนี้เองจะทำให้เด็กคิดว่าพ่อคือ บุคคลที่ควรรัก เคารพและเชื่อฟัง เพราะพ่อมีแต่ความอ่อนโยนกับลูก ดังในเรื่องกั้งหันต้องลม พ่อทำกั้งหันให้กินแต่เส้นทำรัก พ่อไม่ได้พูดว่าหรือใคร ทั้งยอมทำให้ใหม่ด้วย

"พ่อจะทำให้ใหม่ นอนเสียเถิด เพราะหัดวิชาไม่หัก" พ่อเอามีดควั่นหัวเมา ๆ คินนอนหลับตาฟัง เสียงกั้งหันของกั้งอื่นกรางหรือ ๆ อย่างไพเราะ " ¹

6.2 กวีนิพนธ์เชิงบทกวี

เราจะเห็นสภาพสังคมอย่างแจ่มชัด นับตั้งแต่สภาพประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และความเป็นอยู่ของชาวชนบท การดำเนินชีวิตของชาวชนบทไม่ว่าจะขายหรือซื้อสินค้าอาหารการกินมีอย่างอุดมสมบูรณ์ เช่น หาบปลาจากท้องทุ่ง หานกขมิ้น หานกขมิ้นในป่า เหล่านี้เป็นต้น

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งของหนังสือเรื่องสั้นฉบับนี้ ชาวชนบท ครอบครัวขนาดเล็กอยู่กันเป็นกลุ่ม พ่อแม่ดูมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด

¹ นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นฉบับนี้ หน้า 18

6.3 ด้านความรู้

เรื่องนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ, การดำรงชีวิตของชาวชนบท เรื่องบางเรื่องเป็นความรู้เฉพาะกลุ่ม เฉพาะท้องถิ่นนั้น ผู้เขียนก็อธิบายแจ่มแจ้งให้รู้ ถึงตัวอย่างเช่น

วัง คือ ตาข่ายเล็ก ๆ ยิงไว้กับไม้ไค้เป็นกรังวงกลม เป็นอุปกรณ์

ดักนก

มีม คือ ผึ้งชนิดเล็ก ๆ รังโตนาคจากข้าว ชอบจับอยู่ตามกอไผ่และป่าละเมาะรก ๆ ก่อนที่มีมจับจะโตไม่เกินนิ้วมือ มันจะพอกน้ำหวานไว้รอบนอกนเคี้ย คือ เยื่อสีขาวบาง ๆ ที่เกาะอยู่ภายในของปล้องไม้ไผ่ที่ใช้ทำชาวหลาม.

นอกจากสิ่งเหล่านี้ ภายในเนื้อหายังได้เกร็ดความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ อันเกี่ยวกับการดำรงชีวิต มีคุณค่าแก่ผู้อ่านพอควร ตัวอย่างเช่น

- การเลือกหน่อไม้ที่จะหวานอร่อย ต้องเป็นหน่อไม้โตคืน
- ไม้ที่จะไว้ทำเป็น กวกรเป็นไม้สะแก หรือตอไม้ที่ขุดออกจากไร่นา
- กระบอกลไม้ไผ่ใช้แทนหม้อหุงข้าวได้ในยามกับขัน
- สภาพของภูมิอากาศในท้องถิ่นชนบทจะเป็นเช่นไร สังเกตได้จาก

รังมีม ถ้ามีมทำรังต่ำดมจะแรง

6.4 ด้านความถี่กริเริ่มสร้างสรรค

ถึงชอง เกรียงไกร เกรียงเคนต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่องนี้ ผู้เขียนได้กำหนดให้ตัวละครมีประวัติชีวิตอันมีอยู่ในบรรพชน เช่น ท่าเกวียนเล็กเพื่อบรรทุกจีน ท่าหุ่นไล่กา ท่ากังหัน ท่าปีท่ากลอง ท่าอโผละ และอื่น ๆ นี่นับว่าประหยัดเงินในการใช้จ่ายไ้มาก นอกจากนั้นผู้เขียนยังส่งเสริมให้ผู้อ่านรู้จักศึกษาค้นคว้าสิ่งของ เกรียงไกรอื่น ๆ ด้วย

ในส่วนที่แสดงถึงการดำรงชีวิตของชาวชนบทนั้น ผู้เขียนได้กล่าวถึงการ
 เล่นงานที่เล่นในท้องถิ่นนั้นไว้อย่างมาก เช่น การเล่นบ๊องโละ การเล่นยิงปืนโดยใช้อาวุธกระสุน
 ดินปืน การรำกลองยาว และการเล่นกังหันลม เด็ก ๆ ในท้องถิ่นนี้เล่นกันอยู่เสมอ ๆ โดย
 ไม่มีการเล่นอะไรที่เป็นการละเล่นของชาวสวนนา

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์หนังสือเด็กที่ชนะการประกวด ในด้านโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉากและอื่น ๆ โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กและจิตวิทยาเด็กประกอบ รวมทั้งประเมินคุณค่าของหนังสือว่า มีผลต่อการพัฒนากานสติปัญญา ความรู้ ความคิด จิตใจ ของเด็กหรือไม่

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดและได้รับรางวัล ระหว่างปี 2515-2519
2. ทำให้ทราบคุณค่าของหนังสือเล่มนี้ ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความคิด จิตใจของเด็ก
3. ทำให้ทราบแนวทางในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาหนังสือสำหรับเด็ก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาหนังสือสำหรับเด็ก เวลาที่ชนะการประกวดจะได้รับรางวัล เนื่องในงาน ปีค่านหนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี 2515-2519
2. การศึกษาและวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดและได้รับรางวัล จะวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ประเภทหนังสือที่ วิจารณ์เรื่องต่อไปนี้

2.1.1 โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง

2.1.2 การเสนอเรื่อง ลีลาในการเขียน

2.1.3 ด้านภาษา

2.1.4 ตัวละคร

2.1.5 ฉาก

2.1.6 ภูมิภา

2.2 ประเภทสารคดี วิจารณ์เรื่องต่อไปนี้คือ

2.2.1 เนื้อเรื่อง

2.2.2 การวางเค้าโครงเรื่อง การเสนอเรื่อง

2.2.3 ด้านภาษา

2.2.4 องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เร้าใจในการอ่าน

2.2.5 สารประโยชน์

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์หนังสือเด็กนั้น จะศึกษาในลักษณะการวิจัยเอกสาร และจะเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

2. ศึกษาความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก หลักเกณฑ์ในการสร้างหนังสือสำหรับเด็กและหลักเกณฑ์การวิจารณ์

3. ศึกษาลักษณะความต้องการ ความสนใจในการอ่านของเด็กทั้งส่วนหนึ่ง กับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กแบบการพรรณนา เพื่อในงานศึกษาหนังสือเด็กชาติ ระหว่างปี 2515-2519 ผู้เขียนได้ศึกษาตามวิธีการและกำหนด

โคลงฉันท์นี้คือ

หนังสือประเภทสารคดีทั้ง 4 เล่มคือ พระราชวังบางปะอิน วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียงแคว.บ.บ.โพสพ เนื้อหาของหนังสือประเภทสารคดีเหล่านี้ให้ความรู้ทางวิชาการเป็นส่วนใหญ่ การเสนอเรื่องทำอย่างเป็นลำดับตามขั้นตอนที่เด็กควรจะรู้ ผู้เขียนเสนอเรื่องโดยใจภาพ ประกอบเป็นสิ่งที่เร้าความสนใจของผู้อ่านภาพ ประกอบแต่ละภาพมีคำอธิบายอย่างชัดเจน นับว่าหนังสือสารคดีเหล่านี้ส่งเสริมเด็กทางด้านสติปัญญา เพราะเนื้อหาสาระจากหนังสือช่วยให้พบความรู้ของเด็กให้กว้างขวางขึ้น

หนังสือประเภทบันเทิงคดีมี 13 เล่ม เรื่องราวในหนังสือเหล่านี้ให้ความบันเทิงแก่เด็ก คือ มีทั้งเรื่องการผจญภัยอันตื่นเต้น การท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงเรื่องของชีวิตคนและสัตว์ที่มีพฤติกรรมอันน่าสนใจ ผู้เขียนเสนอเรื่องในลักษณะนิทานโดยเล่าเรื่องอย่างง่าย ๆ ฉากและตัวละครภายในเรื่องเป็นสถานที่และบุคคลที่ใกล้ชิดและคุ้นเคยกับเด็ก หนังสือประเภทบันเทิงคดีนี้ส่งผลต่อจิตใจเด็กเป็นส่วนใหญ่ คือ กระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกนึกคิดในทางต่าง ๆ เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งค่านิยมที่พึงปรารถนาของสังคมอีกด้วย

อภิปรายผลการศึกษากันกว่า

จากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด เรื่องในงานสัมมนาหนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี 2515-2519 จะอภิปรายผลการศึกษากันว่าดังต่อไปนี้

ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า หนังสือประเภทสารคดีเป็นหนังสือที่ส่งเสริมทางด้านสติปัญญา เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แสดงถึงความ เป็นไทย ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กได้สำนึกในความเป็นคนไทย รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้อ่านภูมิใจในชาติกำเนิดของตน เป็นที่น่าสังเกตว่าสาระจากหนังสือประเภทสารคดีนี้ ส่งผลถึงด้านจิตใจของเด็กด้วย ได้แก่ ความรู้สึกภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของไทยในคำกล่าวว่าเป็นอยู่และสิ่งของเครื่องใช้จากเรื่องวัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง

ความชื่นชมในสถาบันศรัทธาและกิตติกรรมจากเรื่องราวพระราชวังบางปะอินและวัด
พระเชตุพนวิมลมังคลาราม เรื่องเหล่านี้จะทำให้เด็กเกิดความรักนับถือและเห็นคุณค่า
ของศิลปวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่หม่อมครูมงคล ได้กล่าวถึงเรื่องเนื้อหา
ของหนังสือประเภทสารคดีไว้ว่า "ในจุดเน้นด้านวัฒนธรรม ให้ตระหนักความมี
พลเมืองในกาลข้างหน้า"¹ ดังนั้นจึงนับได้ว่า สารคดีหนังสือสารคดีได้ให้ความคิด
แก่เด็กด้วย

การเสนอเรื่อง หนังสือประเภทสารคดีเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เป็นส่วนใหญ่ แต่
ขณะเดียวกันก็จะได้ความเพลิดเพลินไปด้วย การลำดับเรื่องเป็นไปตามลำดับ ไม่
ซับซ้อน

สนวนภาษาที่ปรากฏมักเป็นการอธิบายและบรรยาย ซึ่งก่อให้เกิดความและช่วย
ให้เข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือสารคดีทั้ง 4 เล่ม ช่วยเสริมสร้าง
สติปัญญาและความเพลิดเพลินแก่เด็กได้มาก

ภาพประกอบในหนังสือสารคดีทั้ง 4 เล่ม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้
ผู้อ่านสนใจและติดตาม ภาพส่วนใหญ่เป็นภาพถ่ายจริง มีสีสวย สดใส เกี่ยวกับ
เรื่องภาพประกอบนี้ จวงจันทร์ วาละหาญ ได้กล่าวว่า "การมีภาพเด็กเรื่องหนังสือที่
ชอบและความสนใจโดยทั่วไป" ได้สรุปว่า "หนังสือที่มีภาพประกอบได้รับความสนใจ
มากกว่าที่ไม่มีภาพประกอบ ภาพประกอบที่มีสีสวยงามเป็นที่น่าสนใจมากกว่าภาพขาวดำ"²

หนังสือสารคดีทั้ง 4 เล่มนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นหนังสือที่ดี มีรายละเอียดที่ชัดเจน
อาจมีบางภาพที่ไม่เรียงร้อยความสนใจเด็กได้มากนัก เพราะภาพไม่ชัด แต่กล่าวได้ว่า
ภาพประกอบในหนังสือส่วนใหญ่ช่วยให้เด็กสนใจได้

¹กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำ หนังสือสำหรับเด็ก
หน้า 50

²จวงจันทร์ วาละหาญ "การมีภาพเด็กเรื่องหนังสือที่ชอบและความสนใจ
โดยทั่วไป" วารสารห้องสมุด 15 (2) : 121 มีนาคม - เมษายน 2514

หนังสือประเภทบันเทิงคดีนั้น ผู้เขียนสร้างเรื่องไต่ไกลเกี่ยวกับชีวิตและความ เป็นอยู่ของเด็กทั้งในค่านิยมและสถานที่ การสร้างเรื่องในลักษณะนี้ยอมทำให้เด็ก สนใจและต้องการอ่าน หนังสือนี้ส่งผลต่อเด็กในด้านจิตใจคือ ทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ทั้งยังส่งเสริมคุณธรรมในค่านิยมมีเมตตาจิต ความเอื้อเฟื้ออารี ความ สามัคคี ความรักและเข้าใจเพื่อนมนุษย์ เช่นเดียวกับที่คณะผู้อภิปรายเรื่อง "ข้อคิด เกี่ยวกับหนังสือเด็ก" กล่าวไว้ว่า "ผู้เขียนเรื่องสำหรับเด็กควรสอดใส่ปรัชญา ความ กล้าหาญ การเสียสละ ความปรารถนาดีต่อเพื่อน ความรักงานและสิ่งดีงามต่าง ๆ ลง ไปตามสมควร"¹ ดังเช่น ความกตัญญูของท่าเกที่มีต่อมารดาในเรื่องเอื้องแซะสีทอง ความรักและห่วงใยของนิทานที่มีต่อหวานในเรื่องหวานอยู่ไหน ความเมตตาสัตว์ในเรื่อง ตู๊กแกอยู่อาภัพ เป็นต้น

เรื่องราวในหนังสือประเภทบันเทิงคดีทั้ง 13 เล่มนี้ มีหลายชนิดได้แก่ เรื่อง ชีวิตในครอบครัว ชีวิตสัตว์ ความรักระหว่างเพื่อน การท่องเที่ยว การผจญภัยอันน่าตื่นเต้น เช่น เรื่องชีวิตสัตว์ในเรื่องอ้วนกับอืดผจญภัย อิทธิปาฏิหาริย์ของดาบในเรื่องดาบวิเศษ ผู้รวบรวมหาเรื่องหนังสือเด็กได้กล่าวถึงเรื่อง หนังสือประเภทนี้ที่ให้ความเพลิดเพลิน สำหรับประณทีก่อนกาลเวลาไว้ว่า "ควรจะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ ภารผจญภัย อิทธิ- ปาฏิหาริย์ ชีวิตประวัติ เรื่องผี ปริศนา งามแปลกเรก จวนหัว เรื่องเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว ชีวิตสัตว์ และสังคมปัจจุบัน เรื่องที่เกี่ยวช่วงกับตัวเด็ก"²

การเสนอเรื่อง มักจะเน้นบทบาทของตัวละครเป็นสำคัญ โดยให้ตัวละครมีส่วนในการ ในการดำเนินเรื่อง การเริ่มเรื่องเป็นไปอย่างเรียบง่าย ๆ จนแนวบรรณคดีไม่ผิดความคาดหมาย

¹ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการนิเทศนาเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก
หน้า 56.

² ดู หน้า 155

คำบอกเล่าและการเรียบเรียงประโยค นั้นว่าไม่ยากและไม่ยาวจนเกินไปที่จะอ่านจับใจความให้เข้าใจได้ เพราะเป็นคำที่เด็กและผู้ใหญ่อ่านอยู่ในชีวิตประจำวัน ภายในเรื่องหวานอยู่ไหน มีทศนนาของเค็กซึ่งอ่านแล้วเข้าใจง่าย รวมทั้งสร้างความเป็นกันเองกับเด็กด้วย ดังที่ธีรณี ศรีโรรารณ กล่าวไว้ว่า "คำที่ไร้นางนึ่งสื่อเป็นคำประกอบภาพและอยู่ในวงประสมการณ์ของเค็กหรือเป็นคำที่เด็กคุ้นเคยมากที่สุด อยู่ในระดับความยากง่าย นนึ่งสื่อเขียนของเค็ก"¹ ส่วนภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ก็มีลักษณะเดียวกัน

ตัวละครในเรื่องหวานใหญ่ เป็นบุคคลใกล้ตัวเด็กและเด็กรู้จักคุ้นเคย ทรพีเนีย กัลยาณมิตร กล่าวถึงลักษณะตัวละครว่า "ถวพีวียใกล้เกียงกับเค็ก ถาตัวละครอื่น ๆ ในเรื่องเป็นผู้ใหญ่ ถัถวระเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้กับตัวเค็ก เช่น พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย"² นอกจากตัวละครที่เป็นคนแล้ว ยังมีสัตว์เป็นตัวละครด้วย เช่น เรื่องตุ๊กแกอยู่อาภัพ มีตุ๊กแกเฒ่าตัวเก๋น ลูกไก่ส่วนสวย มีลูกไก่เป็นตัวเค็ก เป็นต้น

ฉากและบรรยากาศของเรื่อง ทรพีเนีย กัลยาณมิตร ได้กล่าวไว้ว่า "ฉากหรือบรรยากาศของเรื่องเป็นบรรยากาศที่เด็กคุ้นเคย เป็นบรรยากาศที่ช่วยเสริมประสบการณ์ให้เด็ก"³ หนังสือประเภทบันเทิงคดีจะสอดแทรกหรือสร้างบรรยากาศแบบไทย ๆ ไว้เกือบทั้งหมด เช่น การแต่งกาย ภาษาชนบทของไทยที่ปรากฏในเรื่องสัตว์มีประโยชน์ ลักษณะบ้านทรงไทยในเรื่องหวานอยู่ไหน ฯลฯ ในเรื่องหมู่บ้านหนูนา ผู้เขียนไม่ช่วยสร้างบรรยากาศแบบไทย เพราะลักษณะอาคารบ้านเรือนและการแต่งกายในเรื่อง

¹ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก
หน้า 20

² คุ. 206

³ คุ.

เป็นของชาวตะวันตกเกือบทั้งหมด อาจจะเป็นเพราะว่าผู้เขียนต้องการที่จะสร้าง
บรรยากาศให้ผิดแผกแตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมของเด็กออกไป จึงเป็นข้อที่น่า
สังเกตไว้สำหรับปรับปรุงต่อไป เพราะฉากและบรรยากาศเป็นส่วนหนึ่งที่จะชักจูงความ
สนใจเด็ก

หนังสือมันจึงควักทั้ง ทบนี้ เป็นหนังสือที่ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินแก่เด็ก
มากที่สุด ในขณะที่เด็กได้รับความเพลิดเพลินก็จะได้ความรู้ไปด้วย ผู้เขียนได้แทรกข้อ
คิด หรือสนใจที่เด็กอาจนำไปปฏิบัติไว้ในเรื่องราวเหล่านั้นได้อย่างกลมกลืน เด็กย่อม
รู้จักใช้ความคิดของตนเองในการตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับข้อสอนเหล่านั้น
ดังที่มีผู้กล่าวว่า "เด็กชอบให้สอนตรง ๆ จะให้อะไรแก่เด็กต้องให้อย่างมีศิลปะ
ฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเขียนลงในหนังสือ จึงต้องเกลื่อนน้ำตาบ้าง"¹ สิ่งเหล่านี้
จะทำให้เด็กมีวิจารณ์ภายในการอ่าน

กล่าวได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กที่นำมาวิเคราะห์นี้ เด็กอ่านแล้วจะได้ประโยชน์
ด้านความเพลิดเพลิน เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ดีแก่เยาวชนของไทยเรา

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้เขียนขอเสนอหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือสำหรับเด็ก
ดังนี้คือ

1. หนังสือประเภทสารคดี

หนังสือสารคดี หมายถึง หนังสือที่แต่งหรือเรียบเรียงขึ้น อันประกอบ
ด้วยเนื้อหาสาระให้ความรู้ ส่งเสริมความเจริญทางสติปัญญา ทั้งด้านความรู้ ความคิด
ความเข้าใจ รวมทั้งก่อให้เกิดความรู้สึกเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านอีกด้วย

¹ กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการดำเนินงานเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก

หลักเกณฑ์ในการเขียนหนังสือสารคดีสำหรับเด็ก คือ

1. ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้และเกิดประโยชน์ต่อเด็ก ทั้งด้านสติปัญญา และจิตใจ
2. แก่โครงเรื่องของหนังสือประเภทสารคดี ควรเป็นโครงเรื่องใหญ่เพียงจุดเดียวที่มุ่งเสนอต่อเด็ก เพื่อให้เด็กเข้าใจได้ถูกต้องตามเจตนาหมาย
3. เนื้อเรื่อง ควรเป็นเรื่องแปลก น่าสนใจและน่าศึกษา รวมทั้งสละของความต้องการของเด็ก เช่น เด็กชอบอยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ ที่เขายังไม่เคยพบมาก่อน สารคดีที่เสนอแก่เด็กนั้นนอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้ว ควรให้เด็กรู้จักเข้าใจ ขอบซึ่ง เช่น ชมและภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทยอีกด้วย
4. ภาษาที่ใช้ ควรกระชับรัดกุม อ่านเข้าใจง่ายคือ เรียบเรียงอย่างละเอียดลออ สามารถสื่อสารให้เด็กเข้าใจได้รวดเร็ว เพราะหนังสือประเภทนี้ต้องการให้เด็กได้รู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้ ขนาดตัวอักษรต้องใหญ่เล็กและเปี่ยมแน่นจนเกินไป
5. เรื่องราวที่เสนอต่อเด็กต้องถูกต้องและตรงกับข้อเท็จจริง ทั้งด้านเนื้อเรื่อง ภาพประกอบและคำอธิบาย
6. การจัดรูปเล่ม ใจความหน้าของหนังสือไม่ควรมีตัวหนังสือทั้งหมด ควรเว้นที่ว่างให้เด็กได้นักวาดภาพบ้าง เด็กจะได้มีพื้นที่และเพลิดเพลินกับตัวหนังสือมากเป็นพิเศษ
7. ควรเป็นหนังสือที่ได้ประโยชน์แก่เด็กในด้านความรู้ที่จะเพิ่มพูนสติปัญญา หันจิตใจที่ทำให้เด็กเกิดความรู้รักภักดีอันดีงาม และด้านทักษะที่ทำให้เด็กเกิดความสามารถในการอ่าน

2. หนังสือประเภทบันเทิงคดี

หนังสือบันเทิงคดี หมายถึง หนังสือที่แต่งหรือเรียบเรียงขึ้นโดยมุ่งในผู้อ่านเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน รวมทั้งได้รับคุณค่าจากเนื้อเรื่องด้วย หนังสือประเภทบันเทิงคดี แบ่งตามลักษณะการแต่งไว้ ๘ ชนิด

1. ประเภทเรื่องสั้นและนิทาน

2. ประเภทร่ายกรอง

หลักเกณฑ์ในการเขียนหนังสือประเภทเรื่องสั้นและนิทาน มีดังนี้คือ

1. โครงเรื่องควรแปลกใหม่ ไปว่าหากหรือจำเจอยู่กับท่าสอนต่าง ๆ ควรนิพนธ์เรื่องให้เก๋าคิด ถ้าจะเน้นด้านคุณธรรมหรือข้อคิด ควรจะมีแนวในการเสนอเรื่องที่แปลกออกไป
2. เนื้อเรื่องควรจะถูกใจเด็ก เจ็บ เรื่องราวของสัตว์หรือการผจญภัยที่น่าตื่นเต้น เพื่อให้ตรงกับความต้องการและบรรทัดฐานของเด็ก
3. เด็กชอบเรื่องสนุกสนาน เรื่องที่เสนอต่อเด็กจึงควรทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนานและสบายใจ
4. ภาษาที่ใส ต้องเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นท่าง่าย ๆ ที่เด็กอ่านแล้วเข้าใจความ สบายตัวอักษรที่ใสต้องเหมาะสมกับระดับของเด็ก นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงขนาดของช่องไฟที่เหมาะสมด้วย
5. ตัวละคร ถ้าเป็นคนต้องเป็นอยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ถ้าเป็นบุคคลอื่น ควรเป็นผู้มีความสำคัญและมีชื่อเสียงในคำบอกเล่าหนึ่ง ถ้าตัวละครเป็นสัตว์ ต้องเป็นสัตว์ที่เด็กรู้จัก สำหรับเด็กเล็กอาจใช้ตัวละครเป็นสัตว์ที่พูดได้เหมือนคนได้ ปี ๖ กิจกรรมบางอย่างที่เขียนแบบคน
6. ฉากและบรรยากาศ ควรเป็นบรรยากาศแบบไทย ๆ ใ้หมากที่สุดจะทำให้เรื่องสมจริงมากยิ่งขึ้น
7. ภาพประกอบ ภาพควรช่วยอธิบายเนื้อเรื่องด้วย เพื่อช่วยเด็กที่ยังอ่านหนังสือไม่แตกฉาน รายละเอียดของภาพต้องชัดเจนและถูกต้องตามลักษณะความเป็นจริงด้วย ควรเป็นภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

ครูในชั้นประถมและมัธยมศึกษาเป็นผู้พิจารณาเลือกหนังสืออื่น ๆ สำหรับให้เด็กอ่านเพิ่มนอกเหนือไปจากหนังสือเรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่ดีและเป็นที่ชื่นชอบทำให้เด็กอยากอ่าน จึงเป็นผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญา นอกจากนี้ยังเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีทักษะในการอ่านและรักการอ่านมากขึ้น ครูควรพยายามจูงใจให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือว่า การอ่านจะทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์

อีกประการหนึ่งครูควรกระตุ้นให้เด็กเขียนหนังสือสำหรับเด็ก เพราะเด็กวัยเดียวกันย่อมทราบถึงความต้องการและความสนใจของตัวเอง ภาษาที่ใช้ก็จะ เป็นภาษาระดับเดียวกันด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองควรมีส่วนส่งเสริมเด็กในด้านการอ่าน โดยพยายามชักนำให้เขาใจถึงสภาพจิตใจและความต้องการของเด็ก เพื่อจะได้จัดหาหนังสือที่มีคุณค่าให้เด็กได้อ่าน เป็นการเสริมสร้างความรู้ ความนึกคิดของเด็กให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านโดยสนับสนุนให้เด็กรู้จักคุณค่าหาความรู้จากการอ่านหนังสือที่ได้อยู่เสมอ ผู้ปกครองควรจะมีวิธียั่วยักให้เด็กอ่าน โดยการอ่านให้เด็กฟังก่อน อีกประการหนึ่งผู้ปกครองควรแนะนำเด็กเกี่ยวกับการซื้อหนังสืออ่านควยว่า ควรเลือกหนังสือชนิดใด

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จัดทำหนังสือสำหรับเด็กและสำนักพิมพ์

ผู้เขียนหนังสือเด็กควรตระหนักว่า หนังสือที่เด็กอ่านย่อมมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้จักเกิดของเด็ก ผู้เขียนจึงควรพิจารณาหาว่า ควรให้สาระอะไรบางอย่างที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อความนึกคิดของเด็ก ดังนั้นผู้เขียนหนังสือสำหรับเด็กควรศึกษาและสำรวจความสนใจของเด็ก เพื่อจะได้รู้ ว่าเด็กสนใจอะไร ชอบอะไร แล้วจึงนำความรู้ที่นำมาพิจารณาหาแนวทางจัดทำหนังสือที่มีคุณภาพสำหรับเด็กต่อไป

ทางสำนักพิมพ์ที่เป็นผู้ลงทุนจัดพิมพ์ การจัดรูปเล่มให้ประณีต เหมาะกับเด็ก ไม่ควรหวังผลกำไรจากการขายหนังสือเด็กมากเกินไป ซึ่งจะเป็นผลให้หนังสือเด็กมีคุณภาพต่ำ ที่เป็นอย่างนี้ขณะนี้ ตลาดหนังสือสำหรับเด็กมีหนังสือไม่เหมาะกับเด็กมากมาย เช่น ภาพประกอบในหนังสือการ์ตูน มักเน้นไปในด้านหยาบโลน การใช้คำไม่เหมาะสม เนื้อหาไม่ส่งเสริมสติปัญญาเด็ก สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่สำนักพิมพ์ควรรับผิดชอบและพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับสมาคมและสถาบันที่จัดสอนเกี่ยวกับการสร้างหนังสือเด็ก

สมาคมหรือสถาบันต่าง ๆ ควรจะตระหนักในความสำคัญของหนังสือเด็ก และช่วยส่งเสริมกวดขันการจัดกิจกรรม เช่น การสัมมนา โดยเชิญผู้ผู้เชี่ยวชาญทางหนังสือเด็กมาเสนอความรู้ ความคิดใหม่ ๆ เพราะเมื่อผู้รู้ทั้งหลายมารวมกำลังความคิดกันแล้วย่อมก่อให้เกิดพลังอันน่าเชื่อถือ ผลที่ได้จากการสัมมนา คือ ข้อคิด ข้อสรุป และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเขียนหนังสือเด็ก จะช่วยให้ผู้สร้างหนังสือเด็กทราบแนวทางที่ถูกต้อง และช่วยให้การผลิตหนังสือเด็กมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล

รัฐบาลควรมีนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาระดับประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนโครงการหนังสือสำหรับเด็กและจัดให้ครูได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อจะได้ทราบถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วนำไปใช้กับเด็กได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

นอกจากนี้ เช่น นักวิชาการ นักจิตวิทยา ควรให้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือเด็กด้วย เพื่อช่วยให้หนังสือนั้นมีคุณภาพยิ่งขึ้น อีกประการหนึ่งรัฐบาลควรส่งเสริมหรือจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสอ่านหนังสือที่ดี เช่น โครงการจัดห้องสมุดสำหรับเด็กตามโรงเรียนต่าง ๆ ราชบัณฑิตยสถาน ในการจัดหา ส่งเสริมและเผยแพร่หนังสือดีให้แก่เด็กอย่างทั่วถึง ทำให้เด็กมีโอกาสได้

อ่านหนังสือมากขึ้น หนึ่งใบเสกบันการฝึกหัดครูและแหล่งผลิตครูทั้งหลาย คณะผู้จัดทำหลักสูตรกระทรวงศึกษา หนังสือสำหรับเด็กเข้าใจในหลักสูตรด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะหนังสือเด็กที่เกี่ยวกับการประกวดแข่งใน งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี 2515-2519 เท่านั้น ผู้สนใจอาจจะศึกษาหนังสือ เด็กฉบับหนึ่งการประกวดอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้และในปีอื่น ๆ ต่อไป
2. หนังสืออื่น ๆ สำหรับเด็กที่นอกเหนือไปจากที่ได้ศึกษานี้ ก็มีความ สำคัญต่อเด็กอยู่มาก ผู้สนใจควรได้ศึกษาหนังสืออื่น ๆ ทั้งที่เป็นหนังสือภาพ หนังสือการ์ตูน อีกต่อไปอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหนังสือเหล่านั้น
3. การวิจัยต่อไป ผู้วิจัยควรได้ศึกษาถึงปฏิกิริยาสะท้อนของเด็ก โดยตรง ในด้านความสนใจ ความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อหนังสือที่จะศึกษาดู เพราะ การศึกษานี้ก็ได้พิจารณาถึงตัวเด็ก เป็นการศึกษาวเคราะห์จากผู้วิจัยฝ่ายเดียวเท่านั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ครินติน สูงสว่าง หวานอยู่ไหน กวางมล 2519 ไม่มีเลขหน้า

จวงจันทร พาละหาญ "การสัมภาษณ์เด็กเรื่องหนังสือที่ชอบและความสนใจโดยทั่วไป"

วารสารห้องสมุด 15 (2) : 121 มีนาคม-เมษายน 2514

เจ็ดฉาย เขมวิชานรัตน์ ตุ๊กแกอยู่อาภัพ สำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2515 32 หน้า

ฉวีวรรณ จึงเจริญ หนูบานหนูนา สำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2519 ไม่มีเลขหน้า

_____ เสือเผ่นกับลูกวัว องค์การคาวของครูสภา 2518 30 หน้า

ตุ๊ก-ติก (นามแฝง) ทำไมหนอ ? นายตบปอง สำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2518 22 หน้า

เคียบ ชุมสาย, ม.ล. แม่โพสพ องค์การคาวของครูสภา 2517 55 หน้า

ทรวง มุ่งสมหมาย อิสปแก้วกลอน สำนักพิมพ์วีรธรรม 2517 167 หน้า

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ จิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518 288 หน้า

นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คาบพิเศษ โรงพิมพ์ศิรินสาร 2519

ไม่มีเลขหน้า

นิมิตร ภูมิถาวร เรื่องสั้นชนบท บรรณกิจเทรดดิ้ง 2519 93 หน้า

นทบรรณาธิการ "หนังสือสำหรับเด็กที่อ่าน" วารสารห้องสมุด (18) : 3

พฤษภาคม-มิถุนายน 2517

เบญจา แสงมลิ อ้วนกับอึคดจัญญ์ อักษรเจริญทัศน์ 2518 ไม่มีเลขหน้า

ประทีป สยามชัย "เด็กกับหนังสือ" มิตรครู 9 : 6-7, 41-42 ปักษ์แรก

15 พฤษภาคม 2513

ประทีป เหมือนนิล วรรณกรรมไทยปัจจุบัน สารสยาม 2519 303 หน้า

ประยูร พรหมพันธ์ "แนวคิดในการพัฒนาเยาวชน" มิตรครู ปักษ์แรก 15 : 30-32

15 สิงหาคม 2516

ประสิทธิ์ ฉายแก้วโป่ง สัตว์มีประโยชน์ องค์การคำของคุรุสภา 2519 31 หน้า
พิสิฐ เจริญวงศ์ วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง องค์การคำของคุรุสภา 2516
52 หน้า

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วย
การศึกษา ฯ สหประชาชาติ 2515

แมนมาส ขวลิต "หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน" จันทร์เกษม 69 : 11-12
มีนาคม-เมษายน 2519

รัชณี ศรีไพรวรรณ "การเขียนหนังสือสำหรับเด็กและวัยรุ่น" ประชาศึกษา
(16) : 9 เมษายน 2508

รัฐจวน อินทรกำแหง วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น ดวงกมล 2517 125 หน้า
ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับ พ.ศ. 2493 โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม 2507
1053 หน้า

ลมูล รัตตากร "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" วารสารห้องสมุด (17) 1 :
มกราคม-กุมภาพันธ์ 2506

ละเมียด ติมอักษร นายชนมคม องค์การคำของคุรุสภา 2517 31 หน้า

เลิศ อานันทะ "เด็กและเยาวชนกับความมั่นคงของชาติ" มิตรครู ปักษ์แรก
(19) 1 มกราคม 2520

วิชา พรหมจันทร์ เอื้องแซะสีทอง องค์การคำของคุรุสภา 25๑7 15 หน้า

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องหนังสือสำหรับเด็ก
เด็ก แผนกประถมศึกษา และแผนกบรรณารักษศาสตร์ 2516 164 หน้า

วิริยะ สิริสิงห์ "การจัดทำวรรณกรรมสำหรับเด็ก" วารสารห้องสมุด (15) 6 :
454 พฤศจิกายน-ธันวาคม 2514

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมการฝึกหัดครู พัฒนาการของครอบครัวและเด็ก 2509
385 หน้า

_____ กรมวิชาการ ห้องสมุดประถมศึกษา 2514 35 หน้า

_____ กรมวิชาการ รายงานการสัมมนาเรื่องหนังสืออ่านสำหรับเด็กกลุ่มอายุ
11-16 ปี 2510 295 หน้า

_____ กรมวิสามัญศึกษา รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก
2515 281 หน้า

สตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย, สมาคม การประชุมศึกษาเรื่อง หนังสือสำหรับผู้เริ่ม
อ่าน อักษรสยามการพิมพ์ 2515 150 หน้า

สมาน พลวิจิต การศึกษายาของผู้อุปการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย ในการส่งเสริมการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
ให้แก่ นักเรียน ปีการศึกษา (2617) ปริญฐานิพนธ์ กศ.บ. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517 64 หน้า

สิทธิา พินิจภูวดล ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมของไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2515 556 หน้า

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม จิตวิทยาเด็ก พิมพ์ครั้งที่ 4 แพรวพิตยา
กรุงเทพฯ 2517 278 หน้า

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ พระราชวังบางปะอิน องค์การค้าของคุรุสภา 2618
52 หน้า

_____ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม องค์การค้าของคุรุสภา 2517
56 หน้า

สุนีย์รัตน์ ภิรมย์นาม การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจและความสนใจอัน
เกิดจากการอ่านหนังสือที่ใช้ส่วนของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในชนบทกับ
หนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนในระดับประถมศึกษา ปีที่ 4 ปริญฐานิพนธ์ กศ.บ.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519 56 หน้า

สุภา ลือศิริ ลูกไก่แสนสวย สำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2520 25 หน้า

สุนัช ศรีสง่า การศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนของนักเรียนอายุ 8 ปี

9 ปี 10 ปี ปีการศึกษา 2515 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516

87 หน้า

ทองสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม "แนะนำหนังสือสำหรับเด็กเล็ก" วารสารทองสมุด

(10) : 4 กรกฎาคม-สิงหาคม 2509

Arbuthnot, M.H. Children and Books. Scott Foresman and Company,
New York, 1957, 664 p.

Huck, Charlotte S. Children's Literature in The Elementary
School. New York, 1961, 522 p.